

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

Quinto die Mercurij Quadragesimæ: Homilia Trigesima. De cæco illuminato. Præterians Iesus vidit hominem cæcum à natiuitate, & interrogauerunt eum discipuli eius: &c Ioan.9.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53104](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53104)

numquam legetur poterit credere necessarium est illi, ut videat & intelligat.

De hoc argumento per octo discursit Theodoretus, probatque ex ipsis Philosophis; primū sciendi principium esse, credere: dumque Socrates Alcibiadem iustraret, qualiter se ad scientiam disponderet, hanc illi primam præscripsit lectionem, ut crederet, & de se hoc opinaretur, quod nihil omnino sciret: *Principium, scientia est, cum nescire te sciat.* In cuius confirmationem

THEOD. L. de curat. ad graca. nicti. asse. ctionibus. Tract. 7. in Ioan. Ioan. 6. 30. Ioan. 6. 70.

D. PROSP. AQUITA. L. de vit. contem. platiua. 4. 19.

alias adducit Platonis, Biphei & Euripedis instructions &c. Expendit D. August. quam differenter ab Apostolis locuti sunt Iudæi: hi namque ut increduli quærunt: *Quod ergo tu facis signum ut videamus & credamus?* Verba sunt hæc Iudæi increduli, velle cognoscere, ut credat: *Uideamus & credamus.* Ceterum D. Petrus in propria & Apostolorum persona sic ait: *Nos credimus & cognouimus. Credimus & hæc via fuit mediumque ad cognoscendum, Et cognouimus.* Non fides ex intellectu (asserit D. Prosper

in propria & Apostolorum persona sic ait: Nos credimus & cognouimus. Credimus & hæc via fuit mediumque ad cognoscendum, Et cognouimus. Non fides ex intellectu (asserit D. Prosper

ad sepulchrum festinatò eucurrerunt D. Fer. & D. Ioannes in itinere pari gradu procurrebant, sed D. Ioannes cursu Petrum postposuit, potto monumento appropinquans subitū, locutūque cessit D. Petro, ut primus intraret, & videret limetamina ac Iudaria, quæ mortuo sepultoque superferant: quibus omnibus à D. Petro diligenter inspectis post illum D. Ioannes ingreditur. Nemo negat D. Ioannem præfigurare cognitionem, cui reuelata sunt secreta cœlestia & per Diuum Petrum fidem intelligi: quia in ipso eiusque fide Ecclēsiæ fides innitur. In itinere vitæ communi, præcedat Diu. Ioannes: ipse namque est intellectus & discursus naturalis, non autem de rebus iudicium ferat, nisi illa prius intelligat: potto ad sepulchri profusū mysteriorum cœlestium ingressum, pedem figat sistantque ratio, nec non humana cognitio: det veto locum fidei, quatenus illa prior ingrediat, & iuxta eius sententiam credat quicquid illi dixerit: hoc etenim modo via patet in hac vita altissimæ cognitionis mysteriorum cœlestium per gratiam, & in alioa eoque sempiterna euentis eorundem cognitioni per gloriam. Amen.

S V M M A R I V M

HOMILIE TRIGESIMÆ SEQVENTIS.

NARRAT nobis D. Ioannes Euangelista prodigiosum à Christo patratum opus, eorum à natiuitate illuminando. Duobus articulis comprehenditur: quibus duo præendit declarare ac confirmare, quæ de Christo in principio sui Euangelij pronuntiarat: Primum, quod ipse lux sit lucens in tenebris: *Lux in tenebris lucet.* Secundum, quod illam tenebræ comprehendere non potuerint. *Et tenebra eam non comprehenderunt.* .a. Primum demonstrat qualiter in huius cœci tenebris Christi lux resplendeat, qui se Patri suo fidelem ostendit. .b. & verum Deum in multis, Primum: quosdam illuminando, alios autem in tenebris relinquendo. .c. Secundum: oculos in paupere statuendo. .d. Tertium: securè declarando cœcitatibus huius rationem, de qua varium ferunt homines iudicium. .e. Quartum: operando Patris sui opera, quæ diu est in mundo. .f. Quintum: conferendo visum re tantopere illi contraria, qualis est lutum. .g. Sextum: hoc opere cum luto cœcum illuminandi, redemptionis opus declarando. .h. illuminationis mundi, Sacramentorum, & veritatis doctrinæ suæ Euangelicæ. .i. Septimum: quod luto oculos liniendo, consolationem impertiret, esse & in Dei manibus proprium. .k. Octauum: se ipsum in fonte Siloë, eiusque aquis designando. .l. Secundò proponit Euangelista,

1. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22.

uangelista, qua ratione tenebrae lucem impugnare contenderint, nec tamen illam comprehendere potuerint; quandoquidem inimici eius omnes neruos intendentes, ut lucem illam hoc in opere effulgentem obnubilarent, nihil effecerint, quinimo ipsa multo clarius resplenduit. Vnde, qui operi huic initium dedit, dedit & perfectio-
nem, in anima cœcum illuminando, sicut in corpore prius illuminauerat. 10. 24. 25.

§. 1. Declarat probatque D. Ioannes hanc historiā verba qua prius dixerat: Lux in tenebris lucet, & tenebrae eam non comprehenderunt.

§. 2. Magnum est hoc opus, quandoquidem dicit Christus, quod cœcum illum ad hoc creauerit, ut manifestarentur opera Dei in illo.

§. 3. Et præteriens. Non mouent Christum lapides, ut Moysen, sed nec te mouere debent, sicut nec aqua amara mulierem viro fidelem.

§. 4. Et præteriens. Christus ut Deum quosdam illuminat, alios in cœcitate præteriens, a quibus transit, sicut de montibus Gelboe pluuia.

§. 5. Præteriens. Qui transiens talia conferre dona, quid faciet, in quo sua resederit?

§. 6. Vidit hominem cœcum. Homines tantum oculos desigunt ubi sit aliquid concupiscendum; per illos se declarat hominem Antichristum, sicut se Deum Christus per suos.

§. 7. Vidit hominem cœcum. Oculi Christi sunt spiritus viuificantes in eum directi, qui illum non videbat; declaratur opus iustificationis.

§. 8. Vidit hominem cœcum. Perpende, quod cœcus sit homo, quocirca tanti faciendus quanti refert Isaias.

§. 9. Vidit hominem cœcum. Sicut intuitus pauperem, in quo se Christus statuit, ut illi tribuat, sicut in vniuerso Sacramento, ut ipse tribuat.

§. 10. Ostendit se Christus Deum: declarat huiusmodi cœcitate rationem: hic casus soli Deo reseruat.

§. 11. Neque hic peccauit: Deum auctor maiorum pœne aliquando infligit, illa ob peccata, aliquando vero in beneficium, quale assignauit cœcitate Democritus.

§. 12. Neque hic peccauit. De tribulationibus tuis hoc iudica, quod ob tua tibi peccata contingant: de alienis vero, nequaquam: de quo præclare nos monet Iob.

§. 13. Neque hic peccauit. Respondet Dominus, aliena non reuelans peccata; docet quoque quod dum iaces infirmus, aptus sis, ut in te Deus operetur.

§. 14. Diuinam suam virtutem Christus declarat & qua ratione duo sua compleuerit officia; Magistri in vita, & Redemptoris in morte.

§. 15. Me oportet operari: Cuique conuenit sua opera facere, & ei qui communicat expendere illud Domini: Quamdiu sum in mundo.

§. 16. Deum se ostendit, quia per contraria media operatur, tanquam Dominus natura, sicut in Mara & in serpente.

§. 17. Fecit lutum. Opus hic declaratur Redemptionis & id quod ait D. Ioannes. Quod factum est ipso, vita erat.

§. 18. Manifestentur opera Dei. Declaratur hic opus illuminationis mundi, & Sacramentorum nec non doctrine veritas Evangelica.

§. 19. Et liniuit oculos. Deum Dominus oculos liniuit, ut demulceret, & afficeret, ut impleatur illud: Centuplum accipiet: ut patuit in Arnulpho.

§. 20. Et liniuit oculos. Applicat Christus medicinam ubi est infirmitas: sic facium fortes Israel & sponsa.

§. 21. Nataroria Siloe quod interpretatur missus.

missus. Exponit D. Ioannes nomen forte
Christo conueniens, propter septem singula-
res proprietates.

§. 22. Vade laua &c. Vadis cæcus ad aquas
Siloë: non enim sine illu sufficit lutum, &
tres ostendit virtutes, bonumque reme-
dium.

§. 23. Adducunt eum ad Phariseos. Tran-
sit D. Ioannes vt ostendat, quid tenebræ lu-
cem non comprehenderint, imò superate sint,

& ex processu quem instituunt, eorum con-
uicta sit perinsecta.

§. 24. Da gloriam Deo &c. Verbis astuta
peruenter conantur eum: sed eos ipse con-
fundi, mereturque vocari Proo confes-
sor.

§. 25. Inuenit eum in templo. Christum, qui
opus incipit, ipse perficit, dando illi velle. &
perficere, vt ait Apostolus, & profunda
Theologia sponsa declarat.

HOMILIA XXX. DE CÆCO ILLUMINATO.

Quarto die Mercurij Quadragesimæ.

Præteritum Iesus vidit hominem cæcum à natiuitate & interrogauerunt eum discipuli
eius &c. Ioan. 9.

Iesu Redemptor ac præceptor
noster die Mercurij elapso con-
siliū nobis dedit, ne cæcū
in ducem caperemus. etenim in
fossam eadens nos secū in can-
dem traheret: si cæcus cæco ducen-
tium præfret ambo in fossam cadunt. Nihilominus
discipulus illi D. Ioan. hodie nobis
vnum proponit, quem tutō ducem possibiles
eligere: licet enim cæcus sit, & quidem ab in-
cunabilis, adeo tamen perspicax pollet visu, vt
ipso maxime lyncos superet. ipseque solus cla-
rius multo videat, quam omnes vrbis Hierusa-
lem sapientissimi: qui mundi totius censeban-
tur oculi: qui namque in eius principio de nihi-
lo prodixit cælos, solem, lunam, stellas tanto
lumine splendidas, quantum nostris oculis con-
spicimus, nunc in sui principio Euang. ij de lu-
to in huius facie binos, efformauit soles claros
adeo vt obtenebrent nedum vespertilionū ocu-
los, sed etiam aquilarum lunaria lucidissima, &
quo attentius illos considerant, eō tenebris pro-
fundius involuuntur.

Lib. 99. in Opus est D. August. quod opus illud infi-
Exo. 9. 154 gne, quod Dominus peccante Moysē dignatus
Exo. 33. 15 est operari, non tantum considerari debeat vt

simplex historia, tunc temporis transacta, quan-
tum velut excellens quædam propheticā Chris-
tiffi tempore adimplenda. Deprecatur Moyses
Dominum, vt diuinam illi faciem ostendat. Hoc
nequaquam, ait Dominus, neque enim talem
ferunt mortalium oculi visum, hoc tibi con-
cedam, vt posteriora mea videas: Faciem meam
Exo. 33. 16
videre non poteris: posteriora mea videbis: quia ve-
ro ad hoc oculi requiruntur illuminati, eorum
te transibo & ponam manum meam, eiusque
vola tibi oculos contegam. Sic legunt Hebræi:
Ponam volam manus super oculos tuos. Quo fiet Exod. 33.
vt lyncis cedantur perspicaciores. Et factum
est ita: transiens ramque Dominus, intus est
Moysen: Transiens Dominus & manu sua Moysi
oculos contegens, illos reddidit adeo lucidos,
conspicuos, ac venustos, vt ex illis, eiusque fa-
cie tam splendida radianque lux profiliret, vt
primates Iudeorum, non parua caperet admi-
ratio: Videntes seniores claritatem vultus eius, ad-
Exod. 34.
mirantes timuerunt valde. Adeoque eorum ocu-
33.
los perstrinxit egressa de facie Moysi claritas
vt illam iuvenes obtenebrentur: Non poterant
2. Cor. 3.
intendere in faciem Moysi, propter gloriam vultus
13.
eius: Fuit igitur necesse, vtilis Moyses vultum
superepandere.

O mi-

D mirabile mysterium Domini, ut oculos illumines Moysi, eisdem superposita manna tua contigit? Hoc magis, ut mihi videtur vultum impedit, quam largietur: *Hac magna prophetia est* (inquit D. August.) & proposito nostro, accomodatam, in hoc caeco videmus hodie, completam, cui Dominus dare voluit vultum, & dedit, velut Moysi, ceteri passim procedendo: *Præsertim, Iesus, illi oculos contagens, non tantum manu sua, sed luto manu sua composito: Linitit oculos eius, et cum ita sit, ut si claros habuisset oculos, luto illo forent excæcandi, nihilominus vultum illi contulisse adeo perspicacem, oculoque effinxit ac impressit adeo lucidos, ita effulgentes ut illos iuvenes Iudæorum Principes, venerandi illi Sacerdotes, Doctoresque eximij, obreuebrati sint, ut impudenter cecyssi, ne Christus ab omnibus agnosceretur: et videntes seiores claritatem vultus sui adorantes immergunt vultu. Et quo magis illam inuentur eo redduntur, tanta luce obtenebrati, cæciores, & velut noctua seu bubones tantam non ferentes claritatem perturbant, modo hic, modo illic impingentes, suos oculos offendentes, austerius circumquaque lucem volutantes; quam dum student extinguere, ipsæ lucis ardore comburantur: Non poterant intenderi in faciem eius.*

Velut conterriti, & obfuscati, (aues illæ nocturnæ) stulto circumgyantes volatu has emittunt voces: *Non est hic homo de Deo: nos scimus quia homo peccator est.* Maiores ex istis seditiones, & tumultus excitant in eum, qui caeco effinxit oculos, quos non habebat, quam si illos habenti erisset: nescio num plura concilia, congregationes, & argumentationes potuerint in Christum excitare si viro huic oculos habenti pugione illos erisset, quam excitatum quia illi oculos non habenti, eos efformant. Illos Philisthæis comparabo de quibus Dm. Chrysolomus, tanta etenim perueritate inuidebant, ut bellum mouerent Isaac Patriarchæ: quia puteos, aperuissent aqum ferentes lampidissimis, ac copiosissimis, utique regioni illi sterili, & iniquosæ maxime necessarijs: sicutque hæc controversia adeo grauis, ut puteum vnum vocauerit: *Inanitas*, alterum verò *Calumniam*. Si puteum, apertum obcecaret, non miraretur: verum enim vero quia oculos aperuit, in quibus ne quidem aqua erat vestigium? Videntur illi stipes, oculis bubonistam dum illos aperit, cæcitas, aues eo quod, cospiciant illos adeo venustos, contra illos, vana mes insurgunt, corui graui, cornicula, terdit. Nescios Redemptor illuminet, ut illos, sicut par

est intueamur, luce diuinæ suæ gratiæ, hæc Principe Hierarchiarum mediante requiramus? dicendo. *Aue Maria.*

§. I. *Declarat probatque D. Ioannes hæc historiam, verba que prius dixerat. Lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt.*

Theodoretus Antistes Cyri in Peride, cuius doctrinam, ob rumores contra illum sparsos suo suffragio comprobant, plusquam sexcenti Episcopi in generali Concilio Chalcedonensi congregati, illi vnam es acclamantes: *Catholicus Orthodoxus et Pastor Ecclesie & Doctor.* lib. 2. ex duodecim illis quos composuit & inscripsit: *De Gratia eius affectionum euasione,* circa finem aulam, mihi præbuit intelligendi in præfati historia ex D. Ioanne mysteriosa illa verba, quæ in exordio sui Euangelij præfatus fuerat: *Lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt.* Et postmodum ad eum reperit in D. Gregor. Nazianz. ubi expedit qui Christus dicatur Agnus immaculatus: Communis aptaque declaratio SS. hæc est, quod loquatur de Christo, quem eisdem ipse lucem appellat. *Erant lux vera, & exponere, conetur Dei misericordiam, hominumque malitiam: etenim venit ipse lux adeo clara, ut inter densissimas mundi tenebras, peccatores intelligo, splendidos suos emisserit radios, doctrinæ atque miraculorum: etiam verò tanta san perueritas qua tenebræ istæ cœcutiebant, ut lucem illam nec apprehenderint, nec cognouerint. Hoc est: Tenebræ eam non comprehenderunt.* Et hoc ipsum videtur Euangelista innuere, dum addit: *In mundo erat &c. & mundus eum non cognouit.* Nec non ipse Christus Nicædæmo prius dixerat: *Lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras, quam lucem.* Congrua est hæc expositio: quam sequuntur D. August. a. Beda, Rupert. nominatum D. Bern. & indubie hoc intendit dicere D. Euangelista. Sed non hoc solum, ait Theodoret. & D. Gregor. Nazianz. sed quid aliud illis verbis esse vult indicatum *Non comprehenderunt.* Non enim hoc solum vult dicere, quod tenebræ lucem minime cognouerint, nec illi inare sint, sed quod adeo maledictæ peruersæque fuerint, ut in vult conuenerim impugnatæ, & persecutæ, lucem, equate illam & extinguere, & obfuscare: verum etenim illud *Comprehenderunt.* sicut Hamis, sumptum, ut etiam notat D. Chrysolom. significat in princ.

Rom. 21.
m Gen.
Gen. 16.
19.

Joan. 1. 5.
Orat. 2. in Pascha.
In c. 1.
Joan.
Lib. 2. de consil. ad Eugen.
I.
Quid hic significet Comprehendere.
Ep. Hebr.

cæcæ aliquem insequi animo profors hostili, ut illum apprehendat, manus illi iniiciat, eiusq; cursum sistat, & impediat prætensionem sicut dicimus, quod apparitor furem comprehendat, illum à tergo insequendo. Eo gressu tendebat & animo à Barao, dum filij Israël de Egypto fugiebant, *Persequar inimicos meos & comprehendam illos.* Et Rahab illis ait, qui perscrutabantur exploratores: *Persequimini cito, & comprehendetis eos.*

Exo. 14. 9.
Ps. 17. 38.
Iosue 1. 5.

Fur igitur inquit Euangelista, Christus lux diuina, quæ clarissimos suos radios obscurissimis imansit tenebris, eiusque lucem infudit: *Lux in tenebris lucet.* Omnibus manifestum est, quod lucere in tenebris lucem, idem sit ac illas illuminare. Porro tales quædam fuerunt tenebræ, quæ in lucem hanc rebelles insurrexerunt, volentes illi manum superponere, quo cursum eius sisterent fulgentissimū, ne ulterius progredieretur, sed irrito conatu illam comprehendere nequiter nitantur, neque poterunt eius vel in minimo influxum impedire claritatis. Si me loquentem non capias, inquit D. Joann. illud attende, quod in meo hodie nato Euangelio: illic hoc euidentissime patet. Diuinam huius Domini lucem

I I.
Iudæi conantur Christi lucē obscurare.

intuere, tenebras illuminatæ, & lucē in tenebris octidiorum cæci vnius, qui oculos non habebat, & iuxta illam conspicias turbam, quæ ob pertinacem incredulitatem tenebras appellat S. Scriptura, quæ insurgat bellum illatura luci, nempe Christo, conuicta illi manum iniicere, ne procedat ulterius, ne ab omnibus agnoscat, imò laborans suis illam tenebris obscurare, eoque modo contigere, ut non appareat, & illis quasi captiuam comprehendere: verumtamē. *Tenebræ eam non comprehenderunt.*

Vide quot cogit concilia, quot testes examinant, quot forment processus, quot inquisitiones moueant, quot audientias multiplicet: at labore profusus inquit: quia non solum lucem non comprehendenderunt, sed illa tenebris obhucilato, sed etiā ipsa lux claritas effulsi, ac celestis eius splendor paternus emicuit. Hoc ipsa luce claritas paruit in tantis Christi miraculis, ut hanc merito potuerit D. Euangelista vniuersalem statere propositione. *Lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt.* Quando apud piscinam paralyticum in pedes exiit incolumem, quam feruenti omnes illi animo conspirant tanti miraculi lucē denigrarunt? Quædo stupendo cunctis prodigio dæmoniacū, eæcū surdum, mutumque curauit, de quo præcedenti Dominica, quot cæ-

cus conuocant virtutis huius dipinx lucē studēt obscurare, mentientes hoc virtuti abscribendū Beelzebub. Quando miser illi incurram dæmonis ope miserabilem instar pilæ rotundæ sanitati restituit, quibus viribus conati nō sunt lucem illam comprehendere? Sed quantum cōiicio D. Euangelista, qui hoc in exordio sui Euangelij dixit, singulariter historiam illam addidit, quam hodie descripsit, quæ proprie de luce est, dem. illum cæco Christo impertit in anima & corpore, perfectè tenebras eius illuminando, illudque compledo ardentissimū Davidis desiderium. *Deus meus illumina tenebras meas.* Mi. Ps. 17. 19. raculum quod solis D. Ioan. literis consignauit cuius ea fuit intentio, ut notat D. Aug. cæco Euangelij sui discursu illa Saluatoris opera describere, quibus pateret, & probaretur illud quod verū fundamentum primo suo capite statuerat, in quocuncta comprehendit diuinitatis, humanitatisque Christi mysteria, & hac historia confirmat, probatque illud particulatim: *Lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt.* Primo vult hic Christus ostendere lucem esse se diuinitatem, vitæque potentissimorum claritatis: in radiorum, ita congruentem, ut in sua determinatione æternitate: hinc creare cæcum præcisè hanc conuenienter intentioni.

§. 2. *Magnum est hoc opus, quandoquidem dicit Christus, quod cæcum illum ad hoc creauerit, ut manifestarentur opera Dei in illo.*

Stat hoc clarè ipse saluator in proprio protestatus est Euangelio: cum enim ab eo discernerentur discipuli rationem cur ille cæcus prodisset in mundum, sic eis respondit: nullam ipsi aliam inquirerent rationem, nec aliam esse inquirendam quam hanc: *ut manifestentur opera Dei in illo.* Ratio hæc alias multas complectitur, ob quas miramur, & inquirimus, in Dei opere quo hoc opus existeret præcellat prodigiosis ac mira stupēdis, quæ mirabiliter Dñs operatus est, quod festantur. Christus hoc ut caput eorum, & mirabilium suorum ac omnium illorum statuat epitomen, ut dicat: quod in ipso respicendeant, operaque Dei cuncta manifestentur, quodque ea intentione creare cæcum hunc, & in mundo ponere proposuerit. Si pictor ante pingendi Apelle ipso inferior, variis puresque depingeret, diuersis in tabulis imagines, adeo lineamentis suis, coloribusque præclaras, ut vel earū minima in stupore caperet

I. rapet et artifices perfectissimos, idque tanta facilitate, ut vnicō tractu cunctas absolueret; illum nihilominus tabulam quandam adaptantē partem arem & dicentem audires: hac ego tabella totius artis mez ac ingenij declarabo perfectiōnem in hac ego tabula omnia, quæ usque modo opera feci, comprehendam, etenim volo sic illud omnium epitome: quæ non admiratione teneris, suspendens quid præclati illa sit imago habitura, ut in ea tota pictoris scientia, vicesque præficerent, atque in ea omnes illas comprehenderet, quas hæcenus fecisset, aut vquam esset facturus?

III. O cælestē te pictorem Christe mi: quot imagines, quot tabulas summa commendabiles perfectione tuæ vnicō potentia elaborasti, vnicō que tractu absoluisisti; atque à quibus illas sæculis delineate incepisti? Quam elegans ea figura, quam fecisti, quæque mundi præmordia confecerunt illa scilicet lux, ut nihil illa sit formosius, nihil gratius, nihil oculis videre iucundius?

Eteli. 11.7 Dulce lumen. Et delectabile oculis spectare solem. Tanta lucis est pulchritudo, ut magnus ille Philosophus, Anaxagoras opinaretur, nulla alia de causa creatum hominem, quam ut lucis huius iucundo recrearetur spectaculo. Hæc vnicō tractu cælestis ille pictor, absoluit: Dixit Deus facta lux, et facta est lux, lux imago ætæo venusta, ut iam factam artifex ipse, qui iudicio labi nō potest, illam eonte-implatus dixerit: perplacet: vidit lucem, quod esset bona. Quis hanc cælorum non stupeat tabulam adeo perfectē delineatam, ac sole, luna, stellisque illustratam, ut Davidem, dū hanc attentē perspiceret, stupore percelleret vehementioris: etenim exclamat attonitus: Dominus, Dominus, postea, quam admirabile est nomen tuum in vniuersa terra? Eodem modo tabulam hanc terræ produxit, odoriferis gratia floribus, herbis coopertam suatamque viridantibus, tanta colorum varietate distinctam, velut margaritis vermiculatam: montibus, vallibus, prospectibus, & umbraculis. Hunc aerem efformauit, tam multigena specie voluerum impletum, quæ singule ter diuersis cantibus suauē modulantur.

Græ. 1.3. Christe est præstantissimus.

Psal. 8.1. D. Chry. hoc eleganti discursu cælos conuenit, de templatur. Vides cælum quam pulchrum, quam amabilem, quam magnificum, quam vario stellarum ordine ornatur ac splendens, quantum durare poterit Dei natura opus: tam enim quinque millia annorum, atque etiam plus, et seruatur et conseruetur, nec tam longo temporis spatio effectum est, ut senescat, sed ad modum corporis adolescentis robusti flores, vigetque,

atque. Et quæ principio fortitudo est pulchritudinem eandē integerrimā seruat, nulla ex parte factū de teris, tanto temporis spatio. An te rapit operis excellentia: Numquid imaginis laudas pulchritudine: attamē te magis stupefaciat ipsa in operando facilitas, quæ tanta fuit, ut ea omnia luce omnipotentis penicillo ledēdo produxerit. Audi D. Chrysoctomum: Attamen hæc pulchre, vnicō stellas splendidissimas elegantissime ornatum infes sum, eduxit, hinc tandem, Deus quasi quis per ludū stugurium faceret, ita summa facilitate creauit. opera Spectat illud, quod ait Sapiens de modo, quod cæcit Deus cuncta hæc procreauit, nimirum ludendo: hæc omnia Quando preparabat cælos ad terram &c. Et delectat. bar ludens coram eo, omni tempore, ludens in orbe terrarum. Audite, mouet D. Chrysoctom. Haicam Prophetam iuxta Septuaginta versionem. Qui. Hæc. extendis, velut nihilum, cælos, et expandis eos &c. Verbis nemo potest aptioribus declarate facilitatem, qua tabulas illas extendit, pinxitque formosissimas, quam dicendo, quod illas fecerit, quasi nihil faceret. Quasi nihilum. Et idem sit iudicium de tellure suis plantis, floribus, montibus, fontibusque, decorata: sic enim inquit ille subnectit Vates: Quis fecit terram quasi nihil.

Minus multo laborauit, quam tu faciendo vel vnicū punctū, & minimum mouendo digitum: dū enim hoc agis, aliquid agis, postea Deus hæc fecit omnia Quasi nihil. Tam angustis corporis verba sunt hæc D. Chrysoct. tam opus arduum animaduertere, quot montium moles, quot mortalium gentes, quot stirpium, quot quadrupedum, reptilium, denique animalium genera suo dorso sustinet, cælus, sed tamen hæc talem, tantamque Deum, tam facile condidit, ut propheta, quod in exemplū tante facilitatis haberet, perinde ac nihil factū tradiderit. Optime namque (censet ille) nouerant Præphetæ, quod quicumque egregium elegantique esset opus, non apte tamen potentiam, artemque huius summi declararet artificis, quocirca nō tantū opus ipsum, quam agendi facilitatē extollebāt. Cum enim non satis (loquitur D. Chrysoct.) rerum conditorum magnitudo, et ornamenta potentiam sui conditoris exprimerent, modum Prophetæ exceperunt alium, quo præ viribus possent aliquid plus nobis de diuina potentia explicare, quo non solam magnitudinem creaturarum, sed etiam modum creationis referrent. &c. Numerata, & vide quantas nobis cælestis ille pictor spectandas obtulit imagines, quæ sæpe numero Davidem rapiebant in admirationem. Quam magnificata sunt opera tua Domine &c. Psa. 91.6. Psa. 103. Ceterum 24.

37 stitate & celeritate artifex, vt in ea quoslibet an-
 38 tenerat, qui ad insignioribus operibus in hoc
 39 mundo factis magistri commendantur. Quid-
 40 quid enim illi in mundo elat: orarunt multo ste-
 41 dit illis sudore, multo labore, multoque tempo-
 42 ris impendio. Verum amicus nris solo volun-
 43 tatis suæ imperio sibi subiecta tenet omnia. ita
 44 vt ad eius tantummodo vocem imperitiam
 45 obediemer omnia sint absoluta. Prout patet in
 46 fabrica colorum, solis, lunæ, stellarum, quæ cū
 47 machinæ sint adeo vastæ, ad solum tamen eiu-
 48 sive suæ voluntatis imperium in mundum lu-
 49 cemque prodierunt, sicutque hæc omnia ad
 50 mandatum eius prompta perficiendum.

51 Secundò testatur, *Manus eius aurea*: sunt etenim
 52 eius opera, talia, vt suam illis confirmet
 53 diuinitatis excellentiam: itaque sponsa dilectis-
 54 sima, quatenus probaret quod caput sponsi sui

Cant. 4 Deo esset, ait: *Caput eius aurum optimum*: &

11. Diuus Paulus hoc exposuit: *Caput Christi Deus*.

1. Cor. qd. Opera Christi sic omnem excedunt ordi-

11. 4. nem creaturarum, vt solus ea Deus possit

Operari. Vel si D. Gregor. Nyssen. placet, in-

14. in. sunare vult sponsa proportionem, quam videre

Cant. licet inter opera & cogitationes Christi: quod-

XI. que talia essent eius opera, qualia illa in diui-

In. nã suã mente præconcepit, & de manibus eiu-

Christo. sive ad normam præhabite prodierit intentio-

is. Hanc eminentiã nullus mihi nec in primis

14. in. quidem terræ operarijs inuenit: quamuis

ac. cõ. enim de facili præclara in læta sui intellectus

ceptu. præconcipiant: porro arduum hoc est in primis

respõ. & operolum mandare ea executioni, & num-

det. quam manus eam quam intellectus præxit po-

est. test elaborare perfectionem.

37. Hoc solum Redemptori nostro, vt pote per D.

Deo. Deo seruatum erat, quod ipsa verbis illis indi-

cat: quod manus illius, sicut caput, essent aureæ:

37. vt *Quæcumque voluit faciat in celo & in terra.*

37. Patet hoc in leprosi mundatione, quem sic au-

37. dio supplicentem: *Domine, si vis, potes me mu-*

37. *care*: Cui Dominus: *Volo*: quasi voluntatem pró-

37. *ptam ad opus declarans: vt autem ostendat quod*

37. *opus voluntatem eo quo voluerit modo, sequa-*

37. *tur, addit: Mundare*, ita vt nulla temporis mora

37. *intercurrat, nec aliquid inter voluntatem, quã*

37. *leprosi voluit mundationem, mediet, & inter*

37. *ipsam salutis eius executionem. Ex hoc vltim*

37. *sponsa sibi sternebat, vt declararet, quid verbis il-*

37. *lis inueneret, quod sponsi manus essent plenæ*

37. *hyacinthis: q. d. cum opera sint Dei resplendent*

37. *in eis diuinæ proprietates, perfectiones, virtu-*

37. *tesque Dei, nempe, eius diuina sapientia, benigni-*

Hieron. Bapt. de Lamia Tom. III.

37 nitas, omnipotentia, & misericordia. Ac de illis
 38 occini potest illud de Psalterio: *Mirabilia opera*
 39 *tua.*

40 Hyacinthi lapides pretiosi colorem referunt XII.
 41 cœlestem, vnde interprete D. Cyrillo cœlestia
 42 mysteria, diuinæque significant Sacramentis, nã
 43 opera Christi non ea tantummodo splendebant
 44 eminentiã, quam in superficie demonstrabant,
 45 atque oculis corporalibus terrenisque obijcie-
 46 bant, sed mysticis etiam Sacramentis, ac plane
 47 diuinitas redundabat mysterijs, quæ præsignabat,
 48 quis esset ille, qui ea operabatur, nosque myste-
 49 ria docebant cœlestia. Quid de hoc Rupertus:
 50 *In operibus quæ fecit Christus Dominus, reluce-*
 51 *bant cœlestes cause mirabilium ipsorum: quæ fecit,*
 52 *quæ intendebat contrarium oculis manifestare:*
 53 *ita enim quadam mirabilia operabatur, vt in eu-*
 54 *alia mirabilia clarissimè exprimeret, Et ex his quæ*
 55 *in corporibus agebat mentem eleuabat ad cœlestia,*
 56 *quæ in animabus operabatur contuenda. Hanc nobis*
 57 *lectionem sæpe proponit D. August. docens*
 58 *qualiter spectanda nobis sint opera signaque*
 59 *Saluatoris.*

60 Nunc igitur picturam hunc Apellem consi-
 61 dera, qui tam elegantibus depictis tabulis, cœci
 62 nunc producit tabulam, vt in ea delineet, ait-
 63 que, quod ab æterno eam in suã prædestinatio-
 64 ne conceperat, ac signarat, vt in ea talem mo-
 65 do figuram depingeret, in quã singulariter suæ
 66 manus exponeret dexteritatem, suamque infi-
 67 nitam sapientiam, inquit, quod eo sine illum
 68 ex utero matris suæ preparare cœperit, illic
 69 etiam ei visum impeditur oculorum, vt illis
 70 orbibus nasceretur, multisque diebus in Hie-
 71 rusalem detinuerit, vt omnibus manifestum
 72 esset tabulam hanc ex industria sic factam,
 73 vt in illa suam ostenderet potentiam, ac furo-
 74 rum operum primicium exprimeret: hoc
 75 namque verbis illis indicatur: *Neque hic pec-*
 76 *cavit Ec. sed vt manifestentur opera Dei in illis.*

77 Itaque sicut rectus ille cœcitas Tobie, succes-
 78 sus singulariter diuinã fuit prouidentia dispo-
 79 situs, vt posteris omnibus in exemplum pa-
 80 tientie præmitteretur: Hancentionem ideo per-
 81 misit Dominus illi cœcitas, vt posteris hæretur
 82 exemplum patientie, sicut et sancti Iulianus sta-
 83 tuit Deus, vt hic cœcus nasceretur, essetque sa-
 84 cies vt tabula rasa, in quã nemo vel minimam
 85 protraxisset lineam, vt haberet ex quo tam ex-
 86 cellens opus efformaret, quod velut digito di-
 87 uina opera, potentiam, sapientiam, bonitatem,
 88 que deliquere, nec non in ea cuncta quæ fece-
 89 rat, & quæ erant facienda, comprehenderet: 14

ff manifeste

Ser. 18. 42. & 44. de verb.

Dem. XIII. Cur cœcus hic sit natus.

Tob. 2. 12.

XIV. Cur miraculum hoc ceteris præfulgeat? Obiectio.

Matth. 11. Luc. 11. 14

Tob. 5. 12.

Isa. 55. 5.

Matth. 11. 5.

Luc. 7. 21.

Matth. 11. 30.

In cap. 6. Matth.

Matth. 23. 14.

manifestarentur opera Dei in illo.
 Dicitur mihi (amabo) colorum Domine, & Magister expertissime, nunquid opus hoc ceteris tuis omnibus palmam eripit excellentius. Numquid hoc vnicum reliquis præponderat? Quid hoc præ ceteris habet eminentius? Alia noui ego quæ videntur insigniora, & in quibus tua relinquit potentia manifestius. Si visum hic coeco largitus es, in mentem tibi veniat, quod aliis coeco lumen restitisti: qui nedum coecus erat, sed & surdus & mutus, de quo Dominica terra differimus. Si mirabile sit hoc lumen largiri coeco, sicut hic factum obstupescimus, an non dare vitam quattuorcento mortuo multo mirabilius, qui nimis aptus est ad recipiendum visum, quandoquidem non solum deest illi habitus, sed etiam potentia quam habet cæcus, cum illi primum eius desit principium, anima scilicet & vita, & illa vni concedens pariter cum illa con eis & potentiam & habitum videndi? Si iusto libramine perpendas, visum rem esse maioris estimationis, sine quo nullum est homini gaudium, ut testatur cæcus Tobias: multos alios coecos illuminasti, fuitque hoc tibi opus adeo familiare, ut velut primum, Isaïas in tuæ personæ prædixerit testimonium: *Tunc aperientur oculi caecorum: & quotidie perficeres.*

Quando suos ad te Ioannes discipulos destinabat legatos à te plenius instruendos, in momento temporis coecis pluribus donasti visum: sic ut dicere potueris: *Cæci vident.* Scribit Diogenes, quod Iesu ad mare Galilæe accedenti curandos turbæ obtulerint omnigenos infirmos, nominatim vero coecos: Et accesserunt ad eum turba multa habentes secum: mutos, sæcos, claudos, debiles. In Græco ponitur vox κωφοί, quæ ex mente D. Hieronymi significat mutos, manibus, brachijs, pedibusque truncos: Et alios mutos, & sanauit eos, ita ut mirarentur turba, videntes mutos loquentes, claudos ambulantes, & coecos videntes. Egressus de Capharnaum binos coecos illuminauit opem ab eo supplices expostulantes. Hierosolymam profectus per Hiericho transiens populo ad spectaculum accurrente coeco lumen impertitus est, & egrediens inde, duos alios visum implorantes depercepit. Ipso die Palmarum morti proximus, vitæ finem imponere voluit signorum operatione, ut eorum multitudo, & celeberrima operatio in templo fuisse videatur, multos illorum visum restituit, non parum stupentibus Principibus ac Sacerdotibus: *Accesserunt ad eum cæci,*

& claudi in templo, & sanauit eos. Itaque magis quotidianum Christo prodigium, primo loco ab Isaia statutum, illuminatio fuit coecorum, quos binos & binos, multos & multos illuminauit.

Quid igitur in hoc hodierno opere ita præclarum ac singulare, ut dicat Christus, quod illud perficiens sua velit opera manifestate, suam proferre potentiam suamque iactare sapientiam: *Ut manifestentur opera Dei in illo?* Quod est hoc opus, in cuius gratiam ut video D. Ioannes vel illud exponere, quod præmiserat: *Lux in tenebris luceat:* Absque illo dubio magna, necesse est, in se signum hoc, Sacramento concludat, quinimo ea de causa illud tanta singularitate, tot tamque varijs describit Evangelista circumstantijs, ut nobis idem illa confirmet. Quandoquidem nec vnum tota à mysterio vacuum apponatur, tantaque sunt, ut D. Augustinus impossibile indicet vno die, licet transcurat, illa omnia ponderare: *Quam se uniuersam pro dignitate pertinet esse conetur, singula considerans, non sufficit dies.* Nos autem leuiter, & quædam solummodo perpendemus, quæ nobis deo exponat. Hoc primum: *Lux in tenebris luceat, secundum: Et tenebram non comprehenderunt:* quibus totum continetur Evangelium.

§. 3. Et præteriens. Non mouent Christum lapides, ut Moysen, sed nec te mouere debent, sicut nec aqua amara mulierem vitio fideliem.

Et præteriens vidit hominem coecum. Primam partem exorditur D. Ioannes; quæ ratione lux in tenebris luceat, sequæ manifestet: *Lux in tenebris luceat.* Disputabat Redemptor nos in templo: cum Principibus ac Sacerdotibus, illudque dum agit periculum, quo diuine suæ personæ declarabat æternitatem, dicendo: *Amen dico vobis: Antequam Abraham fieret, ego sum:* Ecce lapides colligunt Indæ Christum lapidaturi, ipsæque periclitantur. Illos Saluator lapidibus armatos deseruit, & abscondens se ab eis eo modo quo Dominica proxima dicemus, exiit de templo: *Iesus autem abscondit se, & exiit de templo.* Egressus igitur festino passu substitit, coecum contuens ad templi valvas stipem mendicantem: sic eum colligit D. Chrysostomus, ex eo quod Evangelista refert populum dixisse: *Nonne hic est, qui sedebat, & mendicabat?*

D. Aug. Tract. 44. in Ioan. Tom. 1. Ho. 56. in Ioan. Hoc

I. Hoc opere nos Christus illuminat, primò:
 veram suam manifestans naturam humanam,
 qui, sicut homo solet, lapidari fugit, secedit, &
 se ab inimicis abscondit. Secundò: declarat
 obedientiam, quam factus homo Patri suo ex-
 lecti servabat inviolatam, sic vt eum nec la-
 pidum imber, nec furor inimicorum, nec per-
 secutionis acerbitas deterreat nec ab implendo
 Patris sui præcepto reuocent timore percul-
 sum. Quantum noui declarat nobis Euangeli-
 sta visionem illam equitis illius equo albo infi-
 dentis, cui nomen erat Fidelis: Ecce equus albus,
 & qui sedebat super eum vocatur Fidelis. Hunc
 equitem Christum intelligo: equum autem
 candidum, sanctissimam eius humanitatem,
 in qua apparebat verus homo, & vt talis for-
 midat, fugitque lapides. Porro nomen, erat
 illi Fidelis, cum fides sit ei adeo inconcussa, vt
 enim ab incepto debitoque muere nec lapides
 dimoueant, nec hostium deterreat acerbitas,
 nec rabies detorqueat sensillimæ persecutionis.
 Hoc volebat Apostolus epitetho Christum me-
 ditaremur, nempe: *Considerate Apostolum &
 Pontificem confessionis nostræ Iosum, qui fidelis est
 ei, qui fecit illum, sicut & Moyses in omni domo
 eius.* Christum pendere Patri suo fidelissi-
 mum, quem vt Moysen delegauit, imò Moysen
 dignitatem: *Amplius enim glorie iste, præ Moysen
 dignus est habitus.* Fidelis Deo Moyses fuisse
 commendatur, Christus attamen multo fide-
 lior: etenim si Moyses Dei præceptum fidelis
 obseruauit, verumtamen vel semel infidelitatis
 errore lapsus est, dum populi se manibus timeret
 lapidandum, ex quo tantam contraxit turba-
 tionem vt præcipiente illi Deo, petram ascende-
 ret, illi nuntium ex Dei nomine iatus, illa-
 que aquas funderet, quo Deus non parum glo-
 rificaretur, non hoc ipse compleuerit, sed virgâ
 silicem percussit, quadam disidentie specie per-
 turbatus: hoc etenim Dauid de eo cecinit: *Exa-
 tus est Moyses propter eos.* Hoc ita moleste Deus
 accepit, vt in poenam eius, & ipsum, fratremque
 Aaton, morte mulcavit: *Quia non credidisti
 mihi, vt sanctificaberis me coram filijs Israel.* Ecce
 Nos mihi fidem adhibuistis, nec integram præ-
 ceptis meis fidem seruastis timore, perterriti la-
 pidationis.

Fuit multò probator Christi fidelitas, qua
 Patris sui mandata constans impleuit: quia vt
 ipse declarat, & nos heni probauimus, quidquid
 illi Pater faciendum iniunxerat perfecte com-
 pleuit: *Opera que dixi mihi Pater vt perficiam
 ea, ipsa, opera que ego facio.* Inter illa prætulit

III. ceteri huius illuminatio. Integerrimam eius pen-
 de obedientiam: quamuis enim armatas Christi
 videat lapidibus Iudæorum manus, & ipsos constans
 saniori contra eum furore commotos, quam obedi-
 eorum Pater olim in Moysen insurrexerat, tamen
 non ideo ab implendo desistit. Patris mandato,
 Domine, hic ne ad portam sistis in limine? Vi-
 den' contra te in eorum manibus, lapides, qui-
 bus de templo egressi, foris exequentur, quod
 iurus templi veneratione detenti distulerunt?
 Vade, respondit Dominus: *Me oportet opera-
 ri opera eius, qui misit me.* Hoc mihi iniunxit
 Pater; non deero, lapidibus licet imperant me
 operantem. Lucet his in tenebris perfecta
 Christi obedientia, probatque fidelitas. In hoc
 similiter apparet, quam imperfecta sit tua,
 quandoquidem vel minimum contra te constur-
 gens, ilico ab implendo Dei præcepto eiusque
 obsequio te retrahat; formidolosum. Ob vel
 leuissimum impetum ieiunia, confessiones, & Tua in-
 sacras negligis communiones, vnicum ver-
 bum asperè ab alio tibi improperatum ita te bedictia.
 grauius exacerbat, vt charitati, quam Deus
 præcipit, deficias inobediens. Necessitas que-
 dam, qua premeis, exigua, te à bonorum ope-
 rum proposito deterret reuocatque languen-
 tem. Hoc vnicum est fidelitatis animæ signum,
 qua Deo seruit, vt nihil eam ab implendo Dei
 præcepto dimoueat, postquam cum A. ostolo ro-
 dum prouocare mundum dicens: *Quis nos se-
 parabit à charitate Christi? Certus sum, quia ne-
 que mors, neque vita etc. Poterit nos separare à
 charitate Dei.* Si verò à charitate rota, lex pen-
 deat, nihil erit, quod illam ab eius dimelle re-
 terit implerone.

Familiariter notum est petrenne miraculum, 7
 de quo die Sabbati diximus quod Deus in ve-
 teri lege per zelotypiæ sacrificium operabatur. Sacrificiū
 Si quando maritus in dubium reuocaret, xpo. zeloty-
 ri suæ fidelitatem, statuit, vt sumeret Sacerdos, pax pro-
 vas aqua plenum amantissimam (quam vocari vo-
 lebat Sanctam) illamque bibendam, mulieris ani-
 propinaret. Si adulteriij noxia esset, ilico pedes man-
 eius ac brachia obstupescerent ac enervaban-
 tur vt illa mouere nequiret, & ipsa aqua steri-
 lis reddebatur & proles infertunda. Porro si
 thalami castitatem pudica seruasset, marito-
 que fidelis honesta permanisset, aprior red-
 debatur, pedes manusque agrens, prole bene-
 dicebatur, concipiens parientque filios. Efficacis-
 simum viro fidelitatis, vel infidelitatis argu-
 mentum aquarum effectus amaricantium. Ani-
 mam sibi Deus deposauit per fidem in baptismo,
 teste

Ose. 1. 76. esse Propheta Osea: intuitu autem illa integram Deo servare fidelitatem, nulli alteri nisi ipsi, cordis sui, et mittens habitaculum. Plures lugemus animas adulterij criminis reas, quae Deum ejurantes, rationem, mundum, carnisque admittunt: bona Deo afferunt, dantque verba, sed manum cor, ut alias diximus, & Psalmes exposuit: *Dixerunt enim in ore suo, & lingua sua: mentiti sunt ei: cor autem eorum non erat rectum cum eo, nec fideles habiti sunt in testamento eius.*

Pf. 77. 38. *Non lo vis an anima tua probatam Deo fidem custodiat, an vero de adulterio iulle possit accusari? Attente quem in te effectum habeant aquae amarae, persecutiones, adversitates, arumnæ, paupertas, lapides: etenim mos est scripturæ eandem per illas indicari, per illas volent diabolus ut lob probaretur fidelitas. Deo superbus objicit: ne tanti feceris & Domine servum tuum lob: non enim autem id omne est, quod lucet, an illum gloriaris servum tibi esse fidelissimum? Quid hoc tanti faciendum, quod dicat, inique iusta compleat, sed nec in minimo mandata tua transgrediatur: quandoquidem illum opibus, filiis, ac valetudine circumcingas? Tu vallasti eum, ac domum eius, vineamque substantiam per circuitum: operibus manuum eius benedixisti. Si mihi licentiam indulseris, testatum tibi faciam eius in fidelitate tibi debita defectum. Propinemus illi calicem amarum, arumnas illi immitte, & videlicet, quam cito à tuo obsequio, laudibusque ingratus resiliet: *Extende paululum manum tuam, & tange cuncta quae possidet nisi in faciem benedixerit tibi: Hanc tibi, respondet Deus, concedo licentiam. Aggreditur illum diabolus, & hauriendum illi calicem offert tot amaris opplerum aquis, ut opes illi diripiat, filios enecet, valetudinem infirmet, eumque ut læpræ congeriem, & putredinis etiamulum eiciat ad sterquilinum. Scominibus ab vxore excipitur, amici eius, qui virum consolari debuerant, illum assurgunt, suis rationibus verbisque persequuntur. Modo videamus, an aquis illis amarissimis, manus pedesque obstupescant, lingua obmutescat ad Dei laudes celebrandas. Saran lob contemplantur, sed videt eum ædum à Dei cessare laudibus, le à eas tantò decantare animosius, quanto per diabolum Dei permissu torquetur accerbis: *Domine deus dei, Dominus absultus &c. Sit nomen Domini benedictum. Insuperationem quam cepi tenere non à seram. Etiam si occideris me, in ipso sperabo. Nunc igitur, ita aunc inquit da-***

VI. Tribulationes qualis quisque sit, ostendunt.

Zob 1. 10. *Imo potius haustus illis aquis amarissimis quae auior sit & diligentior: ilico in ipsis noctis tenebris celer euolat, ipse iumentum sternit, etenim ut opinatur D. Chrysolomus. de senorum alacritate diffidebat: sicut comite iter peragat triduanum, mille cor habens clavis corham. Quis plura? camifex ipse pater vngentis sui stringit gladium, istumque super colli nudis librat impertentus. Siste gladium, clamat de celo Deus: quod enim intendebarum, iam peractum est, nimium ut toti pateat mundo constantissima tua mei gratia fidelitas: quam nec amor filij reuocauit, nec perdenda metus posteritatis enervauit: *Quia non pepereris vngentis tuis propter me, &c. Nunc cogit nos quod timeas Domnam. Ex quo sompni Margéhias hanc sententiam: *Abraham nonne in temptatione inuentus est fidelis?***

VII. Iob his examinat.

Zob 1. 21. *Intuere David servum Deo fidelissimum. Quis sicut David fidelis? & liquidò patet ex aquis amarissimis, quas bibit quantas ipse commemoratur. Intraverunt aquae usque ad animam meam. Quomodo hoc? *Multiplicati sunt super capillos capiti mei, qui obduunt me gratis. Conforsati sunt, qui persecuti sunt me inimici mei in insidiis. Tu vero quomodo te his suffocatus habuisti? Hic David Numquid Dei seruitio terga veruisti? Patientiam ad-**

Zob 17. 6. *Abie. in uagatur*

bolus me faceret à lob esse superatim, Anima, quæ talibus afflictis malis, non solum sua non non omittit pietatis exercitia, sed etiam tanto feruentius Dei præceptis obtemperat, quanto calamitatibus diuinis exercetur: hæc sponso suo fidem quam debet, integram seruare perhibetur.

Eodem argumento testatum fecit Deus Abraham Gen. 22. hæc fidei aciem: *Tentauit Deus Abraham. Num VIII. igitur tentat Deus? Vtique responderet Diu. Augu. Abraham sicut, Non ut ipse res noscat: etenim prius nouit similitur omnia, sed ut te ipsum tu cognosceas, & nouit tentatur. bi persuadeas te Deo tam fideliter adhaereres Ser. 72. de quam tu ipse gloriaris. Sic olim audio loquentem temp. e. tem populo Moyses: *Tentat vos Deus vestrarum Deum. 13. 3. palam fiat, utrum diligatis eum. Qua ratione Vide Rom. mundo constabit Abraham seruum esse Deo si 26. 8. 9. delissimum, eumque nec in minimo à debita Deo desistere obedientia tentetur: *Tentauit Deus Abraham. Et quomodo calicem illi propinando omni felle amariorum: *Tolle filium tuum, quem diligit Isaac, & offer illum, &c. Hæc ea verba sunt, quæ singula, vel ut pugio acutissimus, paterina transodiunt viscera sic Origenes. Quid agit Abraham? An illi manus, & pedes languent elumbes, an obtorpuit aecidia? Minime geritum. Imo potius haustus illis aquis amarissimis quae auior sit & diligentior: ilico in ipsis noctis tenebris celer euolat, ipse iumentum sternit, etenim ut opinatur D. Chrysolomus. de senorum alacritate diffidebat: sicut comite iter peragat triduanum, mille cor habens clavis corham. Quis plura? camifex ipse pater vngentis sui stringit gladium, istumque super colli nudis librat impertentus. Siste gladium, clamat de celo Deus: quod enim intendebarum, iam peractum est, nimium ut toti pateat mundo constantissima tua mei gratia fidelitas: quam nec amor filij reuocauit, nec perdenda metus posteritatis enervauit: *Quia non pepereris vngentis tuis propter me, &c. Nunc cogit nos quod timeas Domnam. Ex quo sompni Margéhias hanc sententiam: *Abraham nonne in temptatione inuentus est fidelis?******

Abie. in uagatur

abieisti? vindictam sumere propofuisti? Abfit
omnino eo ipfo feruire Domino itudui diligen-
tius: Propter te iustitias opprobrium operatus: confu-
faciem meam. Zelus domus tue comedit me & opor-
tu in teinatio animam meam. Populi vestimentum
memi cilectum. Laudabo nomen Domini canitica,
X. *Et magnifico eum in laude.* I fidem nobis pro-
ponitur Apostolus Paulus sua erga Deum fide-
Ne c-
mitta-
tur D.
Paulus
ab illis superatus, et eius nos vestigia imitemur.
Imitatores mei estote illis loquentur, quos varijs
durisque videt exerceri tribulationibus, atque
acerbioribus probari laboribus Domino fidelis-
simus predicatur Apostolus, quem ille sanum
miseri Apostolum, & egregie telaram reliquit
1. Tim. 4.12. *tuam fidelitatem, unde sic ait: Gratias ago ei qui
me confortauit Christo Iesu Domino nostro: quia
fidelem me existimauit, id est decurauit, & proba-
uit, & manifestauit ponens in ministerio. Noueri-
mus, ut dicit quoddam illum fidelem declarauit, ra-
lemque conprobauit ponens in ministerio dum
enim eum vocatur, ut vas esset electionis, & ait
Act. 9. *Ego ostendam illi quanta oportet ei eum pro nomi-
ne meo pati.* Ipse Dominus, qui sibi Paulum in
16. *seruum elegerat fidelem, voluit illum, & proba-
re, & decurare ut talem, idque in uicinis tribu-
lationibus, quas ille velut aquas amarissimas
parabat, ut illis exhaustis constantissima illius
2. Cor. 11.21. *omnibus esset manifesta fidelitas. In laboribus
plurimis, in carceribus, in uandantibus in plagis supra
modum, in laboribus frequenter. A Iudais, quinquies
quadragena, una manu accipi, ter viginti casus
sum semel lapidatus sum, ter naufragium feci, no-
die & die in profundo maris fui. Et quis non iu-
dicet haustum hunc fuisse copiosum? Et dum
Deum pro tantarum aduersitatum lenamine de-
1. Cor. 11. *preatur: respondetur illi. Sufficit tibi gratia mea,
nam uirtus in infirmitate perficitur, quod nunquam
melius uirtus, quam in temptatione constans pro-
batur: illa namque maiores sumit vires roborat-
tur, & augetur, ut mulier fidelis que sumptis a-
quis zelotypia in sua fidelitatis testimonium,
corponi salute, & uirtute concipiendi roboratur
nouis uiribus melio vigorosior quando Apосто-
lum carceri manciparunt (inquit D. Chrystoso.)
tunc temporis plura magisque obstupenda pa-
trabat miranda: quando in mari naufragium
passus, & tempestate iactatus in regionem eieci-
tur barbaram inhumanam, & inhabitabilem, tunc
eius claritas splendet fortitudo: quando eate-
nis vinculis reuigie trahitur ad tribus alij: tunc
iudicem ipsum superatit ex quibus sic Paulus****

infert. Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus
meis, et inhabitet in me uirtus Christi. Propter
quo d complacere mihi in infirmitatibus meis, in eo
uolens, in necessitatibus, in persecutionibus in an-
gustijs pro Christo. Quam obsecro est hanc uir-
tutis Christi, quam quaerit Apostolus, ut in se in-
habitaret: Indubie est illa Deo fidelitas, atque illi
praefata non potuerunt separare tribulationum:
illa mentis aequalitas hostium suorum nec tur-
bata contradictionibus, nec inanimata perfectio-
tionibus, hanc Christi uirtus, ut pote veri Dei in
hoc emidenter patebat, quod in eodem semper
esset mare, etque statim hanc eminentiam ytha-
gorici & Platonici Deo adscriperunt, de quo il-
lam Deo propriam laudem predicauerunt, quod
in qualibet occasione castique sibi semper simi-
lis idemque consisteret, & fortis hoc ex Da-
uide sumperat: Tu idem ipse es. In Hebraeo legi-
tur absolute: Tu autem idem semper es Deus idem
ipse, quia nunquam immutatur. Et beatus, qui
nunc Dei praesentia perfertur sic ut perfectus
Dei tributa participant, sic ex illo quod Deo
proprium est magis communicant. Cuius parti-
cipatio eius in uisum.
In hoc suam Christus diuinam declarauit
uirtute, quod nec laboribus, nec aduersitatibus,
in e contumelijs, nec ignominijs, nec plebis in-
eum seditionibus ab illis abstruente, quae sibi ad
Patris sui celestis gloriam faciendam determina-
ra: in hoc similiter sancti illi imitari saragunt,
ut nullis uicti casibus aut prosperis, aut aduersis
cedant eaque omittant agere, ad quae per diuinam
eius legem agenda constringuntur. O Christe
mi quam liquido patet te fidelem esse illi, qui te
miseri: Fideles isti, qui misit illum. Totum contra
se Pharisaeorum exercitum conspiciet acriter com-
motum lapidibusque armatas eorum manus, qui-
bus illum praefarent, ne uereatis, quod uir-
uerfa hanc eum poterint ab implendo Patris sui
mandato vel puncto quidem dimouere. Domine
mi, ut quid ad porta moraris limina? per hanc
enim egressuri sunt, qui te lapidibus, quos ad
hoc paratos habent, obruent. Hanc festinus ex-
cede, hanc alteri tempori refema opportunitati.
Nequaquam: Me oportet operari opera eius, qui
miseri me.
Praefata hanc est tua Christiane fidelitas qui-
nimo ex ea patet, quam tua sit infirma diuine
posse illud de psalterio: Nec fideles habitant in
testamento eius: quilibet enim difficultas aut re-
pugnancia quae tibi occurrerit te ad turpem di-
uina compellit mandati transgressionem. vnum
uicibulum, quod tibi aliter dixit, vna ignominia,
qua

XI. Quae sit uirtus Christi. Ps. 101. Ps. 125. XII. Christus suus est fidelissimus. Ps. 77. 37. E. f. 3.

na ab alto impeteris, quatuor assium iactura, momentanea voluptas, timor inanis verborum fabularum, mundi praesumptio quod si illas patienter tuleris iniurias, mundus de te dicitur: sit te homine abiectum: terraque solum quod si vanitatibus nuntium remiseris, obiectum tibi sit, te nullius animi vitium: non lapides, sed verba leuia, te a bono retrahunt: & ex eorum esse numero conuincens, quos sic Saluator descripsit: Ad

Euc. 8. 11.

tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt: quam diligenter hic singulis mensibus peccata sua confessione expiat, sacram sumit synaxim, ac quotidie Missae deuotus interest sacris conuertuntam si qua offendat eum molestia, si nescio quid nibi: la perturber, periculum perdendi quatuor asses, quam cito retrocedit, languescit, alteriatur? quid hoc nondum te lapidibus armati prosequuntur: nondum brachia eius in altum sublata: nondum verbera, quibus te feriunt experiris.

Heb. 12. 7.

Nondum usque ad sanguinem respicisti: aduersus peccatum, ait Apostolus. Nondum rotas conspicias nouaculis praepeditas in te cum D. Catharina: nondum craticulas ardentibus carbonibus cernis inflammatas, ut D. Laurentius: nondum euaginatam vides gladium carnificis cum D. Barb. nondum rugientes audis, ut D. Ignatius leones: non sibilantes serpentes cum D. Euphemia, & D. Christiana, & illi haec minime exhortuerunt: nec super se irruentia in illos reuocare potuerit ab eo quod Deus illis praecipiebat, & vel mulca, vel pulex, vel pediculus sufficit, ut animo perturberis, ipsique virtutibus tepidus deficias, quae tui sunt muneris, eorumque bombitu sicut Aegypti exanimetis.

§. 4. Et praeteriens. *Christus ut Deus quosdam illuminat, alios in caecitate praeteriens, a quibus transit, sicut de montibus Gellioe pluuiat.*

✠

Et praeteriens Iesus vidit hominem caecum. Ne leuiter hoc verbum duarum litterarum. (Et) transcas, quod scribit D. Euangelista, ut principium & caput huius miraculi, totiusque capituli. Mirum quod tanto corpori caput affigat adeo exiguum, & aedificioram sublimi fundamentum adeo simplex duarum verbum litterarum. Nihil mireris: quamuis enim non nisi duae sint litterae, sufficiunt in ore D. Ioannis, quibus in tenebris illis lucem declarat. Christi diuinitatis, quodque verus sit Deus, cui proprium sit nonnullos illuminare, alios excecere, vel

caecos transire, in quo eodem notante Euangelista, caelestem illum compleuit Iudaeorum obcecatione, prophetiam: quae tanto stupore ipse percussit Seraphinos thronum diuinae maiestatis circumcingentes, quos vidit Isaias, ut tale non capientes mysterium, procumbentes Deum adorarent, sibi oculos obuelantes, canentesque *Sanctus, Sanctus, Sanctus.* Christum attende, medium inter Sacerdotes & Pontifices existentes in templo, caecum autem foris extra limina: illos caecos anima & corpore praeterit, eisque diuinae suae personae lucem abscondit: quoad corpus diu enim cum conantur lapidare, eis ne illum viderent visum abstulit: hoc enim indicat D. Euangelista *Iesus abscondit se.* Et in anima: quia non solum cum ille non vident id quod illis Christus ferit, loquitur, quod Deus esset, insuper & eum ut Deo blasphemum & peccatorem insimulant, quod in examinatione miraculi his verbis protestantur: *Nos scimus, quia hic homo peccator est.* Hunc autem in corpore illuminauit, cum illi clarissimos infundat oculos, velut duos lucidissimos soles, & amplius in anima, sui ipsius illius imperitiae cognitionem dicendo: *Ego sum.* Sicut D. Ioa. Christum in medio, coniungens illam Iudaeorum obcecationem, & huius illuminationem, ostendens, quod *lux lucet in tenebris.* Proprium Deo hoc opus esse dicimus: nonnullos illuminare, alios vero obcecere: obcecere dico, non positum, sed suam subtrahendo lucem, quae hinc haec caligine nebulisque tegitur, qua proinde Theologis relinquemus excutiendam: & bene diximus, quod obcecet, eo quod alieni in eius potestatem delictorum suam subtrahens lucem illum deserat obcecatum.

Verbum illud: *Et praeteriens Iesus,* excellens, & asigne declarat opus Saluatoris, qui Principes & Sacerdotes obcecatos deserit, & abit, ut autem huic caeco appropinquat gradum figit, & moratur, ut illi lumen infundat, oculos illuminet, eorumque lucem restituat: opus Deo referuatum. Quando Redemptor noster apertius voluit diuina exponere opera, mulieris vitium parabola quae domum suam enexit, totamque emundat, singula quaeque proprio resistent loco decentissime. Hinc mulieri se Christus comparat ille que eodem format illud, quod hic agitur, opus esse Deo proprium. Cape hanc similitudinem: quando quis domum suam ingreditur, cunctaque cernit indeliberato loco consistere cum eius studeat ornatum debitaque compositioni, singula quaeque suo restituit loco: quocirca quod supra positum inueniat, infra collocat, & quod erat infra, extollit altius,

I. Christus ut Deus quosdam illuminat, alios vero de-
II. Illu-
tio o-
pus
Deo
pro-
priu.
III.
Simili-
tudo.

aliis, quo fit ut omnia bene componatur, suo- que loco restituantur. Descendit Deus in mun- dum, & omnia in uerbo reperit ordine collocata, sapientiam, doctrinam, Aiuorum scientiam mysteriorum quam Deus hominibus cõdulerat inuenit quod apud illos moraretur, qui malicia, abominationibus, Deique iniuriis erant. supra omnem modum execrabiles: iam illos ut plebis oculis iudicabant, cum ita esset, ut propria ma- litiã quæ illos iam possederat, ex cõcarentur, oculisque priuarentur, ne uiderent illa, quæ di- uina sapientia magnis uocibus edocebat: quor- circa sapientia non debito consistat loco: dicit etenim Spiritus S. *In malis uolam animam non in- troibit sapientia.* Ingressum non habet, non locũ in intellectu scelerati, nec habitabit in corpore subdito peccatis. Apud uilem a iectam inopem que plebeculam repetit ignorantiam, & crallam, que de Deo infestiam. Eorum cordibus licet sum- plicitas dominaretur, haudquaquam tamen pec- carum, aut malitia.

IV. Appli- catur Chri- sto.

Ezech. 17. V. Chri-

feci lignum eridum. Ego Dominus locutus sum. *feci. Sub arborum simbolo loquitur de homini- bus, quos uelut pomarum & hortum delicia si plantauit in Synagoga, q. dominibus manifestã- dus est ut eius Dominus primarius, in eo quod sit humiliaturus celsissimos Principes & Sacer- dotes Synagoga, lucem illis adinens, & suorum cognitionem mysteriorum abscondens, humi- lem uero cõcipientem exaltaturus illi eorum- dem oculis uisumque communicans. Quocirca arbor illa, quæ uire, frondibusque præfulge- bat, Principes intelligo Synagoga, qui se iacta- bant plenos, arrogantes, superbos, quodque in il- lis altissima floretet, legis diuina cognitio, ra- citus exarefecit: etenim auferet ab eis Dominus sanum eiusdem intellectum, eumque pauperi cæco communicat, quo fit, ut iam non uelut ar- bor arida contempnatur, sed ut fecunda fructu- grata floribus, felisque uernans plus, omnibus admitteret. In hoc autem uult ostendere, atque confirmare, quod uerũ sit Deus. *Ego Dominus locutus sum. & feci.* Et insipientes stultoſque præ- terit eos, quibus mundus non coluit sapientiores, & oculis priuat eos, qui mundi habebantur o- culi, miserum autem sapientia replet, deſpectum erigit ad altiora, cuiusque corpori ac animæ o- culos efformat elegantiores.*

Promisit olim Vates Elifeus illam aquã, quã populo suo mirando quodã prodigio erat con- cessurus, huius autẽ uaidica promissio ex eius mente fiebat, ut inquit Theodoret, cantante illo Psalte, quo ap. uis posset declarare prophetiam. De hac ait Propheta & promittit, quod eam sit largiturus, nulla decedente pluuia, nullis uentis sanibus, nullis reboantibus tonitribus, nulloq; tumultu excitato: & hæc omnia, & quæcumque mandauit fieri Vates, ut aquam illam obtineret, eaque potirentur, indreat Dei spiritus uaidico suo particulari quadam gratia, facta uero pro- missio securam habuit certitudinem, quod illi potentissima Domini manus interueniret. Ete- nim ex singulari Dei locutus est inspiratione, quocirca promisit quod solus poterat Deus effi- cere & confirmare. Promisit ergo suspendã illã aquã, omnibusque eã optantibus imperat. *Fuerit aluum torrentis huius fossas. & fossas.* Transibit aqua per fossas ac puteos quos fodierit celeriter; porro replebit eo modo puteos illos aqua, ut ex ea plus sit ille accepturus qui fuerit profundior, qui uero nulla fuerit altus, profunditate, omni- protus aqua priuabitur. Hoc modo mysterium de Christo ponderamus. Descendit Christus in mundum uelut aqua torrentis miraculosus, nullo strepitu,

stus
lignu
humi-
le e-
xaltat
& sub-
lime
humi-
liat.
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

Isa. 42. Strepitu, nulla pluvia, nullo tonitru: Cum medium
 1. silentium tenerent omnia, & nox in suo cursu &c.
 Toto orbe in pace compositio. Qui tanta quiete ac si-
 lentio suas esset effusus aquas, vt vaticinante
 38. Isai: *Nun clamavit, nec audietur vocatus foris.*
 Doctrinae suae fluencia celeritursu dispersit: Per-
 transis benefacendo. Porro tali modo, vt omni
 aqua aridos deseruerit illos, qui velut alti putei
 se superbos ac arrogantes ostentare studuerunt.
 Sacerdotes nimirum & Synagogae Principes;
 39. illos vero qui seiplos puteos humiles profun-
 do sicut agnouerant, vt pauper hic caecus, suae
 repleuit aqua cognitionis. Hoc ipsum caecorum
 Regina Maria suo cantico praestitit: *Esurientes*
 40. *impleuit bonis, ditantes dimisit inanes.* Hoc opus
 est, quod asserere poterat & complere solus
 41. Deus, quocirca in eo Christus se Deum esse de-
 clarauit. Auctor & Dominus diuinae lucis Deus
 creditur, vnde sic nominatur. *Pater luminum:* ip-
 sam vero cui voluerit communicat, eoque quo
 vult modo diffundit, libera sua meraque volun-
 tate. Sic Christus ipse palam confitetur Patri suo
 42. caelesti collocutus. *Abcondisti haec a sapientibus*
 43. *& prudentibus & reuelasti ea paruulis: ita Pater:*
 quoniam sic placitum fuit aui te.
 Eleganter hoc expressit sapiens ille Eliu ami-
 cus Iob, prout eius verba declarat D. Gregor.
 Prius explicauerat potentiam dominiumque
 44. Dei, sub aquarum metaphora, quas aliquando
 sic suspendit, vt de gutta de caelo depluat, alias
 autem tanta refundit vberitate, vt riuos produ-
 cat rapidissimos. *Qui auferit stillas pluuiae* (D.
 Grego. legit: *stellas pluuiae*) *& effundit imbres ad in-*
 45. *feri gurgitum:* deinde magis proprie hoc declarat
 locutus de luce: *In manibus* legit D. Grego. *in-*
 46. *manibus* abscondit lucem, & praecipit ei, vt rursus
 adueniat. Lucem Dominus ita manu sua conti-
 47. net, vt illi praecipiat, de illaque disponat tanquam
 legitimus Dominus. *Praecipit ei:* Atque vt talis
 quibusdam illam abscondit, aliis autem praecipit
 vt oriatur. Ab eius imperio lex dependet, eam
 48. suis gestat manibus; ab illorum abscondit oculis;
 huius autem praecipit, vt clarius oriatur. Eo
 modo quo tu gestans manibus adiamantem lu-
 cidissimum instat solis, aperis enim manu, eius-
 49. que splendorem illi communicas; quam rursus
 claudis, ne alter splendorem eius videat. Hoc
 agit Deus, & vt talis hoc agit hodie: cernis
 etenim quod illis qui in templo erant, oculos
 eripiat, lucemque diuina sua manu adimat:
 50. illos autem gerat, infigatque caeco: quo fit
 vt ipsi tenebris immergantur insipientes, ille
 vero ad lumen assurgat sapientior: vt dicere li-

cat: *In manibus abscondit lucem.*
 Hoc verbum *Immanes* aliquando significat 10
 immites, crudelēs, aliquando magnos & excel-
 sos gigantes. Indicate voluit Elu amicus Iob
 ex mente D. Gregor. superbos ac immites Pha-
 11. rixos & Principes Synagogae: *Immanes sunt, qui e-*
 12. *se elatis cogitationibus extollunt, quibus lux abs-*
 13. *conditur: quia superbientibus veritatis cognitio de-*
 14. *negatur.* Hoc opus Deo proprium hodie Chri-
 stus peragit: est enim illud, quod illuminato ce-
 co subiungit: *In iudicium ego veni vt qui non vi-*
 15. *dent, videant, & qui videant caeci fiant.* In quibus
 Domini verbis complectitur propheta illa, qua
 nullam Deum per Isaiam praedixit clariorem.
 Praenuntiare incipit ista signa, quibus se mundo
 16. esse manifestaturus. *Diebus pusillanimitis.* *Confor-*
 17. *tamini & nolite timere: ecce Deus vester adiutorum*
 18. *adducet retributionem: Deus ipse veniet, & saluabit*
 19. *Isaia v-*
 20. *nos. Tunc aperientur oculi caecorum &c.* Diuina tunc
 21. planè verba: *Faulta haec nuntiate pusillanimitis.* Christus
 D. Hilarius intelligit de timidis, & pusillo ani-
 22. mo formidolosis: vnde sic legit *Molui animi,* Et *L. 9. de de-*
 23. *Euseb. Caesariensis.* *Quis pusillo animo & timido, monstrat,*
 24. quocirca ad litteram humilibus loquitur, quod *Euang. ca-*
 25. *expellit iudicet: vox Hebraea, quae stultos sig-*
 26. *nificat, quos dicimus innocentes.* Eadem est
 27. vox, qua paulo superius idem vltus fuerat *Ph-*
 28. *pheta, quando sententiam illam protulit, quam*
 29. *D. Chrysol. a. expendit: b. Cor stultorum intelli-*
 30. *get scientiam. Stultos vocat (inquit ille) & amen-*
 31. *tes, ipsos simplices & innocentes, quos Christus*
 32. *appellat paruulos, & D. Paulus de Apostolis as-*
 33. *serit. Quae stulta sunt mundi elegit Deus, vt con-*
 34. *fundat sapientes. Illis igitur haec facta lraque*
 35. *nuntiate, quibus cor eorum a tristitia recreetur:*
 36. *quare o Domine: Deus ipse veniet, & saluabit*
 37. *vos.* Horum verborum emphasim trutinant D.
 38. Cyprian. a. D. Augustin. b. & D. Irenae. c. quibus
 39. *vera Messiae Diuinitas asseritur: Deus ipse ve-*
 40. *niet. Ille qui venturus speratur: Deus est: illum*
 41. *non mittet, sicut olim Moysen, qui populum*
 42. *suum de Pharaonis eripiat seruitute, nec Iosue*
 43. *quingue qui illum in terram iudicat promissionis, nec hares,*
 44. *Samsonem, qui ipsum contra Philisthaeos acer-*
 45. *rimus defendat propugnator, nec Angelum, qui*
 46. *illi per iuniam & desertam sit viae dux: Ipse veniet*
 47. *& saluabit vos. Talis autem erit illa salus, quam*
 48. *uobis conferet, vt eam ipse solus valeat impetiri.*
 49. *Dne, quid ad hoc faciet, qua ratione haec humi-*
 50. *libus largietur salutem. Ecce Deus vester, vltio-*
 51. *ne adducet retributionem.* Aliqui opinantur signifi-
 52. cati, veniet Deus vindictam sumpturus, iustoque
 53. daemone supplicio multatus. Porro haec
 54. declarat

declarant Septuaginta sic legentes: *Deus noster indicium retribuet. & retribuet.* Opera sunt hæc verba, verumtamen ecclesiastica. In factis litteris phrasîs hæc: *Retribuet indicium*, signat aliquem punire iuxta criminum gravitatem: verum committitur solum: *Retribuet*, idem est ac facere misericordiam: idcirco nungue poposcit à Deo misericordias, retributiones: *Noli obliui et omnes retributiones eius*: ob eam rationem quam assignat D. Augustin. hæc verba perpendens: decipulum hæc idem est: *Veniet Deus & retribuet indicium retribuet*, ac si dicat: quoddam eorum de suis iuste punit iniquitibus in aliis autem infinitas suas, & illimitatas effudet misericordias, his conformiter quidam ex Hebræo legitur, *Ecce Deus noster vltis venit & remunerans.* Non capio Hoc tibi, respondet Christus exponam: *in iudicium ego veni, ut qui non vident, videant, & qui vident, cæci fiant.* Hoc, ego vni, est, *Deus ipse vni*: venit iudicium facturus superbos puniens cœcitate, eis lucem auferendo: *Ut qui vident, cæci fiant*: hoc est, *Retribuet indicium*: & misericordiam præstans humilibus, eis lucem infundens splendidissimam: *Ut qui non vident, videant*: hoc est, *Retribuet*: Si nondum intellexeris, inquit D. Iohannes: illud in hoc opere euidenter contemplate: duo connecte opera, quæ modo Christus in mundo veniens exerceat. Hanc conuersionem denotat illa conuinctio. Et qua D. Iohannes huic miraculo principium: qua Dominus sua miseratione motus lumen infundit cæco, foris extra templum mendicanti, quod operi illi connectit præcedenti, quæ Christus inflat os illos, & clausos Pharisæos in templo discedens dereliquit omni priuatis luce, in pœnam pernicacis eorum malitiæ ac rebellionis, iustissimam: hæc itaque exerceat, illum autem illuminat.

11 Mystica illa mirandaque columna, sic notat D. Aug. quam mediam Deus statuit inter Ægyptios & Israelitas Christum figurabat. His lucæ præferebat meridianam, illos autem nocturnis exco: cabat tenebris de qua die Sabbati, & hodie complemur hoc cernimus oraculum. Insuper & opus illud obstupendum, profusque mirabile, quod Deus per Isaiam promittebat se in mundo facturum, quod scilicet, Sapientes, obtenebraret, ut amentes fierent, & amentes illuminaret, ut sapientes euaderent. Contumacem Iudæorum expendit peruersitatem, qua semper diuinis beneficiis responderint ingratiore. Modo bene, inquit Dominus. *Yadam, & magnam, stupentiam, a que miraculosam operato mutationem:* Hieron. Bap., de Lanza Tom. 111.

Sapientes efficiam stultos, & stultos sapientes. Idcirco ego addam, ut admirationem faciam populo huic miraculo grandi & stupendo. Septuaginta trauslulerunt: *Idcirco ecce ego addam, ut commutem populum istum, & commutabo eos.* Ob eorum non tolerandam nequitiam hanc patrabo mirando, stupendoque miraculo commutationem. Si Deo grande videatur hoc miraculum, cuius oculis nihil est admirabile (denotat enim ignorantiam, Deo repugnantem) nihil magnum, teste Spiritu & permagnum sanè huius commutationis debet esse miraculum. Et quale precor, illud: *Etiam sapientiam à sapientibus eius, & prudentiam à prudentibus eius abscondetur.* Grande miraculum sic empta immutabo, ut sapientes stultescant, & stulti sapiant, oculi lyncei caligabunt, & a natiuitate caligine obœcatis lux meridiana concedetur. Proh, quanta foret illa rerum immutatio, si terro sordido obscuroque luto horrida, in cœli mutaretur stelligerum, ipsiunque cœlum micatissimum præfulgens sideribus, in terram obscuram grauemque mutaretur: Hæc illa mutatio est, quam hodie Christus peregit, quamque per Vatem Agg. quæ promiserat: *Adhuc unum modum est, & ego commutabo cœlum & terram:* de He. 7. 5 & quo alias egimus. Contempe igitur hic miranda illam mutationem stupendo miraculo perpetrata. *Miraculo grandi & stupendo.* Admirabilis omnino permutatio: dat enim eorum oculos huic, & huius cœcitate eorum ostendit oculis: eadem est illa permutatio, quam ponderat D. Aug. Lepra laborat Naaman, Giezi sanitate gaudet. Cæterum Eliseo Naaman obedit, Giezi recalcitrat, qualitates permutantur: Sani as Giezi apparet in Naaman, & lepra Naaman in Giezi: *Ino tempore aspli & rursus ostenditur. Et gemina potestas sanctissimi Prophete demonstratur. Curatur Naaman Syrus, & lepra Giezi perfunditur. Seruo Syro fidei gloriæ attulit, & seruo perfido in pulu pœnam: alius suis redidit, sanus alius cunctis ostenditur maculosus.*

Tu indica, an non merito D. Iohannes sic ex industria hoc scripsit, tantique circumstantis ac rationibus exarauerit, nec non mutationem illam declarauerit, qua Christus mundi sapientissimos insarauerit, oculisque eos priuauit, qui mundi oculi habebantur, pauperem autem cœcū & despectum, cœlesti repleuit sapientia, illique oculos efformauit in corpore & anima sole splendidiore: illi cœli sideribus fulgidi, in terrâ mutantur obscuram lutoque sordidam, terra verò rescit, & hæc in cœlum mutatur, sideribus, stellisque fulgentissimum: ita ut optime hic quadret id quod aerecit. G g Dominus

X. Similari mutaretur stelligerum, ipsiunque cœlum micatissimum præfulgens sideribus, in terram obscuram grauemque mutaretur: Hæc illa mutatio est, quam hodie Christus peregit, quamque per Vatem Agg. quæ promiserat: *Adhuc unum modum est, & ego commutabo cœlum & terram:* de He. 7. 5 & quo alias egimus. Contempe igitur hic miranda illam mutationem stupendo miraculo perpetrata. *Miraculo grandi & stupendo.* Admirabilis omnino permutatio: dat enim eorum oculos huic, & huius cœcitate eorum ostendit oculis: eadem est illa permutatio, quam ponderat D. Aug. Lepra laborat Naaman, Giezi sanitate gaudet. Cæterum Eliseo Naaman obedit, Giezi recalcitrat, qualitates permutantur: Sani as Giezi apparet in Naaman, & lepra Naaman in Giezi: *Ino tempore aspli & rursus ostenditur. Et gemina potestas sanctissimi Prophete demonstratur. Curatur Naaman Syrus, & lepra Giezi perfunditur. Seruo Syro fidei gloriæ attulit, & seruo perfido in pulu pœnam: alius suis redidit, sanus alius cunctis ostenditur maculosus.*

XI. Lignum aridū, viride

Ex. 16. 17. Dominus ait vaticinante Ezechiele: Et sciens
 24. omnia ligna regionis: quia ego Dominus humiliavi
 lignum sublime, & exaltavi lignum humile, & se-
 exavi lignum viride, & frondere feci lignum aridum:
 Ego Dominus locutus sum & facti. Hic verbi illius:
 Et prateriens emphasim attende quam attentius
 considerans, meo quidem iudicio, illud exarans
 Evangelista, impletam illam contemptum est
 Davidis contra Gelboe montes imprecationem.

2. Reg. 1. Montes Gelboe nec vos, nec pluvia veniant, super
 21. vos nec sint agri primitiarum: quia tibi abiectus est
 clypeus fortium &c. Omnes montes in circuitu eius
 visitet Dominus à Gelboe autem transeat. Expen-
 dit D. Amb. a. que sequitur Abbas Rupert. b. quod
 realiter hæc Davidis maledictio montes Gelboe
 comprehenderit, ut magis Dei sententia, quam
 Davidis imprecatio esse videatur. Absent. e. dif-
 ficulter obicit, quia multo ante proposuerat
 Theodoret. d. e. ratione potuerit David mon-
 tibus istis maledicere, talique poena multare, si
 nullam ipsi morti Saulis causam præbuerint, ac
 clavis exercitus eius ansam dederint: eo magis
 Reg. c. 1. cum hoc in viciniorum cederet præiudicium, qui erant
 c. In li. 2. ex tribu Issachar, ut ait Adricomius, in quibus
 Reg. c. 1. 9. arma sua colebant, messumque colligebat copio-
 16. sorem: cum enim esset terra illa adeo fertilis,
 d. In li. 3. illam libenti animo colebant, complentes illud
 Reg. 9. 6. patris sui Patriarchæ Iacob vaticinium. Issachar
 Gf. 49. 14. agnus fortis accubans inter terminos: videri requirit
 quod esset bona, & terra quod optima: & suppositis
 humerum suum &c. Omnibus autem manifestum
 est, quod illi in ruina morteque Saul, omnium-
 que Principum nullam incurrerint culpam.

XII. Montes Gelboe cur à Da- uide ma- ledicti. a L. 3. Of- ficio. c. 10. b Lib. 2. Reg. c. 1. c In li. 2. Reg. c. 1. 9. d In li. 3. Reg. 9. 6. Gf. 49. 14.

¶ 11. Multa congerunt hic SS. Patres: attamen hoc reliquis prophanis nostro convenientius est, quod expendit D. Rabanus Maurus, quod quamvis superficialiter verba illa montes Gelboe videan- tur impetere: in spiritu tamen, ut divina propheta ad Pharisæos Scribasque dirigebantur. Erat Gelboe terra secundissima, ut diximus, ita copiosè cœlesti rore, pluviusque complura, ut omnes aquæ cœlestis decedentes in eis sistere: motati- que viderentur. Tunc hoc ipsum, inquit Ra- ban. nomen innuit Gelboe, quod significat decursu, unde symbolum erat illius templi, & ciuitatis Hierusalem, in quam decedebant fluebant- que cœlestis doctrinæ pluvia: divinaque gra- tiæ rores vberissimi. Illic montes erant altiores: Sacerdotes & Doctores, quibus mille nomini- bus nomen illud conuenit, illisque dedit Da- uid: Suscipiant montes pacem populo. Illi sue- runt, ubi fortes Israel ceciderunt: ibi namque Prophetas occiderunt, seruosque Dei diuinus

exceperunt. Quam Prophetarum non sunt per- secuti patres vestri: sic illi improperat D. Ste- phanus, & Dominus ipse in faciem illis obiecit, dicens: Illam Prophetarum esse infortiumque Iamnam. Non capis Prophetiam perire extra Hieru- salem.

Illos Plurimistâ considerat, eorumque super- bia perpendit arrogantiam, obduratam contra Deum eiusque Prophetas rebellionem, & super omnia contra illorum antesignanum & Pontifi- cem Christum, non affectu maledicendi (loquitur D. Augustinus) sed ipsa prophetico aut Mōtes infatissim, hoc in tempore præcessit: Montes qui estis in Gelboe, (sic legit D. Ambros.) infelicem vestram deploro perditionem: omni namque cœlesti rore cognationis diuinæque gratiæ pri- ualimini: ac proinde respectu Dei eritis omni fructu inreconditi. An ergo diuinitæ suæ suspen- det, & exhibebit misericordiam profuturam. Nū- quid terra sterilis exarsedet? Minime, visitabit enim montes in circuitu: & circumiue in ostec- cum ad templi valuas mendicantem: hic diuinæ suæ torrentem effundet benigni acis, hoc est: Montes in circuitu eius visitet Dominus, à Gelboe autem transeat. En tibi hoc: Et prateriens Iesus, compara illud transeat, cum hoc prateriens, D. Abbas Rupert. hic iustam reprobationem, & ex- cecationem perpendit Iudeorum, nec non mi- sericordem Gentium illuminationem: quando- quidem illi, qui præsentem in Dei templo de- rant fuerint obsecrati, cœcus autem foris reman- ens extra templum, illuminatus: Ipse patiter considero, id quod quotidie Deus inter: ope- ratur: festinat enim praterit superbos & am- biciosos transiens steriles, sine succo, sine cog- nitione suorum mysteriorum: sicut autem in pau- perculo quem sua luce illuminas, rore suæ gra- tiæ succundat, suisque donis ditat: cœlestibus. Quor, heu quor steriles videmus sapientes do- ctoreque mundi? Quor, heu quor nobiles ita sine Deo, sine spiritu, sine desiderio cœli, sine deu- otione: & quor pauperculos spiritu Dei, cœle- stibusque diuites consolationibus? Quid est hoc?

In vos est & Quis iusticia: ut quid enim tibi Deus suam infundat lucem, qui sanctas eius peritæ repellis inspirationes, misericordiarum abilitis memoriam, promissaque suæ in gratif- simus? Torsis terrenis afficeris. his oculos tuos affigas, his inhiat, his cor consecras: quid præ- ter lucrum tuum, bona, voluptates, honorem, & fuitiles: curas recreationes? Transit vos Deus, adeit solemnitas festiuitas, accedit Chri- stus,

exceperunt. Quam Prophetarum non sunt per- secuti patres vestri: sic illi improperat D. Ste- phanus, & Dominus ipse in faciem illis obiecit, dicens: Illam Prophetarum esse infortiumque Iamnam. Non capis Prophetiam perire extra Hieru- salem.

Illos Plurimistâ considerat, eorumque super- bia perpendit arrogantiam, obduratam contra Deum eiusque Prophetas rebellionem, & super omnia contra illorum antesignanum & Pontifi- cem Christum, non affectu maledicendi (loquitur D. Augustinus) sed ipsa prophetico aut Mōtes infatissim, hoc in tempore præcessit: Montes qui estis in Gelboe, (sic legit D. Ambros.) infelicem vestram deploro perditionem: omni namque cœlesti rore cognationis diuinæque gratiæ pri- ualimini: ac proinde respectu Dei eritis omni fructu inreconditi. An ergo diuinitæ suæ suspen- det, & exhibebit misericordiam profuturam. Nū- quid terra sterilis exarsedet? Minime, visitabit enim montes in circuitu: & circumiue in ostec- cum ad templi valuas mendicantem: hic diuinæ suæ torrentem effundet benigni acis, hoc est: Montes in circuitu eius visitet Dominus, à Gelboe autem transeat. En tibi hoc: Et prateriens Iesus, compara illud transeat, cum hoc prateriens, D. Abbas Rupert. hic iustam reprobationem, & ex- cecationem perpendit Iudeorum, nec non mi- sericordem Gentium illuminationem: quando- quidem illi, qui præsentem in Dei templo de- rant fuerint obsecrati, cœcus autem foris reman- ens extra templum, illuminatus: Ipse patiter considero, id quod quotidie Deus inter: ope- ratur: festinat enim praterit superbos & am- biciosos transiens steriles, sine succo, sine cog- nitione suorum mysteriorum: sicut autem in pau- perculo quem sua luce illuminas, rore suæ gra- tiæ succundat, suisque donis ditat: cœlestibus. Quor, heu quor steriles videmus sapientes do- ctoreque mundi? Quor, heu quor nobiles ita sine Deo, sine spiritu, sine desiderio cœli, sine deu- otione: & quor pauperculos spiritu Dei, cœle- stibusque diuites consolationibus? Quid est hoc?

XIV. Iudæi et montes Gelboe maledi- cti. In 1. 2. 9. Ioannis.

Psa. 71. 3. Propetas occiderunt, seruosque Dei diuinus

stus, vel natus in mundo, vel adoratus à Regibus in stabulo, vel mortuus, vel resuscitatus; tu vero omnis spiritus exers, nec à terra allurgis, nec vnico pio serues desiderio, nec rote illo succundante, aut caelesti pluuia irrigaris, sacrosanctis disponens, te Sacramentis. Praterit Deus, diuinaque eius à te pluuia descendit, & in pauperulo haret, hic etenim his diebus habet, recipitque consolationes, donaque singularia.

§. 5. Prateriens. Qui transiens talia confert dona, quid faciet, in quo diu resderit?

E Nucleatus hoc perpendens. Et prateriens, quantum intelligo, declarat D. Ioannes amplius illud: *Lux in tenebris lucet*; alia quadam diuina allusione ad historiam Moyfi, quã in principio indicauimus. Summo opere exoptabat Moyfes videre faciem Domini: rogauit cum instanter: negauit ille, non enim conueniens erat, portò concessit illi, quod eius postmodò doliur que conspiceret, quia verò ad hoc necessaria erat lux diuina, illam ipsi transiendo largiretur, super oculos eius manum suam diuinam ponendo quòd ita factum est: etenim Dominus coram Moyse transiens *Transiit Dominus coram eo*, oculos illius manu sua contegens illos tanta luce perfudit, vt ea, quæ de illis radiabat, oculos totius populi obtenebraret. Notandum autem est, quod tam celeri Deus, gradu pertransiit, vt velut momentaneus, subitusque esse videretur. Hoc voce Hebræa significatur. *Ghabar*, quæ vñs est Dauid, dum ait: *Dies eius sicut umbra prateriuit*. Et D. Iob: *Ventus transiens subigabit nubes*. Diuinam Christi obtinuisse lucem, qui tantam transiendo lucem infudit, talesque oculos illi, qui nullos habebat, quatenus ex hoc cognoscat, quod *Lux in tenebris lucet*, & quod lux illa sit tam supereminens. Quod si verò pertransiens, & puncto temporis transiens, sic illuminet, quid enim cogitas acturò, vbi diutius sedem fixerit? Ad rem aptè, inquit D. Chrysostomus, egressus de templo stetit, & admirabilem hanc cæci illuminationem coniunxit cum illa Sacerdotum, Doctorumque, qui in templo aderant, obsecratione: vt ex eo lucis suæ potentiam assereret, & eorum confirmaret tenebras esse obliuissimas.

Solet Deus (inquit ille) quando nihil operatus in iis quibus plura operari debere videbatur,

digressus in eo operari in quo videbatur impossibile quid operari. Hoc modo probat ille peruersam cordis Hierobeam duritiam: nihil enim in eo operata sunt Dei terribilia; quibus tantum modo lapidi propositus, in mille partes illi, diffringitur. En tibi contumacem eorò duritiam & cæcitatem: cum enim esset inter illos Christus eos illuminans, crassioribus inuoluitur tenebris: cum talis esset lux eius, vt pertransiens illuminet eum, quo mundus non habuerat cæcitatem. Quòmodo ex his tu collige, quantum tibi lucè inturdet, si illum in anima tua diuinus detenturus. Quid Christus pertransiens efficit? Transiens circa mare Galilæe duos inepes rudelque piscatores in supremos conuertit Apostolos D. Pet. & Andrea, Iacobù & Ioannem. *Am. Mat. 4. 18* *bulans Iesus iuxta mare Galilæe &c.* Prateriens Matthæum vsurarium, & publicanum reddidit Apostolù & Euangelistam eminentissimum: *Prateriens Mat. 9. 9.* Iesus viuit hominem sedentem in telonio. De Iudæa transmittens in Galilæam Apostolam suam creauit mulierem Samaritanam, donaque contulit oppidanis excellentissimam. Eodè procedens passu viuit tubuit filio reguli iam iam morituro. *Transiens Iudæa in Galilæam. Per Samaritanam veloci et profectus decem leprolos subfidium eius implorantes misericorditer restituit. Cum transiret per mediam Samaritanam & Galilæam, occurserunt ei decem cæci leprosi &c.* Cum iter faceret perleui hoc Zaccheus vidit eumque qui *Principi erat publicanorum*, filium effecit fidei Abrahæ legitimum. *Perambulabat Iericho &c.* Modò verò prateriens, talem lucem, tales oculos, tales gratias, talia confert beneficia: Tu perpende qua ratione tenebras illuminabit, quando & vbi sedem fixerit, in anima velut in throno suæ Maiestatis, & in suæ quietis domicilium? Vt video disponit nos D. Ioannes, vt perpendamus & intelligamus illa verba, quæ de Christo nobis commemorat. *Si quis diligit me sermonem meum seruabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem in apud eum faciemus.* Et illa similiter quæ in publicatione SS. Sacramenti protulit: *Qui manducat carnem meam, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo.*

Proh! quam infunder in tenebris animæ illius lucè, in qua fixerit mansionem, euz gratias, quæ dona in illius pectore in quod sub specie. Deus in bus Sacramentalibus descendit? Quam bene nobis hic gradat, quod ipse Dominus addit, & postmodum dicimus: *Quandiu sum in mundo, lux sè plurima mundi: Si lucem semper lux illa diffundat, quam confert to diutius hæserit sedemque fixerit, tanto lubona.*

cem diffunderet amplior em. Vidit Iſaias Domi-
 num illum ſedentem ſuper thronum excellium
 & elevatum, & qui ſimbriis veſtimenti ſui totū
 Iſa. 6. 1. replerat reſplum. *Et quæ ſub ipſo erant* legunt
 illi ſpſoria veſtimentiſum eius *replebant reſplū.*
 Quæ ſunt eius veſtiment. Lux, fortitudo, gratia,
 pulchritudo. *Amittis lumen ſicut veſtimento, ca-*
nit Dāvid & iterum: Dominus il corē indutus eſt,
indutus eſt fortitudinem. Eius veſtimentum tale
 eſt, ut in eo gerat acu deſcriptū: *Rex Regum Do-*
minus dominantia. Reſedens in anima Dns omni-
 bus his eam replet, vt optimè dicere poterit
 Iſaias: *Orietur in tenebris lux tua, & tenebra tua*
erunt ſicut merides. *Requie tibi dabit Dominus*
ſemper, & implebit ſplendoribus anima tua, & ſpon-
ſa tua liberabit (ſcribitur Septuaginta: *Et oſta tua*
impinguabit) *& erit quaſi hortus irriguus, & ſicut*
ſons aquarū, cuius non deſicient aqua, & aſpicietur
in te a ſeria ſeculorū. Diuina ſunt hæc verba
 ad declarandū effectus quos Deus operatur in
 anima noſtra, in qua manſionē habet, præſertim
 per Venerabile Sacramentum: Lucem inſtundit
 clarā intellectui, tenebras diſſipat quas paſſiones
 excitant, emittentem ac continuam dat quietem
 voluntati, quandam gloriæ tribuit participatio-
 nem, oſta corrobora virtutum, anima, hortus vi-
 detur plantis cæleſtibus ſecundus, eam aqua
 adſpergit recenti gratiæ Spiritus S. plura in illa
 aſſidua opera. O ter felice animam in qua
 diuturnam Deus habet manſionem.
 Eleganter dixit Archangelus Gabriel cælorū
 Principi Mariæ, quando eandem ſalutans illo:
 Luc. 1. 28. *Aue Maria* continuo ſubiunxit: *Dominus tecum:*
 quæ namque ſic fixæ ſecum detinet ac Deum, in-
 dubitū erat, quod plena gratiæ foret cæleſti-
 bus, quæ ille Dominus operatur. Hinc in te naſ-
 ci deberet triplex illum continuo tecū detinendi
 deſiderium, dicendūque cum ſponſa. *Intra vbera*
mea commorabitur. O quā eſſet rationi conueni-
 ens, vt illud tu prudens mulieris Sinarum diſ-
 formares argumentū, illa enim conſiderans,
 quod tranſiens per ciuitatē Eliæus, nec moram
 faciens, ſolo illo tranſitu plurima pluribus adfer-
 rei beneficia, quibus ſua teſtabatur ſanctitatē, in
 hæc verba maritum ſuum alloquitur. Domine,
 magnus abſq; dubio vir hic eſt & magna qua-
 cūque tranſit operatur, quæ nā nō bona ſecū ad-
 ferret, vbi manſionē acceperit: illum adducamus,
 vt in domo noſtra manſionē faciat, in quē finem
 illi cubiculū præparemus: *Animaduerto quid vir*
 4. Reg. 4. 9 *Di ſanctus eſt iſte, qui tranſit per nos frequenter:*
ſciamus ergo et edificauit, & ponamus ei in eo le-
ctulū, & menſam, & ſellam, & candelabrum &c. Et

ad vobis eis res ſuccediſſe: Iſo namque maior
 deſiderio dōi a receperunt bona ratio, & quæ in
 ore tuo foret optima. Quibus te Deus tranſeun-
 do tantū dōis affecte? Vnica vice qua peccata
 per confessionē purgaſſi, quanta anima tua in
 quietate lætatur: quantum onus dicitur mihi,
 humeris tuis excuſiſſi: quanta actulit deuo iōne,
 dulcedinem quantā, dum celeriter per memoriā
 tuam tranſiit: Chriſtus rorcem baiulans, vel cru-
 cifixus: quando tranſiit, te illum conſiderante vt
 puerulum, matris vbera lambentem: quando il-
 lum meditares ex ſuam tibi ſanguinem, vitam
 que propinquantem, nec non cæleſtem tibi gloriā
 promittentem: quid eſſet ſi fixam in anima tua
 haberet manſionem? Illam ad hanc præpara di-
 ligenter, & cum Chriſti diſcipulis ex deſiderio
 eum deprecate: *Māne nobiſcum Domine.* Luc. 24. 29

§. 6. Vidit hominem cœcum, Homines
 tantum oculos deſigunt vbi ſi aliquid con-
 cupiſcendum: per illos te declarabit hominem
 Antichriſtus, ſicut ſe Deum Chriſtu per
 ſuos.

Vidit hominem cœcum à natiuitate. Oculos
 coniecit, non taliter qualiter, ſed fixe &
 data opera in cœcum. Sic colligit D. D. Cyr.
 Chryſoſt. a. ca. 150, fuit ille adipe ſtus, tanq; diu
 Hb. 5. 19
 curus, vt ex eo ſumpſerit Apoſtoli occaſionem Ioa. 10. 3.
 Chriſtū interrogandi, quidnam in illa cœcitate tā
 I.
 attentē conſpiceret: vtrū effectus eſſet peccatorū Cur Chri-
 cœci, an verò parentū eius. *Tam diligenter eū in-* ſtus cœ-
tuus eſt, vt diſcipulos ad interrogandū conuer- cum ſpe-
teret. Quid inuenis in terra cœi Domine, atque dare di-
in cœco, qui in terra degit? Quid hic viſu dignū gnatur,
vbi nihil eſt præter miſeriam, defectum, neceſſi- I I.
tatem? Numquid vehementer Regem admirate- Similitu-
ris, qui de palatio ſuo magnifico egreſſus, vbi do.
regiæ abſcondit opes, cuius oculi pulchra ac præ-
tiōſa quæque videre conſueuerant, ſi pagum in-
greſſus oculos ſuos deſigeret in ſterquilinum
putridū grateoſi: tunc, citius pretioſiora quæq;
nōn niſi palea fuſſent & immunditia? Eſt nedū
ſordes oſſent communes, ſed aliæ multo horribi-
liores, quæ conuentiū oculos offenderent, quid
diceret: quid intueret Domine? quid hoc tuus in
ſterquilinio detinet oculos? Hæc rapit in admi-
rationem, quod Deus hominē dignetur intueri.
Quid in eo Dñe cōſideras? eſt etenim homo ſor-
dū colluius, miſeriarū cumulus, & immunditiæ
ſterquilinum. Homo natus de vulture, breui vitæ Iob. 14. 1.
tempora, repletur multis miſeriis. Nedūm pluri-
 m 18

mis varijsque plenus est miseris, sed repletus vi-
plures cum opprimere non posse videantur: Et
dignum dicitur super vultu semotis aperire oculos tuos?
Non aut quod figas, seu ex industria in eum o-
culos conijcias, sed appetias qd; Quod oculis in
illum nitare videaris. Mundi sunt oculi Domi-
ni, testatur Vates, nec vllam videntur posse im-
munditiam intrare. *Mundi sunt oculi tui, ne vi-
deas malum, & respicere ad iniquitatem nō valet.*
Miratur hoc Lob quod hominem Deus dignetur
vel semel intrare, sed amplius ego miror, Chri-
stum Redemptorem nostrum, qui necdum oculis
nitat, sed insuper & firmat oculos suos in ho-
minem cœcum, sterqui inum, qui præter com-
munes immunditias, quas ex natura contraxit
hominis, defectu insuper laborat oculorum: vt
enim aduertit Aristoteles in suis problematibus,
& ipsa monstrat experientia, nihil est quod ita
grauiter offendat oculos, quam oculos intrare
lætos, & vlcerosos, si pientes.

Admirabilis circumstantia, qua nobis D. Iohannes
confirmat, quod *Lux in tenebra lucet*: etiam
quod Christus lucem oculorum suorum defigat
in tenebras oculorum eorum, mirum in mo-
dum declarat, quod oculi illi diuini sunt, quod-
que qui illis intrare æternis verisque Deus ha-
beat. Multum differunt oculi Dei ab oculis
omnium creaturarum: nam omnibus illis sui
sunt defectus & indigentia, itaque in se pati-
tur necessitates. Vnde proprium illis est oculos
suo defecere tantum, vt videant quod sibi cō-
ueniens est & necessarium. Oculi, si Philosophis
gredimur, & postmodum dicendum est, senestra
sunt animæ ipsi, sive auctor, naturæ sapientissimā
condidit, prouidentia; quatenus ipsa creatura,
cum in se millenis opprimatur necessitatibus ac
defectibus, haberet, vnde sibi prouideret, hoc to-
tius orbis considerans emporium, ex quo sibi
prouideret de vitâ, potu, cibo, vestitu; nego-
taretur, lucraretur, proficisceretur eo, quo
sibi conduceret eundem, idcirco oculos crea-
tura aperit, vt videat quibus suis possit proficis-
cere necessitatibus, relata tunc defectus suos illis que
subuenire.

III. Differentia oculi Dei & creaturarum.
IV. Cur oculi creaturis sint dati.
Hom. 9. in
Matth. in
Imperfecta
V.
Ex oculis
colligitur
defiderium
vel defe-
ctus ali-
cuius
rei.

omni alienis defectu, vt ipse quoddam sit pe-
lagus ex quo bona quælibet oriuntur: *Ex ipso Rom. 11.*
Et per ipsum, & in ipso sunt omnia, ait D. Paulus 36.
cui concinit Ecclesia: *Deus à quo bona cuncta pro-
cedunt.* Non opus illi est, vt suos aperiat oculos;
quibus quærat aliquid sibi necessarium, sed vt
vacua inuestiget, quæ repleat, & defectus quos
restant. Quam diuersi sunt nutritis oculi, quæ VI.
vbera gerit lacte rurgentia, & pueruli oculi: Diuersi
qui à longo iam tempore vbera non contortit sunt nu-
fameque languet: illi conspiciunt, cui exhibentis &
beant vbera, idcirco huc & illuc circumspiciunt pueruli
& si puerulum non inueniunt, cui vbera exportent, ocu-
ligant, carulum quarunt, qui lac exsugant. Pueru-
li verò oculi, huic soli intendunt, vt viderant, qui
illi exhibeat, & nunc nutriticem videant vbera
porrigentem, Deus ac Dominus noster totus at-
fatum lacte abundat misericordia, piissima eius
viscera benignitate & misericordia replentur
copiosissime, vt illi velut nutritici vbera distingi
videantur, suntque in Deo illa pectora, qualia in
eius maiestate sanctissima sponsa contemplantur:
Meliora sunt vbera tua vino. Quid igitur o-
culi Dei, cum pleni sint, & repleti misericordijs
contemplantur, in quem respiciunt, nisi in eum,
cui illas possit elargiri, & distribuere: In quem
apertis dirigi potest Dei visus, quam in pauperē
omnium rerum indigum, & miseris circumqua-
que languentem: *Oculi eius in pauperē respiciunt.*
Cui extrema patienti suorum possit bonorum
abundantia subuenire, vt videatur quasi quætere,
quomodo se effundat, & distendat ad huius ple-
nitudinis exonerationem, & tantarum redun-
dantiæ misericordiarum subleuamen.

Hinc discrimen intellige, quod Iob statuit in-
ter Dei & hominis oculos, dum ait: *Numquid VII.*
oculi carni tibi sunt, & sicut videt homo, & in Discrimē
videbit? Quid est caro: subiectum omnibus bonis inter Dei
privatum, quod ex se nullum possidet: *Non est in & homi-*
caro: mea bonum, inquit Apostolus. Nec ex le- vi-
tam habet, nec salutem, nec venustatem, nec ali-
mentum. Cum autem ex privatione nascatur *Iob 1. 4.*
appetitus, cum ipsa bonis omnibus privata sit, *Rom. 7. 18.*
omnium in ea bonorum nascuntur appetitus:
vnde carnis oculi nihil sunt aliud, quam faces
quædam carnis & corporis, quibus sibi necessa-
ria, quæque desiderat, & acquirit, idcirco ne ti-
mueris, quod ad aliud quidquam respicient,
præterquam in id eundem eius potest appetitum
satiare esseque vilitatem. Si in huiusmodi oculos cō-
ijcias, hæc ea ratio est, quia tibi dare potest, si
Dum aspicias, quia tibi potest esse subsidium: in-
dicem iuracaris: quia tibi potest suffragari: si vi-
G g. 3. idus.

Cant. 3
Ps. 10. 2

16
VII.
Iob 1. 4.
Rom. 7. 18.

Ps. 117.

ribus potentem : quia ei data occasione potes confidete. Quam eleganter canit David : Sicut oculi ancille in manibus Domine stes, ita oculi nostri etc. Quam defixos habet an illa oculos in manus Domine suae, ex quibus sibi vestitum, calcios, subsidiumque sperat &c.

VII.

Exponitur visio de amphora.

Amph. 5. 6.

Ex praeiis considero, posse intelligi difficilem illam visionem Prophetae Zachariae. Præcipit illi Angelus oculos attollat, & attentius intueatur, sibi propositum ob oculos. Angelum interrogat, Domine mi, quid est hoc? Respondet illi: Hæc est amphora egrediens. Eam igitur Vates attentè considera ac novetis quod: Hæc est scilicet eorum in universa terra. Arabicum sonat hoc. Quid significat? Voluit illi Angelus ostendere quid hoc esset, in quod terra universa suos defigeret oculos, & ob quod ita operè Deus offederetur, atque in eos excadesceret. Ostendit ei itaque vas. In Hebræo legitur Ephraim quod mensuram significat, q. d. est Ephraim, modius medimnus; & hic omnium communitis error quod omnes mensuris vicerentur falsis, ut quisque suas adaugeret facultates, studeretque lucro, quâ de causâ gratiâ Deus iritabatur, ut per Vatem Ezechiel indicaretur, q. d. Ecce ô Propeta, in quâ oculos deflectant, in lucra, involumenta, augmenta, ut non sit qui eos in pauperem dirigat in extremè laborantem, ut eius succurrat quâtoque calamitati. Divinè diuinus hoc ipse spiritus expulit auaros acriter in simulans: Nequâ est oculus iusti, & auertens faciem, & despiciens animam suam insatiabilis est oculus auari. Græcè clariùs exprimitur: Nequâ est oculus auari, auertens faciem suam, & despiciens animam miserorum. Nequam sunt cupidi auari oculi: illos etenim semper auertit, & detorquet inde ubi nihil nisi miseria conspiciat. Habet hic cupidus, auarâque carnis oculos, eorum postulantem: Adfer, Adfer: teste ipso spiritu S. Ne verearis quod illos ibi deflecturus sit, ubi nihil præter ærinas adspiciat satis denim sibi persuadet, quod ipsas in se patiatur, tantum ibi eos deflectit ubi sit aliquid aut bonum, aut appetibile.

Ezech. 45.

7.

Ezech. 14.

18.

IX.

Auari oculi in quid respiciant.

Pron. 30.

15.

X.

Antichristus quo symbolo lignetur.

Hinc meâ quidem sententiâ proprie declaratur, quod Dominus ostendit Danieli illi, proprijs coloribus depictum exhibens Antichristum, Sub varijs illi figuris, ac bestijs proposuit totum mundi processum, eius regnorum ac Monarchiarum, & tandem Imperij Romani in quadam bestia quæ ceteras horrore, ac potentia facile superabat; nec non Reges, qui inde postmodum erant orturi, ac regnaturi vique ad vltimum mundi terminum sub figura cornuum, quæ de capite bestie procedebant. Egregium sanè he-

rogliphicum, & valde commune SS. literis, in quibus nomen cornu potentiam designat & regnum: etenim animalium quibus sunt cornua, maxima fortitudo in illis residet: Vnde dicitur: Cornu David: id est, regnum David: Et verò veteris illa cornua, quæ Deus Danieli præfendit in symbolum regnorum quæ ventura signabatur, plura mysteria continent quâ verba, & apertius, quâ omnes historiographi declarant. Regis conditiones, qui ex Imperio Romano processerunt. Dicit igitur, quod inter illa puncta seu cornua, paruum aliud oriebatur, sed viribus potentissimum: de quo stupefactus Propeta, illud quæ perpendens attentius, aduertit, quod oculos præferret hominibus: Considerabam cornua, & ecce cornu aliud parvulum, ortum est de medio eorum etc. Et ecce oculi hominum erant in cornu isto. Ad litteram de Antichristo loquitur, de quo ait, quod processit ad instar cornu parvuli, quod inter alia medium apparuit, de ligno, quod ab ortu suo futurus sit abiectus, vilis, homo sordidus: Homo vilissimus & indignus decore regio. Homo despectus etc. Ait idem Propeta, quia nec scient quomodo, aut quomodo non, cum enim ex natura sua adeo sit abiectus & vilis, seipsum exaltabit, sed quæ suam inter Reges ac Principes superbus collocabit. Et quid hoc significat, quod oculos habebit hominibus? Intelligit nonnulli, quod præuenite Dominus voluerit errorem eorum, qui credituri essent, Antichristum non futurum verum hominem, sed diabolum sub hominis figura latentem. Sic notat D. Hier. Ne putemus (urquit) secundum opinionem quorundam vel diabolum esse, vel dæmonem, sed unum de hominibus, in quo totum Satanas corporaliter est habitaturus. Theodor. Iud. Dan. 7. 24.

Dan. 7. 7.

XI.

Antichristus non

diabolus sed ho-

mo.

D. Hier.

In cap. 7.

Dan. 10. 5.

Thad. Dan.

7. 24.

re voluerit eius astutiam ac prudentiam, quâ cæteros omnes totius orbis prudentissimos antecurret. Porro subtiliter aduertit diligens doctusque Lyranus, quod per hoc formare Dominus voluerit argumentum, quo mundum instrueret de ijs quæ persuadere conabitur Antichristus, Illius autem hoc erit intentum principale hominibus persuadere ut credant quod ipse sit verus Messias & Deus qui veniat ad mundi redemptionem. Qui extollitur supra omne, quod dicitur 2. Thes. 2.

Deus aut quod colitur, inquit Apost. & ea ratio.

ne sedebit in templo Dei vel in propria domo.

XII.

Ita ut in templo Dei sedeat, ostendens se tanquam Anti. hristus Deus. Ad hoc, permittente Deo, ut inquit D. Ius multus Paulus, & prædixerat Daniel, dabit illi diabolus ta faciet potestatem faciendi signa, prodigia, si penitentia miraculorum miracula, quæ licet omnia futura sint mendacia.

I. Christi oculi vificauit

Eccle. 1. 9.

Ioan. 6. 64.

D. CHR.

Ho. 82. in

Ioan.

Mat. 9. 1

Ioan. 5. 9.

Marc. 6. 47.

Iob 7. 7.

II.

Qua re-

spiciant

oculi ho-

minum,

& qua

Dei.

tam, calorem, vigorem, & spiritum ad bonum tribuunt: nec illi a rebus aliquid qua recipiunt sed haec omnia bona, ab eis quocumque habent, emendicant. Vel allusio fit ad solem pulcherrimam: quem S. pagina cognominat munus spiritum: *Lustrans visus in circuitu pergit spiritus.* Hoc enim nomine compellat: quia ipse vificat, terra: que tribuit virtutem producenti plantas, herbas, & fontes: ipse est, de quo profuit elementorum conseruatio, camporum venustas siderum pulchritudo, vita vniuersorum. Vnde Philosophi illum dixerunt oculum caelorum, per quem vitam tribuunt telluri, estque velut eius spiritus: proprie namque conuenit spiritui, vitam elargiri: *Ioan. 6. 64. Spiritus est, qui vificat.* Ipse nec lucem recipit, nec claritatem, nec venustatem, nec pulchritudinem, nec quidquam ab ipsa terra: ipsa vero ab eo omnia: sed nec caelorum oculus ille aperitur, nisi ut terra: conferat beneficium. Hic aurum generat, ibi argentum, fontes, in arboribus fructus, & flores in campis. Hoc vnicus agit caelorum oculus: qui est velut spiritus, & vita telluris. Septem soles habet hic Agnus diuinus oculorum loco: tu iudica quid illis sit operaturus: *Septem spiritus Domini, missi in omnem terram.* Soles qui vitam lumen tribuunt Petro, id occidenti: *Respexit Petrum intuitu suo, iacentem excians, & ad lacrymas mouens*, inquit D. Chrysolto. Matcheo spiritum infuderunt Apostolicum: *Vidit hominem sedentem in telorio.* Vigorem praestant membris paralytici triginta & octo annorum: *Hunc cum vidisset Iesus.* Securitatem Apostolis ad ima tendentibus: *Vidit illos laborantes in remigando.* Hi sunt eius oculi diuiniissimi. Optime perspecta erat Iob vnus, & alterius hominis & Dei oculorum conditio: dum ait *Memoro, quia ventus est vita mea: Et non reuertetur oculus meus ut videat bona, nec aspiciet me visus hominis, oculi tui in me & non subsistat.* Ut opinor ostendere vult quod sibi euenit, ad vltimam, eamque quam nouimus redacto paupertatem, ac necessitatem deperditis opibus. filijs domus ruita contritis, salute consumpta cum esset vermium factus congeries, putredinis horror, qui ad eam fortunam deiectus ad Deum confugit, vitam cognoscens vanitatem, quam ipsam vitam superat inanitatem: *Quia ventus est vita mea.* Numquid tibi amici non sunt familiares, alijque tibi subsidarij, qui tuae putredini consulant, & extremae proficiant necessitati? Non hoc: cum enim mihi domus desint facultates, hominum visus a me declinauit, id est in me vitra oculos suos ut miserentur, non coniciunt: Bona mea perierunt &

consumpta sunt, & domum meam intutus, lapidem supra lapidem non inuenio coherentem, proinde non est, quod oculos meos illo delectam: *Non reuertetur oculus meus, ut videat bona.* Cum igitur oculi mei bona ac prospera nulla videant, iam enim in fumos, ea omnia exanuerunt, sic aliorum habent oculi, quod in me contemplantur. Vltra meos non delectam: oculos in domum meam, eius bona spectaturus: iam enim ea deperdit, lugeo, vnde non erit cui illos infixam, & eodem passu, nullus ad me mortaliu oculos suos detorquebit: iam enim nihil coru videbit, quae tantopere homines concupiscunt: *Nec aspiciet me visus hominis.* Hoc concessio, Domine, modo bene: sum etenim diuinorum tuorum oculorum proprium obiectum: eo illos namque delectis ubi calamitates abundant, nec vlla videntur bona: *Oculi tui in me.* Tuos ad me delecte oculos sunt enim illi, qui mihi vitam vitaeque ministrabunt, sine quibus *Non subsistam.* Ni fallar, ex hac oratione Iob, siam Dauid composuit: *Respice in me, & miserere Dei: quia vnicus & pauper sum ego.* Tuos ad me Dominus, oculos conuerte, per illos tuas effundens misericordias: quia mileris totis opprimor, nec sum perferendo. O sanctissime Dauid, haec ratio sufficit, ut illos de te avertat amicorum omnium intus, quod inops sis, rebus omnibus paxillo nudor. Sed illud quod hemini avertit oculos, diuino exci at, qui contemplantur non ut tantquam pauperes accipiant, sed ut dent pauperi liberales. Haec tua, mihi crede, prudentissima erit oratio: *Respice in me & miserere mei: quia vnicus & pauper sum ego.* Si Dne respicias ut facias misericordiam: *Respice in me: sum etenim cum iulus miseriarum: Aperi oculos tuos & vide tribulationem.* Sufficiebat hoc Aegyptijs ad sui plorum leuamen si benigno illos Ioseph oculo conspiceret, dicebantque: *Cui mouemur te videmus?* *Gen. 47.* *Respiciat nos tantum Dominus noster.* Illa tu ver. 19, ba ex ore eorum sumito, tuoque imponito, coram crucifixo genuflexus, dum te praegnantis vrger malum, teque humano desles auxilio destitutus. Domine mi: *Aspice in me & miserere mei.* Licet enim sanguis de sacrosancto tuo capite defluens ex spinarum foraminibus tuos videatur oculos cooperire lecidissimos, visumque adimere: nihilominus o Agne diuini visu polles acutissimo: nam te videns Evangelista tuos sanctissimus ut mortuum, te vidit septem oculis conspexitum: quia nunquam tuae benignitatis oculi tenebris obumbrantur. Illos tuos, o Domine gratiarum fontes ad me conuerge, illos

miser-

miseri cordiarum torrentes, illos consolationis, salutis vitæque cauales vberiores: Et praterius vniu-humnum cauum.

III. Cur Christi oculus cæcus substitit. *Est hæc Christi actio adeo mysteriosa, ut pet eam de se mille diffinitat superetur. Iugis ratiõs, quibus illas illuminet tenebras, eumque cognoscant. Egredius de templo festino gradu præceps subsistit occurrens cæco, in illoque oculis fixa acie dixerit, firmatque in illud: hoc enim illis insinuat verbis, ut diuinus ex amonitione D. Chrysostomi. Quis remor an inicit, sol durissime, quis cæcilem tuam reprimat cursum, quem patens tuus psal. ista Dauid præcinit fore festinum, instat solis non retardandum: Exultauit ut gignat ad currendam, viam. Cursum suum sol insipendit: cæceterum hoc egit, quia lo-tue illi acclamauit, postula. ut fixa coereseret, sic enim ait pop. lo Dei conuente: Sol contra Gaboon ne moueris. Quando mortuus Hierusalem tendebas cæcili adde gressum, ut in admirationem discipuli raperentur, ad petas Hiericho substitit, ut cæcum illuminares: Verum hoc contigit, postquam tamis te cla ueribus uocibus elatus cæcus in clamasset et dicit. Euangelista Lucas quod molesta multos afficeret, clamãdo Iesu fili Dauid, miserere mei. Et qui præbant, increpabant eum ut taceret. Ad eum illam ciuitatis egressum, pariter pedem cohibuisti ut alteri cæco lucem restitueret, qui Barthymæus dicebatur, potius hoc eodem modo contigit, cum hic tam importunè uociferaretur, ut narrante historiã Marco Euangelista Commemoretur ei multi ut taceret insuper & alter ei dederat cæcus, quem pariter curaturus substitit, verum tot eius clamoribus inuocatus ut testante D. Mattheo eum acriter omnes arguerent. Quis te in modo detinet, cum te nec cæcus leniat, nec tui recordetur, nec à te postulet misericordiam? Quid te premit, ut*

Luc. 18. 36. Marc. 10. 48. *de hito* *en hito.* *Hier. 1. 11.* *Hier. 10. 9.* *Lib. 9. Ep. hic. c. 12.*

odij, cholera, iræ &c. Quinimo idcirco Spiritus S. ut declararet, quo populus amose Dauidem prosequeretur, ait: *Acceptus erat in oculis uniuersi populi.* Similiter ut mortale Saulis in Dauid odiu exponeret, sic inquit: *Non recte oculis Saul respicitur: Dauid.* Quocirca si uelis, inquit Philo cor alius dignoscere, quale sit, ocu los illius coofide-ra, & quo illos dirigat, & inde quale sit illud, cui cor eius intinuis afficitur, facilius agnosces.

Hinc exponit Commentator Problematum Aristotelis Petrus de Apponio que causa sit, cur aliquis pudore ob rem malefactam aut facinus cofusus oculos demittat, & in terram defigat. Actio hæc est naturalis à corde profecta, quã lenitur abscondere ne uideatur, sicut ille qui eadem in citione fenestras ocludit cubiculi. Numquid cor Cuiusli desideras agnoscere, quo tendit, quidue exoptet? Vide ubinam oculos defigat: hinc enim additioes, eum amoris igne erga pauperem & afflictum ardentius ferere: sicut enim & moratur ut illi misericors subueniat. Quid plura ex hoc & tuum similitur agnosces, quam omni careat & langueat amore ac charitate: quandoquidem sic inter mille transeas afflictiones, gemitulumque pauperum, ut nec in vnum quidem eorum defigas oculos. Sic tibi hoc manifestat D. Ioannes: *Qui uiderit fratrem suum necessitatem habere, & clausit uiscera sua ab eo, quomodo ebrietas Dei manet in illo.* Transendo morat ut pauperi beneficit, hoc Christi declaratur opus, qui charitate totis inardescit, potius conpiciendo pauperem, transito, hoc tuæ opus est inhumanitatis, cordisque tui amore erga Deum & proximum tepidissimi: Sic tibi Christus in exemplum ut ad pauperem oculos nunquam dirigere dederis.

Christus animal illud dicitur sanctum, quod tot facibus ornatum uisit Ezechiel: quod licet aliis suis in altum se erigeret, illas tamen ad inferiora demittebat. *Submisit enim alas suas, ut facibus com-* illi, qui templum nimis elati ingrediebantur, nec patientes oculis ad pauperes in ualdis iacenes placide submittebant. *Ingressus pompas domus israel.* Et nihil patiebantur super contritione Ioseph. Audi prudentissimum Spiritus S. consiliu: *Ab incepto ne auertas oculos tuos, vel ut alij legunt Transuer-ta.* Verbum illud *Transuer-ta* significat uisum quandam illatam oculis. In propatulo est quod traolendo per locum, ubi pauper stipem mendicat, oculi ad eum dirigantur. Ne tu uisum intuleris: *Oculos tuos transuer-ta.* Et addit: *Ab incepto ne auertas oculos tuos propter iram.* q. d. Ne tibi Dominus irascatur, ne sis ut legitur & sacerdos imini.

IV. Oculi fenestras sunt aum. *1. Reg. 18. 1. Reg. 18. 9.* *Lib. 11. c. 37.* *1. Reg. 18. 9.* *1. Reg. 18. 9.* *1. Reg. 18. 9.*

V. Cur pudibundus oculos demittat. *1. Iam. 3. 17.* *1. Iam. 3. 17.* *1. Iam. 3. 17.* *1. Iam. 3. 17.*

VI. Pauperis. *1. Iam. 3. 17.* *1. Iam. 3. 17.* *1. Iam. 3. 17.* *1. Iam. 3. 17.*

Hieron. Bap. de Lanza. Tom. III.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

inimicos, qui pertransierunt & pauperem plagis saucium videre designati sunt: nec diuitem epulacionem imiteris, qui in alteram partem; ne Lazarum videret deflexit oculos, quo sibi lucrari diuitias potuisset insunt.

VI.
Christus
prior co-
co non
postulat
succur-
rit.

Aliud aduertit Abbas Rupert. in hac diuina Christi actione, quod a caecum attonite comit exit, ex totum Deum: *Lux in tenebris luceo*: non enim expectat, donec ab eo caecus lumen requirit, ut illi caeci Hierocynthini, sed caeco nihil ab eo postulant, sed nec cogitante, nec etiam querente remedium, in eum oculos suos comecit, ut illi oculos efformaret, significans per hoc quod sepe ut diuina sua nos gratia illuminet, Deus nos non expectet, usque dum primi desideremus, petamus, aut in mentem nobis veniat, sed dum minus sumus de salute solliciti, nos prauehit, & cum quicquam longius abest a curando suo remedio, diuitios suos in eum conicit oculos remedium illi coecitatus: *Non exspectauit opifex* (verba sunt Ruperti) *nostra illuminationis, quod suam lucem nos desideramus, sed illa prauehit nos, quando nihil cogitabamus.* Et hoc nedum verum est in illuminatione inuidi cocutentis, quando eum venit illuminaturus, dum ille minus de hac cogitabat, & profundam obdormierat inertia: *Cum medium silentium tenere omnia, & nos in suo cursu medium iter haberet* &c. Sed etiam in eo quod communitur in quolibet operatur peccator: saepe namque quando de tua nihil agitabas conuerti ne, nihilque minus quam de tua salute exas sollicitus, suos in te comecit oculos, sicut diuina illuminatur gratia, in te multo melius, quam in alia illa complens oraculum Ezech. *Transi in per te, vidi te conculcari in sanguine tuo* &c. Cumque in peccatis tuis obcecatus iaceres, nec tunc perpenderes animae ruinam, te prauehit, inspirationibus, duntioribus ad cordis tui ianuam pulibus, tuas illustrando tenebras, & te salutis tuae immemorem excitauit eiusque curam gessit adeo sedulam: ut dicat D. Basil. quod David ea mente & consilio huic psalmum composuerit: *Exaltabo te Domine, quoniam suscepisti me* &c. Ex seipso capiens experientiam, dum enim nulla cura vigilaret de salute sollicitus, hac Dei maxima erat cura, ut illi Nathan mitteret: *Non eduxisti ab inferno animam, meam saluasti me a descendentibus in lacum.* Tibique frequens acclamat ut perpetuas pro tanto beneficio referas illi gratias: *Psallite Domino sancti eius, confitemini memoria sanctis: ait eius.* Confessio hoc loco loquitur D. Basil. pro gratiarum actione ponitur: *Gratias igitur agite Deo &c.* dum enim

RUPERT.

VIII.

Peccato-
rem Deus
saepe ni-
hil cogi-
tantem
praemo-
net.
Ezech. 16.
4.

In illud
29. Confitemini
memoria.
Ipsal. 29. 2

D. BAS.

vobis omnis a peccato resurgendi memoria de-
esset, ipse vigilam habuit te sanctificandi memo-
riam. Hoc ex mente D. Thomae sponte sua de-
clarant: Cum enim esset ut equus in quadriga
sanna, illam benignius aspexit, ut sibi eam eli-
geret, in gloriae suae comitatum: *Equitatus meo*
in horribilis throno assumptum te amica mea. De
quibus opinor me alias dixisse. Illi iuxta, anima
mea t. ter gratias quando te per talem misericor-
diam gaudes illuminata, & cum Agat die, quam
per mira selecta vagam de errantem in viam re-
duxit, *Tu Deus, qui vidisti me.* His satis conforme
est quod D. Basil. narrat ad hoc miraculum
nullam in Caeco dispositionem: Christus postula-
uit, nec illant quatenus quam ab alijs requirit
consequatur, fidem scilicet, quam a duobus illis
caecis poposcit, ut legimus apud D. Matth.
quos vltim requirentes interrogat: *Creditis quia
hoc possum facere vobis?* Non ab hoc fidem ante
mitac lum poposcit, sed ipso peracto quidem ait:
Tu credis in filium Dei? Respo sit hac: volebat enim
per hoc signum Dominus operationem sua
in nostra iustificacione declarare: etenim ut dixi-
mus, ipse nos prauehit, nostrum operatus reme-
dium, dum de eo minus cogitamus, imo aliquan-
do, dum illo magis sumus indigni.

In illud
Cant. 1.
Cant. 1. 3.
IX.
Hinc illi
referenda
sunt gra-
tia.
Gen. 16.
13.
Lib. 6. de
Trinit. ad
Eua.
Matt. 9.
18. 28.
Act. 26.

§. 8. Vidit hominem caecum. Perpende,
quod caecus sit homo, quocirca tanti faciendus
quanti refert Isaias.

Aliud insuper vult Evangelista in hac di-
uina luce contempleretur. tanta quippe est
oculorum Christi lux, ut non haereat in acci-
dentibus exterioribus, sed penetret usque ad intima
eius quod videt, quodque illius fundamentum est ac
substantia. Vade non ait quod viderit caecum, sed
hominem caecum; illud adimplet quod de illo Isa. 11. 3.
Deus per Prophetam praedixerat: *Non secundum lib. 2. de
visionem oculorum iudicabit.* A cute notat D. Bern. id consider.
quod pius ex industria perpendat D. Aug. lo. ad Engen.
minus oculos admodum esse myopes id est visus
brevioris, qui solum spectant superficiem & exte-
riora, ac rerum accidentia, quodque idcirco in iuis hominum
iudicis a vero abterrent, iuxta visionem oculorum tantum
iudicantes. Ex solis accidentibus, quae viciet, aesti exteriora
mant, vel flocci faciunt, amat vel execratur. Hinc vident
peruersa & praua oriuntur iudicia, inquit D. Aug. D. Avg.
cum enim deberent inopem magni facere, quia Ho. 28. in
homo est, eum parui faciunt, quia pauper est: *A. Euang. &
tendit pauperem & displicet, & non recogitat quem a Ser. 22. de
homo est.* Et hinc ut credimus D. Bern. iniqua di-temp.
manant Tom. 10.

manu iudicia, quæ D. Iacobus aptinè expedit. Hominem certis elegantè velle præfulgentem, notique potentiz radiantis: hic hominum tuam ingreditur & cum moribus vanaque sit diabolus, tatum ob id quod ab illo spectas, vix is eum horribus excipis, omnesq; sedes tibi pauca viderit. Ingreditur pauper tuus, metris insignis, sed segmenis horribus, vesteq; lacera abiectus vix eum dignaberis aspicerè, & ais, vt illic stes, vel alibi lapidi superlectat. Audiamus D. Iacob. Si introierit in cotuentum vestri vir autem annulu habens in veste candida, introierit autem & pauper in strido habuit, & intendatis in eum qui indutus est veste præclara, & dixeritis ei: In sede hic bene, pauperi autem dicat: Tu sta illic aut sedo sub scabellu pedum meorum: nonne iudicatis apud vosmetipsos, & facti estis iudices cogitationum iniquarum? Mali & iniusti iudices, qui iudicatis secundum visionem sculorum.

Jacob. 2.

II. In pauperem considerat quod sit homo.

Hinc oritur, quod solum diuites, nobiles, potentes, & eos qui in Republica videntur potestate, magni facias, pauperes autem, afflictos & cæcos despicias. Non tibi sufficiat illud videre, sed insuper & penetrare vultus tuus ad interiora, & in vnoquoque eorum attende, quod saltem sit homo, eaque solum ex ratione magni sit facientius: est enim in æquæ actu, gratie ac gloria capax, fierique potest vt te in anima longius præcurrat, quam tu illum in corpore, iterum fieri potest vt tempus sit aliquando futurum, quo illos quos nunc vilipendis, videas eo vique subleuatos, vt vel maxime obstupescas, dicatque: *Hi sunt quos aliquando habuimus in derisum, & in similitudinem improperij, &c. comparati sunt inter filios Dei, &c.* Homo (do vobis D. Augustinus) chara & amica possessio dicitur: cuius causa calum formatum est & extensum est mare, fundata est terra: propter quem sol oritur, &c. occumbit &c. Ad extremum vt quid amplius dicam: propter quem Dei filius humanam naturam assumpsit, opprobria & flagella sustinuit, crucem portauit, mortem gustauit, & ad inferna descendit.

Sap. 3.

D. Avo.

No. 12. in Ezech.

III. Deus magni facit pauperes.

Ad rem optime D. Gregor. ponderat præceptum Domini datum Ezechiel, vt sumat sibi latrem conquirendum, eum attendens contemplantur, magisque faceret; hoc enim significat: *Sume tibi latrem, & pone eum coram te.* Vt quid hoc Dominus? Cupio enim vt in eo describas pulchritudinem vobis Hierusalem: Nam in luti frusto sepe numero Deus imaginem depinxit cælestis Hierusalem nempe cæli, & in egeho contempto sedem suæ statuit Maiestatis. Abiectum cuius pauperum, non cum exhorrens, aut con-

ternas: est enim filius Dei, cuiusque regni capax: vt autem vobis efficiat persuadent. ait D. Au. Nilos magno loco habere, voluit ipse demonstrare quanti eos faciat: etenim si diligenter attendas inuenies id quod ait D. Iacobus, quod ad cælestia sua ac suprema, nec non vt sibi in regno suo magnates faceret, pauperes elegerit, ac in ijs thesauros suos, virtutes, donaque collocarit: *Non elegit Rhetores (August. profeto) non eloquentes, non consules, non diuites, non potentes, quibus verbi sui secreta committeret, sed aut opuliones, vt Patriarchas, & beatum David: aut piscatores vt Petrum &c. S. perlege Scripturam, & expende quibus singulares Deus fauores contulerit? Attende quibus sedes regni sui promittat primarias &c. Confide era in quem hodie oculos suos attentius defigat: *Vidit hominem cæcum.**

Ser. 125. cii.

Pro huius confirmatione Homiliam composuit D. Chylostom in qua probat nullum esse ac obligatorium, vt pauper, eeculque magni habeatur: etenim quamuis ex paupertate videatur contemptibilis, verumtamen homo est, & ob hoc estimari dignus. Confirmat ex ea estimatione, qua D. Paulus homines reuerbatur: Roma nãque in carcere detentus summam gerebat curam eorum, qui Philippis & in Macedonia morabantur; *Quotidie es clara erat, quid Corinthi, quid Macedones, quid Philenses: quemodo Capadoces, quemodo Galata, quemodo uicolenes Pontum, quemodo omnes nomines ualerent.* Et hoc quidem eodem modo, inquit D. Chylostom vt cura pauperis vnus eum haberet excusatum. Pro Quesimo seruo fugituo Philemonis, eidem literas si respicit nihil aliud præterquam exagitationem spernantes; eum quasi propter am vitam exultans. Pro illo Corinthio in crimen fornicationis delapso dedit epistolam illam vt longam in mylleriosam Corinthiis: *Non enim hoc considerabat, quod vnus esset qui peccauerat, & præsidio egeret, sed quod homo esset: En tibi (loquitur ille) quanti valeat homo: pro ipso in particulari uadit Pater æternus filium suum vnigenitum: filius autem sanguinem vitamque suam, qua nihil habuit sibi pretiosius: Homo dignissimum Dei animalis, propter quem in uigento suo Pater peperit.* Non enim mihi hoc dicit, quod si fugituum quippiam ralsur, vel facinus osus, vel quod sit pauper abiectus, vult, & nullius frigus sed cogites quod pro ipso mortuus est Christus: sufficit tibi, vt pote idonea sollicitudinis causa. Cogita quantum illi necessarium sit, quem tantum Christus ita appreciatus est, vt nec sanguini suo pepererit. Neq; enim opinor silex pro aliquo occidi velle, quaremus argumētū

22. D. VI.

D. Paulus magnam curam habet pauperū.

D. Chr. Ho. p. s. Ep. ad Philipp. de prof. in Euan. Tom. 4.

D. Chr. V.

Christi Patrique amor exiga homines.

lud, nam magis quisquam illis, quem Rex tanti
facit, & sufficiens est mors eius, qui mortuus est ut
ostendat quanta charitatis fuerit erga illum. Nunc
vero cum non homo, non Angelus, non Archangelus,
sed ipse colorum Dominus, ipse unigenitus carne
vultus tradidit semetipsum pro nobis ad mortem,
si non omnia fecerimus, & avertimus, & h
mines tanto pretio redemptos in omni cura habea
mus, qua nos tuabimur de fensione? *Quam veniam
impetabimus?* De hoc, nos admonere voluit
(inquit) Apostolus: *Nec cibo tuo perdas illum, pro
quo Christus mortuus est: & volens enim eos qui des
piciebant & contemnebant fratres infirmos & tige
re & in officio continere, ut persuaderet eis habenda
dam proximorum curam, hanc unicam rationem pro
omnibus dedit. Satis aperte constat quantum valeat*

Rom. 14.

15.

VI.

Ex pretio
dignitas
hominis
atendi
tur.

Mat. 13.

45.

2. Cor. 3.

21.

Mat. 24. 12.

1. Pet. 2. 18.

2. Cor. 6.

20.

65.

VII.

Ahae
rationes
dignitatis
pauperis.

Attende illud: *Omnia sua.* Sicut sanguinem vitam
suam, animam suam, corpus suum, suam perso
nam, sua sacramenta, sua merita, suos Apostolos,
suos martyres, suos Angelos: *Omnia sua.*

Hæc verba spectare videtur Apostolus, quan
do perpendens quantum habendus sit homo, quan
tum libet abiectus fagenam illam eiecit per cælum
& terram per ea omnia bona, quæ Deus possidet,
imo per ipsum Deum. *Omnia vestra sunt: siue vi
ta, siue mors, siue Angeli &c. Omnia vestra sunt,
ita Omnia*, ut nihil sibi reservaverit, quod non
in nostram salutem, ac redemptionem effuderit.
Et absque ullo dubio credo firmiter, quod hæc
consideravit vates Hælias, dum locutus de tem
pore legis gratiæ, hoc ait: *Tunc prestosior erit vis
auro, & homo magno ubi: et tunc modo vide
mus, quod in lerum hominis vilissimi & despe
cissimi Deus tradidit non aurum, non argentum:
hæc enim omnia minoris erant valoris, sed om
nem diuinum suum sanguinem, ut nec illi pe
peterit, qui cordis labeat penetrabilibus, quod
ictu lanceæ voluit aperiri, ut vel illud modicum
quod supererat, elargiretur.* Et hoc ipsum dixit
postolus Petrus: *Non corruptibilibus auro, vel
argento &c. sed pretioso sanguine quasi agni im
maculati.* Idem Apostolus Paulus: *Empyri estis
pretis magno.*

Erificax fuit hoc nostri Redemptoris argu
mentum quo non parvi æstimemus hominem
parvulum, & totius mundi perisplema, dicens:
quod tanti Deus illum faciat, ut ad eius custo
diam curæ suæ delinet optumatem. *Videte, ne*

contemnatu vinctu ex his passillur, dico enim vobis
quia Angeli coram &c. Similiter & per illum, quæ
modo cetis hominum opprobrium, regnorum
esse Dei heredem: *Et illos, non solum apparuit quid
etimus, scimus, quoniam cum apparuerit, similes ex
erimus.* M. oddo non liquet, quid sit homo pauper,
lacerus, alter Lazarus lepra percussus, & totus
orbis habetur sordidissimus: Venit tempus in quo
sciemus, quid sit, & quanti valeat, quando
Deus illum faciet tibi similem in gloria, Domi
nium, & suorum heredem regnorum cæle
stium. *Quam lauce facis* iustitiam lacerum,
disalceatum, & Hyem mendicantem? *Si quis
accedens propriis tibi diceret: Viden? illum?*
Noveris igitur, quod hic legitimus sit Regis
heres, & in omnia eius regna successurus: ille
est, quem dialectate edificies coronaturus:
quanti illum faceres? quo loco duceres? *1. Rat
loas teste 5. pagina, filius Ochozie: quia vero
mortem ei inferre impia regina Athalia molie
batur, cum cæteris quos ad manum habebat, lo
saba soror patris eius illum abscondit, & silenter
educavit ha. ita indutu peregrino, tunc tempore
nemo eum retinebat: Porro quando summus
Pontifex Isaiada totum convocavit populum ad
templum; puerumque eduxit regio vestitu de
corum, & eique exposuit, hunc esse legi tum
Regis filium, & prinde de iure illi deberi regni
coronam, sicut de facto ei illam imposuit, quan
to fuit ostides stupore perculli, qui prius illum
nullo regni maiestatis signo fulgentem despex
rant: tunc tibi constabat quanti esset ad omnibus
faciendus. Hoc pariter liquet in nostris historijs,
de Rege Ara pone D. Sanchio Adarea; qui in
calce ponsis, & ligone enutritus, velut pauper
lus verius non p. uris fiebat quam abiectus ille
vestitus externis pretererat. Ceterum cum eundē
nobis quædam ad curiam eduxit, in qua totius
regni conveniant optimates, & rei veritatem
aperuit, quod scilicet hic esset Regis defuncti fi
lius legitimus ac prinde Regni successor, ille
parit quo eum honore dignum prosequi debe
rent. *1. igitur ait D. Joannes: n. odo pauperem
non pluri facitis, quam id quod in eo certius:
noveris igitur quod cum sit iustus, filius est
Dei legitimus, et gratiam, & parebit, quando
ut talis coram toto ministerio cuncta Dei regna
per gloriam illi conferentur.**

Mat. 28.

10.

1. Ioan. 3.

2.

1. Reg. 11.

12.

VIII.

Exemplis

confr.

matius.

Bonas hæc esse rationes nullis ambigit, & que
in vitis sanctis complentur, verumtamen genera
lior ea est, quod tanto valeat mortalium vilissimus,
licet sit peccatorum nequissimus, & abiectissimus,
dedit etiam Dei filius pro illo quicquid posside
bat.

Lib. 10. de
Cant. c. 12
IXI
Homo
mūdi mi-
raculum.

bat: *Dedit omnia sua*, sanguinem suum, vitam animam suam, divitias suas, imo seipsum quia verò hoc Evangelica lex prædica, idcirco optime variatur propheta, quod in ipsa licebit videre, quod *Preceptor erit vir auro, & argento*. Olim factis liquidò patuit dignitas hominis: quandem eius natura terrena omnia longe præcelleret de quo disputat eleganter D. Aug. illud Tremegisti declarans axioma: *Magnum miraculum homo*: Miraculum quod in te cuncta Dei opera complectitur: idcirco postremo omnium hominem creavit, velut breuem ceterorum epitemen: Nunc autem omni auro, & argento divitijs &c. est ante ponendus: *Quando intellexit* (loquitur D. Aug.) *me Christus sanguine emptum, nolui amplius me exhibere venalem*. Attendens pretium quod pro me appendit, qui me emit, intellexi, meque tanti habui, ut pro toto me dare nolim uniuerso. Tu perpende, qui tam vili pretio te vendis diabolo ob delectationem, & minoris distrahis quam quatuor regalibus, & tu confideas quam hoc i facias pauperem illum, quam iniuste verum eius appendas pretium. Hoc Christus in cæco spectauit: *Vidi hominem*. Vidi, quod homo esset: quid miraris si subsistat grellumque pietatis eius gratia, si pro eo solo de cæcis descenderit in terram, & in cruce mori dignatus est ignominiosa? quid oblitus es, quod ei lumen restituit oculorum, eos in eo efformans, pro quo sanguinem suum, vitamque suam tradere non dubitavit?

§. 9. Vidit hominem cæcum. Sisti, intuitus pauperem, in quo se Christum statuit, ut illi tribuas, sicut in veni Sacramento, ut ipse tribuas.

Hic tibi suadeo, ut consideres, occurrens pauperi non tantum attendas quod pauper sit, cæcus, omnium indigus, sed quod homo sit, qui quoad naturam nobilitatem in nullo tibi sit postponendus tantum à Deo habitus, ut pro illo omnia sua tradiderit. Si hoc attentius perpenderes indubie subsisteres eius afflictionibus compatens. Cras dicemus ingeniosos venatores speculis captare tigrides. Est tigris animal cursu velocissimum, insuper & ferocissimum, nec est qui illud detineat; Ut autem in cursu suo moram faciat exponunt venatores, qui transire debet, quæ iam specula; quamvis autem Euro velocius procurat, speculum cæpens, subsistit, illud autem introet ob sui similitudinem quam in eo

perpendit. Quam celeri festinas pede confpiraris pauperem? ornatas ne tibi talos premat paupertas, & allequatur inopia ac necessitas, quam in eo perpendis: *Erant vestes mei, præterierunt, me sic* *Tob 6. 13.*
cur torrent, qui rapinis transit in conuallibus. Lamentabatur Iob. Nullus aquarum impetus ita velociter decurrit, per canalem deorsum indefinenter, lapides & cætera omnia, que cursum eius possent retardare summa vi detegens sicut fratres in i rapitissime transferunt, ut me conspexerunt pauperem, saucium, inopem ad sterquilinum eiecunt. Idque quia meam dumtaxat pau. citatem considerabant. Et hoc tibi contingit, qui in paupere solum attendis superficiem; porro si sedulo considerares, in ipso velut in speculo reperies tuipsum figuram: quod sit fraiculum reperies tuipsum figuram: quod sit fraiculum tuus, homo tui similis, eodem Christi sanguine redemptus, qui te quantum ad hoc, nec acio pluris, quam illum estimavit. Attende, quod homo sit, tuam intue te figuram, imo si perspicacius inspexeris, in ipso Christi reperies imaginem. qui seipsum sub hac inopia, & mendacitate statuit, & vel nunc est absconditus tempus erit, quando se manifestabit dicetque: *Quandiu vni* *Mat 25. 49.*
ex ministris meis fecistis, mihi fecistis. dæpe dicentem te audio, cum D. August. vitam Christum viderem pauperem, quam sincere, animoque volenti mea omnia illi erogarem. Nolum tibi respondere, eo quod hanc rationem iam Christus confutavit locutus illis hypocritis: eorum enim quotidiana hæc erat cantilena, quæ de his, qui temporibus vixerant prophetarum acriter conquerebantur, quod illos nedum benigne non exceperint, sed & insuper occiderint: dicebantque. Proh si nostro tempore venirent, vel eorum tempore vixissemus, qua facie illos exciperemus, quam laute, quam hilariter? *Va vobis scribae &* *Mat 23. 30.*
Pharisæi, hypocrite &c. qui dicitis: quia si fuissetis in diebus patrum vestrorum, non estisimus scelerum in sanguine prophetarum. Porro peius faceretis, & facitis, inquit Dominus, tum me, quem præsentem cernitis, & Dominus sunt prophetarum, nedum non agnoscat sed insuper de morte mihi inferenda cogitis concilium; hoc tibi nolum proponere responsum, sed si desideres, inquit D. August. Christo occurrere pauperi nudos, famens, sitenti, calamitoso, ut illum recipias, illuc milencors subuenias, aniam tibi dabo, qua poteris illi obuiare, eius fami, sitique facere, nuditatem operire, necessitati auxiliari. Si verum hoc tuum sit feruensque desiderium, noveris, quod eum videre possis, illique occurrere in paupere: hic adhat, hic se poluit, qua-

II.
Christus
in paupere
te confi-
derandus

Mat 25. 49.
Ser. 26. de
verb. D-
mini.

Mat 23. 30.

H h 3

L. 21. de civ. c. 27. Ser. 14. 2. f. 40. l. III. Quid sit intelligere super egenum.

D. CHRYS. Ho. 11. in Epist. ad Hebr. To. 4

IV. Christus super egenum intelligitur. D. PET. Serm. 14. Ep. ad Philipp. 2. Prout. 3.

D. HIER. Ep. 140. ad

tenus illam queas explere voluntatem. Et ne exteriora tantum pauperis expendas, sed ad ea pertuade, que in ipso latent abscondita. Eleganter perpendunt D. Chryl. & D. Aug. & proposito conuenienter D. P. Chrysol. illum Dauidis sententiam: *Beatus, qui intelligit super egenum & pauperem.* Non ait: beatus, qui videt pauperem: quia non tibi sufficit, inquit D. P. Chrysol. corporalibus eum oculis intueri qui tantum exteriora contemplantur; hæc etenim citius annotantur: & si paululum inhaerent nihil estimatione dignum inuenies, & quod faciat te morari ad eius remedium, sed intellectu opus est, qui substantiam penetrat, sub his latentem accideatibus & his omnibus nobilitatem, in qua tibi compar est & æqualis: *Tibi similis est* (audi Chrysol.) *eandem tecum participat generositatem, & tecum omnia habet naturalia, sicut, sacramenta, gloriam &c.* Mînd tibi, inquit illi sancti, est in paupere considerandum, quod est super illum: & quod hoc? Christus Iesus. Cum oculi corporis luce illa corporali mendicium conspicunt, videant animæ oculi luce fidei Christum in eo latentem, qui se in ipso statuit, ut illi mendico faciatis, quod Christo esse facturus, si eum ipsum offenderes inopes, fame languerem, nudum, ad te clamantem, gementem, sua demonstrantem vulnera, ut autem hoc sic esse intelligas, proprio hoc tibi cre declarat, quod ipse sit, qui a te flagitet inops, & recipiat, quod pauperi tuis liberalis. Audi illum, hortatur D. P. Chrysol. dicentem: *Esurius & dedit mihi manducare. Non Acciturius: pauper, & dedit mihi manducare, sed esurimus ego, & dedit mihi manducare.* Congruenter hic Spiritus S. consilium, quod expendit D. Chryl. *Elemosyna & fides te non desituant.* Sic legit ille iuxta Septuaginta, quod nostra vulgata habet: *Misericordia & veritas te non deserant, circumda em gutturi tuo &c.* Explicemus hoc nostro modo. Egredieris de domo tua, imo adhuc in ea existens, quâdo sumis tibi necessaria, quibus te velutias & ornatiis componas, nempe colatæ, gladium, pallium, pileum, *Misericordia & veritas non te deserant*: hæc etenim semper oportet te comitentur: adduc tecum cor maleticors, dispositum ut pauperi compatieris: ut autem illud, ut decet, perficias, illum fide viuâ contemplare, quæ penetret & perferretur id quod sub illis segmentis, plagisque latet absconditum, quatenus dens pauperi elemosynâ in ipso, & super ipsum Christum contempleris id, quod tribuis, accipientem. Audi D. Hieronymum hæc verba nosse ponderantem: *Beatus qui intelligit super egenum & pauperem. Intelligentia (inquit) opus est ut sciatur quis sit egenus & pauper.* Videtur D. Hieronymus hæc sua verba sumpsisse ex Dauidicæ dicitur: *Intelligentia opus est in visione.* Retulit huic propheta: *Deus* (asserit D. Hieron.) *lucet celum omnium orbis totius Imperiorum, in omni & totius viuuenti, vnde idem ipse ait, quod propheta eius esset velut hystoria quædam mundi generalis: Daniel temporum confusus & totius mundi polyhistor.* Polyhistor historiographum indicat viuuerialem: idcirco namque, ut ait Aulus Gellius hoc nomen communiter positum fuit Apponius, quodque ea de causa (confermat D. Hieronymus) ut bene quis capiat prophetias Danielis, necesse sit ut omnes nouerit Latærorum, Græcorumque Historias: *Multiplex Græcorum hystoria necessaria est, Sutoris videlicet, Callenici, Hieronymi (erat hic Græcus historiographus) Polybii, Ptolemy, Claudii, Theophrasti &c. Iosephi & ut ad nostrum uentiam, Liuij, Pompei, Trogi, iustini &c.* Ex his rationibus a fert, ut sua in illis Auditoribus studia protegat: sunt enim, necessarii ad tantorum euentuum intelligentiam, quos Daniel commemorat. Hoc illi Deus in multis, varijs ac diuersis animalium, ventorum, arborumque figuris præmonstrauit: *Intelligentia (inquit) opus est in visione, quid hic insinuat: quid est intelligentia? Est, inquit D. Thomas illustratio intellectus, quod aliquid oculis seu imaginationi representatur, in illo aliud quiddam superius videt in illo representatum: hoc autem sic se habebat, ut cum conspiciendam offerret Deus Danieli statum illam quam vidit in hominis Nabuchodonosor, in ea omnes viderit Monarchias Chaldaeorum, Medorum, & Persarum, Græcorum, Romanorum, sicut ipse eidem Regi declarauit. Hoc (inquit quod dixit Daniel necesse est requiri in visionibus, tibi Dauid insinuat, similiter requiri in visione pauperis: *Beatus, qui intelligit super egenum & pauperem. Intelligentia opus est in visione.* Ne credideris, quod illum tibi Deus pauperem obicit, hoc faciat ut id tantummodo videas, quod oculi detegunt, sed & insuper valde necessarium est, ut illis hanc videntibus, luce fidei illustratus intellectus ascendat altius, & in ipso ipsum Deum contempletur, qui se tibi in illo statuit considerandum. Atreide monet D. Petr. Chrysol. quod *Manu pauperis, est manus Christi*: Hæc, inquit D. Aug. est elemosyna Christiana, & quam agere debetis, qui se fideri habere gloriatur. Est visio oculorum cum intelligentia intellectus fide illuminati: Et hæc (inquit*

Hæc q. To. 3. Dan. 10. 1. Epist. 3. ad Paulin. V. Intelligere opus est in visione. L. 5. c. 14. D. Hieron. To. 3. 2. 2. q. 3. ar. 5. ad 2. & vide q. 171. & q. 175. ar. 4. D. P. Chr. Ser. 14. et. Lib. 21. de civ.

Et. cetera quicidem & ante illum dixerat D. Cyprian. a.)
daas. Epi. est ea, quam tanti facit Spiritus S. dicendo: E-
Pelagia. leemosynas & fide purgantur peccata. In quibus
ad Bonif. verbis D. Cyprian. asserit dari nobis regulam fa-
ciendi eleemosynam.

2 Li. de o-
per. & e-
leemof.
Prout. 5. 27
VI.
Eleemo-
syna in te
facienda

Notat D. Chryostomus quod precedenti Do-
minica diximus, quod eleemosyna ut sit utilis,
ante quadam est facienda. Bona ea est, quam pie-
tate quadam commotus naturalis etogas, compa-
tens miseriam, quam in fraure tuo consideras, at-
tamen ad id non ascendit quod plura refert,
nempe ut eam ea arte distribuas, quam tibi E-
uangelium, fidesque praedicit: Quoniam haec
ars est? Haec ea est, respondet D. Cyprian.)

quam te di-
cet Spiritus S. Eleemosynas & fide
purgantur peccata. Irimo intellige: quod debet
opus hoc esse continuuum; nec tibi sufficiat id
vno die pe. facisse: idcirco namque dixi in plu-
rali. Eleemosynas. In mentem tibi veniat excel-
lens illa visio Zachariae. Candelabrum videt au-
reum multis fulgidum lampadibus, quas numero
septenario, declarat familiari S. Scriptura, ad
designandum multitudinem. Omnes illa luce-
bant, & oleo fo. ebantur. Vidit insuper his sep-
tem adunij infusoria plena oleo, duas pariter
ad latus olivas baccis oliuarum grauidas: Vidi &
ecce candelabrum aureum totum &c. & septem
lucerna eius super illud, & septem infusoria lucer-
nis: quae erant super caput eius, & duas oliuas super
illud (sic est iuxta, aut circa illud) Vna à dextris
lampadis; & vna à sinistris, &c. Parcat mihi
Deus: quanta olei prouisio. Lampades oleo ple-
nae, & ne illo consumpto, aliud non deficiat, ad-
sunt infusoria oleo pariter impleta: ut vero &
hoc similiter consumpto, sit vnde nouum com-
paretur, adsunt duas oliuae baccis foecundiores.
Quid haec sibi vult tanta olei copia, quae tanta
esse videatur, ut nunquam deesse posse videatur,
quantumlibet consumatur. Declarare vult quam
tibi sit necessarium misericordiae oleum, & erga
pauperes beneficiae charitatis. Caue tibi, ne cura
fatuus virginibus & ipse fatuus arguaris, qui-
bus modicum fati fuit olei, quod secum de-
tulerunt, nec vllum contulerunt miseræ reposi-
tum infusorijs; quo consumptum continuo re-
pararent. Sis oportet candelabrum aureum, t per
ardentem viamque charitatem, tuum an em
hoc sit studium, hic conatus, ut eleemosynas, &
pietatis operibus ambabus, ut dicitur manibus
praeluceas. Non tibi sufficiat eam vel semel e-
rogasse, sed sint continuæ; ita ut nunquam ti-
bi oleum deficiat eleemosynæ: est etenim ele-
mosyna securum obtinendi peccatorum remis-

Zach. 4. 2
VII.
Visio Za-
chariae de
candelabro

tionem remedium, & cum hæc nunquam ces-
sent, nec cessent eleemosynæ. Haec ea est ratio,
quam data opera trutinat D. Cyprian. & præte-
ritis diebus expendimus. Idcirco non satis fuit
Spiritus S. dixisse eleemosynam in singulari, sed
eleemosynas in plurali, sicut dixerat peccata in
plurali: Eleemosynas & fide purgantur peccata.
Sic hoc ergo perpetuum studium, laborque con-
tinuus.

Hoc Spiritus S. intendit per illam sententiam
ore Salomonis prolata: Omni tempore fiat vesti-
mentia tua candida, & oleum de capite tuo non de-
ficiat. Ne, precor, hoc iuxta literæ cortice intel-
lexeris, ut aliqui, qui verba hæc attendentes, totum
in eo ponebant studium, ut vestibus incederent more
candidioribus; sic candidus incedebat Sissinius
Novatorum Episcopus, teste Socrate & alij re-
lati à D. Hier. Sunt quidam ignorantes tanta Ho-
liditatis qui quasi intelligentes &c. comini se vesti-
bus, & munditijs corporis, ita ipse. De anima tua
loquitur Salomon, cuius vestimenta sunt opera,
quæ munda debent esse & candida per candi-
dam intentionis ac exercitiorum puritatem: o-
leum autem misericordia est & eleemosyna. Haec
nunquam deficiat de capite tuo, id est, de cogi-
tatione tua ac delictio, ita ut cura sit illa per-
petua, qua confidetes, quomodo pauperi valeas
auxilian, pupillo succurrere, viduam illam de-
fendere, lubenire hospitali, &c.

Secundo docet Sapiens, ut eleemosynæ fiant
cum fide: Eleemosynas & fide. Proprium fidei est
illa detegere, quæ corporales oculi non vident,
& vbi minus illa esse credantur, ut patet in S.S.
Sacramento. Detegit & intelligit fides in illo
paupere Deum, eius in illa vilitate Maestatem,
eius in illis plagis celsitudinem: ut enim hoc ita
esse capias, cecinit David (teste D. Chryost.)
Astitit à dextris pauperis. Es hoc, inquit Spiritus
S. erit in remedium peccatorum tuorum: Ele-
mosynas & fide purgantur peccata.

Haec inter Dei misericordias, quos nobiscum
fecit, non minima censetur, quod infinita sua sa-
pientia disposuerit, & amore diuino veluerit, ut
caelum ascensurus eo modo illuc ascenderet, ut
pariter nobiscum maneret in terra, quo visque ma-
neret huius animi, corpusculique copula: sin-
gulari autè modo nobiscum, in duobus remanet,
& hæc ambo in nostram cesserunt vilitatem in
V. Sacramento, & in pauperibus, idque diuersos
ad fines. In V. Sacramento, ut seipsum nobis
tribuat, in paupere ut ipsi nos tribuamus. Hinc
est quod diuersimodè in vno & in altero seip-
sum statuerit. Ipse etenim nobis verè & realiter
sua-

Eccl. 9. 7
IX.
Oleum
elemo-
synæ nun-
quam de-
ficiat.
D. Hier.
Part. 6. 6.
penult.
Ep. 53. ad
Cecilian.
To. 2.

X.
Cum li-
fiant elec-
mosynæ.

XI.
Duobus
modis no-
biscum
manet
Deus, in
V. Sacra-
mento &
pauperes.

VIII.
Eleemo-
synas sint
continuæ

suam dat personam, suum corpus, suam animam, carnem suam, sanguinem suum, & omnia quaecumque possidet. (O donationem immensam, eminentem, infinitam) atque adeo vete seipsum in S. Sacramento reliquit, ut propriissimè & ex veritate dixerit: *Ego sum panis vivus, &c. Caro mea verè est cibus.* Verum cum ipse nec realiter patiatur inopiam, ægritudinem, famem, aut nuditatem, nec in propria possit perferre persona, seipsum in persona statuit pauperis, non realiter, sicut in V. Sacramento, sed representativè, potè adeo ad vivum, ut auctore D. P. Chryso. & postmodum D. Gregor. ipso die futuri iudicij, non disturus sit pauper esurivit, & decessit illi potum: nudus fuit, & cooperuisti illum; sed ego esurivi, ego sitiis, ego nudus apparui: *Esurivi, sitiis, nudus fui.*

Joan. 6. 52
56.

Ho. 39. in
Evang.
Serm. 14.

H. m. 7. de
ur. sitiis, nudus fui.

pa. circa
med.

XII.
Discrimè inter eleemolynam & communionem.

XIII.
Fide viva danda est eleemolyna.

Ho. 39. cit.
XIV.
Christus in paupere spectandus.

Ex hoc principio colligit D. Chryso. eleemolynæ dignitatem: illam etenim facere, licet absolute extra omnem comparationem minoris meriti sit, quam communicare, in hac tamen ratione superior est, quia communicando à Deo recipis, & ipse est qui Deo manes non parum obstrictus: cum ille sit qui tibi dat, & sicut donum quodlibet aliud in finem superat & excellit, sic & obligatio, qua ratione illius obligaris: attamen faciendo eleemolynam Deus est qui à te recipit, tu vero, qui illi tribuis, & huius intuitu, ipse est qui tibi manet obstrictus, si in illum cadere potest obligatio, de quo alias diximus. Proprediamur ulterius. Quomodo ut seipsum nobis tradat in V. Sacramento, requiritur, ut fide viva acceptum accedamus, eius luce considerantes sub panis illis ac miseris accidentibus omnes cœli divitias, & ipsam personam filij Dei, verum eius corpus, animam, & quaecumque bona in se complectitur: idcirco namque dicitur: *Sacramentum fidei:* ita ut illi tribuas in paupere, & ipse recipiat, expedit ut cum viva fide accedas considerans in persona mendicis, ipsum Christum, quodque manus illa, quam extendit indigus, manus sit Christi: & quod ille, qui patitur, sit ipse Christus: proinde eodem affectu, devotione, atque amore, quo subvenies illi in propria persona, si illum talibus videres afflictionibus anxari, oportet ut illi in persona subvenias indigentis.

Si objicias, inquit D. Greg. O quam libenter largiet Christo cibum, si viderem illum in mundo esurientem, & potum, si sitientem, & vestem quando nudum in cruce suspenderunt? En tibi, hic idem potes facere, quandoquidem tibi hoc confirmat: *Quod uni ex minimis vestis*

fecistis, mihi fecistis. Hoc modo tribnebat eleemolynas, & excipiebat peregrinos insignis pauperum Evangelicorum hospes Gayus, quem de hoc egregie commendat D. Ioan. Evang. *Ch. Ioan. 7. rissime fideliter facis, quidquid operaris in fratres, Cant. 5. & hoc in peregrinos: Quid est fideliter eas facere? facere eas eo modo, ut extendens manum ad potrigendum, fides pariter operetur Christum considerans Redemptorem in persona pauperis ac peregrini. Congruè hic adducimus actum Abrahæ: hic etenim conspicatus eos, quos peregrinos credebat, illos pronus in terra adoravit, de quo subtiliter D. Chryso. & alio loco retulimus. Imo ad hoc requiritur necessarium, inquit D. Petrus Chrysol. ut Deum deprecetur, D. Petrus quatenus tibi vitam hanc concedat fidem, quò Chrysol. hanc capias intelligentiam: Audite illum. *Ore. Ser. 14. cit. omni frater, ut ipse nobis intelligere intelligenda concedat, qui se in paupere intelligi sic demonstrat, quod ipse, qui calum regit sit nudus in paupere: quod in esuriente esuriam saturatus verum: quod sitiis in sitiente sitiis sitientium: quod fructum panis, & calicem aqua datur omnium quarat: quod Deus amore pauperis se se disponat, ut non ad sit pauperi, sed ipse sit pauper, &c. Hinc elicit Spiritus S. quod hoc præ ceteris assumere debeat viri obilis ac dignitate primarius, quod oculus deiciat in pauperem, & hoc maximum sibi reputet gloriam; quasi qui in illo Deum videat affectum, qui ab eius manu pestulet sibi subveniri: *Gloria duntum, honoratorum, & potentium, amor Dei Eccl. 10. 5 est: noli despicere hominum iustum pauperem. Confideta quod Christus in hoc paupere cœco faciat.***

§. 10. Offendit se Christus Deum: declarans huius cœcitate rationem: hic casus soli Deo reservatur.

Interrogaverunt eum discipuli eius. Rabbi quis peccavit, hic aut parentes eius, ut cœcus nasceretur. Fuit hac interrogatio ut docet D. Ioan. Chrysol. velut replica, quam objecerunt discipuli, recordati illius miraculi, quando paralyticum apud pileam sanitati restituit. Perambulabat Christus porticus illas, & substulit, ut paralyticum inspiceret, iam triginta & octo annis obfirmata in eorum paralyti languentem: curavit illum, eique declaravit, illi in suorum peccatam se lerum hanc contigisse infirmitatem: *Ecce sanus factus es: iam noli peccare ne deterius &c. Ioan. 5. 14* Modò advertunt, quod similitè & hunc fixè intuea.

L. 3. in
Ican.
c. 31.

est opus Dei, ut credatis in eum quem misit ille. q. d.
 interprete D. Cyrill. antiqua omnia Dei opera
 d recta sunt & ordinata ad hoc opus omnium
 singularium? ad hoc instituit omnes illas ceremo-
 nias veteris legis: eius gratia sacrificia decreuit,
 legem praescripsit, holocausta carniū, bouū,
 omniumque mandauit. Quatenus vos per haec om-
 nia opera disponderet ut crederetis, me verum esse
 Deum: Dixerunt ergo ei: quod ergo signum tu
 facis, ut videamus & credamus tibi? Quia ope-
 raris: Ad hoc responderet illis Dominus: vester
 illo opere, quod in V. Sacramento Altaris erat o-
 peraturus. Non satis illi fuit, seipsum illis in hoc
 opere adeo praecellenti manifestare, insuper &
 aliud modo subiungit, quod: caeco huic oculos
 restituit seculi huius, quod se verum Deum esse
 liquido manifestat. Illi quoque per hoc significat:
 mea considerate, mea scrutamini opera, ut videatis
 an per illa credere possitis, quod verus sum
 Messias, à Patre meo caelesti missus. Hic igitur
 vnum eorum operum attendite, quae Patet
 meus determinari ut facerem in argumentum
 & declarationem, quod verus sum Deus, & filius
 ipsius naturalis: & in eo ipso me declarare ope-
 ratorem atque artificem eorum operum, quae Pa-
 ter meus decreuit, ut facerem: *Ut manifestentur
 opera Dei in illo. q. d. ex mente D. Cyrill. quod
 quia lumen oculisque effudit caeco, manifeste
 patet, & in ipso confirmatur eius gloria diuini-
 tatis. Et per huius operis splendorem in illam
 ad quos horum mirabilium deuenit uocata, re-
 plenit oculis gloria diuinitatis.*
 Simili phis locutus est Christus apud D. Ioa-
 nem de infirmitate Lazari: *Infirmitas haec non est
 ad mortem, sed pro gloria Dei, ut glorificetur filius
 Dei per eam.* Sciendum est, hanc Lazari agniti-
 uum casu minimè contigisse, nec eam à Deo
 institam: tantum ut ex ea moreretur, sed eo sin-
 gulari fine, ut in eo manifestaretur iam mortuo
 potentia suae diuinitatis infinita, eum ab inferis
 resuscitando; per hoc opus prodigiosum se ve-
 rum Dei filium esse contestans, vnde fuit haec in-
 firmas gloriæ diuinitatis eius clarissimum ar-
 gumentum & eo sensu verificat D. Chryl. haec
 propositionem: *Ut manifestentur opera Dei in illo.*
 Non solum Patris, sed etiam sui ipsius, quod e-
 uidenter confirmavit se verum esse Deum. Licet
 enim absconditus ellet, & carne nostra coeuctus,
 per miraculum illud, quod caecum illuminauit,
 declarandus erat verus Deus: etenim ut aiunt
 Theoph. & Euthym. in hoc signo patemus di-
 uinitatis eius potentia virtusque enituit, quam
 nostrae humanitatis pallio gerebat absconditam.

VI.
Opera
decla-
rauit
Christi
fuisse
Dei fili-
um.

Ioa. 11.
Ho. 55.
in Ioa.

Ecce tibi hoc: *Lux in tenebris lucet: etenim in
 huius tenebris creatae sapientiae suae Christus
 lucem ostendit esse diuinam: eum causas sciat o-
 perum, quae facit Deus in hoc mundo velut au-
 ditor eorum principis. Cur ille nascatur sanus, al-
 ter claudus: cur huic Deus impertiat salutem, al-
 teri auferat: cur ille mortuus sit puerulus, aliter
 ad decrepam vixerit senectutem. Hosum om-
 nium operum, quis securam certamque potent
 reddere rationem, nisi Deus ipse, qui fecit ea, &
 sic esse dispositus: Proculus adionabilis, & notatu Lib. 29.
 dignissima fuit illa Dei: cum Iob habita disputa-
 tio. (Sic notat eam D. Greg.) ut ostenderet illi. VII.
 quam finge ipse & quilibet homo abesse ut ra-
 tionem daret deceptorum Dei, in ordine & rerum reddere
 dispositionem: *Nam quid nisi ordinem caeli & ponis potest ra-
 tionem eius in terra? Nihilus ambigit quia quid-
 tionem quid in mundo sit, ex coeli descendat dispositione operum
 diuinaeque ordine: Quae à Deo sunt ordinata sunt. Dei.
 Ea quae Deus facit, ordinem, concentum & ra-
 tionem habent. Hoc enim est quod Saluator: nollet Rom. 13. 4.
 his verbis indicauit: Pater meus usque modo ope-
 ra. ut, & ego operor. Ne dixeris Deū hunc mun-
 dum condidisse eo modo quo commentarius, qui Nihil sine
 domini edificat, & iam extinguit delectat: tali ianone sit
 namque modo hoc creatum vniuersum, ut manus
 sua ab eius non retrahat regimini, ita ut realiter
 ambulet & sit in omnibus ipsi, quae in eo produ-
 cuntur: & cū Deus sine ratione & consilio nihil
 operetur, quicquid in mundo contingit, & sit,
 suam habet rationem & causam usque ad arboris folium,
 & minimum passerulum, & do quo sic Christus:
 Vnus ex eis non cadet super terram sine patre vestro. Matt. 10.
 Nulla te premit afflictio, nulla aeterna poena nul-
 la, nullum malum, ad quod Dei manus non con-
 tuncat, in malo poena, efficiendo, & in malo cul-
 pa: permittendo: ita ut nihil contingat, nec ato-
 mus quidem eorum, qui ad solis radios conspiciun-
 tur, quod non fiat ex ordine, decretoque Dei, qui
 hoc aut agit, aut permittit: *Si esset malum in ciuitate. Amos 3. 6.
 te, quod Dominus non fecerit, affert Dñs per pro-
 phetam Amos 3. 6. & prius descriperat amicus ille
 Iob: Nihil in terra sine causa fit, & de humo non
 oritur dolor etc. Nihil est in mundo, quod suam
 non habeat rationem, nec oritur dolor, afflictio,
 calamitas, quae non procedat, veniatque ex diuina
 eius dispositione: non enim terra, ne ruptus im-
 putandum, quod hic caecus, & claudus ille nasce-
 tur: hic sanus, ille debilis & infirmus. Si cuncta
 ex particulari voluntate, & diuina dispositione
 proueniunt, habent omnia suam quare suamque ra-
 tionem: Quae autem sunt à Deo ordinata sunt. Quis
 igitur istam nouerit? Noli in quera à Iob Dñs, ho-*
 rum**

rum veram dare rationem Numquid nosi ordinem
 celi, & pones rationem eius in terra? Nec tibi quid-
 den vel lemel ea venit in mentem sunt etenim:
 Ps. 135. 7. *Indicia Dei abyssus multa.* Numquid tu nosti, quæ-
 stio eadem repetitur, abyssos pelagi penetrare?
 Item tibi spir. S. occultus ostium per Apostolum:
 Ro. 21. 34. *Quis cognovit sensum Dominum? quis consilium
 eius fuit? Numquid te Deus vocavit, & concilio
 Titum dominarum personarum interfuit? aliquid
 eorum, quæ faciendæ erant, eorumve rationem
 sapientissime concludens, & determinans?*
 Ad rem aptissime convenit Salomonis argu-
 mentum. Cum hoc fundamento exorditur: *Opera
 Domini universa bona valde:* siue sit id quod in
 mundi principio creavit quando: *Vidi Deus cun-
 cta, quæ fecerat, & erant valde bona:* siue in de-
 cursu eius: sufficit tibi novisse, quod quidquid sit,
 opus sit Dei, ut intelligas, esse bonum valde &
 perfectum: *Dei perfecta sunt opera.* Si quæras quæ-
 nam illa sint opera de quibus loquitur: *Intueris
 bona valde:* Subiungit: *Opera omnis carnis corâ illo.
 q. d. quidquid contingit in mundo, de eius divi-
 na pendet dispositione, supremoq; ordine. Hoc in
 S. pagina significatur illo, Coram illo, sumptâ de
 seruo metaphora, qui corâ Domino suo adlat,
 nec agit aliquid, nisi ad nutum, præcepti, ordinem
 & Domini sui permissiorem. Sic inquit Iacob:
 Gen. 48. 15. *Deus, in cuius conspectu ambulaverunt Patres mei.*
 IX. His itaq; verbis inquit spir. S. quod Deus non
 habeat simplicem omnium talem notitiam, qua-
 lenti tu eorum habes, quæ eorum te sunt, sed no-
 titiam practicam, quâ disponit omnia, & iuxta
 voluntatis suæ det. tminat beneplacitum. Est au-
 tem hæc notitia adeo vniuersalis, ut nihil eam
 possit effugere: *Non est quidquam absconditum ab
 oculis eius, & secreto, & usque in secretum respicit.*
 Hinc collige, inquit, quod respectu Dei nihil
 sit admirabile: *Et nihil est mirabile in conspectu ei-
 us:* etenim ex ignorantia nascitur admiratio, e-
 ius cuius valetur effectus, & ignoratur causa.
 Hanc in Deo regamus posse inueniri: cuncta
 nunq; videt, ordinat, & disponit, & omnia pro-
 ueniunt, eo modo & ordine, quo ipse præterit,
 videt intuitu eius nihil fortuito caluq; accidit, ni-
 hil improrsus: quidquid enim evenit, hoc singula-
 ri omnipotentis suæ & sapientis ordinis prodit dis-
 positum, quæ cuncta vel operatur, vel permittit:
 X. Sive Dei dispositio
 de quo prope modum infinita eaque Aocâ loquitur
 putens ille sapiens in D. Thom. Et hoc inter a-
 lta vult Deûs ut intelligamus, nihil hoc in mun-
 do contingere, quod non singulari sit providen-
 tia determinatum, quâ illud ordinat, seu permit-
 tit, nec mors adolescentis viribus integri, cuius*

vira mundo ceusebatur esse necessaria, ipso super-
 stite sene amoto repleto variis accidentibus, qui
 omnibus magno est impedimento: nec casus il-
 lius, qui primariam obtinebat sedem, ad illum
 elato, qui omnium infimo iacebat loco contemp-
 tibilis: nec illius promissio, nec huius præfatura li-
 cet plurima in mundo fiant, quæ quis forte dixe-
 rit, Deum nedum non ordinare, sed nec videre,
 nec se ite, sic vt nobis inordinata, maleq; dispo-
 sita esse videantur: imo & ipse vates Hieremias
 sue cellus illos attendens infelices super populum
 sanctan q; Dei ciuitatem Deo sic acclamabat:
 Recordare Domine, quid acciderit nobis: intueo &
 respice opprobrium nostrum. Conuerte Domine o-
 culos tuos & attende: nec enim possibile vide-
 tur, talia à te conspici, aut illa te novisse. Verum-
 tamen verum dicimus, quod omnia vultus eius
 peruat, omnia diuina eius prouidentia dispo-
 nat, cunctaque noscat eius infinita sapientia.
 Eleganter hoc vari suo. Ezechielii propoluit.
 Conspicit propheta varias rotas, quassâ maiores,
 alias minores, quodq; supra illas esset Cherubim:
 deinde vitum inuenerit venusta facie præatum, al-
 bilq; indutum, cui vox quadam præcipit: *Ingre-
 dese in medio rotarum &c.* O mundum, quantis
 abundas rotis, illis, quas dicis fortune rotas: quæ
 velociter ascendunt hæc, & descendunt illæ: Hoc
 certò ioueris, quod casu fortuito minime mo-
 ueantur: inter illa: etenim ambulat vir purissi-
 mus vestitu amictus candido: diuina nempe sa-
 pientia: *Candor est Lucis æternæ,* disponens, præ-
 scribens, statuens, permittens: & hoc signifi-
 cat Cherubim, qui super illas eleuatur, plenu-
 do scilicet sapientia: *Cherubim plenuudo scientiæ:*
 non enim vlla mouetur rota, nisi diuina subiecta
 scientiæ: quæ nouit omnia, disponit omnia,
 suamque de omnibus iustam habet rationem. Si
 hinc per plateas obambulant, regula desuper in-
 cidat qua capiti illis monatur: si illi iter facere
 prosequenti terra pessima occurrat, eumque dis-
 ceptat: si altero ignem accedente, scintilla
 euolet, pulueremque rapiat tormentarium, cum
 rotarumque eius domum in aëra insollar: hæc
 omnia tota tibi videntur esse fortuita: ete-
 nis hæc omnia casu fortuito ac similito, &
 siue prouidentia contingit dispositione. Verum
 hoc non admittit vera fides, & religio iu-
 dicium: docet etenim: quod nullus eorum
 euentus, tristisque successus respectu Dei,
 qui prudenter omnia, & sapienter regit, fue-
 rit fortuitus seu casualis, at infinita sua sa-
 pientia, eiusque secretis dispositus, decretal-
 que iudicij: siue in iustam scelerum poenam, siue
 ad

Thren. 5. 1
 Ezech. 10
 XI.
 Rotæ for-
 tuitæ de-
 claratur.
 Sap. 7. 16.
 ad

UNIVERSITÄTS-
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN

Lib. 99. in
Exo. 9. 79
In c. 21.

XII.
Explicatur
homili-
cium
casuale.

Exod. 2.
39.

CAIET.

Ho. 31. N. 7
The. 3. 17.

XIII.
Responde-
tur cōtra-
rijs argu-
mentis.

ad virtutum exercitium, siue ad alios fines eos-
que eminentiores, quos nos ignoramus.

Haret D. Aug. valde subtiliter, & post eum
diligentē Cardinalis Caietan, in quibusdam vei-
bis, quibus Dominus locutus est Moyfi leges
illi prælegens iudiciales; postquam illi decem
præcepta moralia tradiderat. Sic hoc statutum
inviolabile, inquit Deus: quicumque volens da-
taque opera quempiam occiderit, moriatur, sin
autem casu fortuito, nec hoc intenderit, sed nec
homicida quempiam occidere cogitauerit: quia
illo nihil tale sciens, Deus illum in potestate
eius tradiderit, homicida confugiat ad vnam re-
fugij ciuitatem, & in ea pacifice commoretur:

Qui autem non est insidiarius, sed Deus illum tra-
didit in manus eius, constituit tibi locum, in quem
fugere d. beat. Nota hæc verba, cum D. August.
& attende quid dicat: quod iacientem te lapidem
vel sagittam contingit alterum transire, vulnere-
ri, & occidi; licet ratione tui casus ille fuerit
fortuitus, mortisque illa casualis, non tamen re-
spectu Dei, qui ea tempestate talem adduxit eū-
que tali loco statuit, vbi feriretur & interiret, &
apertius hoc exponit textus Hebraicus, inquit
Caieta. qui sic scribit: *Deus parauit cum manu*
illius. Scribitur hoc aut Cardinalis: Ut discamus non
casus fortuna occurrere illi tribuere, sed prudentia
supremi & occultis nobis iudicis. De quibus homi-
lia sequenti dicendum, quod nobis hoc decla-
rant SS. Iob & Dauid.

Præclara est hæc vatis Hieremix sententia:
Quis est iste qui dixit, ut fieret Dominus non inben-
te. Loquitur de tribulationibus, quibus oppressa
Hierusalem ingemuit. Quis est adeo omnis ra-
tionis expertus, qui dicat, qui asserat, qui cogitet
aliquam euenisse tribulationē, præter expressam
Dei dispositionem. Verumtamen quia Spir. S. ite
cōmotum videt & alteratum, & arguentē & di-
centē: si id omne quod fit ex singulari Dei pro-
nuntiat dispositione, & bonum sit id omne quod
fit, qua ratione tot mala cōspicimus? Cur ille cæ-
cus nascitur, hic claudus, ille inutilis? Cur ille
sensibus inops, ille neruorū distentione languidus?
Cur ille prospera gaudet valetudine, quæ illi ce-
dit in ruinam & alter, qui ea bene vteretur, esū-
bus lecto detinetur. Cur ille diuitijs affatim abū-
dat, quibus velut equo præceps ad inferna de-
mergitur: alter autem inopia premitur, qua in
angulū reiectus vilipenditur. Ne hæc curiosus,
hortatur Spiritus S., inquisieris: non enim æquū
vt tibi Deus det suorum rationem cōsiliiorum,
suarumque reidat causam actionum: Non est dicere
quid est hoc qui quid est illud? Hoc enim non

lenis audacia foret iudicium. Tunc præsumis
secreta cōsiliiorum Dei perferutati iudicia? O ho-
mo (loquitur Apostolus) *Tu quis es qui respondes Deo?*
Numquid dicit figmentum ei, qui se finxit, cur
me fecisti sic? An rationi contionum esset vt olla,
caecabus, seu lantx aliaque vasa terra litem in-
tenderent figulo, & rationem exigereut: vt quid
me ollam efformasti & non laucem? vt quid me-
scutellam exiguam, & non ignitabulum? Et cur
me vas ad fordida destinatum obsequia & ne-
quaquam ad mensæ delicias? Non parua hæc est
amentia, nec minor foret illa tua, velle operum
Dei mutam postulare rationem. Omnia ratio-
ne nituntur, verum non te ad lum euocauit cō-
cilium vt tuam de his exquireret sententiam.

Ex hoc principio deducit D. Chyl. rationem
illius sententiæ Apostoli: *Gratias agentes Deo sem-*
per pro omnibus, in nomine Domini nostri Iesu Chri-
sti Deo & Patri. Quomodo? sicut ne omnia illa
tatia & euentus ita prospiciat, vt pro omnibus Deo
referenda sine gratiarum actione? Tantos vide-
mus ita præposteros & inuersos vt illos multi sa-
piencia celeberrimi, fato casuque euenite credi-
derunt, nec supremi alicuius in his prouidentiam
esse gubernatoris. Totus orbis stultitij videtur
abundare. Est qui diuitijs Cræsum antecellat,
illius filij morte præmatura rapiuntur, pauperis
antem sani ad multos annos viuunt superflites,
qui nec facultates habet aut aliud quiddam illis
nurtendis. Hæc ne sunt opera prouidentix? Hic
quidem surdus, ille vero mutus: hic est pauper, a-
lius vera sceleratus, argue adeo sceleratissimus, &
plenus malis innumerabilibus fruatur pecunijs, ali-
moretices & parasitos præclarasque & magnificas
ad se possidet, & vitam agit quissam. Et multa hu-
iusmodi colligunt, longam texentes orationem ad-
uersus Dei prouidentiam. O Mente capros, exclam-
at D. Chyl. hoc tibi persuade, omnia suis sta-
bilitati rationibus: Omnia propter electos, vt salu-
tem consequantur. Verumtamen non tenetur dare
tibi Deus secretorum rationem, causamque iudi-
ciorum, sed nec vicinus tuus, tibi suorum dat ra-
tionem & quare cōsiliorum. Hoc à Iob Domi-
nus quærit: Numquid nosti ordinem caelis, & pone-
rationem eius in terra? Hoc magni cōsiliij Ange-
lo Christo referuatur. Magis cōsiliij Angelus: de
quo sic vates Euangelicus: Vocabitur nomen eius
Admirabilis, Cōsiliarius. Et. Quo declarat ex c. 14. Num-
sententia Origenis quod verus erat Deus, quan-
doquidem is tantum qui diuina est persona, ad
diuinum admittatur cōsiliam: Quis cognouit
sensum Domini? aut quis cōsiliarius eius fuit?
Verba sunt hæc Prophetæ, quibus oportune
vultur.

Rom. 9. 20.
Eph. 3. 20.
D. CHRYS.
Ho. 39. in
c. Epist.
al. Epi. 10.
Tom. 4.
1. Tim. 2.
Iob 38. 33.
Ista. 9. 6.
Ho. 13. in
c. 14. Num.
Ro. 11. 34.

visur D. Paulus. Hoc intendit Evangelista, ut in Christo cognoscamus quod et diuinus consiliarius, veri loquens Deus hinc ueritate dicat ipse rationem: Neque hic peccauit &c. sed ut manifestetur &c. Sicut etiam paralytico rationem dedit paralyticis, nempe proprijs hanc peccauit cum incurrisse.

§. II. Neque hic peccauit: Dem aucto malorum pena aliquando infligit illa ob peccata, aliquando uero in beneficium, quale affirmat cecitatem Democritus.

Hoc igitur argumentum proposito nostro conformiter procedat: hoc a nonnullis quæritur, num illa Apostolorum Christo proposita interrogatio prudens probaque fuerit: nam extra controuerdiam est, uos communiter Deum æquidistantes ac calamitates infligit, in præteritum præsam peccatorum: non enim uidentur ratio inueniri in qua hanc homines fundent interrogatiōnem illius rationis, quæ quam Deus inmittat nobis aduersitates, illudque eleganter prolequitur D. Chrysol. his uerbis: Cum medicus contraria qd que nobis salubria uideatur, præcipit, nonnunquam uelut amare. Sed cum nobis uita per suaserit, uti, uti ratione illum curata facere, prompse & libenter credimus. Idque cum sciamus quod medici sapie falluntur, Deum uero cæcus uia in omnibus incredulitate à nostris distans, qui est ipsa sapientia, qui nunquam fallit, potest uentura curiosis perfecerimus. Medico, a quo rationem polliceri possemus libenter obedimus, nobisque is os obstruit dicendo, te nolle attem medicos, & hoc quod præscribit, optime callere; cum ita sit, quod ins non habeat uro libitū suo faciendi: Ad Deo autem: Qui facit te potest ut liber, & facit secundum sapientiam suam, an rationem tuam postulat? Nec nobis expedir eam modo nolle, nec decet eam nobis assignari. Prosequitur D. Chrysol. Aduersus humani modi Paulus indignans ait: O homo tu quis es, qui respondes Deo? Nihilquid dixi figmentum ei, qui se pharisæus, cur se me fecit? Quæ de causa optinans, inquit, quod Dauid postquam dubijs illis intricatus hæsetat, Zelanti super iniquos, pacem peccatorum uident, dixerit. Existimauit ut cognoscerem hoc, labor est ante me? Vt intelligas, quod hic nullum sit de dubijs tuis petendum responsum, nec inquirendæ curiosus sint rationes eorum, quæ Deus agit: sed omnia patienter esse toleranda. Nihilominus ad nostræ humilitatis exercitium ut certum habere debeamus, nullam

infirmiorem, nullam afflictionem, penam nullam in hoc mundo infligi, nisi diuina dispositione ordinatam: Si est malum in ciuitate, quod Dominus non fecerit?

Causam inquit Theodoret. cur Deus tam sollicitè peruersum impediens Balaam ariolum ne Dei populo malediceret etenim primò in illum misit Angelum stricto gladio terribilem, deinde asina, cui insidebat, illi locuta fuisse scribitur: cumque iam cona etur populo maledicere mutauit illi Deus in ore uerba, ut non tantum non essent maledictiones, sed præclaræ benedictiones. Hoc enim insinuat (inquit D. Gregori.) his

Cur Deus uerbis: Quicquid aperit, habet oculos. Ex obdurata cecidit ipse malitia, conati Dei populo maledicere, potto ipso inuito aperuit illi Deus oculus. Balaam cules ut populo contempleretur patitur indignem, nec uia subesset ratio populum perstrigendi, nec maledicere sibi ad hoc locus & facultas concederetur. Quid tua Domine interest, si maledictus ille necro manitens, & diabolicus praefigiator populo tuo maledicat? Iner nos uerum esset prouerbium: In equo maledicto curis licet. Adert Palmista coniciens paroi refectæ, si quis ab hoc uo maledictionibus impetatur, si in illum benedictionibus repleueris, maledictus ille, & benedictus, si maledictus ille praefigiator populo maledicat: tu illi benedicto: lic enim parum illi nocete poterit maledictio incantata. Voluit Deus responderi, iam eripit, non exigit prædictum, quo populo deciperetur, si Balaam illi maledixisset: hinc nempe quia si quando calamitatis aduersitatis uel cladibus opprimeretur, qua superueniret illi erant multe in forum criminum uultam compensationem, has effectum esse crederet maledictiois Balaam, eique tantorum malorum causam adscriberet: sed si persuadeat hæc lic se non habere: at horem omnium principalem causam esse diuinam dispositionem, tuncque solum esse, qui tribulat, ones, qui clades, qui uerbos infligit, & hæc dum premittit non uideat illi causa imponatur, sicut ualde transire est hominibus, sed diuina sine omnia aduersitatis dispositio.

Dico secundo. Deo frequens esse & familiare hæc omnia mala inmittere in multam peccatorum. His beater S. Scriptura, ut obsequi fufficit hæc uinea de Plalmo sequitur. Propter iniquitatem corruptisti homines, illam experientia uerbis illis Apostoli: Per unum hominem peccatum in hoc mundo intrauit. & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransiit. Per peccatum uois intrauit, non uinea, sed nulle

Cur Deus non peccasset ut maledicere ut Balaam cules ut populo contempleretur patitur indignem, nec uia subesset ratio populum perstrigendi, nec maledicere sibi ad hoc locus & facultas concederetur. Quid tua Domine interest, si maledictus ille necro manitens, & diabolicus praefigiator populo tuo maledicat? Iner nos uerum esset prouerbium: In equo maledicto curis licet. Adert Palmista coniciens paroi refectæ, si quis ab hoc uo maledictionibus impetatur, si in illum benedictionibus repleueris, maledictus ille, & benedictus, si maledictus ille praefigiator populo maledicat: tu illi benedicto: lic enim parum illi nocete poterit maledictio incantata. Voluit Deus responderi, iam eripit, non exigit prædictum, quo populo deciperetur, si Balaam illi maledixisset: hinc nempe quia si quando calamitatis aduersitatis uel cladibus opprimeretur, qua superueniret illi erant multe in forum criminum uultam compensationem, has effectum esse crederet maledictiois Balaam, eique tantorum malorum causam adscriberet: sed si persuadeat hæc lic se non habere: at horem omnium principalem causam esse diuinam dispositionem, tuncque solum esse, qui tribulat, ones, qui clades, qui uerbos infligit, & hæc dum premittit non uideat illi causa imponatur, sicut ualde transire est hominibus, sed diuina sine omnia aduersitatis dispositio.

trallia tot quot sunt, eruntque homines: *In omnes homines mors pertransiit*: Vnius pomi gustus infinitas intulit mortes, & per illam hanc poenam homo incurrit vt esset mortalis, sique post hac domus & habitaculum mortis. Secundum *Gen. 2. 17* hac declaratur illud quod Dominus primaeuo homini dixit: *In quacumque die comederis ex ea, morte morieris*. Qua ratione hoc verum fuisse cognoscimus: cum post pomi gustum pluribus diebus, imo plusquam nongentis annis Adam suspetuierit? Multas haec verba patiuntur expositiones, quarum haec vna est: q. d. In quocumque die mandati mei transgressor ex eo comederis: non nisi in te habebit dominium; eruntque illius, & domus illius: nam sicut dum tibi traditur domus possidenda, non ibi illam ingredieris, sed confestim tunc subijcitur dispositioni, eoque tuos mittis famulos, qui cum ad tuum prepararent ingressum, & statim tuam in illa collocas suppellectilem, & vtenilia. Sic quoque eo momento, quo retitum gustauit homo fructum, Deumque offendit, data est in illum mortis possessio veluti domum propriam, & factus est mortalis, ab eoque tempore confestim ceperunt eum intrare mortis famuli: vt illi in hominem ingressum prepararent: sunt autem illi morbi, dolores, inhirmitates; ab ea similitet hora statuit illam in homine velut in domo propria suam suppellectilem, angustias, nimirum, tristitias, afflictiones: ita vt ob vnius peccati culpam homo euascat receptaculum omnium horum mortis vtenstium: sicutque delictum illud omnium malorum, quae mundum occupant vniuersale principium. Si igitur vnum peccatum, gustus vnius pomi, vnius mandati diuini transgressio, sufficiens causa fuerit, tot eladium, & infinitarum calamitatum: quid efficere poterunt tanta quantitas committis peccata, & non vnius, sed omnium quae Deus praescripsit, mandatorum transgressio.

Sahubiter nos praemonuit Spiritus S. singulari illa Salomonis sententia: *Qui delinquit in conspectu eius, qui fecerit illum, incidet in manus iudicis*. Totam percurre S. scripturam, & postquam colliges, quascumque captiuitates, elades, incendia, tumas opum naufragia, imo & Regnarum ac Monarchiarum occasus, haec inquam omnia in poenam euenisse peccatorum. Ob illa totum nutabens demersum mundum aduio, quique in ciuitatem redactas ciuitates, Dei populum miseranda pressum captiuitate: *Propter peccata quae peccastis* &c. Deleta fuit Babyloniotorum monarchia ob iniquitates regis Baltasari &c. *Regnum a gente*

Ecl. 38.
15.
Baruch.
6.1.
Ecl. 10.
8.

in gentem tra-sferunt propter iniustitias &c. Dico tertio; vt certum haberi, quod non omnes moites, & rumas & afflictiones in poenam euentiant peccatoru sed illas saepius a Deo immitat ad nominis sui gloriam, alijs ad exemplum, & patientie virtutum; ex eis enim, hanc rationem assignat Spiritus S. tristis illius ac laboriose coactatus i obta nec non terribili afflictionum & infirmitatum quibus omnibus persequitur est Iob fuisse eructatum: *Hanc rem totum adeo permisi* Deus *operire illi, vt postea daretur exemplum patientia eius*, sicut & *S. Iob*. Non assent duos illos praefatos viros nulla i abuisse peccata, sed quod omnes illas molestas non tulerit inhirmitates ob praerita quaedam crimina, sed vt in ipso patientia daretur exemplum. De hac in aetna potestate dicitur: *Et hic amicum tuum morbo languentem, longe lateque per Saeculorum poenas, dolores, mortisque diuagans: Quia ante Reges Iobis sanctus* &c. *Et per mortem interfecit est*. *Quid Petro quid Paulo subuenit, Nicomachus gladium cruciunt*. Quod Hierem in potuit de eurgatur laei, Masas medius terra diuidatur, Masas acumolas patitur per lectiones, Michas a lapis cotundatur, ne eoru haec impunitaers criminibus, quimmo labores hi fuerunt illis, velut ignis auto deca fuit, lapidati sunt, in occisione gladii mortui sunt &c. *Et hi omnes in sanimo fidei probati sunt*. Idem hoc dicimus de lapidibus D. Stephani, de cruce la D. Laurentij, de iconibus D. Iuanij &c. de tribulationibus iustorum, quae illis acciderunt ob eam rationem quum declarat Apostolorum auctiguanus D. Petrus: *Vi probatio praefra fidei multo pretiosior auro* (quod per ignem probatur, immittitur in laudem & gloriam &c. Nemo iudicatur omnes aquas, de mari producere, teste Salomone: *Ad mare, aqua flumina exiunt*: Por o prudens hortulanus hauiat ex eis aquas, calque deducit ad areolas horti sui, vt flores ena cantur, irigentur obores, producanturque fructus: & sicut lanatus eas dirigit, vt pannus emundetur, reddatur; eas diuise & anoli. of vt moleudo tritum panis piulatu albus regie mensis apponi dignissimus. Omnes tribulationum aquae de mari profliunt peccati originatis, velut ex primo & originali fonte, vt eleganter probat D. Aug. Ceteru Deus vt iagar hortulanus & coelestis iudex, & diuinus iudex, eas dirigit, vt enascantur virtutum flores, patigra, dum iatis, & moit licitatis, & quatenus humilis anima mundu reddatur, cuiusque peccatis prolata: necnon vt ex tritico Saeculorum panes coquantur Deo sapiendum vt ait D. Iguatius. Nemo non miratur quosdam adeo auxie

30
14.
Ad virtutis exercitium mala proueniunt.
Teb. 1. 12.
D. Hier. Epist. 33. ad Ca. fructum. Tom. 1. VI. Probat ut exemplis.
Heb. 11. 37
1. Pet. 2. 7.
Ecl. 1. 7.
VII. Similitudo.
Lib. 22. de Cau. 1. 22.

inquiretur. Deus Israelitas collocavit in Ægypto tanta totaque aduerſa perſeſuros: paritaciter autem ait Ruperus, s. quod in potum venditionis Iosephi hos voluerit in Ægyptum extorres ablegare, ubi iam dicitur fuisse calalacris, & quod Deus iustus sit, qui in pationatur aliquod peccatum esse imputatum, veliq; tale sit supplicium ut peccatio culpa respondeat. Ioseph vendunt ut mancipium: excipiantur ergo illi in Ægypto ut mancipia. Deinde quare voluit ut Iacob, tanto tempore ex absentia Iosephi a certis nimis torqueretur, gere etique cor gladio trasuerberatur ex perſuasioe quam de eius morte conceperat: Respondet D. Aug. quod in penam peccatorum venturum Deus decreuit ut Iacob amarum hanc afflictionem, & adeo durissimam patere ut mortem. Sic est ut dicimus, potro non difficile est opinor quod, Deus hoc ita decreuit, ut parentiam suam demonstraret. *Ut inaniſſentur opera D. i. in illa.* Eius pa et omni superemus est, & omnibus supereminet. *Ego Deus sum.* Omnis illis vultur ut ius, quatenus ad id quod preceidit perueniat: eo modo quo tu utis equis tuo, quem ut res, ca carnis, in freno contingis, ad iulorem prouocas, ut ostendas, quod per potestatem, qua in cum praxiales, agas cum illo pro beneplacito tuo, & in omnibus ius usari ſeltas, quod potentia vniuouque polleas, quibus illum actantes, ubique lubuq;as. *Ait ergo Ruperus, quod Deus trates Iosephi ob venditionis crimen eiecit in exilium, & ique in Ægypto tam graua duraque sustinere: & hoc uenio laus negabit: quantoquidem delicto supplicium, penaque culpe conueniat. Porro cur decreuit ut Ioseph ille ellet, qui absentia sua parentem suum acerbis extimularet, nihil aliud nisi filij sui necein plangentem. Num quia calitate praxulgebat? Num quia se Domino suo ostendit adeo fidelis? Indubie mors & absentia filij tam egregijs conditionibus commendabilis non poterat non maxime parentem conſultare. Statuit ut hoc ellet in Ioseph, quia voluit omnibus notam facere potentiam suam: creans etonim Ioseph Dominum Ægypti, & velut Regem, de cuius regimine tota salus Ægypti dependebat, hanc iungit Deus occasionem eorum puniendi impetates, volens ut Ioseph ille ellet, qui eos ut Rex ius condemnaret, & hoc impendio, licet afflictionis qua Iacob ex absentia morteque praxumpta Ioseph non modocriter torquebatur, & hanc ostentans potentiam, probare voluit veritatem, & clementiam amicis suis, &*

braham, Isaac & Iacob eorumque nepotibus. Ex professo & valde singulariter disputa: D. Hieron. de cecitate, quod nobis perſuadere debeamus, illam non euenire in penam, peccatorum: Ex hanc occasione litteras edidit duobus amicis suis cecitate percussis quorum unus erat Hispanus & presbyter nomine Abigaus, & a hunc missa est epistola 32. Ater ut erat nobilitate iunguis, dicebaturque Castrucius, & hinc destinavit Epistolam 33. ambo namque grauer debeant, nisi perſuadentes quod Deus hanc illis cecitatem immisisset in suorum criminum supplicium. Vnicuique eorum proprias scribit D. Hier. litteras, atque hanc minime credi debere: eo namque modo credere debemus Isaac grauem fuisse peccatorem: quia caligauerunt oculi eius, vide ille error illi potuit accidere, quo errans, benedicens Iacob loco Elam: Similiter & Iacob refandum debemus iudicare peccatorem, qui eo vsque cecitij, ut interſicere non posset, quem prax manibus haberet, ut patet, cum coram se haberet hunc nepotes suos Epardam & Manallen. Sed serendum tunc est o Abigac, respondet, quod magno nostro bono Dominus nobis corporis oculis excæca, ut anime illuminet oculos ut enim intellectus rite disponatur, aliquanto plurimum refert oculi oculis corporis osten. hanc. Vnde digno ſentimus, quod etiam inter Philosophos nonnulli sibi corporeis oculis etuerunt, ut tanto discretius oculis rita possent amara dicere, sicut Democritus, de illumi. quo sic Cicero: *Se obsecant, ut natura ſecunda subitius venarentur.* Magistrum suum imitatus Cicero est quida eius in sepulchro vocabulo Metrodoros. *In Tusculana* Quinimo ipse Deus tanto clarior oculis mentis Iaac & Iacob illuminavit quanto corporis eorum oculos excæcauit tenebrosos. *Proposuit D. Damianus Papa quæſita non vulgares diuiculates circa quæſita 5. pagina loca. Quærum hæc vna fuit: ut Deus oculos excæcauisset Iaac, cum inde hoc contigerit ut deceptus fuerit, tribus minoribus benedictione ac primogenitura, cõtra id quod ipse animo se facturum esse cõcepserat. Huius respondet D. Hier. de causa disputas cecitatis in hoc 55. Patriarcha D. Aug. arbitrat, quod prax nimia senectute caligauerit: hoc enim S. eloquiū indicat manifeste ducendo: *Senectus Iaac, & caligauerunt oculi eius. Et videre nō poterat.* Porro ad hanc oculorum eius cecitatem non adeo propoeta erat ætas Iaac, cum centis & triginta septem esset annorum, quandoquidem tunc temporis homines vitam ad ducentos annos vsq; producere, & ipse Iaac post hæc quadraginta annis fu-*

X.
Cecitas
nō femper ob
peccata
inſiguntur
XX.
Corporis
excæca
ut ve
Cecitas
tunc
XXI.
Epist.
124.
inter
125. ad
Hier.
Epist.
125. ad
Damian.
23.
X.
Cui
Iaac
caligauit
1. 10. 26.
C. 1. 30
G. 27

harum causam esse peccata, sicut de paralytico apud piscinam, & altero paralytico ad pedes suos per alios demisso: retumtamen de hac cœtitate clarè testatus est, quod ea de causa hæc illum non apprehenderit: *Neque hic peccauit, neque parentes eius, ut cœcus nasceretur.* Idem docuit D. Grego. in cœtitate Sancti Monachi nomine Spei, de quo statim occurret.

L. 4. Dial. 4. 10. 1

§. 11. Neque hic peccauit. De tribulationibus tuis hoc iudica, quod ob tua tibi peccata contingant: de alienis vero, nequaquam: de quo proclare nos monet Iob.

31
I.
Supplicia
tuis im-
puta pec-
catis.
Psf. 72. 8.

Dico quartò: prudentissimum hoc fore cõsiliũ, si tibi in animum induxeris quod afflictiones, quibus opprimeris, tuõũ peccata sint peccatorum: illas iudicans te iustissime fuisse meriti. Hoc nobis cõsiliũ intimat psalmista Dauid: *Quoniam ego in flagella paratus sũ, & dolor meus in conspectu meo semper: quoniam iniquitatem meam annuntio, & cogitabo pro peccato meo.* Coniunge illud aduerbiũ semper cum illo cogitabo pro peccato meo. Quãdo, Domine, flagellum de manu tuo frenduerit, illud velut de manu tua recipiam, & ego peccati mei constituam me precor nem, eoque hæc mea perpetua cogitatio: quod ob commissa scelera bene meritum tuũ ipse supplicii: si me Saul persequatur: dicam *Pro peccato meo.* Si filius cõtra me perfidus arma sumat: *Pro peccato meo.* Si percussor Angelus populũ deleat intereptione: *Pro peccato meo:* Si lecto decumbam infirmus: *Pro peccato meo.* Sufficiens etenim radix arbori tanta: peccatum esse perhibetur. Huic opinioni subscripserunt fratres Ioseph, ad extremas redacti calamitates. *Merito hæc patimur: quia peccauimus in fratrem nostrum &c.* Sic exponit veridicus Michas populo Dei vix sufferendis aduersitatibus contrito. *In scelere Iacob omne istud, & in peccatis domus Israel.* Quod si dixeris, Domine, quã possum stridẽ conscientiam meam examino, nec villã, sit laus Deo; culpam inuenio mortalem, aut grauioris mihi conscius sum delicti: video tamen & lugeo morbis me torqueri grauissimis, viresque tantis succumbere doloribus. Hoc tibi firmiter sit persuasum peccatum rem esse adeo malũ ut quãuis veniale sit illud leuissimum, acerbiorẽ tamen multò mereatur poenam, quã tu pateris, licet acerbissimam, & ob minora peccata venialia dolores pœnæque infliguntur atrocissimæ; prout probauimus. Et quãuis eximij illi Patriarchæ

Ge. 42. 22

Mic. 1. 5.

II.
Quam
grate sit
veniale
peccatũ.

Ho. 10. 6.
01.

Abraham, Isaac, Jacob, Ioseph, Lot, Moyses, Aaron, Maria soror eorum, Iosue, Samuel &c. Deo forent amore cõiunctissimi, illos tamẽ puniuit, & grauioribus affixit calamitatibus, aliquos etiã ipsa morte ob peccata quædam venialia, ob nimiam in homine fiduciam, ob inordinatũ amorem filiorum, ob vnam capitis reflexionem, ob vnam faciei contorsionem in eo quod Deus præcipiebat. Hoc enim est, quod de psalterio canimus: *Domine Deus noster tu exaudiebas eos, Deus, tu propitijs fuisi eis, & vlciscens in omnes aduersiones eorum.* Vix in rebus minutissimis delinquebant, & ecce supplicium eorũ capitibus imminerebat. Tu teipsum interroga, num a peccatis venialibus sis innocens: Faxit Deus, vt non videres, vel posses in te tot videre mortalia.

Orat. con-
iudicaret sanctus ille vates Daniel: qui seipsum torquẽ Dei populũ cernens dolensque in Babylonia captiuum, yastata Hierosãle, destructo templo duram & immitẽ sustinentẽ seruitutem, ad orationis præsidia confugit, tantis aduersitatibus suas à Deo postulans remediũ: erat autẽ ipseus prologo candida confessio, suorũ suique populi peccatorum, quibus hæc omnia mala poenitens adscribebat: *Res meam ad Dominum Deum meum rogare & deprecari in uenijs, sacco, & cinere &c.*

Orat. con-
iudicaret sanctus ille vates Daniel: qui seipsum torquẽ Dei populũ cernens dolensque in Babylonia captiuum, yastata Hierosãle, destructo templo duram & immitẽ sustinentẽ seruitutem, ad orationis præsidia confugit, tantis aduersitatibus suas à Deo postulans remediũ: erat autẽ ipseus prologo candida confessio, suorũ suique populi peccatorum, quibus hæc omnia mala poenitens adscribebat: *Res meam ad Dominum Deum meum rogare & deprecari in uenijs, sacco, & cinere &c.*

Orat. con-
iudicaret sanctus ille vates Daniel: qui seipsum torquẽ Dei populũ cernens dolensque in Babylonia captiuum, yastata Hierosãle, destructo templo duram & immitẽ sustinentẽ seruitutem, ad orationis præsidia confugit, tantis aduersitatibus suas à Deo postulans remediũ: erat autẽ ipseus prologo candida confessio, suorũ suique populi peccatorum, quibus hæc omnia mala poenitens adscribebat: *Res meam ad Dominum Deum meum rogare & deprecari in uenijs, sacco, & cinere &c.*

Orat. con-
iudicaret sanctus ille vates Daniel: qui seipsum torquẽ Dei populũ cernens dolensque in Babylonia captiuum, yastata Hierosãle, destructo templo duram & immitẽ sustinentẽ seruitutem, ad orationis præsidia confugit, tantis aduersitatibus suas à Deo postulans remediũ: erat autẽ ipseus prologo candida confessio, suorũ suique populi peccatorum, quibus hæc omnia mala poenitens adscribebat: *Res meam ad Dominum Deum meum rogare & deprecari in uenijs, sacco, & cinere &c.*

Orat. con-
iudicaret sanctus ille vates Daniel: qui seipsum torquẽ Dei populũ cernens dolensque in Babylonia captiuum, yastata Hierosãle, destructo templo duram & immitẽ sustinentẽ seruitutem, ad orationis præsidia confugit, tantis aduersitatibus suas à Deo postulans remediũ: erat autẽ ipseus prologo candida confessio, suorũ suique populi peccatorum, quibus hæc omnia mala poenitens adscribebat: *Res meam ad Dominum Deum meum rogare & deprecari in uenijs, sacco, & cinere &c.*

Orat. con-
iudicaret sanctus ille vates Daniel: qui seipsum torquẽ Dei populũ cernens dolensque in Babylonia captiuum, yastata Hierosãle, destructo templo duram & immitẽ sustinentẽ seruitutem, ad orationis præsidia confugit, tantis aduersitatibus suas à Deo postulans remediũ: erat autẽ ipseus prologo candida confessio, suorũ suique populi peccatorum, quibus hæc omnia mala poenitens adscribebat: *Res meam ad Dominum Deum meum rogare & deprecari in uenijs, sacco, & cinere &c.*

Orat. con-
iudicaret sanctus ille vates Daniel: qui seipsum torquẽ Dei populũ cernens dolensque in Babylonia captiuum, yastata Hierosãle, destructo templo duram & immitẽ sustinentẽ seruitutem, ad orationis præsidia confugit, tantis aduersitatibus suas à Deo postulans remediũ: erat autẽ ipseus prologo candida confessio, suorũ suique populi peccatorum, quibus hæc omnia mala poenitens adscribebat: *Res meam ad Dominum Deum meum rogare & deprecari in uenijs, sacco, & cinere &c.*

Orat. con-
iudicaret sanctus ille vates Daniel: qui seipsum torquẽ Dei populũ cernens dolensque in Babylonia captiuum, yastata Hierosãle, destructo templo duram & immitẽ sustinentẽ seruitutem, ad orationis præsidia confugit, tantis aduersitatibus suas à Deo postulans remediũ: erat autẽ ipseus prologo candida confessio, suorũ suique populi peccatorum, quibus hæc omnia mala poenitens adscribebat: *Res meam ad Dominum Deum meum rogare & deprecari in uenijs, sacco, & cinere &c.*

Orat. con-
iudicaret sanctus ille vates Daniel: qui seipsum torquẽ Dei populũ cernens dolensque in Babylonia captiuum, yastata Hierosãle, destructo templo duram & immitẽ sustinentẽ seruitutem, ad orationis præsidia confugit, tantis aduersitatibus suas à Deo postulans remediũ: erat autẽ ipseus prologo candida confessio, suorũ suique populi peccatorum, quibus hæc omnia mala poenitens adscribebat: *Res meam ad Dominum Deum meum rogare & deprecari in uenijs, sacco, & cinere &c.*

Orat. con-
iudicaret sanctus ille vates Daniel: qui seipsum torquẽ Dei populũ cernens dolensque in Babylonia captiuum, yastata Hierosãle, destructo templo duram & immitẽ sustinentẽ seruitutem, ad orationis præsidia confugit, tantis aduersitatibus suas à Deo postulans remediũ: erat autẽ ipseus prologo candida confessio, suorũ suique populi peccatorum, quibus hæc omnia mala poenitens adscribebat: *Res meam ad Dominum Deum meum rogare & deprecari in uenijs, sacco, & cinere &c.*

Orat. con-
iudicaret sanctus ille vates Daniel: qui seipsum torquẽ Dei populũ cernens dolensque in Babylonia captiuum, yastata Hierosãle, destructo templo duram & immitẽ sustinentẽ seruitutem, ad orationis præsidia confugit, tantis aduersitatibus suas à Deo postulans remediũ: erat autẽ ipseus prologo candida confessio, suorũ suique populi peccatorum, quibus hæc omnia mala poenitens adscribebat: *Res meam ad Dominum Deum meum rogare & deprecari in uenijs, sacco, & cinere &c.*

Orat. con-
iudicaret sanctus ille vates Daniel: qui seipsum torquẽ Dei populũ cernens dolensque in Babylonia captiuum, yastata Hierosãle, destructo templo duram & immitẽ sustinentẽ seruitutem, ad orationis præsidia confugit, tantis aduersitatibus suas à Deo postulans remediũ: erat autẽ ipseus prologo candida confessio, suorũ suique populi peccatorum, quibus hæc omnia mala poenitens adscribebat: *Res meam ad Dominum Deum meum rogare & deprecari in uenijs, sacco, & cinere &c.*

Orat. con-
iudicaret sanctus ille vates Daniel: qui seipsum torquẽ Dei populũ cernens dolensque in Babylonia captiuum, yastata Hierosãle, destructo templo duram & immitẽ sustinentẽ seruitutem, ad orationis præsidia confugit, tantis aduersitatibus suas à Deo postulans remediũ: erat autẽ ipseus prologo candida confessio, suorũ suique populi peccatorum, quibus hæc omnia mala poenitens adscribebat: *Res meam ad Dominum Deum meum rogare & deprecari in uenijs, sacco, & cinere &c.*

Orat. con-
iudicaret sanctus ille vates Daniel: qui seipsum torquẽ Dei populũ cernens dolensque in Babylonia captiuum, yastata Hierosãle, destructo templo duram & immitẽ sustinentẽ seruitutem, ad orationis præsidia confugit, tantis aduersitatibus suas à Deo postulans remediũ: erat autẽ ipseus prologo candida confessio, suorũ suique populi peccatorum, quibus hæc omnia mala poenitens adscribebat: *Res meam ad Dominum Deum meum rogare & deprecari in uenijs, sacco, & cinere &c.*

Orat. con-
iudicaret sanctus ille vates Daniel: qui seipsum torquẽ Dei populũ cernens dolensque in Babylonia captiuum, yastata Hierosãle, destructo templo duram & immitẽ sustinentẽ seruitutem, ad orationis præsidia confugit, tantis aduersitatibus suas à Deo postulans remediũ: erat autẽ ipseus prologo candida confessio, suorũ suique populi peccatorum, quibus hæc omnia mala poenitens adscribebat: *Res meam ad Dominum Deum meum rogare & deprecari in uenijs, sacco, & cinere &c.*

Orat. con-
iudicaret sanctus ille vates Daniel: qui seipsum torquẽ Dei populũ cernens dolensque in Babylonia captiuum, yastata Hierosãle, destructo templo duram & immitẽ sustinentẽ seruitutem, ad orationis præsidia confugit, tantis aduersitatibus suas à Deo postulans remediũ: erat autẽ ipseus prologo candida confessio, suorũ suique populi peccatorum, quibus hæc omnia mala poenitens adscribebat: *Res meam ad Dominum Deum meum rogare & deprecari in uenijs, sacco, & cinere &c.*

Orat. con-
iudicaret sanctus ille vates Daniel: qui seipsum torquẽ Dei populũ cernens dolensque in Babylonia captiuum, yastata Hierosãle, destructo templo duram & immitẽ sustinentẽ seruitutem, ad orationis præsidia confugit, tantis aduersitatibus suas à Deo postulans remediũ: erat autẽ ipseus prologo candida confessio, suorũ suique populi peccatorum, quibus hæc omnia mala poenitens adscribebat: *Res meam ad Dominum Deum meum rogare & deprecari in uenijs, sacco, & cinere &c.*

Orat. con-
iudicaret sanctus ille vates Daniel: qui seipsum torquẽ Dei populũ cernens dolensque in Babylonia captiuum, yastata Hierosãle, destructo templo duram & immitẽ sustinentẽ seruitutem, ad orationis præsidia confugit, tantis aduersitatibus suas à Deo postulans remediũ: erat autẽ ipseus prologo candida confessio, suorũ suique populi peccatorum, quibus hæc omnia mala poenitens adscribebat: *Res meam ad Dominum Deum meum rogare & deprecari in uenijs, sacco, & cinere &c.*

Orat. con-
iudicaret sanctus ille vates Daniel: qui seipsum torquẽ Dei populũ cernens dolensque in Babylonia captiuum, yastata Hierosãle, destructo templo duram & immitẽ sustinentẽ seruitutem, ad orationis præsidia confugit, tantis aduersitatibus suas à Deo postulans remediũ: erat autẽ ipseus prologo candida confessio, suorũ suique populi peccatorum, quibus hæc omnia mala poenitens adscribebat: *Res meam ad Dominum Deum meum rogare & deprecari in uenijs, sacco, & cinere &c.*

Eandem scelorum confessionẽ legimus apud Tobiam

K k

IV. Tobias peccatis suis describit cœcitatē. Tob. 3. 1.

Tobias à primis tamē vnguiculis adeo iustificatus, ipso Spiritu Sente: nā hanc cœcitatē sentit molestiā corā. Deo pietas effudit lacrimosās: *Ingenius Tobias* ingenē confessus; hanc cœcitatē, miseramque feruitutē cui subiacebat, iustum esse suorū criminū supplicium: vnde sic exorditur: *Iustus est Dns. & omnia tua iudicia iusta sunt. Et quoniam non obediimus præceptis tuis. Quod si Daniel argumentatur D. Chrysoſt.* nec non Tobias iustissimus hoc fecerat iudicium, & hanc emittebant confessionem: qualem tu feres censuram de grauioribus, quas sustines, aduersitatibus? Hoc intellige, hoc cōfite: mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa: *igitur sic loquitur D.*

D. CHR. Ho. 4. 5. ad Pop. To. 5.

D. CHR. Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

Epif. 3. ad Presby. & Diac.

calumniatores obijcebant,

Hinc illa detestanda Semei in Danidem maledictio, dum eum angustiarū & à facie filij sui Abifalon videt profugum, in hæc verba contristat desolatum. *Egrede vir sanguinum, & vir Belli: Reddās tibi Dominus uniuersum sanguinem domus Saul etc.* Ecce premunt te mala quoniam vir sanguinum es. Tale similit: fuit iudicium incolarum Melitæ: cum eum viderunt D. Paul. naufragio creptum falciculam samentorum colligentem & in ignem deicientem ex quo vepera proficiebat quæ digitum eius intraderet dixerunt: *Virque homicida est homo hic qui cum euisset de mari, vltis non fuit eum viuere.* Ameniam sapit hoc iudicium nec patitur Deus, vt iudicia sua curiosius perstrueret, quæ sunt infernabitia, neque instruit, vt in similitis occasionebus castibus diuine te committas prudentiæ ad disposicionem sine te cognoscentis te hotum rationem igno- rantes, sed vt tibi certo persuadeas hæc omnia fieri: *Vt manifestentur opera Dei in illis.*

Ex his intelligo quod eleganter perpendit D. Grego. Nazianz. quod illi pelago tribulario: *Laud. A. num, & abyllo infirmitatum inumeras, quas ipse thomase plures patiebarur, quam hospitale hominibus ante me. frequentissimum, hoc vniuem egit: refodit, & lo: in Tab. cum quietis sibi assumptis. Itaque quilibet fortidibus Tob. 28. cimenbusque graue olent om: Sed in serquibus: Septuaginta lectum: *Sedit in cinere.* Ad quid Tob. 2. 8. hoc? S. Polychronius Episcopus: *A. ammenensis, & S. Apollinath Episcopus Laodicensis Præceptor D. Hiero. de quo D. Basil. tale perhibet testimonium, quod: *Repleuit libris suas orbem terra, opinatur hoc sic accidisse, quod cum Tob. se tot tantisque malis ingeret circumvallatum; intellexit horum omnium præter peccata sua nullā aliam esse quæ eandem originem idcirco sedit in illo cumulo seu cœpelo cinerum: locus etenim hic proprius est & dicatis peccata lugentibus: nā vt Deus animæ peccatrici penitentiam pro lece- ribus imponat, illi inungit: *Defendat, sed in pul. Isai. 47. 7. uere. S. i. spectare habet regem Ninive vt primū horrenda illa ex ore Iona audiuit terribilamentam: itamque: *Surrexit Rex de folio suo, Erab. Iona 3. 6. iocit. vestimentum suum in se indutum est sacro, & sedit in cinere.* Eadem has vt videt Tob. fecit actiones: *Surrexit Tob. & sedit vestimenta sua, & sedit in cinere: quasi peccata sua Regis: Ninive peccatis essent enormitate comparanda. Quid vltra seipsum videtur exponere dum ait: *Ipse me Tob. 43. 6. reprehendo, & ago penitentiam in familia. & cinere. D. A. 6. v. Nefas esset, hic verba D. Aug. præclara præterire. Ser. 122. Perussus est cœpso putrefecit, ita vt cum sciscena de temp. globi Tom. 10.******

VII. Et semel, & Mal. 2. Reg. 16.

VIII. Cur Tob. rati: sed vt tibi certo persuadeas hæc omnia fieri: *Vt manifestentur opera Dei in illis.*

9. 2. 30

1. 4. 7. 1.

Iona 3. 6.

4. 3. 6.

1. 2. 2.

1. 2. 2.

1. 2. 2.

1. 2. 2.

1. 2. 2.

1. 2. 2.

1. 2. 2.

1. 2. 2.

1. 2. 2.

1. 2. 2.

1. 2. 2.

1. 2. 2.

1. 2. 2.

1. 2. 2.

1. 2. 2.

globo veritatem exararent, ipse tamen beatus Iob quantumlibet esset iustus, non tamen suis sine peccatis: neque enim melior erat S. Iohanne Evangelista, qui ait: si dixerimus, quia peccati non habemus, ipsi nos seducimus. Per illam enim crudelissimam poenam minima peccata purgabantur, quam veni etiam ipse intelligens, Deo gratias referebat. Et negligentiarum suarum, quasi severissimus iudex, non molli linteo, sed testa radiebas sanem fluentem. Numquid illi aduersus suorum testem scelerum? Numquid illis ista contentem actionibus? Notes igitur. Accedunt amici, & primis prologi verbis illi significant optime leoni sebrim conuenire quartana, quodque tyranni es eius arroganque fastus, vxoris protervia, dissolutio filiorum, tales essent effectus operatur, nec Deus permitteret, vt ultra perdurarent: Rugitus catulorum leonum, & vox leane, & dentes catulorum contriti sunt.

Iob. 4. 10.

Annaduerte o Iob statutam a Deo tua, tuæque superba domus ruinam, tu qui ad instar leonis ferrox rugiebat: conuix tua, quæ superbia leonem æquabat, filij tui tibi parenti seuitia cõpares catuli ingiutes. Deo iudice subuertitur. Hæc audiens Iob non parum commouetur, illis imponens, quod essent iniquorum fabricatores iudiciorum, & a vero deuantium: opera etenim sua iusta esse: nam oculus fuit cæco, pes claudo, pater pauperi, domus illius xenodochium aduenarum: deinde Iogan satis, tamen veram contexit actuum virtutum humanam, in quibus a teneris annis seipsum sedulus exercebat: Ostendat vos fabricatores mendacij, & calatores peruersorum dogmatum. Euidẽter vobis probabo de vestro vos capite iniqua componere dogmata, fallaque principia, ex quibus contra me non congruas profertis conclusiones. Vi quis sine causa vana loquimini? Quid hoc o sanctissime Iob, tu ipse te multorum criminum reum accusas, & de illis peritentiã acturus sedes in cinere, modo verò iniuriam tibi ab amicis fieri conquereris, ea tibi obijcientibus, de quibus te ipsum prius insimulaueras? Si hæc tua sit illa sententia, Deum melius a te ob peccata tua poenam exigere, non male ipsi eadem dicendo, iudicabunt. Ego, respondet Iob de me ipso fero censuram, & hoc de propria persona ferre iudicium est rationi congruum, etedere scilicet in criminum multã tãtas adeo sibi tales immitti calamitates, nec illi poterit nocere iudicium. Vos autẽ de me fertis sententiam, nec vobis permittitur profundas illas abyssos ad mei gratiamẽ secretaque penetrare, nec nõ diuinã per hoc derogare iustitiã: peruersum est hoc vestrũ iudiciũ, & male conclu-

IX.

Ve quid Iob amicos dixit fabricatores mendacij. Iob. 13. 4.

ditis: quãtis enim plurimis sim culpis obnoxius: nec enim quisquam ab eis innoxius inuenitur: Nec infans, cuius est vnus dies vita super terram. Iob. 15. 5. Plura tamen mihi sunt opera bona in Dei obsequium facta: fui namque pauperibus misericors ab incunabulis: Ab infansia mea creuit metum miseratio. Nullum contuitus sum egenũ, quem non in domum meã hospes induxerim: si despecti pratercuntem &c. Nulla potest vidua, nullus asserere pupillus meum sibi negatum fuisse subsidium. Hinc vobis demonstro quod iniquas confingatis propositiones, iniustosque discursus in non paruum mei nominis diuinitateque prouidentie detrimentum. Omnes vnanimis conclamanant Deum magis ad promiandam quã castigandum inclinari: quod si vos hoc sentiat, me debitis a Deo puniri sui plicijs, sanio: em ferretis sententiam, ne ratione bonorum operum, quæ multa, eaque præclara exstiterunt, ab ipso fore corouandum, qui semper illi illibatam seruari fidelitatem, &c. In omni vita mea non reprehendit me cor meum.

Iob. 17. 6.

Ex hoc illa proficiebant rationes quibus Iob contra Deum grauitèr videtur expostulare, quasi sibi iniuriam iniustumque iudicem, ad hoc quædam proponens, quæ si superficialiter tantum expendamus, nos non mediciter p̄cecellunt: nõ quod ille sibi a Deo factam crederet iniuriam; imo potius numquam a cognoscenda Dei iustitia & sanctitate desistit, sed quia amicorum suorum prosecutus argumentum de Deo querelas exponere videatur, etenim si vt legi iustitiæ satisfaceret, illius peccata pumet, quæ leuia erant, multo magis ex iustitia, bona eius opera debere remunerari videbatur: idcirco sic vt nullus bona sua extollit opera, & quod sibi ex decreto iustitiæ deberi censebat, vt eodem tẽm amicis suis peralogismo procederet, concludens, quod rebus, nostro discurrendi modo & superficialiter consideratis, Deus potius huic deesset iustitiæ, non illi pro bonorum operum meritis satisfaciens, & hoc adeo syncerè, vt modum exceleserit, quatenus per hoc amicos suos ad mediã viam iustitiæ reduceret, sicut ille qui arborem ad partem hanc nimis retortiam, ad mediam copatur reducere, in aliam partem eandem supra modum toto conamine contorquet.

X. Qua ratione Iob Deum conuerterat vt iniustum.

Iob. 13. 4. Iob. 17. 6. Iob. 19. 17. Iob. 20. 1. Iob. 21. 1. Iob. 22. 1. Iob. 23. 1. Iob. 24. 1. Iob. 25. 1. Iob. 26. 1. Iob. 27. 1. Iob. 28. 1. Iob. 29. 1. Iob. 30. 1. Iob. 31. 1. Iob. 32. 1. Iob. 33. 1. Iob. 34. 1. Iob. 35. 1. Iob. 36. 1. Iob. 37. 1. Iob. 38. 1. Iob. 39. 1. Iob. 40. 1. Iob. 41. 1. Iob. 42. 1.

Idcirco ipse Iob postmodum in se reuersus, debitum se modum excessisse confitetur, atque a Deo reprehensus respõdit, qui diuina sua mysteria aperuit, multo iniustitias plura, quã quæ prius intellexerat. Respondet igitur: Charissimè mei: hic paralogismus vester, & discursus, sophisti-

X k 1

sephasticus est, dolosus, & indoctus; ex quo necessario inferretur, in Deo ita uendam esse iniustitiam, qui nec premia meritis, nec digna poenis tribuit supplicia. Non minoribus vos, quam ego, sceleribus estis obnoxii; & uobis tales, quales mihi non infert calamitates, unde ex vestro sequitur argumento Deum iniustum esse & iniquum: *Ostendatis uos fabricatores mendacii, & cultores peruerforum dogmatum.* Et uere mihi persuadeo, legitimum hanc esse explanationem sententiarum quas Iob in hac occasione protulit: nam si certicem spectemus, fortissimae uidentur, & mille impatientiae notis arguenda: cum tamen ab illa longissimè distaret: & intelligendum est, quod eas quasi ex proprio iudicio non dixerit, & sic de his sentiendo, sed quod eum loquendi modum assumpsit, quo consolatorum suorum temeraria resellerent prudentissimè iudicia: quod si ipsi inferret iniustitiam Dei contra Iob sententiam, merituque ob peccata licet minora illi infligi supplicium: eodem planè modo, & fortiori argumento poterat ipse concludere, magna sibi à Deo praestantia beneficia, seque à tribulationibus eripiendum ob plurima Dei gratia facta ab ipso opera uirtutum insigniora.

Orat. cii.

Ex praedictis argumentum format D. Athanasius suo comeniens ingenio, nempe: quod Deus realiter Iob omnes illas grauissimas non infligeret aduersitates, tanquam meritum peccatorum eius culpaeque supplicium: sic enim, inquit, ipse Deus Iob testatur, uolens finito iam praedio eius declarare uictoriam: *Nam tu cessas, me aliam ob causam hac in te decreuisti, quam ut iniustitia tua elucostat:* Hanc lectionem sequitur D. Athanasius ubi nostra uulgata habet: *Numquid irritum facies iudicium meum, & contemnabimus, ut tu instipisceris?* En tibi, qua de causa tot te demerferent, angustias, ut in illis uelut aurum in fornace uirtutes tuas agnosceret: & nihilominus non errauit Iob, dum timeret & omnes dolores in suorum criminum poenam sibi inflictos esse suspicaueret: etenim numquam in maximis tuis aerumnis à uero aberrabis, si haec pro peccatis tuis te perferre, & timeas, & arbitris: itaque dum te premunt angustiae, doloresque uarij, confestim in conscientia tuam reuertete, tuis medere culpis: quatenus obturato fonte, quae de eo profuunt aquae, post haec emanare non possint. Hoc omnibus D. Chrysostomus per amplexum consulit discursu: *Cum aliquid tibi contigisse uideris, peccati tui reminiscere. Qui riuum currit, fontem quatit, ex quo oritur &c.* Deinde monet, ut fratres Ioseph intueamur: qui iustis pressi angustijs dixerunt ad iniuicem: *Merito hac*

patitur, quia peccauimus in fratrem nostrum &c. Sic tu dic, cum aliquid acciderit: in peccato sumus. quia Christum non amamus, quoniam iramurum &c. Ceterum haec licet ita sint, illicitum tamen hoc de tribulationibus iudicare proximi, has alius impuando sceleribus.

Hoc intelligo Iob suis exposuisse amicis, in illa tam admirabili quam obscura sententia. Terra data est in manus impij, uultum iudicium eius operis: q. d. ex mente D. Greg. Verum esse fateor, quod Deus corporis mei terram tradiderit, non enim in animam meam data est potestas impio Satiari, ut pro mala sua uoluntate ita me grauetur excipiat, ut licet me de facto exceperit: Terra data est in manus impij. Verum tamen contumeliosum uidebitur oculis quorumbet iudicij in terra, si est hominum in ea degenium: quamuis enim permittat, ut meas contemplantur infirmitates, nullam tamen eis dat licentiam, ut de illis ferant iudicij, uel praesumant earum discernere rationem: hoc enim secretum ei reseruat, qui hoc fecit, ut opera sua diuina omnibus immolescant: Admirabilem hic stupeo doctrinam! Cernis quod hinc Deus crudioribus tradiderit infirmitatibus exercendum, illum acrioribus doloribus, alteram extremam paupertati, morti hunc, noueris igitur quod haec ita faciat omnipotens: porro considerat, quod uelut tuis offundat oculis, ne indices sint oculi, nec respum iudicem constituas uolens facti illius rationem scrutari, causamque discernere: quamuis enim hoc ita sit, quod peccatis hic inquitur, ob quae his grauiora merebatur, habet aramen & alia bona opera, quae temporalem uel aeternam merentur retributionem: nec ratio libet, cur credas eum potius ob demerita sua plectendum, quam ob bona merita coronandum: hoc autem non te fugiat quod si calamitates ille in poenam accidissent peccatorum, acerbiores multo te premere deberent aduersitates, cum peccata tua, multo sint atrociora.

Hoc Christus exposuit, quando in Hierusalè tristis hic successus contigit: quo Praefes Pilatus quos tum Galilaeos morte damnauit, qui sacrificia litabant, commiscens reorum sanguinem, cum animalium sanguine, quae Deo immolabantur dicebantque nonnulli. Vah! detestabiles fuerunt hi peccatores, cum illos tam horrendo Deus punierit supplicio. Similiter & turris quaedam funditus corruit in eadem urbe, & pressitque ruina quosdam: adstantes autem calui non leues hos fuisse peccatores arguebant. Conatur illos Christus docere saniora, atque: hoccine infortunium peccatis adscribitis? Etenim si hoc

Iob. 9. 24.

Lib. 9. Moral. ca. 1.

XII.

Fallitur tamen, si tale de proximo iudicium.

XIII.

Eius rationis allegatur.

XIV.

Confitematur ex sententia Christi.

Iob. 40. 3.

XI.

Nemo fallitur, qui poenas suis adscribit peccatis.

D. Chry.

Ho. 17. ad pop. To. 5.

contigisse uideris, peccati tui reminiscere. Qui riuum currit, fontem quatit, ex quo oritur &c. Deinde monet, ut fratres Ioseph intueamur: qui iustis pressi angustijs dixerunt ad iniuicem: *Merito hac*

hoc verum fuisse: multos alios necesse est, hęc
ruina involuisset qui in Hierusalem criminum
rei sunt enormium: *Putatis, hi Galilæi, pra
omnibus Galilæi peccatores fuerunt: quia talia
possi sunt? Putatis quod ipsi debitoris fuerint prior
omnes homines? Ne hoc, obsecro, iudicium de
me veltis prodeat, hoc Deo indicandum com
mittite: quidquid enim agit, hoc idcirco facit:
vt manifestentur opera Dei in illis.*

Hanc doctrinam psalmista confiteatur, quam
in Dei gymnasio didicit: *supponit, quod toto
vixit decursu illud frequentavit, in eo prodie
runt illi dentes, germinavit verba, crimelque in
canue vult: Deus docuit me à iuuentute mea, &
cognouit me. Quod si ab eo quaeris, quid tanto
annorum numero discipulus didicerit, respon
det, hoc à Deo præceptore se percepisse, ne ra
tionem exigeret: *Quoniam non cognoui littera
ram, introibo in potentias Domini, Domine memo
rabor infortia tua solius. Illud, Litterarum, vertit
D. Aug. Negotiationem: alij Numerum, q. d. quod
negotiationes, numerolque mercatorum igno
rauerit. Hanc vique prima adulescenti metea
ditam addidit prælegit lectionem: librum
proponunt rationum, in quo datum omne & ac
ceptum, lucrum & dampnum suo quodque or
dine locoque describitur. Iamta debet mihi ta
lis, quia tanta illi deal: imersa pagina tanta mi
hi debet, sed tantum mihi soluit. Prima igitur
lectio, inquit David, à Deo mihi præordinata
hęc erat: ne tales ego iniret rationes, nec
quidquam de ijs addicerem: talis debet, tantum
est hoc debitum, de facili, namque in errorem
laberet. Prohibet tibi Deus, ne talem incas ra
tionem: talis peccatio seu computus habet, quod
tantum pro peccato suo debeat, illique Deus
tantum pro illo infliget supplicium. Talis ha
bet, quod pro Dei gloria tale quid operis boni
fecerit, illique sit salus vique & c. retribuenda.
Non patitur Deus tales inire me rationes. Sed
quando sceleratum hunc & nequam, diuitijs
æctio affluentem illum verò de Deo bene me
ritum, inopiã pressum, illum morbis fatigaum,
alium salute prospera gaudentem, ad abyssos
confugiam potentia, ac secretorum iudiciorum
Dei, idque solummodo perpendam, quod ne
mini Deus faciat iniuriam: *Memorabor infortia
tua solius.* Hanc pariter lectionem suis prælegit
Christus Apostolis. Hoc intendebant quod
quandoquidē pauper hic tantas tularet penas
non paruas debeat commisisse culpas, vnde il
lum videntes, interrogant: *Rabbi, quis peccauit?*
Et Magna laborat insipientia iudicium ve**

strumicemim: *Neque hic peccauit &c. Sed vt ma
nifestentur opera Dei in illo.* Perpende, quod dum
apud piscinam iacentem erigit in pedes para
lyticum, declarat paralyticum hanc penam lo
cutorum fuisse peccatorum: nam cum illo le queba
tur, volebatque vt talem de se ferret ipse censu
ram quatenus ad meliora confurgeret, & à re
cidina sibi confuleret. Ceterum hic cum Apo
stolis sermonem instituit de proximo iudicanti
bus infirmitate licet autem nemini peccatis il
lis, qui paritur, morbos imputare.

§ 13. *Neque hic peccauit. Respondet Domi
nus, aliena non reuelans peccata, docet que
quod dum iacet infirmus, aptus sit, vt in sa
Dei operetur.*

Christi Saluatoris perpende responsum:
eodem namque filo, quo ingrediuntur
Apostoli eos reducit, & educit. Percun
tantur ipsi: *Quis peccauit, hic aut parentes eius?*
Respondet Christus: *Neque hic peccauit neque pa
rentes eius.* Christo, si sapientia non esset cæci, &
penitus omnia perspiceret, præbent occasione
quodam huius cæci eiusque parentum peccata
reuelandi, sic sæpe contingit in mundo, quælibet
sic imprudenter hominibus obijcere quaestiones,
vt nisi ad responsum sis tibi præbens, ante
quam aduertis, centum mortuos effoderis, &
proximi peccata detexeris, nec non historias
protuleris, quæ soli deberent reservari silentio.
Domine quid de tali id debendum: cur nominis
passa est iniuriam? Et verè non esset infamata,
Domine, vt quid talis crucem à peccato non sus
pendit? Et hanc nunquam attenderas. Quæ
causa dissolutionis talis matrimonij? Et nondum
de eo facta sunt prima principia. Tu autem con
sidera, quam paucis verbis brevique tempore
tantas peregrinans terras, vt vitam cæci paren
tumque illius pertranseant: præbentque ansam
omnium antecessorum eius ossa eruendi. Præ
clare dixit David de lingua maledica: *(licet de
hac nolim Apostolos vique simplices perstrin
gere:)* *Sicut nouacula acuta fecisti dolorem.* Noua
cula bene hincata vinco trahit sic ferit, vt totam
faciem ab aure ad aurem aperiat. Imo hac de
causa respondet Christus, illis eadem repetens
verba: *Quis peccauit hic, aut parentes eius? Neque
hic peccauit neque parentes eius q. d. operi, operi
vultus inflexibili, quod sufficiat ad mille secre
ta detegenda. Defectus detegere aliorum in SS.
litteris, dicitur ferire.* Hoc quod ait Apostolus
Kk 3

27. 701. 17
XV.
Hoc in
Dei sche
la David
dedicere
rat.

XVI.
Hoc
Christus
docet A
postolos.

35
I.
Alienas
peccata
non re
uelanda.
Vnde supra
Rom. 12.
§. 9. 10. 11.
Ps. 51. 4.

Tim. 3. 5. Tit. 1. 7. Hier. 18. 18.

II.
Similitudine res explicatur.

D. Chry. Hom. 5. ad Pop. Antioch. 10. 5.

de Episcopo : Non percussorem : ex Græco legitur : Non detrahentem. Sic percutiebatur illi , qui dicebant : Venite , percutiamus eum lingua . Domine quid his in occasionibus agendum ? Quid consilij ? Vides alterum gladium euagiuantem atque alterius capiti minantem , brachium ad hoc attollebat : Euro citius accutis , brachium retenturus , idemque suspensus : atque ut gladium in vagina reponat . Sic hodie Christus : contine te ; continete manum , mei discipuli , non feriat gladius , illum tu vagina reponit : Neque sic percussit . Et . Siquis (audite D. Chryso.) te prætereunte stercus commoueat , nonne hoc faciētem contumelia & conuulso afficit ? Hoc fac & circa detractore : non enim sic commouit stercus illū factorem suscipientem cartilaginem percussit , sicut aliena peccata excussa . Et cometa , atque visa aliorū impura prodigia , audientium animos contristare & conturbare solet . Prosequitur hoc : ipse argumentum , ostendens illos qui narrantis aliorū peccatis occupantur , peiores esse nefrendibus , quæ se in luto circūuolunt .

Proph. 17. 5.

III.
A temerarijs iudicij abstinendū.

Speclare videtur illud Spiritus S. dictum : in xta postquam vulgata versione : Verbum mendax in istis detestabitur , impius autem confundit , & confundetur . Legit Hebraicus textus : Verbum mustū odit iustus : impius faciet scire , & pudore afficiat . Ex his similiter addiscamus in tribulationibus & aduersitatibus non temere iudicare , sed nobis in his cūmā persuadere prouidentiam , ut in nobis quod expedit , operetur . Hoc autem declarare solius est Dei , & in hoc se Deum esse Christus ostendit . Et lux in tenebris lucet . Et hoc abfolutè declarauit apud piscinā , quod hæc ei paralyticus in delictorum penam obtinisset , & huic coeco quod non , & tibi , ut intelligas quod ea quæ patimur , diuinæ sint adscribenda prouidentie : Et manifeste opera Dei . O quantum nobis hac declaratione confert leuamen adeo singulare . Ponderat D. Greg. quod aliquoties Christus per seipsum ea declarauerit , quæ ab Apostolis sibi interpretanda proponebantur : ut doceret nos in similibus , quale debeamus ferre iudicium .

Hom. 15. in Euang.

Ex tibi patet ratio , cur tibi Deus immutat pauperitatem , cæcitatem , infirmitatem , aliaque calamitates , ut se in te operetur : suaque delectet opera diuinitatis . Quando quis opibus ad luxum abundat , lætatur prosperitate , dispositus est ut diabolus , inmundus , & caro operentur in eo , suaque manifestent opera , quæ hæc puellæ seductio , coniugata deprauatio , pauperis oppressio , iniuriarum vitio , instar fumi expanctio . Operatur in filios dissidentia , inquit Apost. de diabolo , de carne vero sic : Operatur in me peccatum .

Ephes. 2. 3. Rom. 7. 17.

Quando morbo languescis , angustiatus , desolatus , tunc optime dispositus es , ut in te Deus operetur tui ipsius cognitionem , emendationem vitæ , criminum omissionem , culparum tuarum confessionem , ac iuste curam , hospitalis sollicitudinem . O prodigium ! Quam aptè dispositus alacer , prosper , opulentus , ut in eo diabolus , mundus , caroque operentur , cum ad vltimā verò cecitas esset seruitutem & paupertatem , tanta Deus in eo operatus est : mirabilia , quanta suo tempore multa protulimus . In particulari cecitatis corporalalis , infirmitas apprimè conuulsi est , ut Deus operetur in anima . Sic Paulum excecavit , quo tempore spiritum eius voluit illuminare celestis claritate visionis , Legimus apud D. Gregor. historiam de S. Abba . Li. 4. dial. 110. te Spe . hic enim post edificatum in Dei nominis obsequium celebre monasterium , ab ipso cecitate percussit , annis quadraginta , cui & Confirvis paulo ante mortem restituitur , ut quædam maturè opera perageret non leuis edificationis . Cum autem ad extremam vitæ illius horam Monachi conuenissent , conspexerunt vna cum anima de ore illius columbam euolantem , quæ apertè cubiculi recto coram omnibus recto tramite superna penetravit . Et omnipotens Deus ex hac ipsa specie ostenderet , quam simplici corde ei vir ille seruauisset .

S. 14. Diuinam suam virtutem Christus declarat & qua ratione duo sua compleuerit officia : Magistri in vita , & Redemptoris in morte .

ME oportet operari eius , qui misit me , donec dies est . Verba sunt hæc celestia , in quibus patet quod : Lux lucet in tenebris , quando quidem Christus ostendat , qua ratione in cecitatis illius tenebris , diuinitatis suæ lucem aperiret . Mihi incumbit operari Patris mei , qui me misit operari , donec dies est . Quis ais Domine , quid loqueris ? An tui munus est opera Patris tui celestis operari ? Numquid adiutore indiget Pater ? Quis alius forte dixerit , te illius operari indigere : hoc enim professus es , & dixisti : Pater in me manens : ipse facit opera , ut heri diximus : tuaque est hæc cōfessio : Omnia opera nostra operatus es in nobis Domine . Verum est , nec diffiteor quod Pater in me manens ipse faciat opera , quæ facio : tamen & hoc verum est ac cōfiteor , quod ego ea , quæ ipse facit , similiter faciam : ita ut pari manu operemur , & ita pari , ut id quod ipse

36

1.

10.

11.

12.

13.

ac celestis sapientia; velut Magister. Unde S. Concilium Tridentinum determinavit hoc decretum contra antiquos Pelagianos, & modernos hereticos: *Si quis dixerit Christum datum in Magistrum, cui obediamus, & non in Redemptorem, eiususdemque Antithema sitis.* *Idem dicitur in*

IV. Quamvis autem hæc ambobus Christus contumod perferat, & quandoquidem ab instanti suæ purissimæ conceptionis, verus fuerit Redemptor noster, & non tantum Magister, & usque ad ultimam vitam suæ humanæ Magister noster fuerit, nec tantum Redemptor noster, etenim omnia opera eius ad eum finem collimant, ut nos redimeret, & celestia doceret mysteria. Veritatem propriè bina assignavit tempora, unum quodque singulis eorum determinans: unum fuit vite suæ; alterum verò mortis suæ. Vita suæ tempus singulariter destinavit prædicationi fidei de sua persona, & SS. Trinitate, nec non quibusdam alijs fidei articulis. Quocirca tempus hoc tempus fuit operandi, prædicandi, & patrando miracula, quibus doctrina plebi proposita sigillabatur. Tempus verò mortis primario nostram per tormenta suamque passionem respiciebat redemptionem. Huius autem hæc datur potest ratio: quia Christus Dominus nos principaliter per opera insigniora, stupendaque signa, quæ fecit, egregiè instruxit per quæ seipsum voluit manifestare, nobisque se præbere cognoscendum. Redemit nos primario per mortem crucis: hoc etenim nobis crebro S. testatur Scriptura: *Mortem enim nostram moriendo destruxit.* Et ait Caiphas, mortis pronuntians doctum, quod Deus ab æterno in celesti decreverat

Consilio: *Expedit vobis, ut unus moriatur homo pro populo.* Et declarat huius mortis effectum esse futurum, generis humani redemptionem, aduinxit: *Ne tota gens pereat.*

Hinc facillè caput est quæ sunt illa duo officia, quæ Pater celestis illi implenda commendavit. Unum docendi, mundumque illuminandi; alterum mortem pro redemptione mundi patrandi. Ad hoc dedit illi potestatem faciendi miracula, operaque præclariora, ad illud autem decrevit ut mortem pateretur crucis, quæ nihil probrosius, nihil erat immanius, eoque modo sic cunctas statuit circumstantias, quæ in eius morte interuenirent, ut Christus nihil in omni passione sua petulerit, quantumuis minimum quod non prius in summo illo SS. Trinitate Consilio fuisset prædeterminatum. Et huius intuitu priusquam suam Christus inciperet passionem, optando ad Patrem, illi gratias agit, eo quod

illi concesserit opus illud ad finem, perducere quod sibi commendauerat, unde subleuatis sursum oculis ad Patrem sic ait: *Pater, vocat horam clarifica filium tuum.* Horam nominat Christus passionis suæ tempus: etenim sepe S. pagina illam vocat horam Christi, & in Gæco positus articulus, ex quo sic legitur: *Illam horam iam venit.* Iam videtur instare, & illucescere illa hora: quæ. Iam illa hora aduenit ab æterno Patre in æterno suo Concilio prædestinata, & iam tempus vite suæ finis appropinquavit, tempus verò mortis iam incipit, & sicut respondet illi Pater: *Ego te clarificauis super terram.* Ad quod Dominus addit: *Opus consummavi, quod dedisti mihi ut faciam.* Opinatur hic D. Hil. quod illis verbis, duo voluerit opera Christus declarare, quæ illi Pater faciendâ iniunxerat: quod scilicet, iam veritatem suam mundo proposuerat vsque Magister; & per mortem suam mundum esset redempturus, quod statim, qualiter sit intelligendum, exponemus. Tempus igitur mortis eius tempus non erat operandi & faciendi, sed patrandi, sicut tempus ipsius tempus fuit docendi, & signa prodigiola operandi, quæ doctrinæ suæ veritatem essent confirmatura.

Ex præfatis duæ declarantur Redemptoris nostri sententiæ satis operosæ. Prima, quam dixit post cenam: nam finito illo sermone plane domino suis proposito Apollolis, in quo velut ultimo, illis plus quam unquam celestia declarauit mysteria, quæ iam esset vita sua terminata, ad Patrem conuersus, paulo ante passionem sic ait: *Pater, opus consummavi, quod dedisti mihi ut faciam.* Hic interrogant SS. Patres: qua ratione hoc dicis, ô Domine, si superstitè adhuc magis principale perficiendum, ad quod venisti, opus illud eximium, de quo prædixit Abacuc: *Domine opus tuum, in medio annorum viuificabis illud.* Opus quod præuidit Isaias, quod semper præ oculis haberet: *Opus eius coram eo.* Adhuc super Isai. 40. 10. *est ut capiatis, flagelleris &c.* Quomodo dicis? *Opus consummavi.* Secundo, quando iam omnibus toleratis, quæ de ipso scripta erant, dixit: *Consummatum est;* iam enim opere absoluto ad quietem se mortis composuit: *Et inclinato capite tradidit spiritum.* Quid Domine consummasti? Numquid nocte antecedente dixisti: *Opus consummavi.* Si tunc opus erat absolutum, quid modo dicis: *Consummatum est?* Videtur tibi ipsi contradicere.

Præclara his congerunt SS. Patres, illaque comprehendit omnia, quod modo dicturi sumus. Infinitate voluit Dominus, id quod prædiximus:

Sess. 6.
Can. 22.
Iuan. 17. 11.
Li. 3. de Trinit.
Iuan. 17. 6.
Habac. 3. 2.

Explicitur Christus dux scilicet dicitur difficilis.
Iuan. 17. 6.
Habac. 3. 2.

diximus: quod duo nempe in se suscepisset, Magistrum esse & Redemptorem, Magistrum esse, debebat impleri. Operando, hoc est prædicando, & miracula faciendo, quibus velut cælesti quadam luce tenebras illuminaret intellectuum, in mysterijs Incarnationis, SS. Trinitatis & alijs. Hoc consummansum est vitæ eius de cursum illo namque toto prædicavit, signa patravit admiranda, in eorum quæ docebat, confirmacionem. Tempus hoc exspiravit, quando vitæ ipsius tempus exspiravit: idcirco iam moriturus asserit, quod hæc divina nostræ fidei mysteria declaraverit, quod est principium vitæ spirituales: *Hæc est autem vita æterna, ut cognoscant te solum Deum verum, & quem misisti Iesum Christum.* Ego te clarificavi super terram, opus consummansum quod dedisti mihi, ut facia. Hoc quod implere, debebat operando tunc temporis adimplevit: *Opus quod dedisti mihi, ut facia.* Supererat perficiendum magis in particulari opus tædèptionis: quia verò hoc fieri debebat patiendo, iam illud aggreditur, & ad patiendum sese dilponit. Non erat hoc tæpus operandi faciendiq; prodigia. Longè à vero aberravit Herodes, quando hoc in tempore voluit petij, & expectavit signum aliquod corâ se ab eo fieri: *Sperabat signum aliquod videre ab eo fieri.* O caput cetero vacuû, an tibi forsitan excidit, quid tibi denuntiavit, vitæ suæ tæpus faciendus destinatum esse miraculis, quo peracto, tempus adesset patiendi, horaq; moriendi? *Eecce summates perficere hodie & erat & tertia die consummansum.* Iam illud effluxit, iam hoc præsens est ne modò speraveris quod sum operaturus, sed passurus.

IOAN. 17. 5
LUC. 21. 8
VI
CUT CORÂ
HERODE
NILLUM
EDIDERIT
SIGNUM
LUC. 13. 12

38 Summopere miratur Pilatus, quod vit in proponendis concionibus, loquendo & respondendo verlatissimus, & qui in leuionibus occasionibus tanta polleat sapientia, tantaque pro se prudentia responderet suisque conuinceret calumniatores, hoc in tempore, quando calumniae grauiorres, & acerbiores erant, suoque iudicio magis videtur necessarium seipsum illis exonerare. *Ut ait, in quantu te accusant.* Tacet et, tanque alio silentio cuncta taciturnus præteriret: *Ita ut miraretur Præses robustior.* Dixeris ô Pilate, quod congruè taceat: hoc etenim tempus, tæpus non est prædicandi, seipsum ab ijs, quæ contra obijciuntur ab aduersarijs purgandi, sed patendi, quocirca huic proprius comes, est silentium, tacere, & seipsum haudquaquam excusare: quia: *Quasi agnus coram tondente se dormit fecit, & non aperiet os suum.* Hoc idem indicauit, interprete ENABO. D. Gregor. quando satisfaciens interrogati Hieron. Bap. de Lanua Tom. III.

discipulorû D. Ioannis Baptiste, ipsi adstantibus non parua, non pauca edidit miracula: quibus ipsos illuminaret. In ipsa hora, narrante Euangelista D. Luc. multos curauit à languoribus, & plangens, & spiritibus malis, & ex eis multos donauit vinis discipulis. Atque illis, ite & tenuitate Ioanni, pulis mi quæ audistis, & vidistis: *Cæci vident &c.* Et beacacula tus, qui non fuerit scandalizatus in me. q. d. Modò fecerit dum vino, & tempus est faciendi miracula, illis illumino, quatenus illi, qui vident, in me credat: beatus ille, cui transacto tempore faciendi, & operandi, & imminente tæpore patiendi me non erubuerit, & in meis afflictionibus atque passionis humilitate passus non fuerit scandalum.

Modò manifestum est, quid Dominus verbis illis intimare voluerit: *Me oportet operari opera eius qui misit me, donec dies est &c.* Modò ratio suadet opera mei Patris operari, quibus ille & ego cognoscamur, quandiu huius vitæ dies præterlabitur: hoc ita, hoc est tempus operandi: *Venit nox, hæc est nixæ tempus.* in quo non licebit operari: non enim tempus, erit faciendi miracula, quibus me Deum esse demonstrarem, sed perfetendi, quo me verum hominem esse, imo verum illum ostendam abicissimam. Hoc patentiùs exponit adiungens: *Quandiu sum in mundo, &c.* Dixit hæc verba, quæ ut videt, completa demonstrat D. Ioannes illis, quæ Christus protulit iam imminente hora passionis suæ, dum Patri discipulos suos ex corde commendat: *Iam non sum in mundo, & qui in mundo sunt &c.* Ioa. 17. 11

IX. Explicatio. Sumpta de sole metaphora, Explicatio quo namque tempore eundem suum perferit, ut hæc eis emittat radios, quibus illuminat, quatenus & Christi videatur & agnoscat. Hoc ego facio, quamdiu per mundum, ut sol lucidissimus discurro. Tempus autem dormitionis meæ sic erit, quasi foris extra mundum essem: *Quandiu sum in mundo &c.* Dixit hæc verba, quæ ut videt, completa demonstrat D. Ioannes illis, quæ Christus protulit iam imminente hora passionis suæ, dum Patri discipulos suos ex corde commendat: *Iam non sum in mundo, & qui in mundo sunt &c.* Ioa. 17. 11

VIII.
Cur Chri
stus corâ
D. Ioan
nis disci
pulis
LUC. 7. 21.
IX.
Explicatio
LUC. 17. 11

§. 15 Me oportet operari: Cuique conuenit sua opera facere, & ei qui communicat expenlere illud Domini: Quamdiu sum in mundo.

IN huius cœci tenebris, patiter & nostras lux illa cœlestis illuminat. Primo in eo, quod ait: *Me oportet operari opera tua &c.* Quænam sunt illa opera, quæ dicit Redemptor nobis Christi sibi incumbere faciendâ? Noueris, respondet D. Cyrill. hæc opera esse, saluare mundum lapsum erigere, roborare debilem, doctrinæ lucem hominibus infundere, ea omnia agere, quæ hominibus in veritate fidei instruendis apta conueniunt. Hoc igitur, Domine, non tam erat necessarium, vel cōueniens Christo, quàm hominibus: quandoquidem omnia in hominibus cederent salutē: Domine hoc cœcine te facere oportet? Si quid intelligo, aptius dixisses, hoc expedite coeco ipse esset, in cuius opus hoc deberet redundare, commodum. Bene dixit: supponit opus hoc vnum esse ex illis, quæ sibi Pater commendauerat huic coeco lucem impertiri: quo nos docet, illosque, quibus officia iniunguntur, quæ Deus illis commendauit, vt certo sibi persuadeant, quod illis incumbat agere iuxta officiorū qualitatem: Regi regna sua gubernare: iudici litigantes expedire, & iustitiam exercere: Rectori bono Reipublicæ consulere: diuiti, cui Deus seruandas concessit diuitias, vt apud eum indigus congruum reperiat suæ necessitati remediū. Illos oportet operari. Hoc concessio, Domine, videtur, regno expedire, vt vigilet Rex, & partibus litigantibus, vt illas Index citulis expediat, & pauperi, vt illi dānes porrigat elemosynam. Sic est vt ais: Cæterum attendant ipsi, sibi pariter conuenire illi muneri satisfacere, quod illis Deus faciendum imposuit. Sic esse cognoscebat, & fatebatur Vas electionis; *Necessitas enim mihi incumbit, ut mihi si non euangelizauerit: Ego dicerem: Væ mundo, si illi non prædicaueris.* Sic se res habet verum & væ mihi, si non id, quod mihi Deus iniunxit, se dulo per fecerim: *Me oportet operari opera eius, qui mihi mesam ex eo quod mihi hoc imperauit, me tanta sequitur necessitas obligationis: vt si huic negligens defuero, væ mihi.* Hi: fuit ille agēdi modus. Abrahæ Patriarchæ, quando pauperes peregrinos, domo descendens inquirebat, rogabatque, vt hauc illi gratiam facerent, vt in domum eius dicerentur hospitiumque non dedignarentur: *Si in-*

uent gratiam in oculis tuis, ne transeat seruum tuum. Ego mihi persuaseram, hanc gratiam fieri pauperibus. Concedo: verum ego hanc potius recepi: Deus etenim mihi mendicos egenosque commendauit.

Secundō dicitur præuenit, illud insinuans, quod postmodum exposuit Apostolus: *Cum tempus habemus, operemur bonum &c.* Hoc est: Oportet operari: dum dies est, venit nox, quando nemo poterit operari. Quamdiu huius vitæ dies luceat, operare & labora. Iosue ex diuino mandato præcepit duodecim viros singulis de tribubus singulis, vt tollerent sibi lapides prægrandes, illisque sic onusti toto illo die peristerent, vsque dum ad vesperam & noctis tenebras, requiescerent, ubi signata erant illa nocte tenoria: *Elige Iosue 4.5* (iubet Dominus) *duodecim viros singulis per singulas tribus, & præcipe eis, vt tollant de medio Iordanis alueo &c. duodecim diuersos lapides, quos ponentis in loco castrorū, ubi fixeritis hac nocte tenoria.* Perpendit D. Cyrill. illud Spiritus S. *Li. 7. de Ane obitum tuum operare iustitiam: quoniam non adorat, est apud inferos inuenire cibum;* & ex mente eius *Ecl. 14.* illud spectat Domini mandatum quo populo suo per Moysen præceperat, vt singulis diebus quisque manna colligeret, quantum pro illo die sufficeret: pridie autem Sabbati duplicem colligeret portionem: *Colligerunt duplices cibos: cuius cum rationem à Moysen quaerent, respondit: Requies Sabbati sanctificata est Dominus cras: Frob. 16.* quodcumque operandum est facite, & qua coquenda sunt, coquite. Sabbatum tempus est quietis, illo die non expedit operari: colligite, & ea facite, quæ in illum diem sunt necessaria: quod si in illum diem facienda distuleritis: tunc facere non licebit, nec quod comedatis inuenietis. Tempus vitæ, tempus est colligendi Manna; quo æternum vitæ: tempus autem mortis, tempus non est operandi, nec faciendi, sed patiendi: non est homo ea hora ad faciendam præuentiam apte dispositus: illam habero iam peractam. O stolidum caput, diuitem Epulonem, (exclamat D. August.) quo tempore dies est, non operatur, nec elemosynam largitur famescenti Lazaro, quo cibum sibi in diem Sabbati æternitatis præpararet, postmodum aquam sibi porrigi efflagrat, non illam obtinebit: *Quia non est apud inferos inuenire cibum.*

Satis huic proposito conforme declarat D. L. 2. sent. Isidor. illa prophete verba: *Dare Domino Deo vt. cap. 3. de suo gloriam, antequam contemdescat.* Dare Deo panis. gloriam, est confiteri peccata tua: vt dixit Iosue *It. 3. 16* ad Acham: *Da gloriam Domino Deo Israel, & con-* *Iosue 7.* *fiere, 19.*

Gal. 6. 10.
II. Operandum dum dies est. vitæ.
Iosue 4. 5
Li. 7. de
Ecl. 14.
Frob. 16.
23.
Traç. 44.
in Ioan.

1. Cor. 9. 16.

Gen. 12. 3.

stera, atque iudica mibi quid feceris, Ne in noctem distuleris, nec agere differas vsque in tempus horamque: patenti tunc etenim: *Nemo poterit operari. Quid acturus es, dum tibi febris perturbabit caput, & dolor vehemens corpus acerbè torquebit, & infirmitas te ad ieiunia, orationes, opera penitentia reddet inhabilem: quando ad emittendam confessionem bonam scilicet, cum clara tuorum seclerum cognitione, eorumque satisfactione iacebis inidoneus? Aut mortem consistere, consulta tibi Spiritus S. de quibus alias.*

Ecclesi. 17.
27.

III. Tertiò hanc perpende sententiam: *Quamdiu sum in mundo, lux sum mundi, ex qua certitudinem illam colligo, qua gaudet Ecclesia. S. in qua continuo residet Christus: Ecce vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem seculi.* Vnde velut sol diuinus eam perpetuo fouet, illuminat, conseruat, roborat, & custodit: quocirca nihil timendum, quod cœcitat, vel erret, vel labatur, vel decipiatur, vel eam omnes inferni tenebræ obnubilent, nec sibi persuadeant heretici, quòd eius poterint aliquando obscurare fidem, nec tyranni eius labefactate constantiam: eterim in ea semper residet, & præsidet Christus, qui ait: *Quamdiu sum in mundo, lux sum mundi.*

VI. Quid agendum sit post communionem. CAIETA. 3. P. 279. art. 11.

Similiter ex vi horum verborum sapienter & vtiliter colligit Cardinalis Caieta. quid tibi post susceptam communionem sit agendum: ne scilicet illico ab actibus desistas deuotionis, nec credideris, quòd in deglutendo species Sacramentales effectus huius sanctissimi Sacramenti finiantur: sed ut pius persistas, tibi que tantam præsidio sumas misericordiam: etenim quo tempore perseverant species, singulares in te effectus operatur ille qui dixit: *Quamdiu sum in mundo, lux sum mundi.* Hæc eius sunt verba: *Intelligo in tota hac materia per tempus suspensionis Eucharistia, non illam solum morulam, qua deglutitur, sed cum consequente temporis spatio, quo Christi corpus sacramentaliter in sumente perseverat, est enim vnicuique presens corporaliter in nobis, ac per hoc pasceat, & illuminans spiritualiter animam, ut sic etiam illud implatur: quamdiu sum in mundo, lux sum mundi.* Ex quibus perspicuum tibi erit, quamquam sibi iniuriam faciant, qui sumptâ Eucharistiâ statim ad negotia secularia diuertunt: nec vel paruum impediunt morulam huic in anima cœlesti Manna ciboque digerendo. Verùm quid de illis dicendum, qui peracta missa, vel hausto Sacramento continuo fabulis nugisque seculi distrahantur? Satis liquido patet

ex ipso vestis filo, quam paruum ex hoc solo diuinitissimo, quem pectore gerunt, fructum, salutemque referant.

§. 16. Deum se ostendit, quia per contrariã modis operatur, tanquam Dominus natura, sicut in Mara & in serpente.

Hæc dicens expuit in terram, & fecit lutum 40. **H**ic nobis sistendum foret cum D. Lib. 3. 46. Ambrosio. considerando, quòd Christus Sacramentum statuat illuminationis huius cœci lutum mentis, cuius oculis imponens, ut tibi ostendat, ad illuminationem colorum animæ tuæ remedium efficacissimum hoc esse, si coram illis ponatur, quòd lutum sit, pulvis & cinis. Verùm hoc omisso dico, quòd iam representet D. Ioannes, qua ratione Christus opera Patris sui operetur, scilicet illuminet, & nobis diuinam demonstrat lucem, quæ luceat in tenebris: *Lux in tenebris lucet.* Expuit in terram, & fecit lutum ex spuito, & liniuit oculos cœci. Bone Deus, numquid hoc illuminandis oculis aptum remedium, illis lutum glebam iniicere: illa si prius lucidi fuissent, illos excæcarent: nulli uamque sunt oculi adeo lyncæi, licet aquilæ, quin si luti illis massam superinieceris, statim illis visus, eripitur. Hoc igitur quòd in tuis manibus visum admittit, ipsum est quòd postquam in manibus Saluatoris visum conseruit, ut hinc agnoscat, quòd Deus superior est, & totius naturæ Dominus, qui per quodlibet operatur, & per tale medium, & cum ea creatura, quæ animo suo fedit.

I. Deus Dominus est natura.

Omnino mirabilis est ille D. Basilij. discursus, D. Basilij. Scholasticus in dicentis, quòd hoc vno inter alia, quibus Deus ostendit se voluit, auctorem & Dominum totius naturæ, idem confirmet, in eo quòd quodlibet efficiat, per creaturam & medium sibi placitum: quòd per ignem frige faciat, per gelum calefaciat, ut patet in Ægypto, & rebus amarissimis adferat dulcedinem, sicut in aquis Mara: quamuis enim Deus creaturas condens, cuiusque naturam particularè & limitatam iudicet, secundum quam ea operaretur quæ esset limitata, & conformia suæ naturæ, eiusque qualitatibus, ac prouide distinctæ essent proprietates & effectus, prout & sunt naturæ: nihilominus potestas illius, atque absolute dominium omnibus his supereminet, ut de quolibet, & per quodlibet, quæcumque & quomodocumque vellet operaretur? Vnde sic explicat S. Doctor verba illa Davidis: *Qui dat mitem sicut lanam Respectu Dei, Ps. 147. 5.*

idem est nix quod lana, quocirca cum ipsa potest nix calefacere, sicut lana : & frigesacere, cum lana, eo modo, quo cum nix. Illum igitur auctiamus: Inexpugnabilem hic & infinitam Dei potentiam exprimit, quod nondum existentes essentia producit, & existentes mutat, & cuiuscumque rei vult, adaptat. Licet omnia immotis natura finibus ligentur, ij tamen, quando & placet, solvantur, & aliquando ipsas essentias immutat, aliquando momentes ad aliam operationem transfert. Effemias nominati plas naturas secundum suis proprietates qualitatesque naturales.

In ps 110 Hoc est, si d. Chryso. credimus de quo in psalterio canimus Davidis qui divitiorum operum

Ps. 110. 2. Magna opera Domini, excelsa in omnes voluntates eius. Praeclara sunt Dei opera, ad eius voluntatis creata mensuram, quam in eis: & cum eis, & per illa pertinet, quomodo & qua ratione sibi bene placuerit. Nec opinari, (moret d. Aug. a. hanc expendens doctrinam, quam explicat & confirmat scientia pelagus d. Tho. b.) quod in hoc Deus vim infertur naturae, simili namque naturae magis est naturale quam ad eum Deo, velut supremo & absoluto Domino, qui facere potest, quodlibet, & quemodolibet cum tota natura, suisque creaturis: & omnes illae sic dominium hoc & superioritatem agnoscunt, ut visqueque hoc sibi magis proprium ducit, agere quod Deus vult, quam illud quod est naturae suae particulari maxime proprium. Hoc d. Chryso. em. clarius explicat insigni quodam discursu, quo perpendit, quod Deus in confirmationem huius superioritatis ac dominij, quod in omnia habet, et odque cuncta in omnibus, & per omnia ab ipso dependant, & omnem suam ab ipso virtute recipiant, qua suos producant effectus, crebro fecerit. Eff. Aus per media limitibus legibusque naturae omnia contraria. Confirmat hoc d. Chryso. Non potest diabolus, non valent Angeli, nec tota potentia creata efficere, ut ex fote frigido educatur ignis, & instar fornacis adurat: & aqua frigida de fornace producatur, quae instar fontis frigesfaciat.

Ps. 110. 2.

II.

Omnia

sumt

de manu

domini.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

Ps. 110. 2.

ditae sint dulciores. Dubitat d. Augustinus lignum *Is. 44. in virtutem ad hoc habuerit naturalem? an ex natura sua tam dulce fuerit, ut aquas potuerit indolcorare. Haec quorundam modernorum fuit opinio: quia hoc, inquit, significare voluit Dominus, ostendendo Moyse lignum. Ostendit ei lignum Hebraei legunt Docuit ipsum Dominus lignum. q. d. Docuit Moyse ligni proprietatem: cui consentire videtur Spiritus S. etenim agens, qua ratione Deus emitta creaverit suis ditata curandi virtutibus naturalibus, in exemplum adducit illud lignum: Nomen à ligno indolcorata est *Ecl. 38. 5. aqua amara: Ad agnitionem hominum virtus illorum, q. d. Hoc factum fuit, ut homines agnoscerent virtutes medicamentorum. Verum sapienter d. Aug. d. Gregor. Nyssenus arborantur: quod L. de mirabilibus lignum hoc virtute non vigeat naturali ad rabil. indolcorandas aquas: quo ad me verò, sufficit *scrip. c. 22 hoc argumentum, quod licet lignum frustum & l. de seu massa fuisset: sacchari, non potuisse tamen vita Moyse aquas illas reddere suaviores: erant etenim in le. plurima, & in tanta copia, ut ex eis sitim extinguere poterit omnis populus, qui numerum vitorum bellatorum sexcentorum milium excedebat: hic mulieres, hic parulos, hic iumentorum gregumque prope infinitam omnino multitudinem. Et sicut aduertit Philo, quem laudat d. August. non tantum fons erat, sed L. de vita copiosissimi gurges, & ligno vni solummodo *Moyse immerso omnes dulcedinem contraxerunt *Paul. c. 3)* optatissimam.****

Nec solum intendunt d. Aug. & d. Gregor. Nyssenus lignum illud dulce non fuisse, sed insup. r. credunt sic amarum, ut nihil magis: eaque opinio est historiae scholasticae ex sententia Hebraeorum: & quod nedum amarissimum fuerit: sed etiam ex natura mortiferum. Abulensis ex opinione Rabbi Salomon refert, quod ex *In c. 15. artore fuerit seu planta, quam dicimus Adelpa, Exo. 9. 15. quae ex natura sua venenum est & mortale, & amarissimum: & hoc in praefatis verbis indicat Spiritus S. vult enim probare, quod Deus heris & lignis virtutem indidit: medendi infirmitatibus, sumpto argumento à maiori ad minus: si ligno ut amaro, ita mortifero, potuerit, illicque Deus virtutem ded. rit, ut solo suo, contactu aquas indolcoraret, redderetque salubres, quanto magis hoc efficeret herbis ac medicamentis: illis etenim virtutem sanandi concreavit proportionatam. Quocirca quod nostra vulgata scribit: Nomen à ligno indolcorata est aqua: Ad agnitionem hominum virtus illorum. Graeca lectio sic transfert: Nomen à ligno dulcis facta est aqua, ut cognosceretur virtus illius*

41

Hoc modo videmus, quod Deus apertius populo suo potentiam suam ostenderit, qui de divina semper dubios potestate disputabat. Sic ad egressum de Aegypto probavit: cum per deserta inaque sa peregrinus ambularet, non nisi aquas offendit, felle amariore. Affliguntur vltra quam dici potest obmurmurant, & de Deo potestate loquuntur indigna: Confugit Moyses ad Dominum, qui: Ostendit ei lignum, praecipiens ut illud aquis demergeret, quo factum est ut saccharo sed-

Exo. 15. 25

illius ab homine Querit D. Rabbatus Maurus: Cuius illius: Et respondet: Dei. Hoc est, ut suam Deum virtutem demonstraret, qui ut natura Dominus per hoc quod vim tantum habebat amaricandi & occidendi, dulces, & salubres efficit aquas: idcirco multi SS. opinantur quos refert Lipoman. & prius senserat Tertullia. quod lignum illud figuram prætulit crucis, quo Deus aquas nature humane amaras sanitati restituit: (A qua multa populi sunt) & ab amaritudine peccati, qua infectæ erant, vindicavit, idcirco ait, Dominus ostendit lignum, sive docti, illum quia, ut iudicat D. Greg. Nyssen. non tantum illi lignum ostendit sed insuper & totum illud mysterium quod per illud figurare cupiebat. Hoc Deus facit ad virtutis suæ ostensionem: ut cognoscatur virtus illius ab homine: reddidit enim dulcissimas aquas per illud, quod si dulces fuissent, eis omnem potuisset dulcedinem auferre, & omnem adferre amaritudinem.

Incap. 15. Exo. L. contra Iudæos. Apoc. 17. 15

Lin vita Mosi.

42

III. Dei similitudo potest ostenditur in serpente aeneo.

Nam. 21. 5.

Nam. 25. 9. 6.

Idem demonstrare voluit in serpente illo aeneo per ignis virtutem consilii, quem confabulavit, ut eius solummodo conspectu venentur curaret ardens & mortale, quo serpentes illi ignis, quemcumque momordissent, infliciebant. Quis percussus aspexerit eum visus. Obtrabat populus Dei per iniurias solitudines, cum Dominus quotidianum illud & caeleste mittebat manna, panem Angelicis coctum manibus, substantialem, lapidum & ad quem libet saporis ac suavitatis gustum aptissimum, forsitan tanti copia boni illi male cessit: cum in querelas contra Deum obmuturans insurrexerit, quod illi præter manna alia nulla ferula ministraret: *Amanu nra sra iam nauisat super cibo suo L. ussimo*: Eo modo quo ferui dum à dominis suis non adeo laute excipiuntur de illo, deque sua calamitate querulosi obganantur quasi sic eos Deus emittiret, ad importunas contra Dei maiestatem querelas consurgerent: & qui de illo querebantur molestus, de quo illi gratias referre debuerant honestus, ob receptum ab illo beneficium (inquit) eos punire propoluit: *Misi Dominus in populum ignitos serpentes*. Cuius gratia erat hæc, inquit Abulen. poena murmuratoribus, ut illos igniti punirent serpentes, qui linguas suas contra Deum detraheres exerceant, quod parè eibum illis adijeret, & huic quidem satis languidum: quasi qui Deum sibi subijcere conarentur eum mordaci lingua sua lacinantes. Est autem maxime iustum ut illos serpentes igniti invadant linguæque spiculis mordeant, qui Deum & eius prouidentiam calumniando, mordere studuerant.

Nomulli vocabant istos serpentes ignitos, ex mente Abulen. Lyræ & Oleastr: quia descendentes volando per aera flammæ & igneas sagittas emittebant: eaque de causa dicebantur igniti: scilicet, serpentes incendentes, deuorantes, quod deducunt à verbo *Saraph* quod significat, comburere, incendere: illi namque serpentes halitu suo euomebant venenum adeo mortiferum & incensiuum, ut quos tantummodo tangebat, in cineres conuerteret ut velut ardeatissima febris combustis interirent. Idcirco ait Oleaster, dicebantur igniti serpentes: eo quod ex se speciem quarumdam ignis emitterent, qui quoscunque tangebat, exurebat veneno illo quod de ipsis emanabat. Ad tanti igitur mali remedium, si quidem potuisset Deus unico oris sui animi verbo illud impedire, cunctosque delere serpentes, voluit tamen ut Moyses æneum confaret serpente, unde & illud eidem præcepit, & impleuit ille Dei iussionem: *Fac serpente aeneum, & pone eum pro signo, qui percussus aspexerit eum* dimer.

IV. Cur dicantur igniti serpentes.

V. Cur serpentes hic fuerit, aeneus, sive ignitus.

Ad quid Domine talis machina, serpens æneus & ignescens: sic legunt Hebræi *Fac serpente igneum sive ignitum*. An non facilius fuisset eum ex ligno componere: Deinde unde, sibi tantum comparabunt aëris, quantum necesse est ut tam ingens ex ea conseruet serpens qui ab vno possit videri miliaria tantum eum sparij tetra- rum requirebat sexcentorum millium exceptis mulieribus, senioribus puerisque multitudo. Magnum hic reconditum est sacramentum: idcirco namque iubet Dominus: *Pone eum pro signo*. Aliud indubie figurare voluit, præter id quod oculis obieciatur: & hoc verum est: primo etenim suam intendit monstrare potentiam, de qua populus minus digna protulerat, grauiusque detraherat: in cuius calumnia supplicium ignitos illi serpentes: etenim linguarum morsurum murantium congruè serpentium venenatorum morsibus puniuntur. Refert Glossa ex Hebræorum opinione, quod secundum vires naturales, nihil magis efficiat, estque contrarium igneorum moribus serpentum, quam ignei metalli conspectus, qui ex se nequam erat antidotum veneni, sed insuper & illud acris irritabat. Unde notat noster Oleaster, quod si vires spectemus naturæ, conspectus huius serpentis ita huic contrarius erat infirmitati, ut secundum illas, omnino idè esset serpente inueniri, & interire. Cognoscatur igitur increduli per hoc Dei potentiam, quæ talis est, ut partem sit quod incolumem seruet eum in vitæ incolumitate: & infu-

per & dare, possit vitam, per illud, quod ex natura vires non habet alias, nisi quibus vita auferat incolumitatem.

VII. Secundo & decreuit vt serpens ille symbolum signumque praeter Christi in cruce exaltati, hic Christi qui mortuo vitam largitur, & pro extremo sui p[ro]p[ri]o dolore, aeternam tribuit caritatem, sic ipse gurat. Dominus Nicodemo declarat. Vide Lyranum In lib. 4. circa medicinam quam Isaias ex praescripto Dei Reg. c. 20. Regis Ezechiae applicuit infirmitati feriorum emulso. Abul. plastro: quia vt notat Iosephus eo plures conibidit q. 17 fluxerant medici, sed nemini eorum tale remedium vel semel occurrit: etenim ex inflentis medicis, omnino Regis infirmitati morboque remedium illud erat oppositum: quodquo sufficeret vt feruentiores ex illo febres excideret, si nullas ante passus fuisset: quanto magis illas accenderet iam grauissimas. Ceterum suam Deus decreuit morboque potentiam, ex eo quod salutem impertiat, per id quod saluum est contrarium, & febris extinguit ardorem, per id quod ex natura sua, nulla alia virtute pollet, quam illam vehementius accendendi.

VIII. His consequenter factum illud in medijs proferamus Vasis Elisei, de quo scribitur quod iniecto fonti sale aquas indulcorauit amarissimas. Inquirat hic Abul. qua ratione visus fuerit Eliseus, vt iniecto sale aquis amarioribus, crederet illas reddendas esse saccato dulciores? Omnes suffragatur, quod sal virtute nulla viget, ad in dulcorandas aquas, nec ad hoc, vt aqua, quae ex se venenū habet mortiferum per hoc virtutem accipiat salutem adferendi, nec similiter vt eam languenti cōferat: imo potius, si dulcis fuerit & saluifera, iniecto illi sale reddetur amarior & cuncta ad quae deflexerit exarefaciet: quo igitur fundamento iniecit Eliseus aquis ex se amarissimas, quo potabiles illas efficeret & saluiferas? Notandum hoc est, quod duobus aqua illa laborabat malis: vnum hoc erat, quod amara esset? alterum quod in eo, qui illas potabat causarent sterilitatem: & haec ambo irruabat sal: nā aquis immersum, eius auget acerbitatem, reddique non potabilem, licet ex se talis non sit: insuper nec solum non auferit sterilitatem, sed eam etiā ardentius prouocat, & aquas efficit saluissimas, parum hominum vitae saluiferas? sed etenim si plurimum aquae commisceatur, illam reddat amariorē: & experientia clarū est: quod aquae supra modum salis, sint amarae, & terrae adferant sterilitatē, quibus illa fuerit irrigata: quocirca qui terras voluit aridas reddere & intratūtuosas, eas sale conspergebant. Sic Abimelech

ciuitatē Sichimorū sale totā insperxit, vt eam in omne tēpus & sterilitate, & vastitate dammaret. Deum ex natura rei regiones saluigine laborātes nullū proferunt fructum: teste propheta Regior Terram fructuā in saluigine & vastitate inhabitantū in ea Porro Eliens infudit salem aquis, vt eas dulces efficeret: voluit enim vt in hoc facinore virtus Dei omnipotentis in illius miraculi magnitudine patentius emineret: si quod enim adhiberet, quod illas naturaliter dulces redderet, oporuerunt homines ex virtute naturali aquas illas potabiles fieri & saluiferas, vnde nec vt miraculum factum esse iudicarent. Eo igitur sine aliquid a posuit, quod ex natura rei illas reddere poterat amaras & nociuas, vt omnem earum amaritū dīnē, & insalubritatē mutaret in dulcedinem, gratamque salubritatem, vt per hoc innotesceret opus hoc ex sola Dei procedere virtute & miraculum esse prodigiosum.

Hoc ipsū confirmatur illa historia, quam narrat Spiritus S. cum decreuisset Deus Pharaonem atque Aegyptios punire, ipsos interficiens & consumens ignibus de caelo rēntibus, & pagina testatur super eos totamque Aegyptū decidisse grandinem & aquam: Pluit Dominus grandinē super terrā Aegypti: & ignis mixta pariter ferēbatur. Ex Hebraeo legi notat Caiet. Et fuit grandis & ignis apprehensus inter grandinem. Duo hic à Spiritu S. stupenda notantur miracula. Primum: grandis ē in Aegypto decidisse: quia vt scribit Philo in vita Moysi, hūmem terra illa nō agnoscit, nec tempestates, nec acris iniurias, sicut primam gelū grandinē; tantum quaedam ibi videtur spuma, quae sursum ascendit circa terras maritimas, ex qua pluuia formatur exigua, qua tellus humectatur, indeque fecundatur, vnde velut rarissimū esse censetur miraculū, grandinem depluisse Secundum, & magis admirandum prodigium fuit, quod ignis de caelo decidens apprehensus & quasi coagulatus grandinē, velut materia ad eius conseruationē aptissima defertur: sicque grandinē conuulsū actiuitatis eius virtus se fortis exerebat. Sic testatur Sapiens: Ignis in aqua valebat supra virtū ē. Nemo dubitat, quin vt ignis conseruetur & augetur materia maxime congrua sit sulphur seu lignū aridū. Vt Deus infames illas conlumeret, perderetque Sodomae ciuitates, ait S. pagina Pluit Dominus sulphur & ignem. Quod sic intelhge: Pluit Dominus ignem immixtum sulphuri: vt enim ignis arderet vehementius, suāque fortius vim exerecet, illum Deus sulphuri cōmiscuit, eoque modo contra luxuriosas illas ciuitates

Ps. 106. 34.

IX. Confirmatur igitur & grandine Aegypti prius per Pharaonis Exo. 9. 24.

Sap. 19. 16.

Gen. 19. 14.

tes

tes implevit, quod diuina cōtra illas iniuria de-
 creuerat. Ceterū quōd grandinem acceperit, &
 gelū vt educeret, accenderetque ignem, nec non
 virtutem eius excitaret, signū est tale, quāle vel
 nullum. Hic autem per omnia potentissima Dei
 virtus innotescit: etenim grando & glacies in
 manibus cuiuscumque hominis vim habent ex-
 tinguedi ignē etiā vehementissimū in manibus
 autē omnipotentis ipsa est glacies quæ ignē ac-
 cendit, ignē conferuat, ignemque corroborat, ve-
 tentum Dei manus sola operari potest & quicū-
 que producere, effectum, quocumque merito ei
 placuerit, quantum per illud naturā effectus pro-
 ducat contrarios, nec in hoc tamen vllam infert
 rerum naturā violentiā. Quia vt dicit D. Aug. nō
 hūc est magis euilibet creaturæ naturale, quā
 imperio sui Creatoris obedire: quāuis enim
 quælibet creatura suā propriā habeat inclinatio-
 nem naturalem, ad aliquā vim sibi conueniētes
 determinatā, iuxta suam naturam, eo modo vt
 non possit ad aliud contrarium inclinari, nisi sui-
 ferendo violentiam: verum tamen sicut prima &
 radicalis inclinatio creaturæ ea est, vt suo sit
 subiecta Creatori. & in omnibus, ac per omnia
 eius obediat prompta imperio: hoc dicitur, ope-
 rari & facere magis naturaliter, secundū incli-
 nationem naturæ suæ quod auctor naturæ supie-
 mus vult vt operetur. Hoc docet Philosophia,
 hoc euidenter probat S. Theologia, hoc ipsūms
 eloquiū clamor dicens iuxta illud Salomonis.
 Hoc enim mirabile erat, in aqua, quæ omnia extin-
 guit, plus ignis valebat, &c. Et quocumque tempore, in
 aqua supra virtutē ignis, exardescēbat vnaqueque
 nix autem & glacies sustinebant: vni ignis, & non
 tabescebant. Vt sapior loquitur Salomon de igne,
 de nix, de grandine, de glacie, sicut de eo qui
 cum libertate operatur, etenim exardescere op-
 pus est eius, qui in eo procedit secundum in-
 teriorem naturæ suæ inclinationem: Ignis igitur,
 ait, exardescēbat, nouasque resumebat vires in
 ipso frigore nix, glacies & aquarum, que in
 illis exardescēbat: nec in hoc tamen vllam pa-
 tiebantur violentiam, quātinus omnis iuxta na-
 turalem suam operabantur inclinationem: quia
 illa, sicut & aqua, operabantur secundum id,
 quod illis, se velle de clarabat Dei potentissima
 voluntas: quocirca canit Dauid, Ignis grando, nix,
 glacies, spiritus procellarum, quæ faciunt verbum
 eius.
 Ex prædictis euidenter infero, quod Christus
 Dominus, quando luto voluit oculos huius cæ-
 ci, lumen illi largitus, per hoc intenderit mā-

nifestare in hoc opere: opus hoc esse Dei: quia
 in illo operari volebat iuxta modum Deo pro-
 prium, qui per contraria media ipsos producit
 effectus: etenim vt natura Dominus absolutus
 vult eos produci: quod mirabili modo in huius
 cæci illuminatione innotescit: quia vt visum illi
 tribuar, oculos eius loco obliuit. En tibi hic lu-
 cem celestem Christum, quæ ratione diuinæ
 suæ virtutis claritatem manifestet in tenebris:
 non in eo quod simpliciter cæco restituar ocu-
 los, sed medio contrario; luto oculis obliuens,
 & quia lutum ex se non potest oculos cæcis da-
 re: lumen sed potius eosdem obcæcare; opera-
 tur, sicut Deus, quocumque modo sibi placet, & quomo-
 dolibet medio.

**S. 17. Fecit lutum. Opus hic declaratur Re-
 demptionis & id quod ait D. Iohannes. Quod
 factum est ipso, vita erat.**

Descendendo magis ad particularia in hu-
 manis cæci illuminatione, declarat Christus
 præclariora sua ac magis stupenda ope-
 ra; & facientis in tenebris illis lux illa diuina
 resplendet. Lucem illam emittamus creationis:
 hic enim se hominis ostendit creatorem: vt
 omnes SS. Patres adnotarunt: qui namque (prout
 ad rem expendunt D. Irenæus, & notat D. Chry-
 sostomus ex quo sumpsit D. Thomas) ex luto huius cæci
 teneriorem partem humani corporis efformā-
 uit, & quæ minus quid cōmune habet, cum Iohā-
 nne scilicet oculos, sufficiens probat, quod ip-
 se sit, qui corpus eius de luto composuit: *Voluerat
 se creatura homo est. præstantissimus* (asserit D. D. Chry-
 sostomus) *Et inter membra nostra oculus: Ho. 11. in
 manū hęc a proportione paruus sit, maxime tamen ne-
 cessarius: qui totum corpus gubernat, sicut lucerna
 omnium memororum: quod enim sol mundo, hoc
 oculus corpori: ext. nō solē omnia perducunt, &
 turbantur. ita amissis oculis, pedes, &c. Quare vt
 regio quodam loco in altiori corporis parte sedem
 feratur, & ceteris præstat sensibus.* Ad opera
 procedamus Christo præcipua propter quæ venit, Opus
 de quibus ait: *Nō oportet operari opera eius, qui
 misit me.* Quorum omnium primiceriū ac prin-
 cipale statui ut humani generis redemptio. Hoc
 opus est eminenti simū, de quo prædixit Iſaias, humani
 reuocat Dōctor gentium: quod nec oculos vi-
 dit, nec auris audiuit, nec creari vult capere potuit
 intellectus, opus suæ sapientię, inquit idem Do-
 ctor gentium, vt illud nec hominis, nec Angeli
 comprehendere possit.

X.
 Quæ
 sit crea-
 turæ
 natu-
 ralis
 opera-
 tio.
 Lib. de
 Mira-
 bi. S.
 script.
 ca. 12.

Sap. 16
 17.

XI.
 Om-
 nes
 crea-
 turæ
 obe-
 diunt
 crea-
 tori.

Pf. 48.
 21.

34

11.

1. Cor. 2.8

comprehendere valeret ingenium. *Quam de-*
mo Principium huius seculi cognovit.

Hoc opus non tantum in eo, condidit, quod
Deus nos a servitute vindicavit diabolica, vitam
dedit, nostramque mortem occiderit: damna
nostra reparavit, pauperitatem ditaverit: hoc etiam
intelligere nullus erat negotij: cum nulla
Deo sit difficultas, qui per essentiam, vita est, æ-

I. I.

In quo
principa-
liter hoc
opus cõ-
sistat.

terna gloria, thesaurus, infinitus, bonorum aby-
sus, largiri vitam, gloriam tribuere, divitias, bo-
naque concedere: Et hoc capiebant Iudæi futu-
rum aliquando beneficium redemptionis, ventu-
rum Messiam, divitem, potentem, in tantum
ut illis perfectam tribueret libertatem, tempo-
ralem, & copiosam bonorum temporalium a-
bundantiam. Huius autem operis mysterium
latet in modo, & medio: quod scilicet Deus
per mortem vitam tribuerit, per inopiam divi-
tias, per vincula libertatem, per immentas
penas & ignominias non tolerandas ipsam æ-
ternam gloriam, per crucis in terra opprobrium
ascensum in cælos gloriosum.

Hoc est illud opus adeo sublime, ut illud hu-
mana non valeret capere sapientia: quocirca
Gentiles ipsum, Iudæam, & Iudæi scandalum
esse indicant, teste Apostolo: quod Deus descen-
dat, & moriatur, fieri nequit, aiebat Gentilist:

1. Tim. 1.23

est enim Deus immortalis. Incepit Christus iam
morti vicinus declarare Iudæis: *Oportet exalta-*
ri filium hominis pro mundi totius redemptione:
Confestim omnes in medium presserunt, averten-
te: Absit hoc omnino: *Non audiamus, ex lege,*
quia Christus manet in æternum. Et quomodo in-
dicis: Oportet exaltari filium hominis? Qui fieri
potest, ut ipse moriens tibi vitam tribuat? qua-
ratione mundum ipse salvabit, qui salutem in
cruce pendulus amittit? Quando Deus Saulem
elegit in ducem populi, dicens, quod per homi-
nem illum natum de tribu Benjamin, omnibus
inferiori, de manu liberaret illos Philistinorum,
à quibus in arcem cogebantur: de rei veritate
illos dubium apprehendit, quærentes: Non sal-
utare nos poterit iste? Inefficax videtur hoc reme-
dium & debile nimis ad evertendas adeo poten-
tes nostrorum vires inimicorum. Habuerunt illi
ve opotusum, & impossibile, quod vis quidæ tanta
pressus inopia, quanta Christum conspiciebat
laborare: ipsos esset redempturus, mortuus, &
crucifixus. Porro perpende hic declaratum, hoc
Dei opus: qui per medium adeo visum, contra-
rium, nempe per pulverem & lutum, illum lar-
gietur adeo lucidum, ut omnes in admirationem
tapiat spectatores: non enim est lutum tale qua-

1. Reg. 10.
27.

le, sed lutum assumptum postumque in mani-
bus Dei, & hoc quod ex te, quia lutum est, non
potest, nisi obsecrare, quia Dei manibus impo-
nuntur, qui lux est, dare poterit oculos cecumque
illuminare.

Secundum hæc ut arbitror, voluit per hoc o-
pus Evangelista declarare verba ille quæ primo
Evangelij sui capite præmiserat: *Quod factum est illud*
est in ipso vita erat: ut illa perpendit D. Ambrosius,
Notat D. Ambrosius, verba illa variam habere le-
ctionem, secundum varias interpunctiones. No-
tur in
nulli ponunt distinctionem in illo: *Quod factum est*
est: & legunt: Omnia per ipsum facta sunt, & sine
ipso factum est nihil, quod factum est, & cum no-
va sententia legunt id quod sequitur: in ipso vi-
ta erat. Alij punctum scribunt post illud? Sine
ipso factum est nihil: & novam itaunt senten-
tiam: Quod factum est in ipso, vita erat. Prima lec-
ctio communis est, & illum secuti sunt (inquit
ille) Doctores Alexandrini ac Egyptij, ubi in-
ter illos monachos quidam erant cultiores lit-
teraturæ consiliosum: & iuxta illam dicunt,
quod D. Iohannes dicere voluerit, quod quidquid
esse habet, factum sit per diuinum verbum in
creatione, quodque per ipsum in sua gubernatione
conseruetur, ita ut sine eius virtute in ni-
hilum cuncta reciderent. Limmertus (inquit) l-
teram lectionem: Quod factum est in ipso, vita
erat. Eo quod sic legeret Arius: illum huius allu-
mens, ut suum errorem, stabiliret: quod totum
quod in Christo erat, factum esset & creatum.
Cæterum meo quidem iudicio, respondet præ-
fatus Doctor, quod si bona sit illa, est & hæc
bona pariter, & non solum error non suffragatur
Arij, quinimo illum evertit diuinaque de-
clarat mysteria. Solutio sit fidelibus illa, distinctio:
Ego non verborum legere, quod factum est in ipso, vita
erat, & nihil habet, quod teneat Arius, quia non de cap-
illus venena considero, sed lectionis sacra consuetu-
dinem recognosco. Aperi aures paululum. Et audi
dicentem quod factum est in ipso, vita erat: in ipso
inquit factum est, non Dei verbum factum est, iam
supponit D. Iohannes illud ipsum, quod non sit
factum, sed à Patre genitum: In principio, erat
Verbum. Hoc ipsum ab æterno est, p̄t̄ro in ipso
multa facta sunt in tempore. De his imple disputa-
rat, hoc ipsum variis S. scripturæ locis exponens
verumtamen & hoc ipsum (aristoteli eundem D.
Evangelistæ verbis conabor explicare: ut idē
ipse in alio loco declarat quod in hoc dixit: Ne
putas argumentum esse ingenij, non testimonia ve-
ritatis. Ipse se ipsum D. Ioa. explicet. Ipse tenitui D. AMBR.
filium, ipse qui in Christi pectore recumbent, ipse Tom. 4.

44
Ioh. 1. 3.
p. 136. Noa
confunde-
tionem, le-
tur in
tempore
malo.
III.
Hæc D.
10. sen-
tentia bi-
faria ex-
plicatur.

tui secreta sua Dominus revelavit, cui Petrus in-
vniit ut Dominum interrogaret, ipse exponat, quid
sensit de eo quod ait, quod factum est in ipso, vi. a
erat. Audi ergo interpretationem quia unus Ariane
calumnias iam cauebat: quid ait? quod per specu-
latus, & manus nostra scrutata sunt de verbo vita
& apparuit nobis. Vides hic, inquit D. Ambros.
quid factum sit in Christo, hoc quod nostris ap-
paruit oculis, hoc est nostra vita. Caro ergo que
in Christo apparuit, vel Christus in carne, ipse est
nostra, omnibus vita.

TV.
Quid fa-
ctum sit
in verbo?

Hoc perfectus argumentum ulterius inquir-
rit, quid factum sit in verbo: factum non fuit
esse diuinum, vel diuina persona: nam hoc fuit
ab initio. Porro in ipso facta fuit in tempore na-
tura humana, nostra caro, sanguis noster, nostra
paupertas, nostra mortalitas, cetera, verbera, passio,
mors, sepultura. Hæc omnia, inquit, nostra est
omnibus vita: nostra enim caro in nobis ipsis,
mille principium est malorum tristisque mortis:
illa vero, que facta est in ipso, nostra est vita
& salus. Mors in nobis occidit: in ipso vero, vi-
tam tribuit: paupertas in nobis inopes efficit:
verum in illo nos ditates facit: sepultura in no-
bis ad corruptionem ducit: in ipso autem nos ab
ea liberat. Quid ultra moror? Ipse loquatur
Ambrosius: Quod factum est ergo, in ipso vi-
ta erat. Caro facta est in ipso, vita est: infans, facta
est in ipso, vita est: iudicium factum est in ipso, vi-
ta est: mors facta est in ipso, vita est: vniuersa sa-
ctum est in ipso, vita est: illisio facta est in ipso,
vita est: diuisio facta est in ipso, vita est: sepultura
facta est in ipso, vita est: resurrectio facta est in
ipso, vita est. Vide quomodo in ipso facta sunt, quibus
vita nostra facta conuersio est, ut que perierat
redderetur. Ad postremum venditio facta est in
ipso, vita est: ad mortem venditio à Iuda, emptus à
Iudeis ad montem, ut pretio eius sanguine nos red-
dimeretur ad vitam. Hæc est vita, que facta est,
hæc est vita que apparuit, hæc est vita quam audi-
uimus. Hæc est vita que erat apud Barthelemy: quia
ipso postea est natus ex virgine, ut esset vita mo-
rta. Ad huius confirmationem adducit, quod
ait Dominus seipsum comparans grano frumenti:
in cuius morte vita conuulsiit granorum, que
ab ipso enascuntur, similiter & illud Vatis
Hieremie: In umbra eius viuemus: in umbra
eius nostra est omnium vita. Eius, inquit um-
bra, est ea que nos erat, dum brachia sua in
cruce lauis extendit. Umbra, quam ea de cau-
sa postulat, vocabaturque David alarum um-
bram extendatur: Sub umbra alarum tuarum
protige me. Si hoc minime intellexeris: Mani-
Hieron. Bapt. de Lanza, Tom. III.

Toan 12.
24
Toren. 4.
24
V.
Quam
vitutem
habeat
umbra
Dei.
Es. 16. 8.

festentur opera Dei in illo: Hoc opus pèrpende:
lorum de tua factum salua, & in tuis manibus
excœcat, visum adiuit, & hoc tantum in te
operatur: in manibus autem Saluatoris, ciuil-
que salua compositum, lux est, & huic cœ-
co, omne bonum: quia per illud lumen resti-
tuit, & damnique restituit ratiocinatum.

§. 18. Manifestentur opera Dei. Declaratur
hic opus illuminationis mundi, & Sacra-
mentorum, nec non doctrina veritas Euan-
gelica.

Alid hic contemplatur opus D. Chryso-
stomus declaratum in hac cœci illuminatione,
nempe mundi illuminationem. Advenit
filius Dei opus illud perfecturus, quia solus hoc
poterat: est etenim lux per essentiam. Erat lux
vera que illuminat omnem hominem venientem in
hunc mundum. Ut talem misit illum Pater: De-
dit e in lucem gentium: & ut talem se fateretur:
Ego sum lux mundi. Mundus cœcus erat, nec
superna, nec Dei mysteria cognoscebat, illum
Redemptor nollet illuminare: & quomodo? Cut Chr-
stus hunc cœcum. Domine, si statutum tibi sit, leu-
sit oculos visumque dare huic cœco, nonne sumple-
magis secundum rationem fuisset, quandoqui-
dem tuis stellis concludas manibus, ut duas ex stellis,
eis oculos eius imponas leucis: ex illis non gem-
cum nullo negotio oculi efficiuntur ipsis stellis mas-
lucidiores? quod si in hoc nolis eas expendere,
nec adferre cœco, numquid tibi est impossibile
de terra duos adamantes, seu crystallos, seu vi-
tra saltem sumere, que ex se, cum diaphana sint,
proximam habent recipiendæ claritati seu luci
dispositionem? Poterat & hoc, verum non tanta
fuit hæc operis eminentia, quanta fuit, cum
puluerem accepit, illum saluæ commiscuit, lu-
tum composuit, illoque cœci oculos conuerfit,
& illuminauit. En tibi hic mundi illuminatio.
Cœcus erat, ut prædixi; Domine, numquid
multo facilis fuisset duabus stellis, angelos
cœli deo, illum illuminare, illum erudire,
qui cum sint doctissimi magistri, hæc nullo ne-
gotio exequantur? Vniuersus Angelus, quem
missi populo tuo cœcipientem prædicatorem, sus-
ficiens orat, ut paucioribus illum rationibus
illuminaret, & tantam ei culpam suarum co-
gnitionem ingerat, ut in tantas prorumperet
lacrymas, ut locus ex illo tempore dictus fuerit:
Locus stentium. Si hoc non placuerit, summo
mundi adamantes Philosophos, Oratores, & he-
M m tores,

45
H. m. 4. in
1. ad Co-
einth.
Isai 49. 6.
III
I.
II.
Per quos
fuerit il-
lumina-
tus mun-
dus.
1. 2.

rima mortis aliq̄ inanimata. Deinde perpendit quot philosophi conati sint in Republicis novas instituerē gubernationes, & omnia in auras euantuerunt: porro dum Apostoli nouam mundo religionem predicant, nouum Deum annuntiant omnes, quotquot ut Dij vbiq̄ colebantur, contemnant, nouam vitam, & eam quidem omnibus mundi carnalique repugnantem inclinationibus, res illis ex sententia optime succellit: quies qua ratione hoc? Perpende qualis fuerit hæc cæci illuminatio cum luto in manibus Christi, cum puluere saluæ eius immixto. Illo igitur modo contigit mundum illuminari.

Hon. A. seq.

Opus Sacramentorum mirabile.

Joan. 133. D. Greg. Orai. des. Baptesmale que incipit. Nunc agnosco gregem meum.

VI. Similitudo de vijs. Moyse. VII. Item de pallio Elie & velle lise.

D. Gregor. Nyssen. in hoc opere diuinum & supereminens contempletur opus quod efficiunt Sacramenta. Qua ratione fieri potest, vt modicâ aquâ aspersâ corpori, mundeatur, & illuminetur anima? quis credat, quod paucis illis verbis: Ego te absoluo à Confessario legitimo prolatis; quæ verba sunt talia, vt vix ad corpus pertingant precipientis & quæ pronuntiatâ ilico euanescent in illarum penitentem à culpis omnibus reddant absolutum? Hic tibi patebit Dei virtus, & opera quæ facit, qui modico luto cæci facies applicato; eundem illuminant: eo quod lutum sit saluæ Dei commixtum, eiusque contactum manibus, & quo vix vult ad effundendos oculos: & licet alias præter manuum non videas, manus, verumtamen, & Dei manus assistunt, de quo dicitur: Hic est qui baptizat: Ad rem congruè ponderat virga Moysi mysterium: Virga erat à nuce, seu corrylo, & vix nihil aliud quam commune lignum, quod à cuiusque manu caditur, & portatur & conueniens interpretatur, ad quod visum fuerit, & igni ad arbitrium traditur. Verum cum Deus ea vix voluit per manum Moysi ministrari: quæ non ob stupendam patrat in caelo, aëre, aquâ, animalibus, terraque prodigia: Ad hæc virga Moysi manus mota poterat peruenire, hæc attingere: Simili modo perpendat effectus pallij Elie admittibiles, quod ex pellibus caprarum erat conlutum. Quia in se vix magis, minoris efficaciz, vltioris que inferitis? Arcamen ab Elia contactum, & per eam vitæ tenet, quæ ex illo contactu recipiebatur in Eliseo duplicem illum operatus est spiritum: quo toto mundo euasit celesterrimus: Vnde quid operatur pellis caprarum: quia per contactum Elie sanctam vim accipit. Idem in vellibus Elisei considerat: & tandem cum hoc hodierno luto concludit: quod cum sit adeo vile, contempdidum, contemptibile, & à luce ita distitum, vt nihil magis, illud tamen Redemptor tangens, fumensque, vt manuum suarum in-

strumentum, per illud oculos effinxit lucidos visumque clarissimum. Hoc notare soleo, vt efficaciam exponam. SS. Sacramenti, in quo verè & realiter corpus & sanguis Christi continetur. Si pellis capræ ex solo contactu Elie, tantam haulerit virtutem, quanto magis ipsum corpus? quod clarè paruit: cum illud tangens defuncti pueri corpus, ilico ad vitam reuocavit. Idem dicendum de Eliseo: cuius corpus licet mortuum tanta viguit virtute, vt tangens mortuum, eundem resuscitauerit. Si quedam D. Pauli semicicilia talem attrahat ex corporis contactu virtutem; si lapis, quo D. Stephanus fertur oppressus tanta efficiat miracula, si sagitta, quâ D. Sebastianus fuit transfixus suo contactu contulerit sanantem &c. quid non efficiet ipsum Christi corpus & sanguis, in eo qui illud reuerenter suscipit, & verè ac realiter illud per species tangit Sacramentales? Si caro illa saluatoris, talem habeat virtutem: vt tangens lutum, illud in oculos conuertat: si sinitia vestimenti corpus cooperiens, steterit fluxum sanguinis in melice graui alla infirmitate laborante: quid ipsa faciet caro non mortua, sed viva? &c. Hic attende monet D. Gregor. Nyssen. qualiter in luto tibi suæ potestatis declarat opera, quod in te, peccor operabitur: nisi per culpam tuam ponatur oblatulum?

VIII. Efficacia venerabilis Sacramenti.

IX.

Cur Christus omnes dolores assumpsit.

Suggestit nobis hæc doctrina motiuum, ad subtilissimum argumentum Cardinalis nostræ Caietaniæ quod postmodum inueni aptè D. Damasceni hætem in D. Greg. Nazianze. Querit D. Thom. cur Christus in carne sua, inaque persona suscipere dignatus sit omnesque penas dolores & passionis, vt nullam auerteret, quam nec acceperit, & in se libens assumeret. Multas adfert S. Doctor rationes, & addit Caietan. vnam vt inquit, omnes sanctificaret, dolores, illosque redderet vitales, & quietis ac gloriæ instrumenta: Enigatur (ait D. Greg. Nazian.) vt flagellationem sanctificet: lacrymas, sumpsit, vt lacrymas laudabiles reddat, &c. Qui namque potuit assumendo lutum, reddere illud instrumentum oculis apertum producendis, poterit suscipiendo flagella, persecutiones, lacrymas, ignominias, fatigationem, mortem, sepulturam, poterit, inquam, hæc omnia suis manibus accipiendo, & in se recipiendo, reddere gloriæ, salutis, vitæque instrumentum, de quibus alias dicendum.

Tandè hic via sternitur, vt exponamus qua ratione hoc opere, Euangelij sui ac doctrinæ opus

ineffabilem quandam cœcus ex eo hauserit vclu-
 pratem, delicias & quandam vt ita dicam prori-
 tum adeo suauem, vt ex eo cor illi summa hila-
 ritate perfunderetur: vnde non exiguum futuræ
 cepit salutis visusque fiducia. Ex quo causam
 elicitus tantæ patientiæ & quietudinis in cœco,
 sentiente sibi per faciem litum obliuiri. Etiam
 vobis, si quempiam videtis litum colligentem,
 quo vos commouet, dicite illi, quam ego
 hoc animo sustineatis, magis autem cœcus.
 Cœci ad omnem faciles sunt male suspiciones:
 vt enim in inferi nihil vident & communiter lu-
 dibrio exaspantur, quidquid sentiant semper si-
 bi formidant totum inrogari, quocirca continuo
 se hanc ob propugnare, sibi que auxiliantur. Non
 hoc egit cœcus hic, sed collum potius promp-
 tus ad Christum extendit, faciem suam tanto
 propius Christi manibus applicando, quanto magis
 illas sentiebat faciem suam peruenientes, adeo
 supereminentem præ gustam consolationem, vt
 non paruum in animo spem conciperet per tale
 medium oculos recuperandi, ac vltimum pariter
 hæc omnia in magnum sibi fieri beneficium.
 En tibi ad oculum manifestum opus manuum
 Dei prædelibatum: nam obliuendo, sordidân-
 do, lutum aspergendos, vedunt nullam causam
 molestiam, non iniquitat, non grauat, non ledit,
 in super eo ipso solatur, exhalat, mundat, fouet,
 spemque suggerit bonorum maximam.

II. Hæc Christus Dominus in electis suis opera-
 tur: etenim dum illos inuoluit in carnis
 fœtore, paupertate, doloribus & aduersitatibus,
 manus eius adeo diuine operantur, vt hæc ipsa
 non vulgarem illis adferant consolationem, ala-
 stiam, & manna illis abscondit delicias
 ineffabiles. Quod nemo scit, nisi qui accipit. On-
 nes suscribunt, quod ita suauitas, dulcedo, &
 delectatio minime possit a demone, vel mundo,
 vel alta meia creatura produci: nam soli Deo
 proprie conuenit delectare per dolores, per ad-
 uersitates exhilarare & per illud omne quod ap-
 pertus repugnat per egritudinem illi & veram cautæ
 voluptatem: Et vt rem Deo propriam ad su-
 perlatè significat, hoc amicus ille Iob Eliu ex in-
 terpretatione D. Greg. Acrier in tyrannos inuichi-
 tas, qui nec Deum moucant, nec agnoscunt, &
 de numero singulari transiens ad plurale, vt ibi
 vnde dem notat D. Greg. phras. SS. litetis admodum
 familiaris, sic ait: *Es non dixit vbi est Deus qui se-
 cit me, qui dedit carnem in nocte.* In Hebræo vox
 rury est *Eloah* quod Deus significat, secundum quod
 iudex est & declarare vult principum vnde oria-
 tur in potentioribus contra pauperes tyrannus illa

non toleranda. Respondet tibi ex eo, quod non
 cognoscant, nec considerent Deum factorem
 suum, iudicem aliquando venturum, qui strico
 plechet supplicio inultas eorum pro trunali ty-
 rannides. Hoc autem elata voce conabatur illis
 persuadere iudex & rex Salomon. dum ter-
 Reges potentesque Principes suo alloquitur: *Pre-
 bere aurem vos, qui coninetis multitudines, &
 placetis vobis in turbis nationum: quoniam data
 est à Domino potestas vobis, & virtus ab Al.issi-
 ma, qui in errograbis opera vestra, & cogitationes
 seruabunt.* Deo huic, qui velat iudex vniuersa-
 lis rationem exigit à Regibus atque omnibus
 adeo seueram, proprium inquit est & singulare,
 ita vt in nullo alio præterquam ipso, reperiri possit
 huius operis effectus: *Qui dedit carnem in nocte.*
 Nonnulli per hoc nomen *Carmina* reuelatio-
 nes intelligunt particulares quibus Deus non
 nullos honores noctibus, & dum strato suo re-
 quiescant: Sicut vt iudico, Iob his verbis iusi-
 uat: *Per somnium in visione nocturna, quando ir-
 ruit sopor super homines, & dormiunt in lectulo:
 Tunc aperit aures virorum, & erudient eos in lectulo
 disciplina: quod vix dignitate mentisque con-
 spicuis, velu prophetis, secreta sua Deus per
 somnium nocturne communicat, eos illis in so-
 pore delinens, quo ad suauorem quietem obdor-
 miunt. Alij sub hoc nomine *Carmina* capunt
 stellas de nocte collucentes, quæ lucis suæ splen-
 dore quasi quibusdam linguis laudum *Carmina*
 Deo decantant, & mille benedictioribus applau-
 dunt: Nec ubi his dissonat Regis psalter: *Celi
 enarram gloriam Dei.* Nonnulli hic animum cau-
 tam interpretantur, quæ noctibus vigiles sui can-
 tes dulcissimâ musicâ hominum videntur son-
 num redarguere & quasi illos exasperetate, vt
 cum ipsis de strato assurgant, Dei laudes celebra-
 turi.*

Cæterum D. Gregor. & alij locutionem hanc
 esse dicunt & phrasim metaphoricâ, inde sum-
 ptam, quod in S. eloquio per noctem tribulatio-
 nes capiuntur & aduersitates, sicut per diem pro-
 speritates, voluptates, faustique successus. Sicut
 enim videntur cum ipsa luce cuncta homini bo-
 na communicari: nam hæc ea est quæ omnia
 hæc mortalibus aperte manifestat, sic nox, quid
 aliud dici poterit, nisi bonorum omnium moesta
 pñatio: nam eiusdem tenebris omnia illa no-
 bis absconduntur. Vnde Dauid dicit: *Per
 diem sol non uret te, neque luna per noctem, in-
 tendit declarare, quod iusti neque inter prospere
 se superbius extollant supra seiplos, neque in-
 ter aduersa se deiciant, animo que despondeant.*

Sap. 6.
 IV.
 Quid
 hic per
 carmi-
 na in-
 telliga-
 tur.
 Iob 33.
 Ps. 124.
 V.
 Deus
 dat
 gau-
 dium
 tribulati-
 one.
 Ps. 120.
 Hoc

patres, matres, & sponsas? Mortuus est ibi pauper, incoegratus, solus sub paterna domus gradibus abscendens. Quia igitur ratio in hac vita illud impletur, ut in hac recipiant centuplum, eorum omnium que reliquerunt.

D. BERN. Bernardus secundum sonum litterarum & attende quid tibi Dominus ipse respondeat, exponens quid sint isti campi, vinea, domus, mulieres & sponsae, quas datus est in hoc mundo, ut centuplum efficiant: adde idem: *Centies tantum accipiet, nunc in hoc tempore domos & fratres & sorores, & matres, & filios & agrorum, persecutionibus.* Has centies multiplicatas, comos, fratres, sorores, matres, filios, & campos illis reddet cum persecutionibus. Bone Deus! Augurati simile est hoc: Cum persecutionibus potius perstantur patres, matres, fratres, sorores, campi, & facultates, ut pater in Martyribus. *Quomodo igitur cum ipsis hæc omnia centies duplicata restituet?*

VIII. Eleganter hic dicitur D. Bernardus, abdita declarans. S. dicitur ea loca, & hæc cuncta comprehendens concludit: quod sancti, cum tribulationibus, quas illis Deus immittit: tot consolationes, iudicium, gaudia, & coelestes recipiant exultationes, ut plura hæc valeant, quam centies gaudium illud, quo frui poterant ex partibus, matribus, fratribus, fororibus, yxonibus, campis, &c. Etenim cum tribulationibus futuri spes crescit & certa præmiij, quo mirum in modum corda dilatantur: *Gloriamur in tribulationibus: quoniam tribulatio patientiam operatur, &c. spes autem non confundit.* Sic asserit D. Apostolus. Hoc paucioribus verbis explicat D. Bernardus. *An non centuplum habet omnium qui impletur Spiritus S. qui Christum habet in pectore nisi quod longe plusquam centuplum est. visitatio Paracleti Spiritus & præsentia Christi.* Ad cuius confirmationem hæc de psalterio subiungit: *Quam magna multitudo dulcedinis tua Domine, quam abscondisti timentibus te? perfecisti eis qui sperant in te.*

Hoc, mea quidem sententia, sanctissima sponsa declaravit, filia Regis, quæ omnem suam gloriam clamat in interiori consistere: *Omnis gloria eius filia Regis ab intus: quam videret avimabus perluadere quæ sola ducuntur pulchritudine, & gloria exteriori: illis igitur ait: Nigra sum sicut formosa filia Hierusalem, sicut Tabernacula Cedar, sicut pelles Salomonis. Nolite me considerare quod nigra sum, quia decoloravit me sol. Si oculos ad exteriora Sanctorum deflectamus, in illis videbitur, quod tantum nobis obijciatur, sicut as-*

seri laboribus, tribulationibus, miserijs, nihil etenim aliud cernimus præter humiliationem, opprobria, vilipensionem, ignominias, & cruciatum, & eoque modo, ut qui illos intuetur illos iudicat præ tristitia, desolatione, molitione: contumptio: *Qui videbant me foras fugerunt à me: sicut propheta Regius: iudicabant enim me desolationibus, et circumque oppellum: qui in eo me stant attendebant, fugerunt à me: nam omnes tristitiam fugerunt. Nec tantamen si peccata interiora, repleri sunt consolatione, tantoque superabundanti gaudio, ut nullum ei sit gaudium, quo interius demulcentur, æquiparandum. Pelles illa tribulationibus luteæ, splendorem, gloriam & interiora tegunt gaudia quibus sancti perfruuntur, dum afflictionibus & adversitatibus acceruntur, quatenus per eas protegatur illud gaudium contra pulverem iniurias & omne illud, quod in eis possit gaudium hoc diminueret.*

Veteris illa arca testamenti taliter erat composita ac disposita ut in parte interiori respiceret, radiosque de se lucis emitteret: nec non manna illud dulcissimum consideret, sed ex parte exteriori pellibus asperioribus tecta videretur. Iuxta hoc ipse ait sponsa: *Nolite me considerare, quod nigra sum.* Nemo admittetur, si me videat exterius lordidam, & tristem nocti comparandam: ne me vili habueris, ne quasi tristitia melancholicam despexeris, quam nigrum illud facies exterius prodit, quod in me conspicimus enim tale est nec hinc sum mihi us est mari digna: *Quia decoloravit me sol.* Perpetui namque tribulationes quæ sic me, quoad exterius, lusciam efficiunt ex Ch isti provent amore: hic ille est, qui me, hac exteriori vestivit nigredine qua me vides deformatam: hic ille est, qui me ad tantarum obligat tolerantiam afflictionum, persecutionum, dolorum: & quæ hæc omnia gratiora sunt, & quoad exterius premunt, vigentque atrocius, eò me quoad interius gaudio suffundunt: vobis. Ut de me hoc intelligatur, quod in interiori non minus formosa sum, nec inferiora sunt gaudia, voluptates ac deliciae, quibus fruor, interiora, quam sorda & nigra, quod hominem spectat exteriora: eodem namque pede progrediuntur adversitates exterius & gaudia interiora, quibus me Deus demulcet. *Quasi tristis*, inquit Apostolus, *semper autem gaudentes* quod tristitia, quæ primo se spectanda offert conspectui eorum, qui nos mortore tabescentes existimant, vera non est tristitia: *Quasi tristis*, verò aut talis non est. Gaudium exultatio, letitia, qua interiora demulcemur, hæc est,

IX. Anima iusti non gra sed formosa.

Pf. 44. 14. Cant. 1. 4.

est, na hæc est vera cordis læticia, & quæ Exsuperat omnem sensum.

Hinc igitur collige, quid sit illud centies duplicatum, & audi mellifluum D. Bern. Hoc ergo centuplum adoptio filiorum est, libertas, & primitie spiritus, delicia charitatis, gloria conscientia, regnum Dei, quod intra vos est, non utique esca vel potus, sed iustitia & pax, & gaudium in Spiritu S. gaudium sane, non solum in spe gloria, sed etiam in tribulationibus: Hæc virtus ex alto, qua Andream fecit amplecti crucem, Laurentium videre crucifixum, Stephanum pro lapidantibus orare: hæc illa pax, quam suis reliquit Christus, qua superat omnem sensum, &c. Eximius gaudent hæc verba conceptibus, & cætera quæ his conformia proloquitur. Ex quibus colligi deberet ista declaratio, cuiusdam historię, quæ ipsi D. Bernardo conrigit, quam refert Ludouicus Granatenlis vir meritis nemine inferior quem & Pontifex Gregor. summopere laudauit: huic iuhareus argumento.

50 Dum D. Bernard. in Flandria spiritu flagrans, ardentissimè prædicat, inter alios, quos ad meritorem vitæ frugem reduxit, eminebat nobilis quidam cognomento Arnulphus quem mundus fortioribus negotiorum atque affectuum catenis inuicem captiuum detinebat: Dum igitur vir hic mundo repudiium mittit, & in monasterio Clauuallensi monachum induit, tanta D. Bernardum ex hac conuersione læticia inuadit ut præ-

X. Exempu de Arnulpho.

sentibus cunctis monachis non uentus fuerit asserere: Christum non minori admiratione dignum in huius Arnulphi conuersione, quam in resuscitatione Lazari: eum enim tot secleribus esset velut nexibus ireturus, & in profundo tartarum deliciarum sepultus, eum tamen resuscitauit, & ad nouam illam vitam reduxit, quam siquidem in principio vehementer admodum miraretur, magis tamen adhuc in eius progressu multo sanctiori. Crebro colicæ doloribus urgebatur, quibus ita angebatur, ut ad extrema decideretur. His igitur cum vna die rû sic quasi sensibus impos iaceret, vocis ex petis, & omni vitæ spe sublata, extrema moribundum Victione muniti erant: ille verò post pusillâ sibi redditis, illico cepit in Dei laudes aliois exclamare: Vera sunt, o bone Iesu, vera sunt, quæ dixisti: cum autem hæc læpius iteraret, obstupescunt Monachi, quærentque ut quid hæc diceret: nihil aliud respondit: nisi læpius hæc verba proclamando: Vera sunt: bone Iesu, vera sunt quæ dixisti. Quidam ex circumstantibus dicebant: quod præ nimio dolore audire laboraret: quibus cum ille respondet: Non

sic est, fratres mei: nõ sic se res habet, sed sanctis ac iudicij verba loquitur: Vera etenim sunt omnia, quæ Dominus noster Iesus Christus est locutus. Cui illi & nos quidem idem fatemur, sed in quæntum hæc tu sic exclamas? Respondit: quia Dominus dicit in Evangelio: quicumque eius gratia renunauerit: omnibus quæ possidet, centuplum accipiet in hoc mundo, & in sæculo futuro vitam æternam. Hoc igitur in me ipso impletum ex perior & confiteor: quod in præsentati recipio centies tantum in hac vita: vobis etenim notum facio: quod doloris huius immensa grauitas quam sustinens: grata mihi sit adeo atque delectabilis ex spei fiducia quam ut certam saluationis meæ modo recepi: per eam transmutate nolim ob centies plura eorum, quæ in læculo dimisi: & ut certum asserim, quod gaudium spirituale ex illa spe promissas, centies milles gaudium exsuperet mundanum, quodque modo illud in hac vita presentio. Obstupuerunt omnes: alia verba audientes in Religioso laico, ex quibus agnouerunt, quod Spiritus S. qui in eius anima mansionem faciebat, hæc ipsa proloqueretur.

XI. Hoc ex peti sunt viri morum integritate laudabiles & de hoc multa nobis profabatur: sancti. Alijs quoque exemplis comprobatur. tantis prodigium Mater Theresia de Iesu, tanto namque gaudio in patiendo gestiebat, ut vitam non alium ob finem desideraret sibi prolongari, vnde hoc erat ei frequens in ore: Aut parui aut mori. Et hoc apprime ab ea didicit filius illius primogenitus, comelque fidelissimus P. Fr. Ioan. a S. Cruce, vir spectatissimus: orans etenim in Legionia coram imagine Christi baulantis sibi crucem, ipsius audiuit Christum ex imagine sic interrogantem. *Ioannes qui dicitur pro laboribus: P sal 4.2.* quam mercedem exposculas? Cui ille: *Domine, pax, & contemni pro te.* Hoc, Domine, precemur maximæ mihi erit consolationis, tribulationes, contemptum, penasq; tui amore tolerare. Et hoc ipsum exposuit, qui hoc probauerat ipse Dauid: dicendo: *In tribulatione dilatasti mihi.* Lætitia proprium est cor dilatare. Hoc Dñe, perfecisti, canit Dauid, aduersitates mihi permittens euenire: nam illis cor mihi supra modum dilatabatur, & spes confortabatur; velut aris vel auii lamina, tanto extenditur amplius quanto repetito malis verbere duris contunditur; sic enim hæc verba D. Aug. interpretatur, ex quo quam læ possimus enotare difficultatè obortam ex verbis D. Petri, quibus ad patientiam fideles adhortatur.

Scribit igitur & asserit, quod ab antiquis temporibus spiritus Dei declarauerit, & amantiauerit penas, passiones ac tormenta: quæ sancti Christi

Christi amore essent palliati, nec non glorias posteriores: Spiritus S. praenuntiatus eas, qui in Christo sunt, passiones & posteriores glorias: quid hoc significat? Posteriores glorias? Posterius est relationum ad prius & ultimum ad primum, nec dici potest aliquid esse posterius, si non sit aliud prius: unde posteriores gloriae praesupponunt alias priores. Quae sunt igitur priores gloriae in electis Dei? non aliud ponis, quam penas leu

passiones antecedentes: *Eas, quae in Christo sunt, passiones.* Illae ipsae in ijs, qui patiuntur propter Christum & eius amorem, *Eas, quae in Christo sunt,* sunt gloriae priores: in illos etenim iusti omnem collocant voluptatem habent delicias, & iam quibusdam iniurijs & contumeliis gloriae perferruntur: nam mundi sectatores adeo praeclearis non gaudent, dum maximis illi ieiunant cruciatibus. Cibos omni melle lapidiores vocantur D. Vincent. & D. Laurent. atrociora tormenta, quae circa eorum singuli, quando non tolerandis examinabantur cruciatibus, clariis animi sui testabantur voluptatem, dicendo: *Insuper hos egulas semper optavi.* Et D. Tiburtius quatuordecim carbones inardescabant, quos satellites praeparabant, eorum totas, & flores videbatur calcare iucundius: unde Fabianum praefectum his verbis affatur: *Videatur mihi, quod super roseos flores incedam in nomine Domini mei Iesu Christi.* De quibus egimus aliam.

§ 20. Et laniavit oculos. *Applicat Christus medicinam ubi est infirmitas: sic faciunt sortes Israel & sponsa.*

Aliud hoc in opere declaratur, nepe quod Christus, velut supremus medicus, ubi medicinam applicet, ubi latet infirmitas. Vbi laborabat caecus in oculis. Oculis igitur apponatur medicina: *Laniavit oculos eius.* Quam male curaretur infirmus, si brachium habens laesum illi pedes vigerentur? Si humero vulnerato, remedium genibus apponeretur? Idcirco tam multos videmus male curatos. Laborat quis tubere in bursa ob pecunias alienas, applicat illi Cōsulfarius remedium in lingua, ut legat tot Rosaria. Alter laborat stegmate in lingua, quae frequenter murmuratione, & detractione inardescit, & medicina manibus apponitur: ut candelam ardentem praefigat manulozo, vel V. Sacramento &c. Notat D. Gregor. illud Spiritus S. dictum de expertissimis bellatoribus & custodibus lectuli Regis pacifici Salomonis: quod *Evans ad bella do-* Hieron. Bap. de Lanza. Tom. III.

Quartum conijcio, gladius hic alteri correspondet mystico, quem Spiritus S. afficit ad portam paradisi constitutum, quem dicit, *Flammum gladium, atque versatilem.* Collocavit Deus protoplastas nostros in paradiso voluptatis: & quia qui creatori suo servire debuerant gratiores, illum graviter offenderunt ingratiore, eos inde eliminavit & statuit quasi ad eius ingressum Cherubim flammeo gladio atque versatili terribilem: *Eiecit Adam & collocavit ante Paradisum voluptatis Cherubim, flammum gladium, atque versatilem.* Quod gladius hic igneus sit, facile capio: sed haerent SS. Patres in eo quod dicitur esse *Versatilis.* Quid est hoc? D. Gregor. interpretatur, amovibilem, non fixum, sed qui tolli possit, quo significetur: quod quamvis tunc temporis Deus extirpavit hominem, paradiso & gladium statuerit, quo illi ad regressum via occluderetur, tempus tamen venit, in quo gladius ille auferretur patebitque ad illum cuilibet ingressus, sicut per passionem suam. mortemque effecit amarissimum.

Porro communis est haec declaratio, q. d. gladius, qui fixus non erit, declinans, & territans semper in unam partem, sed versatilis: ut si venissent aliqui ingressuri, illum Cherubim vertet in hanc & illam partem, & hunc in capite, alium in pectore, alium in ventre ferret, ubicumque Cherubim expedire iudicaret. Congruum sane symbolū & quod exponimus, quod nobis praegradem suam Dominus declarat misericordiam: quamvis

Gen. 3.
24.
II.
Quid
signifi-
cet gla-
dium
versa-
tilis.
N n
quamvis

Quantis enim de paradiso peccatorem exturba-
 rit, & ab eo perpetuum ad condemnari exi-
 lium in suorum poenam delictorum, secundum
 presentem iustitiam: potest tamen peccator ad
 illum egredi per penitentiae gradum intraturus
 qui dicitur igneus: Primò: ob vires quas habet
 purificandis criminum corruptionibus. Secundo:
 quia penitentia vera ex amore Dei necesse est
 ut proveniat: Tertio: quia debet esse penosa,
 qua nos urat, torquet, angustet, quasi ignis ei-
 fet vivacissimus.

Et dicitur volatilis in manu Cherubim. Che-
 rubim idem est ac *Pluvius fontis*: talis etiam
 esse debet Concellarius, sapiens, multi-oculus,
 sicut Cherubim, quem vidit Ezechiel plenum
 oculis, ob id quod ex D. Augustini sententia di-
 ximus supra: *Consideret quali aem criminis in-*
loco, in tempore, in perseverantia, in varietate per-
sone, & quali fecerit hoc intentione & nocumetu-
o. Iuxta hæc agitator penitentia gladius, illo
 concutiens partem illam, quam opus fuit, quod
 si lingua intami detractione peccata erit, non di-
 rigat gladium ad aures principaliter, imungens
 ut vnum audiat facium, sed linguam ferat præ-
 cipiens ut data reuocet: quod si manus deliquit,
 aliena dissipando bona, primario gladius pe-
 des non imperat, præcipiens ut obeat stationes,
 sed manum ut restituat reparetque aliena. Quod
 si morbus in corpore serpat impudico: medelam
 non adhibeat lingua, imponens ut legat Rosa-
 rium, sed eidem corpori, cilicio illud ieiunioque
 mortificans.

En tibi inquit D. Chrysostomus Cherubim
 gladio præcinctum, quam prudenter illum tor-
 quet ad remedium salutemque peccatoris. Est
 hic Cherubim Apostolus Paulus pluribus titulis
 hoc nomine decorandus. Cotinhi degebat vir
 incestuosus, concubiniarius, ganeo non minus
 quam cum matre patris sui, homo non tolerabi-
 lis. Conatur illum curare Apostolus atque ad
 Paradisum reducere, illo gladio ludens peni-
 tentiæ, sed qua ratione hoc perfecit? *Quem tra-*
didi Satana in interitum carnis, ut spiritus saluus
fiat. Admirare quam dextere gladius hic versa-
 tilis adaptetur. Primò: gravem illi imponit pœ-
 nitentiam, quæ reum urat & torquet: nimirum
 vnam disciplinam per manum inflictam diaboli:
 Tradidit illum Satana, torquendam, cruciandum,
 flagellandum. Nota cum D. Chrysostomus, quod
 non dicat: *Dedit, sed tradidit*: Non dixit *ipsum*
dedit Satana, sed tradere & aperire portas pœ-
nitentiæ, & tanquam pedagogo eum tradens. Non
 absolute dedit adulterum Satanae, sed tradidit

eo modo quo index furem carnifici ab eo susti-
 gandum. Graue delictum, gravem exposcit
 penitentiam. Quis eam illi habet? Satanas non
 enim ratio postulat ut in sceleribus obduratis &
 inveteratis lenis ad se caritex, nec butyræ ea
 manus atres exurendis criminibus: sic gladius
 flammeus, qui comburat, torquet, mortificet,
 quem peccator sentiat. Et ubi precor, infligetur
 istus prius palis. Attende ubi sit malleus. Ubi e-
 rat? In carne venerat, voluptuaria: eo igitur a-
 cres gladij protendatur, hic vi laus indigatur:
 In interitum carnis, ad carnis mortificationem:
 Hoc si bas (ait D. Chrysostomus) ut castigaretur
 eius caro: ut nunquam ex saturitate delicijs carnis
 nasceretur cupiditates: eam castigat, ut spiritus sal-
 uis fiat.

Monit Sebæditionem in David: hunc Ioab
 copijs suis persequitur, & insequitur: fugit hic
 & se recepit in civitatem Abela, illam circum-
 cingit Ioab, atque ad tantas reducit angustias,
 ut eam solo evertere vellet videtur. Per muros
 prodit mulier sapientissima queritque cur vrbein
 tam acriter oppugnet? Respondet, non vrbein in-
 tendo diruere, non demoliri: *Non sic se res habet,*
2. Reg. 20.
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20.
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20.
 V.
 Illa pars
 corporis
 quæ
 peccant.
 mouit, capiens aliena? In hanc bellum insurgat.
 efficiendo ut ea restituat. Nunc lingua famæ
 derogando proximi? Hæc impugnetur, ut dicta
 reuocet & c. Idcirco diuino placet consilio, prout
 notantur D. August. D. Cyrill, eo Christus ad-
 duxit Petrum ut eadem sua illa lingua triplicem
 emitteret confessionem, quæ triplici Christo
 fuerat peritura negatione: *Ut terna negatio equa-*
lis confessionis numero compensetur (inquit D. Cy-
 rill.) *Redditur negationi trina trina confessio* (re-
 statur D. August.) *ne minus amori lingua seruiat,*
quam timori.

Dilectissima sponsa, dum in cubiculo suo dor-
 mit incuria, en sponsus ad ostium gullat tanto
 strepitu, ut ipsa terrore nimio tremula concutiatur:
Ad tactum eius venter meus contremuit. Propo-
 nit illa sponsa aperire, de lecto proslit, manus in-
 iicit myrrhæ qua digitos manusque tanta replet
 copia, ut de digitis gustatim distillaret, primoque
 arripuit pessulum, quo porta clauderetur, supra
 quod præcipue myrrha desluebat. Hoc illis ver-
 bis ex omnium Doctorum suffragio intendebat.

D. Avg.
 Ho. 23.
 ne uti.
 III.
 Talis
 Cheru-
 bim
 fuit D.
 Paulus
 1. Cor.
 5.
 D. Cui.
 Ho. 13.
 in 1. Ad
 Cor. an
 te me.

2. Reg. 20.
 2.
 V.
 D. Avg.
 Tra. 12. 4
 in 1. 2. 3.
 Tom. 9.
 D. CYRIL.
 In cap. 21.
 Ioan.
 VI.
 Allegoria
 Surre

*Cant. 5.4. Surrexi ut aperirem ostium dilecti meo. Manus mee distillanturum myrrham & digiti mei pleni myrrha probatissima. Pessulum ostij mei aperui dilecti meo &c. Alia lectio habet: Digiti mei distillanturum myrrha probatissima ad pessulum. Grauida sunt hæc verba mysterijs, q. d. sponsum manum mihi per posticum portæ vt sponsum à fomis excitaret: vt quid terrefecit illum, vt quid sponsum tremore concussit? vt quid illa timore percussa continuo surgens, manus myrrha inungens accurrit sponso pessulum aperturæ? quid habet mysterij super pessulum, quo sponso porta clauditur myrrham desuare? Ominino eleganter exponit hæc verba & actiones & modum, quod Deus animum sui immemorem excitat, in peccati strato dormientem cum abscondita sua diuina manu occulte cor illi commouet, perturbat, & timore perterret qui principium est iustificationis: & quæ ratione per hoc mouetur vt efficaciter à peccato surgat, aperire velit Deo, eique pacifacere ingressum: deinde qualiter ad hoc medium sit opportunum, myrrha patientie amarissima manus inungere. Veruntamen principaliter vbi remedium sit applicandum & opportunè distillet myrrha, pessulum est ostij quo sponso porta clauditur; hoc est peccatum, hoc enim ostium, id est, cor Deo præludat. Quod si per iniqua namenta luxurie, carnisque delicias Deum à te profugum & repulsum, hic operetur myrrha disciplinis, reuocis, & mortificationibus: quod si per auaritiam & in pauperes inclementiam: hic distillet, hic te beneficium hic te reddat promum e elemosynarum, quod si per efficitis linguæ petulantiam, proximi famam denigrasti: super illa myrrha desinat amarissima, famam grauius lesam reparando, & linguam in Dei laudes, & proximi honorem aperiendo. Christus etenim curaturus surdum ac mutum, ibi digitorum ac salutaris suæ remedium apposuit, vbi ea mala maxime vigeant: Misit digitos suos in auriculas eius, & expuens tetigit linguam eius. Vt autem hodie eorum illuminet, emplastrum oculis applicat: *Linit oculos eius.**

§. 21. Natatoria Siloe quod interpretatur missus. Exponit D. Iohannes nomen fontis Christo conueniens, propter septem singulares proprietates.

Dixit ei: Vade, lava in natatoria Siloe, quod interpretatur missus. Hic numerosior irruit cetera mysteriorum, quia diuina lux

in tenebris, & præclariora Dei mysteria in hoc opere declarantur. Primo: supponendum, quod fons hic Siloe non sit piscina probatica: hæc enim erat in Hierusalem, fons autem Siloe totus extra muros, vt dicemus; quod ita prænotauit, quod alij contrarium teneant ex quibusdam verbis. D. Irenæi. a. qui piscinam probaticam vocat Siloe. Nec similiter fons est nouissimus Gibon ad quem præcepit Dauid vngi filium suum Salomonem in Regem. b. licet enim hoc adstruere conentur Theodor. c. & Anastasius Synaita d. quos sequitur Lyran. e. & Abulen. f. multique moderni: auctoritas tamè Iosephi nullum admittit responsum. g. quem probè nouerat, & dixit esse ab eo distinctum. Item D. Hier. b. qui ait, nullum hic esse dubium opponendum & seipsum reitem profert ocularem: quod ex doctrina confirmatur Epiphanijs quam nullam adfert Abulen. i. & fideliter Cardinalis Bason. k.

Eximium est quod prima fonte detegitur arcum, inquit D. Aug. l. quod cum Dominus non miserit ad probaticam piscinam, sed ad fontem Siloe, ne hæc illuminatio virtutis tribueretur a quarum: non erant enim Iudæi aquas piscinæ quædoque virtute pollere laudandi, dum ab Angelo mouebantur: aquæ verò Siloe tali nunquam virtute commendantur. Altiora tamen cõpibendit fons hic Siloe Sacrametis: idcirco namq; data opera, notatere D. Aug. nomen eius explicauit D. Euangelista: *Seruetum quod Adam infirmus, quod in Iohan. tamen lingue incognita nomen nisi Euangelista interpretatus esset, iam magnus in illis lateret. Ecce Euangelista interpretatur in fonte Siloe, id est in Christo, ut missum, vt autem ergos, & dum auditus non Siloe, ipsum Christum intelligas. Vt video declarat Euangelista completum illud antiquum Iacob operaculū, digitoq; monstratam in mundo presentem quem tot millenis annis venturū Patriarcha vates prædixerat. Ait enim: Non auferetur sceptrū de tribu Iuda &c. donec veniat qui mittendus est. Quot hic communi calculo conueniunt, quod de Messia præloquatur, tot inter se disconueniunt quoad translationem verbi Hebraici: *Siloch* quod significat: *Donec veniat Siloch.* Alij legunt: *Donec veniat Messias:* Alij: *Donec veniat in iudæis:* Alij: *Siloe quid* intelligit D. Iohannes: *Donec veniat Siloch.* Quid est *Siloh?* Quod interpretatur *missus:* Nomen hoc quo se Christus infirmitas compellat: *Quem Pater sanctificauit, & misit in mundum.* Et in hoc Evangelio: *Opera eius quis misit me. Quis ille misit?* D. Basil. inquit D. Basil. qui circa omnes strepitū. *In c. 8. 14. fuit: An non ille, qui per Prophetam dixit: Accedite Ista 48. 16.**

I.
Quis sic
fons Siloe
a L4. con
tra heres.
c. 29.
b. Reg. c. 1
c. 3. Reg. 4. 2
d. Lib. 8.
Hexamer.
in Biblio.
veter. Pat.
70. 1.
e. In 3. Reg
c. 1.
f. Exod. 1.
3. c. 1. q. 36
g. l. 6. de
Bello Iu
dæ. c. 6. 7.
h. l. 8. c. 3.
I. in c. 4.
Reg. 1. 20.
i. q. 44.
k. Tom. 1.
Annal. an.
33. c. 26.
l. Traj. 36
in Iohan.
11.
Cur ecce
Euangelista interpretatur in fonte Siloe, id est in Christo, ut missus, vt autem ergos, & dum auditus non Siloe, ipsum Christum intelligas. Vt video declarat Euangelista completum illud antiquum Iacob operaculū, digitoq; monstratam in mundo presentem quem tot millenis annis venturū Patriarcha vates prædixerat. Ait enim: Non auferetur sceptrū de tribu Iuda &c. donec veniat qui mittendus est. Quot hic communi calculo conueniunt, quod de Messia præloquatur, tot inter se disconueniunt quoad translationem verbi Hebraici: *Siloch* quod significat: *Donec veniat Siloch.* Alij legunt: *Donec veniat Messias:* Alij: *Donec veniat in iudæis:* Alij: *Siloe quid* intelligit D. Iohannes: *Donec veniat Siloch.* Quid est *Siloh?* Quod interpretatur *missus:* Nomen hoc quo se Christus infirmitas compellat: *Quem Pater sanctificauit, & misit in mundum.* Et in hoc Evangelio: *Opera eius quis misit me. Quis ille misit?* D. Basil. inquit D. Basil. qui circa omnes strepitū. *In c. 8. 14. fuit: An non ille, qui per Prophetam dixit: Accedite Ista 48. 16.*

ad me & audite hoc non à principio in abscondito locutus sum: ex tempore antequam fieret, ubi eram, & nunc Dominus Deus missus me, spiritus uas.

Hoc supposito attende primum quod si Christus missus mittat ad Siloë quod est missus: ipse missus misit ad missum, per hoc ostendens, quod ipse sit qui principium dat huic operi videndo eacum, & ipse qui medium tribuit exspuendo, fingendo lutum, illudque oculis applicando, & ipse qui finem dat & perfectionem, oculos tribuende ipso sole feruiores. Porro fontis huius profunda scrutemur, cuius aqua abyssos continent ipso mari profundiores. Ornatur fons hic præclarissimis circumstantiis, ut ex industria videatur creatus, quatenus in illo nobis pulcherrimum præmutatur de Christo symbolum, ut ideo nomen illi imponatur quod Christi non esse cognoscitur: *Siloë, quod interpretatur missus.* in gillatim illas ponderemus.

Prima: fons hic in diebus Abraham non existit, nec in tempore Davidis, nec Salomonis, & non nisi multo post tempore sub Ezechia Rege: fuit enim ad preces uas Isaiæ à Deo concessus: ut enim uidit Hierusalem, aquarum penuria laborantem, Deum instantè exorauit ut fontem populo scaturientem eo tempore concederet, quo Sennacherib urbem obsidione cingebat. Illud Deus per miraculū concessit, eaq; de causa illi nomen imposuit: *Siloë quod interpretatur Missus*: quia à Deo singulari dono fuit populo concessus, & missus.

Secunda: scaturiebat fons hic celebris, & defluebat de monte Sion, qui per antonomasiam dicebatur: *Mons Dei, mons pinguis, &c.* Similiter dicitur Mons David quia in eo sedem suam primariam, & pallatium David extruxit. Sic opinati sunt Ioseph. a. & D. Hier. b. Tertia: ex hoc fonte ebullientes decurrēt aquæ admirabili prorfus surdoque silentio, nullo strepitu, quem in alijs aduertimus torrentibus. Sic notat Isaias dicendo: *Aqua Siloë, quæ uadunt cum silentio.* Et quamuis D. Hier. c. ex quo sumpsit Rupert. d. ad litteram dicat, quod fons hic decurrat inter lapides per canales, magnumque illis occurrens edat strepitum: hoc tamen intelligendum est de ipsa interiori origine unde scaturit, sed quoad defluxū cursumque aquarum, ait Isaias quod *uadant cum silentio.* Quarta: non continebatur hic fons intra portas Hierusalem sicut probatica piscina, sed foris extra muros profusebat: eratq; in urbe porta inter montem Sion, in quo edificata erat domus & palatium David, & inter montem Moria, in quo sita erat domus Dei nempe templum, quæ dicebatur *Porta fontis, vel aquarum*: erat

eternim ea, per quam patebat egressus ad fontem hunc & stagnum ex eius aquis collectum. Sic notat Adricomius.

Quinta: erat huic fonti proprietas quædam instar perennis miraculi, cum enim essent aquæ illius copiosæ valde & vberes, illis tantummodo fruebatur si eles: etenim qui sine fide ad illas accedebant eas nec quidē uidebant, sed aridam, solummodo arenam. Sic scribit D. Epiphanius. *L. de uita & ueritate* atterioque huius experientiam captam fuisse eo tempore quo Sennacherib sub Ezechia urbem cingebat: nam milites Babilouij, nec inueniebant, nec uidebant aquam huius fontis, quæ ciues Hierusalem potiebatur, excerptum autem illud ex histor. a scholasticæ, notat, illud Cardin. Baron. alterius fontis in Palestina proprietatem adstentis omnino singularem, de qua scribit Iosephus, quod omnibus hebdomadæ diebus flueret, diebus autem Sabbati non manabat, unde nomen habuit *ve-diceretur: Fons Sabbati* de hoc autem fonte meminit Plin. è conuerso narratis prodigium, quod solis Sabbatis flueret, ceteris autem hebdomadæ diebus aridus stagnaret. Tanto Deus populū suū studio honorabat, et usque fidem in rebus adeo sensibilibus, uelut fontibus, & piscinis. Sexta: huius fontis aquæ fecundissima erant: illis etenim si quis horis irrigaret, amonissimi reddebantur, fructus geminabant suauissimos & admirabiles, flores producebant odore uilique gratissimos. Sic testatur D. Hieron. *Locus qui Siloë fontibus irrigatur est, amarus atque nimiosus, hodieque hortorum præbet delicia.*

Tandem & hoc in eo cernitur prodigiosum, quod cum ita sit quod prius fons hic in obsequium esse usumque Iudaorum fidelium, nec ex eo Gentiles infideles participarent, ut diximus: mortuo tamen Christo mutatus est hic effectus, Iudæis enim aruit Gentilibus autem aquas profudit uberrimas: ut patuit in obsidione Hierusalem dum circum eam castra posuit Titus Imperator, ut enim narrat Iosephus quem sequitur Adricom. pauco tempore antequam ueniret ille, fons omnino Iudæis exaruit: ut autem accessit dei c. Titus copijs suis militaribus instructus, torrentes inuenit admirabiles non solum, illis potabiles, sed etiam irrigandis hortis aptissimos, & ab eo usque tempore semper Gentilibus fluxit copiosissime, in tantum ut referat Saligniacus de Hierusalem n. 200. & suffragatur Adricomius, quod illis se lauandis uibaleis utantur: cum enim tetra fetore inquinantur, qualem esse crabrones emittunt, illa loti aqua omni fetore liberant.

IV. Proprietas huius fontis. Prima.

Secunda. Tertia. Quarta.

De Hieru. salē n. 158. Quinta.

Lib. 7 de Bello Iuda. c. 21.

Sexta.

D. Hieron. Inc. 7. Hier. Tom. 4. Septima.

Lib. 6 de Bello Iuda. c. 60.

In c. 8. 15.
Lib. c. 17.
hæres.
1. Mach. 7. 1.
Dauid.

liberatur. Deinde Turca magnificat has aquas, vt enim experientia didicerunt sui audis oculis apertissimum fuit remedium. Et D. Hieron. credit, hic implerit illud Domini ad Iudæos per Hieremiam pronuntiatum terrificamentum *Maires miserum minores suos ad aquam. Venerunt ad hauriendum, & non inuenerunt aquam, & portauerunt vasa sua vacua. Confusi sunt & afflicti.*

54. O myseria, o myseria quis oblecto, tanta hic non admittetur mirabilia? quis hic non cognoscat Dei opera, que Christus manifestat. Merito D. Iohannes inquit D. August. fons huius nomen declarat vultus: *Siloë quod interpretatur Missus.* vt illo nobis Christus panderetur; inueniem hunc Dominus cœcum condidit, vt in eo eius opera manifestarentur, fontemque creauit, vt in ipso nobis Redemptor ostenderet fontem cœlestem: hoc namque nomen ab omnibus S. Scripturæ paginis inscribitur in quo cunctas has impletas centenas fontis huius Siloë esse proprietates. Prima: concessus est fons hic mundo, nullis precedentibus mortalium vel meritis, vel studijs, sed ex mera gratia Dei que misericordia, & Patricarcha-
Tib. 3. 4.
Lib. de
Præf. 1.
Sanc. c.
101

Secunda. Secunda: profuit fons hic de monte illo summo Deo, & Dauid, secundum duas naturas quas habet, secundum diuinam procedit à Patre, secundum humanam ex Dauid. Audi qua ratione ex Deo procedat. Ego inquit ex Deo processit, & veni: que enim à matris ueni, sed uas uerum eius ill. me misit. Probo ueritas hoc Zacharias, dum hæc celebraret mysteria: *Per uiscer a misericordia Dei nostri, in quibus uisitauit nos oriens ex alto. Audi qua ratione procedat ex Dauid: Qui factus est ei ex femine Dauid secundum carnem.* Tertia: quanto silentio natus est fons hic in mundo? Cum median silentium tenerent omnia: Optime cecinit Dauid: *De se. natus sicut pluuia in uellus. sine uillo strepitu aut tumultu, sicut ros cecidit super uellus illud Gedeonis: non enim descendit agitando uentos, nimbos nubesque diffrangendo non turbato cœlo, cum tonitru & fulgētis, sicut dum descendit in montem, sed profundo tacito silentio descendit, & in purissimæ uirginis alme viscera cecidit.* D. Cyrill., D. Ephipha. agentes **fontis** Colorbaños in sine. & D. Ambrōs. expo-

nunt huius fontis aquarum silentium eum admirabili mysterio. Expectabant Iudæi Messiam qui temporalem illis & libertatem & gloriam largiretur: hoc enim erat quod illi rudioris conceperant intellectu ex Dei promissis, quod venturus esset diuitijs, & gloria & maiestate conspicuus, & amorum fremitu militumque exercitu formidabilis: quod in S. Scriptura clamor dicitur, sicut è contrario pax, & amorum bellorumque tranquillitas, dicitur silentium: vt enim indicaret Spiritus S. pacem qua sub Alexandro Magno, mundus latabatur, sic ait: *Silium omnis terra à facie eius.* O delira cerebra, multum aberratis: *Aqua Siloë uadunt eum silentio.* Non enim tumultus excitaturus est milites, non bella, non vexilla, non tympana, non tubas, & hoc ipsum Deus per Isaiam prædixerat: prout expendunt D. Ambrōs. D. Ephipha. D. Basil. D. Cyrill. loeis citatis. *Ecce pper ueritas, & non claudet, non uociferabitur, non audietur uox eius foris.* Quasi planioribus uerbis diceret, quod prædixerat: *Aqua Siloë fluum eum silentio.*

Quarta: non erat hic intra muros urbis Hierusalem concludendus: quan loquidem non ueniret solis redimendis Iudæis Saluator, sed etiam in salutem totius uideri, cui sic bene Pater *calestis: Arum se uis nōh. seruu ad siferian. da. & uis iacob, & serues Isael conuertendam. Ecce dedit te in lucem gentium, ut sis salus mea usque ad extreme um terre.* Ea de causa, ex sententia D. Maximi præfigurabatur in Maria de quo in terra cadente dicitur: *Operuit uniuersam faciem terre.* Cum ita sit, quod coturnices, carnesque præcedentes que ad uesperam deciderunt, symbolom exstiterunt antiquorum sacrificiorum que Deus accepta habuit, tantum ceciderint interuentura Iudæorum: *Uespere ascendit coturnix & cooperuit castra.* Quarta: cum ita sit, quod Christus diuini gratiarum aquis plenus esset, vt ille, de quo testatur Apostolus: *In quo inhabitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter:* quatuor ad eum uia instructi fide accedebant, aquas illas detegebant, & isque fruebantur. Sic eas detexit D. Petrus, dum ait: *Tu es Christus filius Dei uiui.* Sic mulier Chananæa: *Miserere mei Domine, fili Dauid.* Sic Centurio: *Domine non sum dignus.* Quintimo quando magis uidebantur absconditæ illas inuenit lacto illi collatere: *Domine memento mei.* Inimici uero infideles illas non uidebant, & licet eis Christus adeo patenter prædicaret, suam manifestando diuinitatem, tantum aberat vt illi cognoscerent, vt etiam eum lapidibus obturconaretur: *Quia tu homo cum sis, facis teipsum Deum.*

55. 54.
Quarta.
Isa 49. 6.
Exod. 16.
24.
Exo. 17.
13.
Quinta.
Coloss. 2.
9.
Matt. 16.
16.
Matt. 15.
22.
Matt. 8. 3.
Luc. 13.
42.
10. 10.
33.

Deum. Quocirca hauriebant illi aquam qui cum fide vina accedebant: Leprosus ab eo postulans: *Domine, si vis, potes me mundare:* cæcus ab eo requirens: *Domine ut videam.* Centurio, qui ait:

Matt. 8. 1. *Domine puer meus iacet in domo paralyticus.*
Marc. 9. 22.

Accessit alter filij gravissimam & psonens ægritudinem, qui leuaticus erat, & male à demônio patiebatur, qui tandem concludit: *Si quid potes adiuvā pot.* Cui Dominus respondet: *Si credis possis.* Aquas hauries si fidei oculos habeas. O Domine, exclamat ille: *Credo Domine.* Sanus fit igitur filius tuus. Ut easdem Martha concederet: ait illi: *Nonne dixi tibi quia si crederis videbis gloriam Dei?* Quantum sapio: quo magis Martha in fide dubitat, eo magis aqua & exsiccat, & absconduntur. Non illos conspicimus nec fruuntur illis increduli dorigue Pharisei, qui tentantes eum, signa postulant, aquas non hauricus: *Signum non dabitur ei.* Et nec tertio sicut suo Jo-co dicemus. Modica fide dubius accedit Regulus filio suo efflagitans aquas de fontibus salcatoris; hæret Dñs in modica eius fide illumq; reprehendit, frustra namque sine illa ad fontem accurrunt. Nū huius fontis mysteria possunt esse præclariora?

Sexta.

Sexta; ex huius diuini fontis aquis toca dependet fertilitas, vigor, & pulchritudo florum & fontium in totius mundi refrigerum, gloria cælorum, fides Patriarcharum, spes Prophetarum, Apostolorum charitas, martyrum fortitudo, Doctorum sapientia, puritas virginum, poenitentia Monachorum: *Suspendam super eum omnem gloriam domus patris eius, vasorum diuersa genera.* Præ-dixit Dominus per Ihsam ipsamque Patre ut lapideam fundamentale posuit super quem quidquid est in mundo boni ac virtutis inueneretur ut dicere liceat cum Apostolo: *Ex ipso, & in ipso, & per ipsum sunt omnia.* Hoc ipsum ipse vitis similitudine declarauit, ex qua tota dependet vberitas palmitumque fructus. *Sine me mibi potestis facere.* Pende tandem qualiter fons ille qui primo seipsum Indæis effudit copiosissime, aquas suas transfudit ad Gentiles, illis etenim exaruit obduratis, perfrictis, qui eū recipere designati sunt, nec doctrinam eius, nec Euangeliū acceperunt: hinc igitur fidem suam doctrinam, Sacramenta

Septima.

& Ecclesiam transfudit ad gentes quam Dei sententiam illis inuenerunt Apostoli: decentes: *Vobis oportebat primo loqui verbum Dei, sed quoniam re-pollitis illud & indignos vos iudicatis eterna vita, & ego conuertimur ad gentes.* Dicamus igitur, quod ex industria Deus fontem hunc miserit, ad vota precesque Ihsaie. Quatenus illud quod de myste-rio Christi prædicebat vates hic, *Alius fontis operibus intelligeretur.*

§. 22. *Vade Ihsaia &c. Vadi cæcus ad aquas Siloë: non enim sine illis sufficit lutum, & tres ostendit virtutes, bonumque remedium.*

Nunc igitur excellens attende mysterium: vt Christus huic cæco mederetur, eumque illuminaret: lutum fecit ex sputo & puluere terræ, & linitit super oculos eius. Non per hoc illuminatur, imò potius si in hoc filiteret magis cæcus efficeretur, sed illi necessariae sunt aquæ fontis Siloë. In hoc autem latet de Chryllo mysterium (ex mente D. Aug. & D. Greg. b.) quod in remedium cæcitatatis malorumque hominis Deus suæ sapientiæ salidam coniunxit, scilicet filium suum (qui de diuino suo supremo-que procedit intellectu, sicut salua de tuo de-fuit capite) pulueri humane naturæ, illudque lu-tum mundi apposuerit oculis. En tibi, inquitur SS. Patres lutum de salua compositum & puluere: *Verbum caro factum est.* En tibi illud oculis applicatum: *Et habitauit in nobis:* quasi ad illud al-ludat quod cecinit. *Dauid: Videtur omnes fines ter-ra salutare Dei nostri.* Nec non ad illud prophetae Baruch: *In terris visus est, & cum hominibus con-uerfatus est.* Lutum diuinum, verumtamen ex cæ-care magis videbatur homines: etenim sibi ro-pionemes hominem inopem fame, siti, morta-litate, & doloribus, ne plerū, etiam expositum, hoc ipsos amplius exercebat: ut eo ipso ne uerunt eum, quis esset, cognoscere, vt asserit A. ostolus de Iudæis & Gætilibus: quidā enim vt scandalū, alij vt stultitiā hoc arbitrabatur. Necessariò requie-bantur ad mūdū illuminationē aquæ fontis Siloë; hoc est illud donū, illud subdū, illa gratia eiusdē nostri Saluatoris: & eo modo illuminati sunt illi, qui eis per diuinā Christi gratiā vti sunt, & obscu-rioribus immerfi sunt tenebris, ad quorū oculos salubres hæ aquæ nō penetrauit. Pater hic ratio, cur Dñs hoc factō miraculo dixerit quod per il-lud suū manifestauerit aduentū: *In iudicium ego ueni, ut qui nō vident, videant: & qui vident, cæci fiant.* Ex his non leuem haurio intellectuū cōmunis illius difficultatis: cur D. Ioan. Baptista discipulos suos ad Christum destinaret, vt interrogaret eum: *Tu es qui venturus es, an alium exspectamus.* Non illos propter semetipsum misit: neuiquam enim de hoc dubitabat sed optans vehementer, vt dis-cipuli sui plenius illuminarentur: nouerat enim D. tista suos Ioan. quod ad cognoscendū Christū non satis est: ad Chri-let vt ipse eis diceret, quis esset, nec quod corpo-ralis Christi præsentia eorū cooperiret oculos sed serit dif-fultatis requiri vt ad aquas accederent Siloë, hoc opulos. hoc

1. Tracl. 44 in 104. & lib. 50. Hom. 43. Mor. c. 22. 1. Præter lutum a-qua re-quiruntur Siloë. Ioan. 1. 14. 1. 97. 3. Baruch. 3. 38. 1. Cor. 1. 23. Vid. Hom. 32. 5. 7.

hoc est, fauore ac gratia eiusdem Saluatoris uere-
tur, ut ipse uerbis suis in illis, suis suis ecclesiis
cognitionem operaretur. Habes hic causam ob
quam in tenebris cœci remanent, & quam iu-
ste illos tradiderit Deus tot miseris, ac ferocibus,
tamque torituris Romanorum subiecerit imperio.
Quamuis enim oculis suis impostum gererent
lucem id est cor, orale in Christi praeferant, di-
uinas tamen eius aquas sibi in remedium allume-
re neglexerunt.

Hoc ipsum praeclarissimum uerbum Dominus Isaia
expli. aut ut notatur D. Basil. D. Cyril. & c. n. i.
Caesariensis aduersus Dilectum ad me ad hunc dicens:
Pro eo quod abiecti populus iste (non iam dicit meus
populus, quia illum oblegauit) aquas Siloe qua ual-
dum cum sit. entio. & c. Propter hoc uoce Dominus ad-
hucet super eos aquas fluminis fortis. Ut autem
sciretur, quo Siloe erat hic, de quo mentio fiebat,
hinc alio de pectore dicens propheta suspirium
exclamat: O Emmanuel! Lepus non patitur ut uer-
bis adeo mysteriosis duntaxat indiciamus praeteritum
illi uerbum: perpendit enim D. Cyril. qua ratione
populus iste Christum abiectum, illamque floccu te-
cerit, ut pote hominem abiectam uicem, terece fi-
lium, minimum, eo modo quo eorum antecessores
manna, quia inuitum, quia ceteris edelium, illud
despexerunt, & salido habuerunt, necesse: Anima
nostra inuicem super cibo isto leuissimo. Satis hoc
appetere uocis testati sunt Euangel. sic D. Cyrill.
dum contemptum deseruunt quo Christum iudici
abiectum, ac clamantes Pilato Praedi Tolle Tolle
& c. Illi uero replicanti, Regem ueltrum crucifi-
gam: Responderunt: Non habemus Regem nisi Caesarem.

L. 7. c. 3.

In c. 8.

Isai.

III.

Cur lu-

daci tra-

ditio sunt

Romani

Num. 25.

5.

Ioan. 19.

25.

Ob quam culpam traditi sunt aquis istis to-ri-
bus, Romanorum domino, uisumque, subierunt
heu miseris perditio. em. Hoc & alia sacramenta
missa faciamus: h. e. tantam consideranda de clatatu
de Christo mysterium, ipse est qui descendit nos
illummat, rus, noique redemptum, atamen hoc
ira fieri debet ut nos diuinam eius gratiam uobis
praesidio assumamus, & diuinis eius aquas uobis
o. latis manibus applicemus. O ter stultum Luthie-
rum dicentem, omnia Christum pro nostra salute
peregisse, iamque nobis agendum nihil superesse.
Proditor nequissime, nec tu aduertis, quod qua-
uis Christus diuinum cōpigerit lorum oculisque
cœci imposuerit, necessarium fuerit, ut ille per-
geret, iret, & manus extenderet, aquas colligeret
Siloe, sibi que applicaret, quo datur intelligi, tibi
necessarium esse ut manum adicias redemptionis
eiusdem Dei nostri Saluatoris. Nec hoc oblitus
est Euangelista nobis insinuare: cum enim dixit
set quod Christus ex parte sua egerat, nobis ex-

phicat id quod cœcus, ex parte sua adimpleuit:
Abijt, lauit, & uenit uid. m.

Audito Domini praecepto, ut a fide flagras
arripit uerbum, & totus gaudio delibans ob-
certam salutis hinc fiduciam, ecclesi procurrat
gratu, licet cœcus suo desiderio simulatus, illi
confidendo qualis incedat parca laeta peria ad-
collum harpagine praetera, baculum uia pedumq-
ducem habens: quid non tunc pectore reuolue-
bat? ut sanctissime, dicitur, ad salute mihi missa
modo, ita modo uidebo illos, quos uideat celos,
solem, lunam, stellas, & ceteros, Iam es, modo na-
modo cum illis agere potero, illo quo illi,
perstui. hinc cogitatio: ubi occupatus ad somem
accedit, & taculo tentans quatit aquas, sentit
illas, inclinat se, ad eas exte, diuinas, ex eis
haurit, & lauat se & momento temporis oculis te-
mmatur: gaudeque frui clarioris. Hoc itaque
optimo modo procedit: non enim illi cœco fans-
cit id quod Christus agit: sed insuper & illius
praecepto prompta, respondet obedientia, illud
quod Christus ei praeceperat, perfectissime adim-
plet, manus, pedes, totumque corpus applican-
do executioni.

Explicunt D. Chrys. & I. heophilac. promptam
cœca obedientia, qui nec habet, nec obiecti, d. cen-
do: quid est hoc quod mihi praecipis? quid in me
aque Siloe operabuntur? quous potioribus vi-
geant uiribus aqua uotis, pra probatica pici-
nae floccu? Miles me hoc in fonte laui, sed nec
uillam percipi lauitatis uestigium. Aquas Siloe
non hic delixit, sicut Naaman aquas Iordanis,
contra uatem Elicum murmurator, eo quod ad
eas missus ab eo, certo foret mundandus. Per
hoc obduratam uiae Iudaorum petulantiam:
qui in omnibus sibi a Deo inuictis, recalci-
trabant, & mille proponebant difficultates: quo-
circa grauius contra eos Deus expostulabat ue-
lut contra populum praeceptis suis perpetuo
retractatum: Quare auersus est populus iste in
Hierusalem auersione contentos. Mandat illis,
ut terram ingrediantur Chamam, hanc ete-
nim illis promiserat: consertim uarias ob-
iiciunt difficultates, aiuntque hoc impossi-
bile: populus enim ille, ipsorum iudicio, uiri-
bus illos longius anteibat, de diuinis diffi-
dentes: quare obrem ita furor Domini ac-
census est: vehementer, ut omnes delere uoluerit,
& de facto deleuisset, sed intercedente Moyle
plagā misericors coluit. Inhibet illis ne signa
cum hoste conferant, eento namque certius fuit
stro matre conflictum mituros: queruli obijciunt
nullam subesse rationem cur ad inuictio cer-
tamine

57
Cœci
obediētia

Ho. 55. in
Ioan.
In. 9.
L. an.

V.
Iudaei
inobe-
dientia.
Hieros.
35.

Num. 41.
42.

tamine desiliant, quandoquidem se iudicarent vi-
ribus prevalere: quo factum est, vt tanta in illos
eade hostis debachatus sit, vt multo te, nore
habuerint, quod merito deplorarent. Præcipit
Hier. 44. 2 illis ore Hieremix nuntium remittant idolis,
5 nec vltra adoretit solem, lunam totamque cæli
militiam: cum Deo contentiosè disputant, num
illis hoc expehret, an non. Talisque apud eos
peruersus mos inoleuerat, vt illis merito expro-
brate potuerit D. Stephanus: *Dura cervice & in-*
circumcisus cordibus & auribus, vos semper Spiritus
S. resistitis. Dura cervice populum ob rebellem
inobedientiam illos Deus cogitominauit.
Non sic cæcus uollet, non hic, sed audito Chri-
sti præcepto: *Abij, laui.* Hæc autem nostra de-
bet ei ga Deum esse obedientia, tuosque superio-
res: & auidet quid virgo prudentissima dixerit
nuptiarum ministris, quasi vobis hoc ipsum dice-
ret: *Quodcumque dixerit vobis, facite.* Hæc est
illa obedientia quam tantopere D. Ber. commen-
dat in Apostolis Petro, Andrea, Iacobo & Ioan-
VI.
qui ad vnam vocantis Christi vocem, diligenter
obediunt. Et quidem in tali occasione, vt notat
D. Greg. qua numquam eum adhuc viderant mi-
nucula facientem, nec altiora doctrinæ illius le-
creta perceperant, nec quidquam de cælestis
commen-
datur.
Hom. 5. in
Euang. fundat & arguit in Deum rebellionem prælatos
que inobedientiam, qua semper tui cerebri sicut
Adami aures porrigis diabolo, tibi suggerenti: *Cur*
præcipit vobis Deus? Vade fac quod dico, non mo-
tieris licet comedas, tempus habebis oportuum
quò postmodum Dei mandatum pericias. O-
ter felicem cæcum, forma est & symbolum per-
fecti penitentis obedientis voci Christi, quam
illi per confessarium insinuat. Quod si sic faceres
quàm certa tibi foret curatio per securam prom-
ptamque obedientiam.
Lib. 1. de
provid.
Dei. Hæc tibi magis est necessaria (ex. de D. Chry-
sost.) quam infimo respectu mensi, si quidem
ile sæpe fallitur in eo quod præscribit, nec certa
salus est, quia illi in omnibus obtemperat: hic au-
tem omnia certa, si procedat vt debet, quocirca
monet D. Paulus Titum discipulum suum, vt
promptam hanc fidelibus suaderet obedientiam:
Tit. 2. 1. *Admone alios Principibus, & Potestatibus subditos esse*
dictis obedire. Nunc hoc te prætereat: *Dictis obedire,*
In c. 3. ad id est ad solum verbum præstiti. sic interpretatur D.
Tit. lib. 1. Tion quod solum verbum non examinant, non
arguentes, non contradicentes, non obmutu-
tes. Talem voluit Christus exhiberi Prælati o-
bedientiam: *omnia quacumque dixerint vobis, ser-*

uato & facite. Talem, ut quam, qualè D. Ber. ape-
ruit: *Fidelis obediens, nescit moras fugi crastinum,*
ignorat tarditatem, præcipit præcipientem, parat scilicet
visus, aures audiri, linguam voci, manus offerri,
sineri pedes: totum se colligit, vt imperantis cogit
voluntatem. Talem D. Chry. miratur in Abraham:
cum enim Dei voce in imperantis audiuit: *egre-*
dere de terra tua, & de cognatu, ne tua &c. *veni*
in terram quam monstrabo tibi. Dicto citius alacri-
obediuit, nec vel semel replicauit, vllamque no-
nit questionem ex tatis quæ sibi poterant offerri,
& tu produceres, sed iter, non protractans, ag-
gressus est: *N scias quo iret, ait à postolus, nihil*
aliud agere sollicitus, quam D. i. præceptum sepo-
sita morâ, nullâ propolita replicâ, neutiquam &
tradice: s adimplere. Vt rem omnino singularem,
& perfectæ obedientiæ speculum, describit Spi-
ritus S. illam, quam in actu seruauit circumci-
sionis. Mandat illi Domius, vt seijsum, filium
suum Ismael, omneque circumcidat domesti-
cos: Actus hic erat molestus & dolorosus, maxi-
me viri; sæpe namque ex illo ad vltimam vitæ
metam ducebantur, vt patet in dichimitis: tanta
nihilominus tuit Abrahamæ obedientia, vt extemplo
Dei sit executus mandatum, se ac filium Ismael
circumcidens tanta promptitudine, vt eodem ip-
so die omnes domesticos suos circumcidit:
quorum tantus fuit numerus vt ex solis vernacu-
lis, vltra trecentos censentur; quid dicendum
de filijs eorum, quorum procul dubio numerus
priorem excessit: ita vt fuisse videatur impossi-
bile: *Tulit Abraham filium suum & omnes vernacu-*
los domus sue uniuersosque quos emerat, cum suis
mores, ex omnibus viris domus sue, & circumci-
dit carnem præputij eorum scilicet in ipso die sicut præ-
ceperat ei Deus. Notatu indigna sunt illa verba *Sta-*
tim in ipso die. Hæc est enim perfectæ conditio
obedientiæ, non replicare, non excusationes ad-
dere, non impedimenta producere, non de die in
diem protelare, non vel vnicuique memento remora-
ri.
Tu te ipsum interroga num talis erga Deum tua
sit obedientia, eiusque multos & quæ doqui-
in illa deficias, quid mirum si nec visum nec sa-
lutem adipiscaris? Mandat tibi Confessarius
vt bona à pauperibus direpta restituas: tibi
verò famam puellæ denigratam, clamnumque
relacias, tibi vero vt extrema laborantibus inopi-
piâ citius succurras elemosynis, tibi imponit ie-
iunium carnisque mortificationem quibus, eius
moris indecentes reprimantur. Numquid obedi-
stis? Numquid adimplestis. Hæc cæci estis, ipsa
veltra cæcitate deperdit. Hæc obedientiâ visum
cæcus

uato & facite. Talem, ut quam, qualè D. Ber. ape-
ruit: *Fidelis obediens, nescit moras fugi crastinum,*
ignorat tarditatem, præcipit præcipientem, parat scilicet
visus, aures audiri, linguam voci, manus offerri,
sineri pedes: totum se colligit, vt imperantis cogit
voluntatem. Talem D. Chry. miratur in Abraham:
cum enim Dei voce in imperantis audiuit: *egre-*
dere de terra tua, & de cognatu, ne tua &c. *veni*
in terram quam monstrabo tibi. Dicto citius alacri-
obediuit, nec vel semel replicauit, vllamque no-
nit questionem ex tatis quæ sibi poterant offerri,
& tu produceres, sed iter, non protractans, ag-
gressus est: *N scias quo iret, ait à postolus, nihil*
aliud agere sollicitus, quam D. i. præceptum sepo-
sita morâ, nullâ propolita replicâ, neutiquam &
tradice: s adimplere. Vt rem omnino singularem,
& perfectæ obedientiæ speculum, describit Spi-
ritus S. illam, quam in actu seruauit circumci-
sionis. Mandat illi Domius, vt seijsum, filium
suum Ismael, omneque circumcidat domesti-
cos: Actus hic erat molestus & dolorosus, maxi-
me viri; sæpe namque ex illo ad vltimam vitæ
metam ducebantur, vt patet in dichimitis: tanta
nihilominus tuit Abrahamæ obedientia, vt extemplo
Dei sit executus mandatum, se ac filium Ismael
circumcidens tanta promptitudine, vt eodem ip-
so die omnes domesticos suos circumcidit:
quorum tantus fuit numerus vt ex solis vernacu-
lis, vltra trecentos censentur; quid dicendum
de filijs eorum, quorum procul dubio numerus
priorem excessit: ita vt fuisse videatur impossi-
bile: *Tulit Abraham filium suum & omnes vernacu-*
los domus sue uniuersosque quos emerat, cum suis
mores, ex omnibus viris domus sue, & circumci-
dit carnem præputij eorum scilicet in ipso die sicut præ-
ceperat ei Deus. Notatu indigna sunt illa verba *Sta-*
tim in ipso die. Hæc est enim perfectæ conditio
obedientiæ, non replicare, non excusationes ad-
dere, non impedimenta producere, non de die in
diem protelare, non vel vnicuique memento remora-
ri.
Tu te ipsum interroga num talis erga Deum tua
sit obedientia, eiusque multos & quæ doqui-
in illa deficias, quid mirum si nec visum nec sa-
lutem adipiscaris? Mandat tibi Confessarius
vt bona à pauperibus direpta restituas: tibi
verò famam puellæ denigratam, clamnumque
relacias, tibi vero vt extrema laborantibus inopi-
piâ citius succurras elemosynis, tibi imponit ie-
iunium carnisque mortificationem quibus, eius
moris indecentes reprimantur. Numquid obedi-
stis? Numquid adimplestis. Hæc cæci estis, ipsa
veltra cæcitate deperdit. Hæc obedientiâ visum
cæcus

Matth. 23. 3. Ser. de virtute
VIII. Abra-
hæ ex-
tulatur
obe-
diētia.
Gen. 17. 25.
Qualis
tua sit
vide, o-
bedientia

cæcus obruitur: *Veni vident* & talibus clarus oculis vt in tantam omnes saperentur admirationem: vt in dubium verterent num ille idem esset necne Schisma erat inter eos: Quidam enim dicebant, non est ipse: alij, esse videtur, sed diuersus est. Hoc dubium, hæc admiratio eorū qui cæcum tam probè nouerant, confirmat, ait

No. 56. in Ioann. D. Chrysol. magnitudinem miraculi, quia dubitant, num idem ipse sit: ille vero dicebat omnibus: *Quia ego ipse sum* per hoc tres virtutes demontans, vt ipse perpendit.

X. Prima est humilitas, qua non ipsum pudet suam à nativitate cæcitatē, suam inopiam, & transactam fateri calamitatē: hic etenim eximius est in viris Sanctis actus humilitatis, sicut in D. Paulo: *Ego sum minimus Apostolorum qui nō sum dignus vocari Apost.*: quoniam persecutus sum Ecclesiam Dei: Et iterum: *Qui prius sui persecutor & blasphemus & contumeliosus.* Secunda fortitudo: non enim timet furorem populi nec rabiem inimicorū Christi, insuper & se gloriæ Christi ponit encomiastem: *Ego sum.* Tertia: gratiarum actio non enim acceptum occultat beneficium, imò hoc exoptat vt omnes seiant intelligant & videant quod Christus auctor esset hominū: cum tanta facilitate faciat & restituit defectuosa: sicut ille figulus, quem Deus huic eidem proposito conformiter ostendit Hieremias, qui vel semel tantū circummagendo rotam vas reparat: confectum tanque perfectū reddidit vt aliud esse videatur: *Fecit illud vni alterū.* Hæc eadē facilitate operatus est Christus: perficiens enim eius mandatum: *Abij, laus & vidi*: vt eadē usurpare verba videatur, quæ Cæsar, de quo Suetonius agens de triumpho eius Pontico, quem vt celebrius ageret igne ostenderet qua facilitate illum sibi comparasset, victoriæ dictum hoc præscripsit: *Veni, vidi, vici.* His videtur vt cæcus: *Abij, laus, & vidi.* Hoc est opus Dei, qui in istis tenebris manifestat, se quosdam ita illum illuminare vt spectatores miraculi de persona non parum ambigere videantur.

Hier. 18. 4

XI. Sic contigit D. Paulo, quem diuina sua luce Opus Dei circumfulsit, seque in virum alterum mutauit, mirabile, vt dubitarent an idem ipse esset: *Stupabant omnes, qui eum audiebant, & dicebant: Nonne hic est Gal. 1. 23. qui expugnabat in Hierusalem eos &c. Quomodo ergo nunc Euangelizat &c.* Hoc opus illud dicitur, quod effectus in Saul quando eum ex agasione vixit in Regem: etenim in virū mutauit alterum, & Samuelis illi dictum oraculum impletū fuit: *Mutaberis in virum alterum*, atque S. pag. *Immutauit ei Deus cor aliud.* Ita vt eum minus *Hieron. Bapt. de Lanna & Tom. III.*

illi cognoscerent, qui cum eo egerant frequentius, dicentes: *Quanā res accidit filio Cæ: Num & Saul inter Prophetas? Respondit, alius ad alterum, 9. dicens: Et quis pater eorum?* q. d. quod in questionem verterint, an ipse esset filius Cæ: tanta namque cum ipso consuetudine conuersati fuerant, vt ipsa negotiorum differentia ipsis in dubium reuocaret identitatem personæ. Et hæc optima foret cura si illi qui te cognoscebant, amplius non agnoscerent dicerentq; ad se inuicē: Hicæ talis est, quem vidimus vanitatis, losibus, temporisque iactura deditissimum? quomodo sic modo solitarius, sic pius, sic rebus diuinis totus consecratus: Hic ne talis est? qui prius de domo talis non egrediebatur, suaque vniuersi dilapidabat facultates: quomodo nunc de monasterijs, de xenodochijs pedem non effert, & quidquid congregare valet expendit in elemosinas? Hæc ne talis est, mundi muliebris inuētrix in choreis antesignana, cuius caput quælibet ventum instar labari circumferretur? quomodo nunc illa nulla honestior, nulla pudicior, nulla modestior? *Nonne hic erat cæcus qui sedebat in virum alterum iuxta D. Pauli consilium non semel præpositum: Induite nouum hominem &c. 10.*

§. 23. Adducunt eum ad Phariseos. *Trāsit D. Ioannes vt ostendat, quod tenebra lucem non comprehenderint, imò superata sint, & ex processu quem insitiuunt, eorum conuicta sit pertinacia.*

I. Am omnibus manifesta patet ex prædictis ab Euangelista, prima pars eius propositionis: *Lux in tenebris lucet.* Iam ad secundæ partis transit expositionē & confirmationē: *Et tenebræ eam non comprehenderunt.* Ad huius deductionē ostendit, qualiter tenebræ illæ Phariseorū, Scribarūque infernale contra lucem insisterent, illa persecuti sint, minime tamen comprehendere poterint, illiq; manus iniicere: imo potius tenebræ ipsæ obscuriores enaserunt, lux autē ipsa splendidior. Attende quā bile lucem conentur impugnare: dum enim eam percipiunt in oculis huius cæci resplendentem, quem Dñs illuminauerat, vnanimis omnes in eius conspiciunt Christum ex inuersione: quocirca cæcum illuminatū conuocant, eum examinant, discunt, inquirunt, interrogant, re interrogant, si forte non cōgruē & vniuersi in suis confessionibus loqueretur vique illi persuaderent, quatenus crederet impossibile quod tale quid homo ille posset efficere, insuper nec fieri posse, vt ille ipse fuisset cæcus, sed sibi hoc

ac barbari sua alleci auaritia, & ambitione stimulati bellum Dei populo indixerunt, eorum opes diripiendo, mulieribus aruendo, fastuosam eorum superbiam deprimendo: ita ut hæc omnia praua moti facerent intentione: *In malum tyrannicis suis irritari passionibus.* Cæterum per hoc, inquit Deus, *Adiuuauerunt me:* fecerunt enim, quod ego fieri decreueram, nempe ut populus meus dignas rebellionis suæ poenas lueret. Itaque eo ipso, quod si improbe & iniuste perpetrarunt, mala commoti intentione, mihi auxilio fuerunt ut illa, quam ego prius intendebar, iniustitia fieret, & populi mei culpa punita, & meritas ipse poenas toleraret.

Hæc est Dei potestas, quiper hoc quod ipse contra eum moliris perficit id, quod ipse prae-
tendebat. Quid intendit Deus? ut inops sis & mendicis: quandoquidem opes, quas tibi concessit instrumentum sint iniquitatis: permittit te libertati tuæ, hinc age, vaca uamratibus: tandem ad finem dierum talis eris, qualem te esse Deus decreuit pauper, inops, mille obuius infirmitatibus. Hoc uult, ut ignominiam sustineas: quia hoc conuenit superbae tuæ deprimendæ arrogantia: Patitur ut tuas secleris & assequatis uoluptates, quo sit ut ipse causa sis, ut ab omnibus habearis uelut perditæ frugis, & ex sibilentis, ut telluris inutile pondus &c. *Ipsi adiuuauerunt me in malis tuis.* Experientia te docet hodierna, quales hodie produnt in scenam perversa intentione, & peioribus desiderijs exarscentes, eo animo, ut miraculi huius lucem obtenebrent: quot conuocant concilia, quot Audientias? Hoc autem egerunt, inscienter tamen & inuoluntarij, Dei propositum adiuuauerunt. Attende diligenter quid agant, & inuenies ut diximus, quod sit formamentum flammeam, & bene formatam, quæ toti mundo huius miraculi tellentur probentque ueritatem.

V. Iudæi Christi promulgant & certificat miraculum.

VI. Iudæi patribus ut filium suum? Secundus: an certo sciant, uod cæci prius uerè cæcus fuerit? Tertius: à quo tempore cecitate laborauerit? Quartus: au modò uerè proponunt clarèque omnia uideret? Quintus: qua ratione articulos.

uisum recuperarit? Sunt autem hi articuli, de quibus nemo poterat testis esse magis legitimus, & sua attestazione firmius concludere, quam proprij eius parentes. Hoc agunt, quatenus eo modo lucem tenebris inuoluant: illo ipso tamen modo lux omnium oculis resplendet fulgensissima. Primæ namque quaestioni cathegoricè respondent uerum esse quod adolefcentem illum agnoscant recipiantque pro filio suo: scilicet etenim, quod in domo eorum natus, sit & enutritus: *Scimus, quia hic est filius noster.* Ad secundam respondent: quod certo norint, quod ante realiter uerèque cæcus fuerit. Ad tertiam, uerum esse testantur, quod ab ortu suo lucem nunquam uiderit: quia praesentes fuerant dum in lucem efferretur, & tunc clarè ac euidenter suis ipsi oculis uiderunt, quod sine illis in mundum uenerit: *Scimus quia cæcus natus est* & hic illi defectus semper adhaesit, ita ut nunquam oculos quibus uideret, habuerit. Ad quartam, asserunt uerum esse & actu comprobati, cum sitque notum esse, quod uideat. Ad quintam: quomodo autem nunc uideat, aut quis eius aperuerit oculos ad ipsum indices remittunt, ipse de se loquatur: non enim illi scire possunt aliud in ipso factum, præter id quid ipsemet confitetur. Cum autem in hoc articulo, ad ipsos cæci referant & appellent, testimonium: illum ad iudicium citant ut syncretè deponat, qualiter uisum recuperauerit, quis illi aperuerit oculos, & quid ad hoc factum fuisse fateatur. Respondet illi altiori uoce & irritatus: se dictam iam dudum ueritatem confirmate: *Ille homo qui dicitur Iesus hoc in me operatus est prodigium* [a seculo nō auditum q. d. Vir ille prodigium quoddam sanctitatis & potentæ singularis, lutum de salina, terræque puluere confinxit, & lauit super oculos meos, misitque ad fontem Siloè lauandum; & ecce abij, laui, & uidi. Numquid, clarus potest hoc comprobari, miraculum? Numquid fieri potest maioris auctoritatis attestatio, planiorque certificatio?

VII. Cæcus iudicè interrogatur.

Illos contemplantur uates Isaias, postquam dixerat, qualiter illi seditiosi fontem reuocissent Siloè, & increduli cordis uoluptate peritus: *Exiit praegaudio Propheta:* inquit D. Cyrillus. *Isai. 8. que natio insperans sic ait. Eia productores: Congregamini & uincimini* (legit D. Hieron. *Vincemini*) *Confortamini & uincimini, accingite uos & uincimini: inite consilium & dissipabitur, quano- bisu Deus. Omnia uestra uersipelles cogite concilia, confortamini pusillanimes; & roboramini: Ingreddimini, egredimini productores, & andes-*
O o 2 dolof-

doloſque. texite quantos diabolica veſtra rabi-
daſque poterit eudere peruerſitas illi. ipſiſ vincere
mini. Quidquid agitis, vincere eſt & convincere
vos me ipſos, ſicut prudentes illi conſilarij
Pharaonis ac Aegyptiorum illo tamque eodem
conſilio, quo Dei populum conabantur euerte-
re, magis illum robotarunt, pluresque illi ac cre-
uerunt. In Chriſtum agite perfidi, omnes inten-
dite neruos: quacumque enim concilia cogitis,
fraudeſque molimini, hic erit omnium fructus,
vt Chriſtus tanto fiat celebrior, eius miracula
tanto euidentiſ confirmata, vos autem tanto
maiori dedecore conuſi.

Verſu duriores illi ſe qua Pharaon oſtenderunt:
facta etenim hac verificatione, redduntur obſti-
natiores, infideliores & contra Chriſtum rabi-
die furunt acriori. Notat D. Auguſtin. peſ-
ſimæ Pharaonis obſtinatioſ argumentum. Vt
illi Dens maſiſtam redderet ſuam potentiam,
cumque ad obedientiam conſtringeret, luem
immixit ſuper animalia, boues, oues, arietes, ca-
pros Aegyptiorum, eamque grauiffimam: quam
illi per Moysen mitendam intertulerat: ita vt
ad ortum ſolis omnia mortua fuerint animalia,
reſertur Pharaoni quod nullum animal, ex his
quæ ad Iſraelitas ſpectabant, interierit, ſed om-
nia ſaluâ paſſe eſt. Admiratur Pharaon, nec
credit. Nuntios mitit ad domus Iſraelitarum
rei veritatem indagaturos & adhibita debita
diligentiâ, ſic eſſe, vt dictum erat, inuenerunt: Et

Exod. 9.7

miſiſ Pharaon ad videndum nec erat quidquam mor-
tuum de his, quæ poſſidebat Iſrael. Quem effectum
arbitraris inde prodiſſe? qui ex relata ſibi cer-
tificatione credere debuiffet in peius recit, Deo
factus contumacior, tantique huius infidelior:
Ingratum eſt cor Pharaonis, & non dimiſiſ po-
pulum. An pernicioſior dari poſſit obſtinatio,
quærit D. Aug. ipſa namque certificatio quæ cor
eius obſtipum ſectere debuiffet, ipſum reddidit
obduratum? Quod ſi diligenter inquitens intel-
ligeſſet omnia ſimiliter Iſraelitarum animalia
peſte ſublata, atque ex hoc amplius cor ſuum
Pharaon aggravaret, non hoc multum, ſed pro-
prijſ contuens oculis ſignum admirabile, &
euidenti de hoc ha' ita iſtificatione quod per
hoc obduretur amplius: omnem diaboli ſuperat

D. Avgvs.
Tom. 4.

hac rebellio contumaciam: Quomodo excontra-
rijſ conſiſ facta eſt nec ingratus cordis Pharaonis?
Si enim & pocora Iſraelitarum morerentur &c.
Vnde debuit ad timendum & credendum moueri,
hinc ingratus eſt. O cor obduratum & lapideu!
D. Bernad. declarans quid ſit cor obſtinatum ſic
ait: Quæris quid ſit cor durum? Interroga Pharaon.

Lib. 1. de
conſider.

nem. Per cor Pharaonis vult intelligamus quid
ſit cor obſtipum: hoc eſt proprie cor durum.
Tales ſunt illi pernicitates & reſtractarij.

ſ. 24. Da gloriam Deo &c. Verbis aſtutis
peruerrere conantur cœcum: ſed eos ipſe con-
fundit, mereturque vocari Prote-confefſor.

Acta igitur de hoc opere non leui inquisi-
tione, parum eſt eos minime credere, inſu-
pet vnanimes velut apes provocata, tantique
ſtimulati de nouo cœcum aggrediuntur, qua-
runt, & requirunt, in errogaunt, verumque inter-
rogant, conati illum eo adducere, vt dicat, quod
ipſi ab eo conantur extorquere: Nitentur
illum in conſortium ſua trahere blaſphemia, in-
quit Rupertus. vel ſaltem timorem illi in-
cutere perturbare, ſuaque auctoritate ſuis qua-
ſtionibus, interrogacionibus & argumentis in-
diuerſa rapere titubantem, ſi quomodo ſal-
teant ex ore pauperis huius verbulum alij: od
elicere, quem vt ignorantem & ſimplicem ha-
bebant, quo miraculi huius cellitudini deroga-
rent, ſi quandam inter diuerſa conſeſſiones re-
perirent diſſonantiam: Vt aſſiſua pe conſiſtione
(inquit D. Chryſoſt.) enim ad ſuam traherent vo-
luntatem, & ſi forte aliquid inter reſpondendum
dicat, quod poſſent ad ſuam detorqueere inſiſtione.
Nedum malitiâ vincunt Pharaonem ſed ipſi ſunt
diabolis nequiores, ita D. Paulinus in vita D. Iudæi
Ambr. Hi namque videntes Dñi Saluatoris mi-
rabilia magna ſiſ conuicti & coacti pleno ore
exclamabant: Scimus quod ſiſ ſanctus Dei: quia ſiſ
ſilius Dei: Illi vero conſpecto hoc miraculo adeo
celebri & maſiſto, obgauiunt Non ſcimus quid
hic homo peccator eſt. O perduelles, vnde quæſo,
hanc trahitis conſequentiam? Ex principijs quæ
habetiſ certo confirmata, & ex proceſſu compro-
bata: numquid hæc elicitur conſequentia? Ex
talibus operibus, quæ teſtata habetis quis ſapiens
hoc inferat?

61

RUPERT.

In hunc

loc.

D. CHR.

Ho. 57. in

I. I. 3.

I. Iudæi

malitiâ

vincunt

diabolu.

Mar. 1.

23.

Luc. 4. 41.

Ceterum hic impletur illud Davidis oracu-
lum (quod aliâ expoſuimus) Dum ſuperbi iniquus
incendunt pauper: comprehenduntur in conſilijs ſ. 12.
quibus cogitant: Quanto namque illi ſaſtuoſiſ
ac indigniſ agunt cum cœco, tanto in Chriſti
amore, zelo, & ſancto ſeruiore honoris ac glo-
riæ animoſiſ inardescit, & facie ad faciem il-
liſ oppoſitiſ, eodem comprehendit, ſuſque la-
queis illaqueat, eadem contra ipſos retorquens
argumenta. Ratio vero principaliſ, qua ſatani-
câ inſiſtari ſuperbiâ prodeunt armati, habita iam
certificatione, ea ſuit, qua cœcum conuocant,
aiuntque: Da gloriam Deo; nos ſcimus, quia hic
Fomo

homo peccator est. Continent hæc verba peruersas mille cogitationes, duosque sensus primarios, Primus est q. d. Huius operis negare non possumus excellentiã: sed huius gloriam iustum est vt Deo referamus acceptam, tanquam eius auctori, non huic, quem scimus hominem nequam & impostorem. Eo modo quo Propheta Dauid

II. Quid sit dare Deo gloriam. In spiritu præuidens ex prædicatione Apostolorum triumphum, quem singulari decantat encomio, in hæc verba concludit: *Dare gloriam Deo, 1. Reg. 6. 5.*

Deo operis huius referte laudem. & nequaquam prædi. aronibus: etenim illi suis ea viribus implere nequeunt, cum homines essent idiorum, sumptes, & illitterati. Eadem phrasi vsi sunt Sarrapa Philistinorum locuti ad populum: etenim dantes illis consilium, vt diligenter aduerterent, ad discernendum, verum casus ille, qui acciderat, opus esset Deo Domino adscribendum: Per hoc, inquit, *Dabitur Dominus Deo Israel gloriam*

Eumque huius successus agnosceris auctorem: frequens est hic sensus SS. Patribus. Secundus est Abbas Rupertus, sensus admodum mirabilis: Scilicet Scriptura phrasi est aliquoties vsitata, vt dare Domino Deo gloriam sit: rei ingenue & candidè rei alicuius veritatem, nullam ei inortis verbi, vim inferendo aperire, vt enim veritas est filia Dei, qui illa tractat sine ulla violentia, & cum debito respectu, Deum honorat: sicut & te, qui filiam tuam cum omni excipit reuerentiã tibi que iniuriam irrogat, qui vim illi conatur inferre. Spectarunt hi verba illa, quæ dixit Iosue militi Achan qui rei veritatem negabat, & abscondebatur, de quo facinore tantopere Deus excaudit, vt ex eo tempore grauissima, & perditioni proxima populum calamitas obruerit. Dicit ei itaque sanctissimus Iosue: *Fili mi: Da gloriam Domino Deo Israel. Et confitere, atque indica mihi, quid feceris ne abscondas q. d. Fili mi, cave ne Deum offendas, eius negando veritatem, & eam non candidè confitendo periculo totum hunc populum eiusque tranquillitatem exponas. Illam ingenue confitere, & Deum per hoc honore afficies, totamque hanc rempublicam non paruo beneficio bonoque cumulabis. Hæc verba perdidit illi hoc in casu sibi vsurpant, conrati cæco offendere, quod Dei honorem grauiter læderet, non hoc fatendo, quod ipsi verispeltes intendebant, & populum istum permagno exponeret discrimini: etenim per hoc omnis eum populus assecta sequeretur quem impostorẽ esse calumniabantur & qui technis suis ac fraudibus omnes ad se traheret circumuentos. Fili mi, per vitam tuam adiuramus te, ne datus animos*

III. Subdolo Pharisæorum argumentum.

horum Optimatum ac concilij adeo reuerendi suspendas, ne ambagibus loquendi vitis quibus populus irretiat: perpende, nos omnem rei callere veritatem, quod non pe vit ille te non illuminat: Dico plane veritatem: quod Deus honoretur, & populus non decipiat: Dico nobis, quas fudisti orationes, quæ pietatis exercitia colisti, quibus vsus es remediis, quo tibi visum recuperares? nobis etenim liquido constat, quod tibi visum dare non potuerit vir cognite malicie reprobos, quem ex certa scientia nouimus incantatoiem, in postorem, & omnium elocam esse facinorum: Nos scimus quia hic homo peccator est. Videt improbos illos, blasphemos, perituros in quantum engatur superbiam: Audin quas rationes diabolica fides atrogantia proponant, velut omniseij, quæque intus & in cute Christi vitam nouerant & adiones?

Eia agite perduelles: per hoc etenim *Secundus* *tuur pauper: comprehenduntur in consilijs, quibus cogitant.* Per hoc quo magis inflati superbitis spiritu superbia: simulando carbunculum, hunc quæ Christus intellectus sui luce incendit, extinctur: tantò seruentiũ accedet, & flammæ emittet ac splendores tantò elaciores, quibus omnes fraudulentias vestras dissipabit rationes, & volque iisdem irretiet, capietque delusos. Nec aliter euenit, ira quippe sancta flammescens, exuta larua & respectu quo retinebatur, i los alloquitur, ac summa libertate respondet, imò redarguit ipsas eorum proferens rationes, vt iisdem eorum pedes manique constringat, ea que adeo elegantur deducit vt omnes non parua confusione erubescerent. Ostendit illis eodem argumento, quod obiecerant, veritati detrahere: dicendo: quod probe nosset Christum hominem esse flagitiosum: quandoquidem ex hoc se Dei amicum esse testaretur, quod in manu sua haberet Dei voluntatem: *Peccatoris Deus non ex audit & c.* Confirmat Christum omnes mundi sanctiores meritis suis longè superare, nec quemquam illi comparandum: eum ipse solus insigniora, quam ceteri omnes simul iuncti, quos sol vidit, mirabilia operaretur: *A fenilo non est auditum & c.* sacete satis ipsos reprehendit de hoc ipso, quod dixerant, se nescire, quismam Christus esset, aut quomodo in mundum prodisset, dum illis ait. *Qua precor, hoc gratia dicatis uos, inquam, qui Reipublicæ Rectores præsidetis: quibus incumbit nosse quidquid in ea vel est, vel agitur, & audientes ea quæ auditis, inquirere non studuistis, quismam homo ille esset adeo prodigiosus, qui in ea degit, viuit, & operatur: In hoc mirabile est*

I V.

Cæcus cõfundit ludæos.

&c. Confundit illos, illos propriis inuoluit rationibus illorum sic pedes manulq; vincit, vt sese victos et debiles nec vltra habetes quid responderent, in eum illufiores contumeliosi, & iniuriosi infurterunt, illi multa impingentes scommata de synagoga sua expellendo, excommunicando eum, quæ grauissima erat omnium pena, qua non poterant illi aliquem castigare leuiori.

- Y. Christi famuli perfectiones patitur. 2. Reg. 21. Ps. 55. 1. Matt. 13. 28. VI. in corculati cõpa. 2. D. A. 7. In Ps. 55. 8. 2. Tim. 3. 12.
- Quam hoc certum erat, quod si Christo conuinceret, in eum essent excitaturi persecutione. Composuit David psal. 55. cum hac inscriptione: In finem pro populo, qui à Sancto longe est. Quando David profugus secessit in regionem Gethæorum, illique Sauli latentem prodiderunt. Gethæ ex mente D. Aug. dicitur. Toreular. Inge dicitur David terram Geth. Inge dicitur in torcular: tale mundus est viro iusto, vbi perditus in eum populus conurgit, & vna seu totus iacet in torculari, vnde sic psalmum exorditur: Misere mei Domine, quoniam conculcauit me homo. Conculcauerunt me inimici mei. Vna ad quid exprimitur: vt vinum effundat, sic Sancti qui se parti Dei adiungunt, illicque fideliter adherent. Perpendit D. Aug. hæc verba Psalmistæ, & per hominem eum intelligit, qui est verus homo, & diabolus, de quo Christus pronuntiauit: Inimicus homo hoc fecit. Et eum si diuino te mancipes obsequio, & homines & demones in te conurgunt, teque impugnant inimici. In quem ergo finem hoc patitur Deus? Numquid Dominus malum optat suis electis? Nequaquam: imo potius quia bonum illis desiderat, & hoc quod patitur in non medicum illis cedit beneficium. Hoc idem verbum exponit: Conculcauit: alludit enim ad hoc quod cum vna fit: idcirco namque multi psalmi inscribuntur: Tortularibus. Tenetur hic opus Christi, quasi in torculari. Quid est in torculari? In pressura, sed in torculari fructuosa est pressura. Vna in vite pressuram non sentit, integra videtur, sed nihil inde manat: mittitur in torculari, calcatur, premitur, iniuria videtur fieri vna, sed ista iniuria sterilis non est, imo si nulla iniuria accideret, sterilis remaneret. Qui non patitur, videat, nec cum vult longe esse à passione, longe fiat à Sancto. Quinimo & ipse David, cum factus sic sic Deus deprecatur: Misere mei Domine quoniam conculcauit me homo tota die. Memeris illius tota die. Si putas te non habere tribulationes, nondum expiasti esse Christianus, & vbi est vox Apostoli: Omnes qui volunt in Christo pie viuere, persecutiones patientur. Cum autem caperis in Christo pie viuere, ingressus es torcular. Præpara te ad pressuras, sed noli esse aridus, ne de pressura nihil exeat. Hoc

prosecutus D. Aug. expendit id quod sequitur: In Deo sperari non timeo quid faciat mihi homo. O David (exclamat D. August.) nonne tu eras, qui paulo ante dicebas: miserere mei Domine, quoniam conculcauit me homo, tota die impugnamus tribulatio me, quomodo ergo hic, non timeo quid faciat mihi caro? Quid tibi faciet? Tu paulo ante dixisti: Conculcauit me, tribulatio me: nihil faciet, est ista faciet? Respondit ad vinum, quod manat ex calcatura, & respondit: Vna conculcauit plura tribulatio, sed quid faciet? Vna eram, vinum ero, in Deo sperabo, non timebo &c.

En tibi primum Euangelij prædicatorem, Iesu Christi præconem, & miraculorum eius coram inimicis tibi uocallimum, quem primo iure dicitur: Proto-confessorem: ea namque ratio est, qua dicitur D. Ioannes adeo particulariter cæci huius scripserit confessiones, & rationes, sic enim ait Rupertus: Quia videlicet Rupertus primus omnium mortalium pro Christo questionibus pulsatus, & persecutionem passus est. &c. Illum locum, igitur vt protomartyrem Euangelij receisse. c. VIII. illi nec animus, nec voluntas ponendi animam De tenent suam pro Christo eiusque gloria defuerit, quodbris lux si voluntati martyrum defuerit, non tamen animus educitur. mus martyrio, sicut de D. Ioa. Euangelista testatur D. Hier. Patet hic Dei potentiam attende, congruenter enim huic primo Apostolico conuenit Prædicatorem, quod de aliis Apostolis expendit D. Paulus & ipse Apostolus: quod Deus, qui à primordio potentiam suam ostendit de tenebris ipsis educens lucem, qua totum illustrauit mundum: hic idem illam testatam reliquit lucem id est, ipsos Apostolos de tenebris ignorantie, terræque vilitatis educendo: Deus qui dixit de tenebris lucem si lenes scire, ipse illuxit in cordibus nostris, ad illuminationem scientie clarioris Dei &c. De cæci vnius tenebris, in corpore sine oculis, & in anima sine scientia, lucem producit adeo splendidam, qua lux Christi manifestetur, vt totum illud excoeret sapientium concilium, ad lucis suæ claritatem illos obtenebrat, & hebetes reddidit, huc illucque velut vespertiones, nocturnæque circumuolantes.

In alio pariter sensu hic patet, id quod ante Job. 9. 8. dicebamur ex Job de Dei potentia. Qui graditur super fluitus maris In textu Hebræo verbum Prophetæ legitur, quod significat proterere, conculcare, talob de subiugare, quod proprie victori conuenit hostem Dei possum proterenti, conculcanti, & subiuganti, tentia Mundus mare est tot aquis quot populis copiosissimum: Aquæ multa populi sunt: Fluctus frementes, tur & inflari, sapientes sunt ac potentes, qui ceteros Apo. 17. 15 superbo

superbo pede fastuosi conculcant; hoc fluctus
 spumoso. Dominus pedibus suis subleuit, eo
 quo nihil illi est humilius nihil abiecius, cæco
 videlicet mendico. Vatis Michææ con plenis ora-
 culum eodem vitæ verbo: *Calcabit Dominus
 super excelsa terra. Quam fortes sunt calcet, ra-
 tiones dico verbaque huius cæci mendicantis!*
 Quam acriter se his prostratos infirmisunt! Hæc
 impletum cernimus, prius quam in Apostolis:
 quod *Infirma mundi elegit Deus ut confundat
 fortia, & stulta, ut confundat sapientes, & ea que
 non sunt, ut ea que sunt, destrueret.* Hunc in
 gremio elegit miraculo quam Apostolos: nõ enim
 Saluatoris classis frequenterat, non celestem
 doctrinam audierat, non mira uia viderat sicut
 illi, & ex eo tantum, quod illi Christus oculos
 tetigerit, ita illuminatur, confortatur, anima-
 tur: ut eum nec fatuus synagogæ furor de-
 terreat, ut ancilla Petrum, nec eorum vires ener-
 uent, ut D. Thomam dum illos cernit lapidibus
 armatos. Hinc collige, an non verè lux istis in
 tenebris luceat, an non lux clara respicere ut
 eam tenebræ nec comprehendere, nec obfusca-
 re valuerint.

§. 25. Inuenit eum in templo. *Christus, qui
 opus incepit, ipse perficit, dantis illi v. Me &
 perficere, ut ait Apostolus, & profundâ
 Theologiâ sponsa declarat.*

63. **C**um D. Ioannes Euangelista studuerit o-
 pera Christi manifestare ut Dei opera in-
 noteberent in hoc quod Christus opera-
 tus est, sciens hæc esse perfecta: *Dei perfecta sunt
 opera, demonstrat nobis qualiter Saluator huic
 operi quod in cæco incepit ultimam dederit
 perfectionem, ostendens in hoc se Deum esse
 qui ut talis, integram operibus suis addit perfe-
 ctionem. Perficit Dominus hoc opus illumina-
 tionis cæci, eum in anima illuminans, usque præ-
 rogatus quibus in corpore eum illuminat. Si-
 cut enim illum oculis illustravit adeo claris fac
 fulgidis, ut solis splendore non cederent, sic eum
 in anima cognitione altissima, & planè celesti
 illuminavit, seipsum illi, quis esset manifestans:*

D. AVOVS. *Laneri* (audi D. Augusti) *faciem corporis, modo la-
 uat faciem cordis. Quæsiuit illum Dominus: hoc
 in Ioan. Tom. 9. eum, & bene quidem ex mente D. Chryso-
 stomi: eum enim propter Christum molesta valde per-
 pressus fuisse, & ignominia dedecoratus, ratio
 suadebat, ut eum Dominus leniret, & honora-*

ret. Fecit hoc in compensationem, illi sese effe-
 rens excitatum benignum, benivolentem, & mille
 gratis liberalem, hoc adimplens spiritus S. pro-
 missum viro forti atque constanti: *Obusabit illi in anima
 quasi mater honorificata. In templo igitur ex op-
 posito eum honore affectu ad se vocat, atque:
 Adesto, fili mi; Tu credis in filium Dei?*

Notat hic D. Hieron. quod non rogauerit: *Tu
 credis in Christum? sed in filium Dei, ut ostendat,
 quod integra perfecta que fides non sit credere
 in Christum, taliter, qualiter, sed confiteri quod
 legitimus sit ac naturalis Dei Filius. O peruel-
 lem Arium (exclamat D. Hilari.) dicit quidem:
 Credo in Christum, at non sic est; quandoquid-
 dem non credas quod sit legitimus ac naturalis
 Dei filius: hoc etenim verè de Christo fides ex-
 xigit. Quærit igitur ab eo Christus: *Tu credis in
 filium Dei? O Domine mihi & quo non modo in
 illum crederem, si cognoscerem, sciretque
 quis esset: Non hoc ergo te torqueat, nec eum
 ulterius inquiras, illum etenim habes præ ocu-
 lis: nam ego ipse sum. Hæc dicens, emittensque
 sol. Ille Diuinus radios quosdam clarissimos in
 oculos anime cæci huius eum illuminauit quo
 Dominum hunc cognosceret, animam eius in-
 humana natura personam, incarnationis, aduen-
 tusque in mundum mysterium, altissimum Re-
 demptionis humanae secretum, & tantam re-
 cognoscentis maiestatem, debitamque illi reueren-
 tiam, in terrâ demisse procumbens, unò desiderans
 ut ipsa ad abyssos inclinaretur, quatenus maiori
 reuerentia supremam illam honoraret maiesta-
 tem eum adorauit: *Procidens adorauit eum.***

Insigne nobis hoc in opere panditur myste-
 rium: est enim de opere Dei principali, de iustifica-
 tionis hominis iustificacione: nam Deus est, qui dat il-
 li principium per suam gratiam, & per eandem mysteri-
 quoque largitur perfectionem, sic audio D. per gra-
 tiam Paulum: *Qui operatur in vobis velle & perficere
 pro bona voluntate. Incepit opus Dominus illumina-
 tionis in anima eorum, quando illum acertius
 iunxit est, & oculos corporeos lino perunxit:
 tunc enim anime illius fidem infudit: nam cre-
 dere non posset cæcus ille hominis illius poten-
 tiam, nec sperare, quod per hoc, quod ipse fecerat,
 fierique mandabat, vitium recuperaret, nec eius
 præceptis obedire, nullo minus sentire posset
 ac de Christo à sublimi proloqui totam illam
 Doctorum colluuiem confundens nec animam
 habere eius gratia inusta patiendi, nisi iam de
 Christo sic habuisset, sed fides erat imperfecta,
 fræ adhuc parua principis. Hinc cognitiom
 manū ultimam adhibere veluit, eamque emine-*

I. Cæcæ
 Christus
 sicut in
 corpore
 illumina-
 uit.

Ecl. 15. 2
 Lib. 6. de
 Trium. ad
 finem.

13. Cæci in
 Christi
 fides.

Phil. 1. 17.

III. de iustifica-
 tionis
 mysteri-
 per gra-
 tiam ex-

placatur
 minans in anima eorum, quando illum acertius
 iunxit est, & oculos corporeos lino perunxit:
 tunc enim anime illius fidem infudit: nam cre-
 dere non posset cæcus ille hominis illius poten-
 tiam, nec sperare, quod per hoc, quod ipse fecerat,
 fierique mandabat, vitium recuperaret, nec eius
 præceptis obedire, nullo minus sentire posset
 ac de Christo à sublimi proloqui totam illam
 Doctorum colluuiem confundens nec animam
 habere eius gratia inusta patiendi, nisi iam de
 Christo sic habuisset, sed fides erat imperfecta,
 fræ adhuc parua principis. Hinc cognitiom
 manū ultimam adhibere veluit, eamque emine-

tem perficere, spem in eo corroborans & charitatem accendens vehementius, & hoc egit per illud ultimum, quo se caeco in templo manifestavit.

Hoc in animam illuminatione atque iustificatione contingit: Dens enim est qui huic operi tribuit sua gratia antecedente omniaque merita praeveniente, principium: ipse est, qui gratia sua concomitante corroborat, & sua subsequente tribuit ultimam, integramque perfectionem. Hoc est, ut ait D. Hieron. vel melius dixerit Beda (cuius sunt commentaria in Proverbia, D. Hieron. adscripta) quod Dominus promittit, pluviam nempe matutinam, in exordio messis necessariam, & tempore seminacionis valde opportunam; nec non serotinam grant, ac spicarum perfectioni perutilem: *Descendere faciet ad vos imbrem matutinum, & serotinum.* Non tantum divinae gratiae adscribendum est iustificationis principium, ut voluit Pelagius, sed etiam eiusdem perfectionis: nam dono auxilij gratiae efficacis mota voluntas per Deum, & excitata, seipsum ad omitterenda peccata determinat: & eiusdem gratiae favore ipsos Dei recipit impulsus, quibus se movet: ut concluderunt Concilia Melititanum, & Arausicanum contra Semipelagianos.

In ca. 16. Proverb.

Ios. 2. 23

64

Hoc duabus sententiis probatur.

Can. 2. 16

D. BERN.

Ser. 67. in

Can.

1. Ioan. 4.

10.

Can. 7. 10

Spiruum sapientiam & deuotionem spirat D. Bernard. docta ponderatio duarum sententiarum, & confessionum coelestis sponsae dum de sponso coelesti loquitur. Prima est: *Dilectus meus mihi, & ego illi.* Quid insinuas o sponsa Deo charissima? Videtur Biscaia seu Laconica, dum ita breuioribus verbis absoluit, nec exponis quid dilectus tuus in tui gratiam faciat, vel tu pro eius amore opereris: *Pender oratis* (ait D. Bern. *imo non pendet, sed deficit.* Aliquid hic subintelligendum est, ut te intelligamus. Et sic se res habet. Supponendum est verbum: q. d. *Dilectus meus cogitatur, sollicitus est attenditque mihi & ego illi: Apponendum sane aliquid verbis. Et mihi quidem videtur satis esse ad nostram gressam, & quodammodo popularem intelligentiam, sic dicendo: Dilectus meus mihi, subaudiamus intendit, ut sit sensus: Dilectus meus intendit mihi, & ego illi.* Admirabilem hic agnosco Theologiam. Prius ipse me, quam ego illum, amat: prius mihi attendit quam ego illi anterior me ad se traxit & mouit, quam ego me ad ipsum mouerem, hoc enim signanter nobis dilectionis expresse discipulus: *Non quasi nos dilexerimus Deum, sed quoniam ipse prior dilexit nos.*

Uterius sponsa progreditur, & aliam eloquitur sententiam: *Ego dilecto meo, & ad me conuer-*

so eius. Quid hoc sponsa sapientissima quid hoc? An tibi excidit quod paulo ante dixisti? An minoris modo sponsum tuum, quam prius aestimastis: eo illum honore dignata es, ut primum illi locum cederis: *Dilectus meus mihi, & ego illi.* Nunc autem postremum ei locum assignas, tibi digniorem: *Ego dilecto meo, & ad me conuerso eius?* Non est hic, ait D. Bernard. vilipensio, sed diuinae misericordiae eius ac gratiae cognitio: sicut enim illi principium meae iustificationis adscripsi, & motus meae voluntatis atque animae ad illum: quia ipse est, qui in eum finem mouit ac determinauit voluntatem meam, morti auxiliij efficaci gratiae suae; sic etiam illi postremum assigno: quia hoc quod bene incepti, opus illius est & illud quod ago bonum, illius pariter est opus gratiae: ipse namque est, qui dat *Velle* & perficere: etenim quia ipse est, qui *Velle* dat, quod primum est, priori eum loco collocaui, & quia dat etiam *Perficere*, quod est postremum, eum ultimo loco nominavi, valde conformiter illi, quod dixit in ea re versatissimus Pfates regius: non semel ait: *Misericordia eius praecurrit me,* & Ps. 111. iterum *Misericordia tua subsequetur me omnibus* Ps. 12. 6. *diebus vitae meae.* De quibus eleganter discunt D. Augustin. in l. 5. pag. 106. loca perpendens, *L. de grat. praeterit illa verba, Dominus populo suo dixit, quem educit de Aegypto virtute brachij e. 6. & 7. f. n. potentia sua diuina introducebat in terram promissionis: Ne dicas in corde tuo: Fortitudo mea, & potentia manus meae fecit mihi virtutem magnam hanc: si a memoraberis Domini Dei tui: quia ipse tibi dat fortitudinem facere virtutem.* Sic legit D. Augustin. & correspondet illi doctrina *Vide Hom. 28. n. 46. ba: Opus consummaui quod dedisti.* Dicit igitur sponsa: quidquid boni operata sum & operati, donum est diuinae gratiae, & per hoc se sponsa declarat vult gratia plenam. Nec aberro: ecclesiam attende sponsam virginem Mariam: quae salutatur ab Angelo: *Gratia plena.* Si plena sit gratia, quidquid ergo in ea est, gratia esse conuincitur.

Hoc concesso, quanto magis pura protuleris VI. merita, & voluntatis vires extuleris, tam o magna & merita & gratia non in vnum compingantur, ut docet Doctor gentium, repugnans. *Nempe ut tunc magis gratia plenam se probat* (inquit D. Bern.) *cum totum gratia dederit, & primas scilicet illi partes adscribens, & ultimas, alioquin quomodo gratia plena, si quid habuerit, quod non sit ex gratis? Non est, quo gratia intrat, ubi iam meritum occupauit. Ergo iam plena confesso gratia ipsius*

ipſius plenitudinem ſignat in anima conſtituit: nam quod de proprio meſi, in quantum eſt gratiam illi cedere neceſſe eſt, Deoſt gratia quidquid meriti deputat. Hoc dato principio diſputationem aggreditur contra vitium voluntatis aſſertores: quam volunt ipſi eam eſſe, vt cum eis ſe ad bonum determinet; ſic vt non fateantur, nec agnoſcant quod iſta determinatio opus ſit diuine gratiæ deputandum. Loquatur iterum & ſinat

D. BERN.

D. Bernard. Nolo meritum, quod gratiam exclu- diſt. Horreo quidquid de meo eſt, vt ſim meus, niſi quod illud forſitan magis meum eſt quod me- eum facit. Gratia reddat mi mihi inſiſtendum gra- tis, & ſic liberatum à ſeruitute peccati. Diuini ap- plaude verbis. Et ſi tibi diſſicile huius operis vi- deatur eſſe myſterium: illud attende in eo quod Dominus facit in hoc cæco. Primum dilectus amorique diſcipulus ad hoc accedit: quod præ- teriens leſus viderit illum, ſiſtiſque oculis aſpe- xerit: dum ille ſui viuere in memor. Hinc ortum eſt, vt ille iam Chriſtum attenderit, factus illi o-

bediens, ſeruans & implens eius mandatum, re- cta tendens ad fontē ſiloe, in eoſque ſe abluens. En hic illud: *Dilectus meus mihi, & ego illi*, ſed nunc inuerſo modo. Intendit illi cæcus diuina eius gratia roboratus, miraculi factus præſi- ator, & omni ſtudio conatus, vt auctoris ſui bo- nori conſuleretur, nec non eius contra inimicos acerrimus ſtetur propugnator. Tandem adest il- li Dominus vſumam illi tribuens perfectionem, dum illi ſeipſum in templo, quis ſit, manifeſtat. En hic illud: *Ego dilecto meo & ad me conuerſo eus*. Sit in æternum benedictus, & ſua nos diuina reſpiciat miſericordia vt in i, ſum pariter reſpiciamus, oculos ſuos noſtris ſuperponat, vt per hos illi illuminentur, & ſic eius nos amore, & obſequio ſerueamus vt hæc nobis ſit cura prin- cipalis, qua ſeruiamus illi, honoremus illum, & adoremus illum proni in terra hic per eius gra- tiam vt eum in cælo videre per gloriam eoſque frui valeamus. Amen.

S V M M A R I V M

HOMILIÆ TRIGESIMÆ PRIMÆ SEQVENTIS.

REFERT glorioſus Euangelista Lucas miraculum celeberrimum, quod Dominus noſter operatus eſt ad introitum vrbs Naſim, adoleſcentem reſuſcitans defunctum, quem efferebant ſepeliendum: ad quinque pun- cta reducit. Primum oſtendit Domini benignitatem. *a.* cuiusque pru- dentiffimū proceſſū inſtar ſolis, *b.* cuius providentiæ casualis non fuit hic occurſus defuncto. *c.* Secundum explicat, qua ratione nobis vt expertiffimus medicus ſalutarem præſcribat medicinam, quam per oculos recipiamus, hunc obii- cients defunctum, qui ad viſum prædicat. *d.* & docet nemini vitam eſſe ſecuram. *e.* id- que indubium eſt: etenim mors iuuenibus proximior eſt, quàm ſenioribus. *f.* Tertium nobis exponit curam habendam de ſepeliendis mortuis, ſaltem ad contegen- dum eorum puluerem. *g.* Mos erat antiquis illos longius efferre ad ſepulchrum: etenim corpora defunctorum rem æſtimabant contagioſam, cum non niſi maximā adferant ſalutem. *h.* non ſunt defunctorum corpora coruis proficienda, ſed honeſto contegenda tumulo. *i.* & de hoc non parū ſoliciti ſunt Chriſtiani, multis de cauſis. nec minoris eſt comodi ea in Eccleſijs ſepelire. *l.* Quartò cognofcimus qua ratione mater ploret vidua iuſtiſſimas ob rationes. *m.* Dominus autē eius miſeretur, cuius ſta- talis ſit, qualem eſſe conuenit. *n.* Incipit eam conſolari dicens, ne fleueris: hæc ratio parentibus omnibus proponi poteſt in chariſſimorum pignorum obitu. *o.* Quintò deſcribitur, qualiter aggreſſus ſit filij vnicj reſuſcitationem, extendens nimirum ma-

Hieron. Bap. de Lanua Tom. 111.

P p

nura